

**MUSTAFAPAŞA, AİOS KONSTANTİNOS VE ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ**

Emre ERANIL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Hicran Hanım HALAÇ

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Ağustos, 2019**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Emre ERANIL'ın "Mustafapaşa, Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi Restorasyon Önerisi" başlıklı tezi 22/08/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca, Mimarlık Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Hicran Hanım HALAÇ

İmza

HICRAN
HALAÇ

Üye : Prof. Dr. Mehmet Erol ALTINSAPAN

M. Erol ALTINSAPAN

Üye : Doç. Dr. Rana KARASÖZEN

R. Karasözen

Prof. Dr. Murat TANIŞLI
Enstitü Müdürü

ÖZET

MUSTAFAPAŞA, AİOS KONSTANTİNOS VE ELENİ KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

Emre ERANIL

Mimarlık Ana Bilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ağustos 2019

Danışman: Doç. Dr. Hicran Hanım HALAÇ

Bu çalışmada Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa Köyü'nde yer alan Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi çalışma konusu olarak seçilmiştir. Yapının tarihsel sürecinin incelenmesi, güncel durumunun belgelenmesi ve korunarak yaşatılması amacıyla restorasyon önerisinin hazırlanması amaçlanmaktadır.

Tez konusu kilisenin değerlendirilebilmesi için gözlem, sözlü görüşmeler, alan çalışması, kurum arşiv çalışması, belgeleme ve kaynak taraması yapılmıştır. Eski adı Sinasos olan Mustafapaşa Köyü, Kapadokya Bölgesinde yer almasının yanı sıra 20. yy.ın ortalarına kadar Rum Ortodoks, Ermeni ve Müslümanların birlikte yaşadığı bir alanda yer almaktadır. 1924 yılında yapılan mübadele ile gayrimüslüm halk bölgeden ayrılmıştır. Bu değişim ile tez konusu kilise özgün işlevini yitirmiştir. Hazırlanan tez, giriş bölümü de dâhil sekiz bölümden oluşmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde, tez çalışmasının amaç, kapsam, sınırlılıkları, literatürdeki yeri ve materyal/yönteminden bahsedilmiştir. İkinci bölümünde, Kapadokya Bölgesi'nin genel tanımı, tarihi ve fiziki özellikleri ele alınmıştır. Üçüncü bölümde kilise yapısı, bölümleri ve mimari elemanlarına değinilmiştir. Dördüncü bölümde tez konusu kilisenin yer aldığı Mustafapaşa Köyü'nün konumu, tarihsel süreçte 1924 yılında gerçekleştirilen mübadeleden önceki ve sonraki durumundan bahsedilmiştir. Beşinci bölümde tez konusu kilisenin rölöve çalışmaları ve belgelenmesi yapılmıştır. Altıncı bölümde restitüsyon çalışması bağlamında yapının tarihsel araştırması ve karşılaştırmalı çalışması yapılmıştır. Yedinci bölümde restorasyon çalışması için yapılan analizlerle birlikte öneri geliştirilmeye çalışılmıştır. Sekizinci bölümde ise sonuç ve öneriler kısmı sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Mustafapaşa, Kapadokya, Aios Konstantinos ve Eleni, Kilise, Restorasyon

ABSTRACT

MUSTAFAPASA, AIOS KONSTANTINOS AND ELENİ CHURCH RESTORATION PROPOSAL

Emre ERANIL

Department of Architecture

Anadolu University, Graduate School of Sciences, August 2019

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hicran Hanım HALAÇ

In this study Aios Konstantinos and Eleni Church located in Mustafapasa village in Ürgüp town of Nevşehir province was chosen as study subject. Preparation of restoration proposal was aimed to investigate historical process, authenticate current situation and sustain by protecting of the structure.

To evaluate thesis subject of the church, observation, interview, area work, institute achieve work, documentation and literature work were conducted. Formerly known as Sinasos, Mustafapasa village, besides located in Cappadocia province Greek, Orthodox, Armenian and Muslims lived together until mid 20th century. With the population exchange in 1924, non-muslim public left the province. With this exchange, the church which is subject of this thesis lost the function. This thesis consists of eight chapters including introduction chapter. At the first chapter of the study, aim, scope, limitations, place in literature, material and method of the thesis were mentioned. At second chapter, general definition, historical and physical characteristic of Cappadocia region was mentioned. At third chapter, church structure, section and architectural elements were referred. At fourth chapter, the location of Mustafapasa village where the subject church of the thesis is located and at historical process, the situation of the village before and after the population exchange in 1924 was mentioned. At fifth chapter, survey work and authorization of the church which is subject of the thesis was mentioned. At sixth chapter, in the context of restitution work, historical process and comparative study were mentioned. At seventh chapter, together with analyses for restoration work, proposals were tried to develop. At eighth chapter, conclusion and proposal part were presented.

Keywords: Mustafapasa, Cappadocia, Aios Konstantinos and Eleni, Church,
Restoration

ÖNSÖZ

Bu çalışma esnasında ve yüksek lisans eğitimim boyunca değerli bilgileriyle yol gösteren Doç. Dr. Hicran Hanım HALAÇ'a, tez savunmamda değerli görüşleriyle katkı sağlayan Prof. Dr. Mehmet Erol ALTINSAPAN'a ve Doç. Dr. Rana KARASÖZEN'e teşekkürlerimi sunarım.

İş hayatımda eğitimim için her türlü imkânı ve kolaylığı sağlayan Rest. Uzm. Y. Mimar Doğan Zilan ÖZCAN'a, ölçme ve belgeleme çalışmaları kapsamında arazi çalışmasını birlikte yürüttüğümüz arkadaşım Arkeolog Zeynel ŞİMŞEK'e, araştırma sürecinde gerekli kolaylıkları sağlayan Mustafapaşa Köyü Muhtarı Gültekin KAN'a, Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nda ki arşiv çalışmam için yardımcı olan Hasan SARITOSUN'a, akademik bakış açısıyla araştırmama destekte bulunan Dr. Öğretim Üyesi Mehmet ÖZCAN'a, çizimler konusunda destek aldığım arkadaşlarım Mimar Erkut Türker ÇAKIR'a ve Mimar Hasari Fırat ÖZTÜRK'e, çalışmayı içerik açısından inceleyerek katkı sağlayan arkadaşım Arş. Gör. Özge Ceylin YILDIRIM'a, belli bir noktada çalışmaya temas ederek destekte bulunan ismini sayamadığım dostlarıma, tüm eğitim hayatım boyunca üzerimde emeği olan kıymetli hocalarıma teşekkürü borç bilirim.

Akademik çalışmalara beni teşvik eden ve bu tezi tamamlamamda her zaman destekte bulunan ağabeyim Anıl Kadir ERANIL'a ve eşi Işıl ERANIL'a, hayatımın her noktasında maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen anneme ve babama içtenlikle teşekkür ederim.

Emre ERANIL

Ağustos, 2019

22/08/2019

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Emre ERANIL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı.....	1
1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları.....	1
1.3. Literatürdeki Yeri.....	2
1.4. Materyal ve Yöntem.....	8
1.4.1. Materyal	8
1.4.2. Yöntem.....	9
2. KAPADOKYA BÖLGESİ	11
2.1. Kapadokya'nın Konumu ve Genel Tanımı.....	11
2.2. Fiziki Özellikler	11
2.3. Kapadokya Bölgesinde Hristiyanlık Dönemi, Siyasi ve Sosyal Gelişim.....	12
3. KİLİSE YAPISI, BÖLÜMLERİ VE MİMARİ ELEMANLARI	15
3.1. Bazilikal Plan Tipi.....	15
3.2. Kilisenin Bölümleri	16
3.2.1. Narteks.....	16
3.2.2. Naos.....	17
3.2.3. Bema	17
3.2.4. Apsis.....	17
3.2.5. Galeri	17

	<u>Sayfa</u>
3.2.6. Çan kulesi	18
3.3. Cephe ve Kütle Düzeni	18
3.4. Taşıyıcı Sistem	18
3.5. Örtü Sistemi.....	18
3.6. Malzeme ve Yapım Tekniği.....	19
3.7. Litürjik Öğeler	19
3.8. Bezeme Programı	20
4. MUSTAFAPAŞA(SİNASOS).....	21
4.1. Konum ve Genel Tanım.....	21
4.2. Tarihi ve Sosyo-Ekonomik Gelişim	21
4.2.1. 1924 Mübadele öncesi.....	21
4.2.2. 1924 Mübadele sonrası.....	24
5. AİOS KONSTANTİNOS VE ELENİ KİLİSESİ	25
5.1. Konum.....	25
5.2. Tarihsel Süreç.....	26
5.3. Grafik ve Belgeleme	32
5.4. Mimari Özellikler.....	38
5.4.1. Plan özellikleri.....	38
5.4.3. Mimari öğeler.....	45
5.4.4. Taşıyıcı sistem	47
5.4.5. Örtü öğeleri ve çatı	49
5.4.6. Malzeme özellikleri.....	49
5.4.7. Yapıdaki sorunlar.....	50
5.4.8. Fotoğraf albümü	65
6. RESTİTÜSYON	66
6.1. Restitüsyon Metodolojisi	66
6.2. Restitüsyon Kaynak Kullanımı.....	66
6.3. Karşılaştırmalı Çalışma.....	67

	<u>Sayfa</u>
6.3.1. Naosa göre	68
6.3.2. Çatıya göre	69
6.3.3. Apsise göre.....	69
6.3.4. Nartekse göre	70
6.4. Dönemsel Analiz	72
6.4.1. I.Dönem (1850-1924)	72
6.4.2. II. Dönem (1924-1989).....	75
6.4.3. III. Dönem (1989 Sonrası).....	87
7. RESTORASYON	92
7.1. Yapının Günümüzdeki Durumunun Değerlendirilmesi.....	92
7.1.1. Yapının mimari özelliklerinin değerlendirilmesi.....	92
7.1.2. Yapının çevre değerlendirilmesi.....	93
7.1.3. Yapısal değerlendirme	95
7.1.4. Yapının sosyal durumunun değerlendirilmesi.....	95
7.1.5. Yapının imar planındaki durumunun değerlendirilmesi	95
7.1.6. GZFT analizi	96
7.2. İşlevlendirme	98
7.3. Müdahale Önerisi.....	101
7.3.1. Arındırma.....	101
7.3.2. Yapısal müdahaleler	102
7.3.3. Malzemeye yönelik müdahaleler	103
8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	105
KAYNAKÇA.....	107
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1.1. Literatür taraması.....	3
Tablo 5.1. Batı cephesinde bulunan 1850 ve 1851 tarihli yazıtlar.....	27
Tablo 5.2. Yapının girişinde bilet satışı.....	32
Tablo 5.3. Kilisedeki yapısal çatlaklar.....	53
Tablo 5.4. Kilisedeki yüzeysel çatlaklar	54
Tablo 5.5. Kilisede yüzey kaybı 5cm'den az olan bölgeler.....	56
Tablo 5.6. Kilisede yüzey kaybı 5cm'den fazla olan bölgeler.....	57
Tablo 5.7. Kilise içerisinde sıva kaybı olan bölgeler.....	57
Tablo 5.8. Kilisede nemden kaynaklı renk değişimi olan bölgeler	59
Tablo 5.9. Kilisede derz boşalması görülen bölgeler.....	60
Tablo 5.10. Kilisede metal korozyonu görülen bölgeler	60
Tablo 5.11. Kilisede bitkilenme görülen bölgeler	61
Tablo 5.12. Kilisede tuzlanma görülen bölgeler.....	62
Tablo 5.13. Kilisede niteliksiz harç, sıva, şap ve boya görülen bölgeler.....	63
Tablo 5.14. Kilisenin kuzeyinde bulunan toprak dolgu.....	64
Tablo 5.15. Kilisedeki muhdes ekler	64

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 1.1.Çalışmada izlenilen yöntem basamakları.....	10
Şekil 3.1.Bazilikal plan	15
Şekil 3.2.Ayasofya’nın restitüsyonu	16
Şekil 3.3.Tonoz tipleri.....	19
Şekil 4.1.19.yy. Sinasos Mahalleri.....	23
Şekil 5.1.Yapının yakın çevresi.....	25
Şekil 5.2.Naosa giriş kapısı üzerindeki mermer kitabe.....	26
Şekil 5.3.Batı cephesinde ‘‘Serafim Rizos’un katkılarıyla’’ yazılı olan yazıt	27
Şekil 5.4.Batı cephesinde orta kemer üzerinde mermere kazınmış kitabe.....	28
Şekil 5.5. Konstandinos Eleni Kilise’nin tamiratına izin veren ferman.....	29
Şekil 5.6.Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi’nin avlusunda düğün fotoğrafı.....	30
Şekil 5.7.Fener Rum Patriği Bartholomeos’un yönettiği pazar ayini	32
Şekil 5.8.3D Laser tarayıcı ile yapının ölçülmesi	33
Şekil 5.9.Mounting calibration eşleştirme format.....	34
Şekil 5.10.RiSCAN Pro programında veri işleme.....	35
Şekil 5.11.Multi-Station Adjustment ile hassas birleştirme.....	36
Şekil 5.12.Hata oranının incelenmesini gösteren grafik.....	37
Şekil 5.13.Nokta bulutu verisinin Autocad 2018 programına aktarılarak kilisenin grafik belgeleme (rölöve) çizimlerinin yapılması	38
Şekil 5.14.Batı cephesi	40
Şekil 5.15.Güneydoğu yönünden güney cephesine bakış	42
Şekil 5.16.Güney cephe narteks/galeri kısmı	42
Şekil 5.17.Doğu cephesi.....	43
Şekil 5.18.Batı cephede galeriyi aydınlatan pencere ve özgün demir parmaklık .	46
Şekil 5.19.Sorunlar analiz lejantı	51
Şekil 5.20.Yıkılan çan kulesi ve merdiven.....	55
Şekil 5.21.Baca ve çevresi isten kaynaklı renk değişimi	58
Şekil 6.1.1924 Yılına ait fotoğraf.....	74
Şekil 6.2.Kuzey cephede galeri kısmına ulaşımı sağlayan merdivene.....	75
Şekil 6.3.1959 Yılına ait fotoğraf.....	76
Şekil 6.4.1959 Yılına ait fotoğraf(1)	77

Sayfa

Şekil 6.5. 1959 Yılına ait fotoğraf(2)	77
Şekil 6.6. 1959 Yılına ait fotoğraf.....	78
Şekil 6.7. 1959 Yılına ait batı cephesinden fotoğraf.	79
Şekil 6.8. 1959 Yılına ait ana giriş cephesinden fotoğraf	79
Şekil 6.9. Galeri kısmındaki orta pencere çevresini.....	80
Şekil 6.10. 1965 tarihli hava fotoğrafı (HGM).....	80
Şekil 6.11. 1976 tarihli hava fotoğrafı (HGM).....	81
Şekil 6.12. 1989 tarihli fotoğraf (kesme taş duvar).....	82
Şekil 6.13. 1989 tarihli fotoğraf (pencere doğramaları).....	82
Şekil 6.14. 1989 tarihli fotoğraf (pencere doğramaları).....	83
Şekil 6.15. 1989 tarihli fotoğraf (merdiven)	84
Şekil 6.16. 1989 tarihli fotoğraf (merdiven)	84
Şekil 6.17. 1989 tarihli fotoğraf (merdiven)	85
Şekil 6.18. 1989 tarihli fotoğraf (mimari eleman kaybı).....	86
Şekil 6.19. 1989 tarihli fotoğraf (merdiven)	86
Şekil 6.20. 1988 yılından sonra yapılan restorasyon çalışması (ahşap merdiven). ..	88
Şekil 6.21. Restorasyon çalışması ile galeri kısmındaki ahşap korkuluklar	89
Şekil 6.22. Restorasyon çalışması yenilenen ahşap pencere doğramaları.....	89
Şekil 6.23. Restorasyon çalışması tüm cephe boyunca yenilenen çatı parapeti.....	90
Şekil 6.24. Kuzey cephenin doğusundaki taşlarda yenileme	90
Şekil 6.25. Çatının yenilenerek alaturka kiremit örtüye dönüştürülmesi	91
Şekil 7.1. Mustafapaşa'nın konumu	93
Şekil 7.2. Tez konusu kilise çevresinde yer alan anıtsal yapılar	94

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

GEEAYK	:Gayrimenkül Eski Eserler ve Anıtlar Kurulu
GZFT	:Güçlü Yönler-Zayıf Yönler-Fırsatlar-Tehditler
HGM	:Harita Genel Müdürlüğü
KAAM	:Küçük Asya Araştırma Merkezi
NKVKBK	:Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı

Kültürel miraslar kuşaklar arası kültürel aktarımın sağlanmasında önemli bir yere sahiptir. Özellikle kültürel miras değeri olan yapı ya da yapı grupları tarihsel süreç içerisindeki yaşamışlıkları aktararak bellekte iz bırakmaktadır. Bu yapı ya da yapı grupları sadece tek bir ulusun ya da dinin eseri olmayıp tüm dünya uluslarının ortak bir kültürü olarak ele alınıp evrensel kültür ögesi olarak değerlendirilmelidir. Zaman içerisinde ki tarihsel değişimler, demografik ve sosyolojik değişimi de beraberinde getirmektedir. Bu değişimin yanı sıra fiziksel etmenlerle birlikte yapılar değişim göstererek süreç içerisinde özgün değerlerini yitirmeyle karşı karşıya kalmaktadır.

GEEAYK Başkanlığı'nın 09.05.1981 gün ve A-2810 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiş olan Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi'nin tez konusu olarak seçilmesinin amacı, yapının belgelenmesi, geleceğe doğru bilgi-belge aktarılmasının sağlanması ve yapının korunması ile Kapadokya'nın değerler bütününe katkıda bulunmaktır. Yapılan araştırmalar sonucunda 19. yy. da inşa edildiği tespit edilen yapı üzerinden kentin tarihi, yapının özgün durumu, geçirdiği tarihsel süreç, çevredeki o dönem yapılmış benzer yapılar ve tarihsel veriler doğrultusunda araştırılıp ortaya konulması amaçlanmaktadır. Ayrıca mevcut durumun rölöve ve fotoğraflar ile belgelenip, yapının maruz kaldığı bozulmaların ve korunmuşluk durumunun tespit edilmesi ve yapının sorunları üzerinden çözüm önerileri getirilerek; hem kullanımını, hem de korunarak geleceğe aktarılmasını sağlayacak koşulların tanımlanmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda özgün işlevini yitirmiş olan yapıyı korumak için yapıya uygun bir işlev verilmesi, en uygun işlevle kullanımına yönelik öneriler getirilmesi ve tekrar bölgeye kazandırılması hedeflenmektedir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu tez kapsamında tez konusu kilise tek yapı ölçeğinde ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu doğrultuda çevresiyle ilişkisinin değerlendirilmesi için üst ölçekte bir değerlendirme de yapılmaya çalışılmıştır. Ayrıca tez konusu kilise ile aynı dönemde inşa edilmiş, Kapadokya Bölgesi'nde bulunan ve bilgilerine ulaşılabilen diğer Rum Ortodoks Kiliseleri de incelenmiştir. Böylece karşılaştırmalı çalışma bağlamında değerlendirmeler yapılmıştır.

Restitutasyon çalışması; tarihsel araştırma, eski fotoğraflar, karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgiler, yapıdan gelen izler, sözlü kaynaklar ve NKVKBK kurum arşivinden gelen bilgilerle sınırlı kalmıştır. Onaylı restorasyon projesinden sonra yapılması gereken kalemişi, sıva ve boya araştırma raspaları, malzeme analizleri, yapı temel seviyesinin belirlenmesi için gerekli olan araştırma kazıları, diğer izlere dair araştırmalar için yapıya ve çevresine fiziksel anlamda müdahale edilmesi gerekmektedir. Onaylı bir proje olmadığından bu aşamalar yapılamamıştır ve öngörülemeyen noktalar olarak sınırlı kalmıştır. Bu hususlar; ilgili kurumların ve makamların, hazırlanan projenin onayından sonra izinleri doğrultusunda yapılarak yapıya dair bilinmeyen diğer noktalar aydınlatılabilecektir. Daha önce proje aşamasında alınan kararlar ortaya çıkan yeni bilgilerle birlikte tekrar gözden geçirilerek uzman ekip gözetiminde ve ilgili kurumların onayı ile revizyona gidebilecektir.

1.3. Literatürdeki Yeri

Bu tez çalışması kapsamında yapılan literatür taraması dört ana başlık altında; kitap, tez, makale, ansiklopedi, uluslararası tüzükler, kişisel görüşme ve bildirilerin incelenmesiyle yapılmıştır. Bu dört ana başlık;

- Temel kavramlar (Kapadokya, Hristiyanlık, Kilise, Mübadele, Terimsel Sözcükler vb.)
- Mustafapaşa/ Sinasos
- 19.yy. Rum Ortodoks Kiliseleri
- İşlevlendirme

olarak belirlenmiştir (Bkz. Tablo 1.1).

Tablo 1.1. *Literatür taraması*

	Yazar	Metin İsmi	Yılı	Türü
Temel Kavramlar (Kapadokya, Hristiyanlık, Kilise ve Terimsel Sözlükler vb.)	Murat Abay	M.s. I.-IV. Yüzyıllarda Kapadokya Kentlerinde Hristiyanlığın Yayılması	2012	Yüksek Lisans Tezi
	Ramazan Adıbelli	Kapadokya Bölgesi’ndeki Hristiyanlık Tarihi	2002	Yüksek Lisans Tezi
	Bilal Baş	Monoteist Bir Hristiyanlık Yorumu: Aryüşçülük Mezhebi	2000	Makale
	F. Özlem Güzel	Türkiye’deki Hristiyan Pazarı Değerlerinin Analizi ve İnanç Tabanlı Pazarlama Kapsamında Bu Değerlerin İlgili Pazarlara İletilmesi	2012	Makale
	Metin Kaya	Kapadokya Bölgesindeki Vaftiz Konulu Duvar Resimleri	2014	Yüksek Lisans Tezi
	Halil Temiztürk	Kapadokyalı Bir Kilise Babası: Aziz Basil ve Hristiyanlığın Şekillenmesine Etkisi	2016	Makale

Tablo 1.1. (Devam) Literatür taraması

	Yazar	Metin İsmi	Yılı	Türü
Temel Kavramlar (Kapadokya, Hristiyanlık, Kilise ve Terimsel Sözlükler vb.)	-----	Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi Cilt-I- II-III	1997	Ansiklopedi
	Doğan Hasol	Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü	1979	Ansiklopedi
	-----	Yurt Ansiklopedisi Cilt-8	1982	Ansiklopedi
	Doğan Kuban	100 Soruda Türkiye Sanat Tarihi	1973	Kitap
	Metin Sözen ve Uğur Tanyeli	Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü	2011	Kitap
	Semavi Eyice	Türkiyede Bizans Sanatı	2000	Ansiklopedi
	Strabon	Antik Anadolu Coğrafyası	1993	Ansiklopedi
	Adnan Turani	Dünya Sanat Tarihi	2010	Kitap
	Mahmut H. Şakiroğlu	Fatih Sultan Mehmed'in Galatalılara Verdiği Fermanın Türkçe Metinleri	1983	Makale
	Tuncay Ercan Sepetcioğlu	İki Tarihsel "Eski" Kavram, Bir Sosyo-Kültürel "Yeni" Kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir?	2014	Makale
Mustafapaşa /Sinassos	Evangelia Balta	Sinassos: Mübadeleden Önce Bir Kapadokya Kasabası	2005	Kitap
	Zafer İlbars ve Belkıs Temren	Kültürel Boyutuyla Mustafapaşa (Sinassos)	2003	Kitap
	Aslı Özbay(yayına hazırlayan)	Kapadokya'nın Uyuyan GüzeliMustafapaşa, Sinassos Mevcut Durum Raporu ve Eylem Planı	2007	Kitap
	Nevin Esin Tekin	Mustafapaşa-Haralambos Sultanidis Evi Restorasyon Projesi	2009	Yüksek Lisans Tezi
	Adem Öger	Nüfus Mübadelesinde Mustafapaşa'dan Yunanistan'a Göç Eden Karamanlı Ortodoks Türkler	2012	Makale
	Buket Coşkun	Az Dokunulmuş Sinassos	2003	Makale
19.yy. Rum Ortodoks Kiliseleri	Duygu Acar	Tur-i Sina (Balatkapı İoannes Prodromos Metokhion) Kilisesi Koruma Projesi	2012	Yüksek Lisans Tezi
	Zafer Karaca	İstanbul'da Osmanlı Dönemi Rum Kiliseleri	1995	Kitap
	Özge Özeke	Yozgat Fatih Camii Kilise Restorasyon Projesi	2017	Yüksek Lisans Tezi
	Ayşe Uyan	Kayseri Talas Endürlük Kilisesi Restorasyonu	2008	Yüksek Lisans Tezi
	Kübra Sevim	Kayseri İncesu Yeni Cami Mahallesi'nde Ortodoks Kilisesi Restorasyon Önerisi	2014	Yüksek Lisans Tezi
	M. Sacit Pekak	Güzelyurt'ta (gelveri) Bulunan Bizans/Post-Bizans Dönemi Kiliseleri- 1	1993	Makale
		Güzelyurt'ta (Gelveri) Bulunan Bizans/Post-Bizans Dönemi Kiliseleri- 2	1994	Makale
		Kapadokya'da Post-Bizans Dönemi Dini Mimarisi-I: Nevşehir ve Çevresi	1998	Makale
		Kapadokya'da Post-Bizans Dönemi Dini Mimarisi-II: Nevşehir ve Çevresi	1998	Makale

Tablo 1.1. (Devam) Literatür taraması

	Yazar	Metin İsmi	Yılı	Türü
19.yy. Rum Ortodoks Kiliseleri	M. Sacit Pekak	Mustafapaşa (Sinassos), Konstantin ve Helena Kilisesi, Kilise I, Kilise II, Kilise III, Kilise IV	2009	Makale
		Osmanlı İmparatorluğu döneminde Gayrimüslim Vatandaşların İmar Faaliyetleri ve Mustafapaşa (Sinassos)	2009	Makale
		Kappadokia Bölgesi Osmanlı Dönemi Kiliseleri: Örnekler, Sorunlar, Öneriler.	2009	Makale
		Mustafapaşa (Sinassos) ve Aziz Nikolaos Manastırı	2008	Makale
İşlevlendirme	Alois Riegl	Modern Anıt Kültü	2015	Kitap
	Esra Yıldız	Anıtsal Yapıların Kullanım Sürecinde Değerlendirilmesine Yönelik Bir Model Önerisi	2013	Doktora Tezi
	-----	Madrid Konferansı Tavsiye Kararları: Altıncı Uluslararası Mimarlar Kongresi	1904	Uluslararası Sözleşme ve Tüzükler
	-----	Atina Tüzüğü (Carta Del Restauro)	1931	
	-----	Venedik Tüzüğü	1964	
	-----	Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi(UNESCO)	1972	
	-----	Milli Düzeyde Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Tavsiye Kararı(UNESCO)	1972	
	-----	Amsterdam Bildirgesi	1975	
	-----	Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi	1985	
	-----	Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü, Washington Tüzüğü	1987	
	-----	Yirminci Yüzyıl Mimari Mirasının Korunması Hakkında Tavsiye Kararı	1991	
	-----	ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü	1999	

Temel kavramlara ilişkin kaynaklar

Abay (2012), “M.s. I.-IV. Yüzyıllarda Kapadokya kentlerinde Hristiyanlığın yayılması” adlı yüksek lisans tezinde Kapadokya’da din, Hristiyanlık ve Ortodoksluk kavramları üzerinde durmuştur.

Adıbelli (2002), “Kapadokya bölgesi’ndeki Hristiyanlık tarihi” adlı yüksek lisans tezinde Kapadokya’da Hristiyanlık tarihini kronolojik olarak incelemiştir.

Baş (2000), “Monoteist bir Hristiyanlık yorumu: Aryüşçülük mezhebi” başlıklı makalesinde Hristiyanlık tarihinde önemli bir yere sahip olan Kapadokya Babaları kavramı ve Aryüşçülük mezhebi üzerinde durmuştur.

Güzel (2012), “‘Türkiye’deki Hristiyan pazarı değerlerinin analizi ve inanç tabanlı pazarlama kapsamında bu değerlerin ilgili pazarlara iletilmesi” başlıklı makalesinde inanç turizmi, Hristiyan pazarı ve Anadolu’da’ki Hristiyanlık yapıları üzerinde genel bir değerlendirme yapmıştır.

Kaya (2014), “Kapadokya bölgesindeki vaftiz konulu duvar resimleri” adlı yüksek lisans tezinde Kapadokya bölgesinde yer alan ilk dönem kiliseleri üzerinde çalışma yapmıştır.

Temiztürk (2016), “Kapadokyalı bir kilise babası: Aziz Basil ve Hristiyanlığın şekillenmesine etkisi” başlıklı makalesinde Hristiyanlık tarihinde önemli bir yere sahip olan kilise babası Aziz Basil’i ve Kapadokya bölgesindeki önemini açıklamıştır.

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi Cilt-I-II-III (1997), Hasol (1979) “Ansiklopedik mimarlık sözlüğü”, Kuban (1973) “100 soruda Türkiye sanat tarihi”, Sözen ve Tanyeli (2011) “Sanat kavram ve terimleri sözlüğü”, Eyice (2000) “Türkiyede Bizans sanatı” ve Turani (2010) “Dünya sanat tarihi” yayınları ile hristiyanlık temel kavramları, kilise ve kilise bölümleri gibi temel kavramlar konusunda açıklayıcı sözlükler olarak kullanılmıştır.

Yurt Ansiklopedisi Cilt-8 (1982) ve Strabon (1993) “Antik Anadolu coğrafyası” ansiklopedileri Kapadokya bölgesi ile ilgili temel coğrafi bilgileri içermektedir.

Şakiroğlu (1983), “Fatih Sultan Mehmed’in Galatalılara verdiği fermanın Türkçe Metinleri” başlıklı makalesinde İstanbul’un fethi ile birlikte gayrimüslüm vatandaşlarla ilgili maddeler olan fermanın Türkçe çevirisini yapmıştır.

Sepetcioğlu (2014), “İki tarihsel “Eski” kavram, bir sosyo-kültürel “Yeni” kimlik: Mübadele nedir, mübadiller kimlerdir?” başlıklı makalesinde “mübadele”, “göçmen”, “mülteci” ve “mübadil” kavramlarını irdelemeye çalışmış, “mübadil kimliği”ne dair değerlendirmeler gerçekleştirmiştir.

Mustafapaşa / Sinasos

Balta (2005), “Sinasos: Mübadeleden önce bir Kapadokya kasabası” adlı kitabında KAAM arşivinden yararlanmıştır. 1924 yılı mübadele öncesine dair Sinasos hakkında yazılı ve görsel bir çok belgeyi yayımlamıştır. Özellikle tez konusu kilisenin eski fotoğraflarına ulaşılmasını sağlamıştır. Bu kapsamda hem Sinasos’un hemde tez konusu kilisenin tarihsel sürecini açıklamaya çalışan önemli bir kaynaktır.

Temren ve İlbars (2003), “Kültürel boyutuyla Mustafapaşa (Sinassos)” adlı kitabında Mustafapaşa (Sinassos) hakkında tarihi, coğrafi, ekonomik ve demografik bir çok bilgiye yer vermiştir.

“Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi” Özbay (2007) tarafından yayına hazırlanmıştır ve “Kapadokya’nın uyuyan güzeli Mustafapaşa, Sinassos mevcut durum raporu ve eylem planı” adlı kitapta toplanmıştır. Bu kitap Mustafapaşa için hazırlanmıştır ve 2004 yılında onaylanmış olan koruma imar planı ile ilgili olarak haritalar ve diğer belgelere yer vermektedir.

Tekin (2009), “Mustafapaşa-Haralambos Sultanidis Evi restorasyon projesi” adlı yüksek lisans tezinde Mustafapaşa’da yer alan önemli sivil mimari örneklerine yer vermiştir. Ayrıca günümüzde (2019) Kapadokya Üniversitesi Rektörlük binası olarak kullanılan Haralambos Sultanidis Evi için restorasyon önerisi geliştirilmiştir.

Öger (2012), “Nüfus mübadelesinde Mustafapaşa’dan Yunanistan’a göç eden Karamanlı Ortodoks Türkler” başlıklı makalesinde Sinassos’tan göç edenlerin gittikleri yerde Nea Sinassos (Yeni Sinassos) adı ile kurdukları köyü ve bu değişimi incelemiştir.

Coşkuner (2003), “Az dokunulmuş Sinassos” başlıklı makalesinde Sinassos’ta mübadele dönemine ve önemli yapılarına değinmiştir.

19.yy. Rum Ortodoks Kiliseleri

Acar (2012), “Tur-i Sina (Balatkapı İoannes Prodromos Metokhion) Kilisesi Koruma Projesi” , Özeke (2017), “Yozgat Fatih Camii kilise restorasyon projesi”, Uyan (2008), “ Kayseri Talas Endürlük Kilisesi restorasyonu” ve Sevim (2014), “Kayseri İncesu Yeni Cami mahallesi’nde Ortodoks kilisesi restorasyon önerisi” yüksek lisans tezlerinde 19.yy. Rum Ortodoks kiliselerinden tez konusunda ismi geçen yapıların belgelenmesi, korunması, araştırılması ve restorasyon önerisi geliştirilmesi için çalışmalar yapılmıştır.

Karaca (1995), “İstanbul’da Osmanlı dönemi Rum kiliseleri” başlıklı kitabında İstanbul’da yer alan Osmanlı dönemi Rum kiliselerini derleme ve belgeleme çalışması yapmıştır.

M. Sacit Pekak 19.yy. Rum Ortodoks kiliseleri ile ilgili olarak bir çok çalışma yapmıştır bu çalışmalar; (1993) “Güzelyurt’ta (Gelveri) bulunan Bizans/Post-Bizans dönemi kiliseleri-1”, (1994) “Güzelyurt’ta (Gelveri) bulunan Bizans/Post-Bizans dönemi kiliseleri-2”, (1998a) “Kapadokya’da Post-Bizans dönemi dini mimarisi-I: Nevşehir ve çevresi”, (1998b) “Kapadokya’da Post-Bizans dönemi dini mimarisi-II:

Nevşehir ve çevresi’’, (2009c) ‘‘Osmanlı İmparatorluğu döneminde gayrimüslim vatandaşların imar faaliyetleri ve Mustafapaşa (Sinassos)’’, (2009a)’’Kappadokia bölgesi Osmanlı dönemi kiliseleri: Örnekler, sorunlar, öneriler’’, (2008) ‘‘Mustafapaşa (Sinassos) ve Aziz Nikolaos Manastırı’’ ve (2009b) ‘‘Mustafapaşa (Sinassos), Konstantin ve Helena Kilisesi, Kilise I, Kilise II, Kilise III, Kilise IV’’ adlı makalelerdir. Bu makaleler 19.yy. Rum Ortodoks kiliselerinin belgelenmesi ve araştırılması için hazırlanmış önemli kaynaklardır. Ayrıca tez konusu kiliseye ait kitabelerin Türkçe çevirileri, mimari özellikleri, sanat tarihi açısından inceleme gibi birçok veriye bu kaynaklardan ulaşılmıştır.

İşlevlendirme

Riegl (2015), ‘‘Modern anıt kültürü’’ adlı kitap modernle tarihi miras arasındaki ilişkiyi açıklamıştır.

Yıldız (2013), ‘‘Anıtsal Yapıların kullanım sürecinde değerlendirilmesine yönelik bir model önerisi’’ adlı doktora tezinde anıtsal yapıların işlevlendirilmesinde dikkat edilecek hususlar ve bunun üzerinden model önerisi geliştirmiştir.

Uluslararası alanda kabul görmüş sözleşme ve tüzüklerde işlevlendirme ile ilgili olarak dikkat çekilen noktalara ‘‘7.2 İşlevlendirme’’ başlıklı bölümde ayrıntılı olarak değinilmiştir.

1.4. Materyal ve Yöntem

Bu kısımda, Nevşehir ili, Ürgüp ilçesi, Mustafapaşa köyünde yer alan tez konusu kilisenin restorasyon önerisi çalışmasında kullanılan materyal ve yöntemle yer verilmiştir.

1.4.1. Materyal

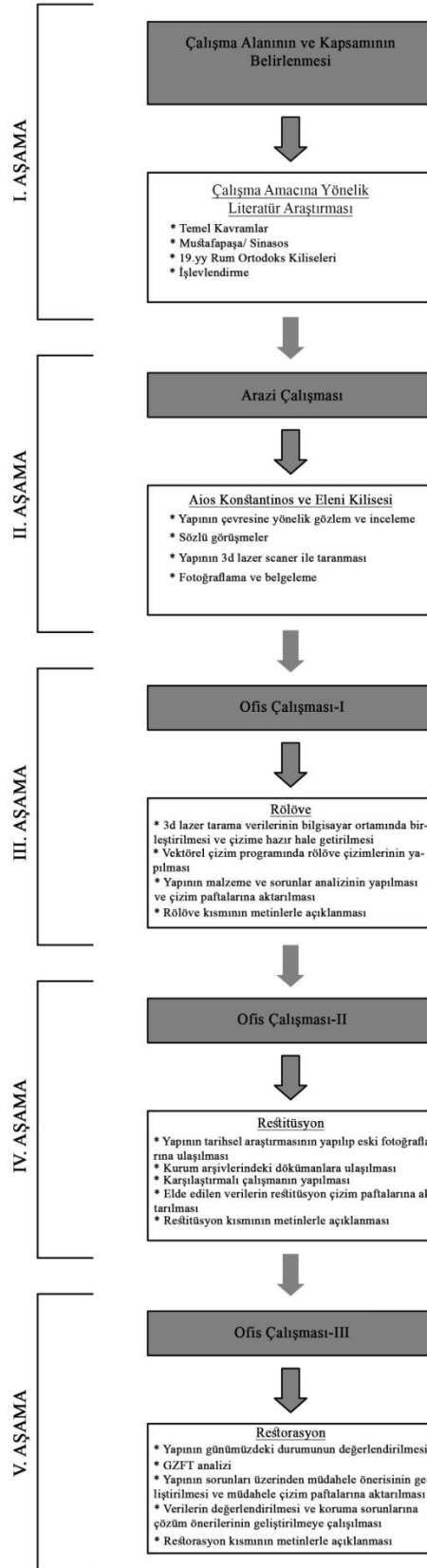
Bu yüksek lisans çalışmasının temel materyalini Nevşehir ili, Ürgüp ilçesi, Mustafapaşa köyünde yer alan Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi üzerinden gerçekleştirilen analiz ve değerlendirme verileri oluşturmaktadır. Bu verilerin başlıca kaynağı 2017-2018 yılları içerisinde yapılan alan çalışmalarıdır.

Çalışmada kullanılan yazılı kaynaklar taranan literatürü oluşturmaktadır (Detaylı içerik için Bkz. 1.3. Literatürdeki yeri). 19. yy. Rum Ortodoks Kiliselerinin tespitine ve

korunmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca tek yapı ölçeğinde kiliselerin koruma önerileri için hazırlanmış olan çalışmalar, tezin akışı için veri sağlamaktadır.

1.4.2. Yöntem

Araştırmada beş aşamadan oluşan yöntem izlenmiştir. Birinci aşamada ilk olarak kapsamlı bir literatür taraması sayesinde temel kavramlar, Mustafapaşa/Sinasos, 19.yy. Rum Ortodoks kiliseleri ve işlevlendirme üzerinden ön bilgi edinme amaçlanmıştır. İkinci aşamada yapıya ve çevresine yönelik arazi çalışması, arazi çalışması esnasında yapının belgeleme işlemi için 3d lazer tarayıcı ile ayrıntılı taranması ve fotoğraflanması işlemi yapılmıştır. Son üç aşama ofis çalışmasından oluşmaktadır. Üçüncü aşamada arazi çalışması ile elde edilen veriler ofis çalışmasında toparlanmıştır, vektörel çizim programına aktarılıp rölöve çizimlerinden ve verilerden elde edilen bilgilerle sorunlar ve malzeme analizleri yapılmıştır ve metin olarak aktarılmıştır. Dördüncü aşamada restitüsyon çalışması için sözlü görüşmeler, literatür taraması, eski fotoğraflarına ulaşılması, karşılaştırmalı çalışma, kurum arşivlerindeki yazışmalar ve diğer dökümanların incelenmesi gibi işlemler yapılmıştır. Tüm bu incelenen veriler doğrultusunda restitüsyon çizim paftaları oluşturulmuştur ve metin olarak aktarılmıştır. Son aşamada ise verilerin sentezlenmesi ve değerlendirilmesi aşamasıyla restorasyon önerisi çalışması için yapının günümüzdeki durumunun değerlendirilmesi, GZFT analizi ile yapı müdahale kararları ve koruma önerilerinin geliştirilmesiyle tamamlanmıştır (Bkz. Şekil.1.1).

Şekil 1.1. Çalışmada izlenen yöntem basamakları

2. KAPADOKYA BÖLGESİ

2.1. Kapadokya'nın Konumu ve Genel Tanımı

Anadolu, tarihsel süreç içerisinde birçok farklı medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Anadolu'nun 12.000 yıllık (Güzel, 2012, s.133) köklü tarihi içerisinde yaşanan değişimler, Kapadokya bölgesinin sınırlarının farklı uygarlıklar altında değiştiğini göstermektedir. Yurt Ansiklopedisi'ne (1982, ss.6065-6066) göre Persler döneminde (M.Ö. 550- M.Ö. 332) büyük Kapadokya Satraplığı'nın (Katpatukya: Güzel atlar ülkesi) merkezi o dönem Mazaka olarak adlandırılan yer bugün Kayseri olarak belirtilmektedir. Kapadokya Krallığı döneminde (M.Ö. 332- M.S. 17) Sinop'tan Trabzon'a kadar uzanan kıyı şeridiyle birlikte İris (Yeşilırmak) havzasına kadar genişleyen ve başkenti Gaziura şimdiki Turhal/Tokat sınırlarında yer aldığı, Romalılar döneminde ise (M.S. 17- M.S. 395) Kapadokya Eyaleti kuzeyde Amisos'tan (Samsun) güneyde Kilikya'ya, batıda Tatta Gölü'nden (Tuz Gölü) doğuda Fırat kıyılarına kadar uzandığı belirtilmektedir. Geçmişte bu sınırların idari ve yönetsel olarak farklılıklar gösterdiği bilinmektedir. Günümüzde ise güneyde ve doğuda Erciyes (3916 m) ile Hasan (3253 m) Dağları, kuzeyde Kızılırmak'ın ortalarına kadar uzanan havzalarla batıda Tuz Gölü çöküntüsü ile İç Anadolu bölgesinde 100.000 km²'lik alanı çevreleyen günümüzün Nevşehir, Niğde, Aksaray, Kayseri; kısmen Sivas, Kırşehir, Malatya illerini kapsayan coğrafya olarak tanımlanabilir (Andalfato ve Zucchi, 1971, s.51; Strabon, 1993, s.8). Kapadokya bölgesinin geniş bir alanı kapsadığı yapılan tanımlamalardan anlaşılmaktadır. Arkeolojik ve doğal değerlerin korunması amacıyla 25 Kasım 1986'da Milli Park ilan edilen ve Kapadokya bölgesinin merkezi, çekirdeğini oluşturan Nevşehir ve Kayseri illeri sınırında bulunan, ayrıca karışık sit (doğa/kültür) olması sebebiyle önemli bir yere sahip olan Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Sitleri Dünya Mirası Alanı'nın geniş bölümünü kapsamaktadır (Somuncu ve Yiğit, 2009, s.391).

2.2. Fiziki Özellikler

Andalfato ve Zucchi'ye (1971, s.52-54) göre Kapadokya bölgesinin topografik karakterini 4 bölgenin oluşturduğu belirtilmiştir. Bunlar;

Volkanik Olmayan Yükselti Bölgesi: Volkanik karakterli olmayan erozyon sonucu yuvarlak formda şekillenmiş, Kapadokya bölgesinin kuzeybatı tarafında yer alan rakımları 1500-1700 m. arasında değişen alandır.

Göller ve Ovalar Bölgesi: Aksaray'ın batı tarafında kalan alüvyon ovası ve güneybatı sınır Melendiz dağlarıyla sınırlanan 900m. rakımlı Tuz Gölü çöküntüsünün oluşturduğu alandır.

Birincil Derecede Volkanik Yükselti Bölgesi: Erciyes, Dereli, Melendiz, Keçiboydoran ve Hasan Dağı ile çevrili 250 km boyunca uzanan alandır.

Antik Plato Bölgesi: Peribacalarının bulunduğu bu bölge ise Tuz Gölü havzasının doğusundan Kızılırmak nehrinin vadilerine kadar uzanan 1000-1500m. rakımlı alandır.

Döneminde aktif birer volkanik dağ olan Erciyes Dağı, Hasan Dağı ve Melendiz Dağı Kapadokya bölgesinin topografyasının oluşumunda etkin bir rol oynamıştır. Tüm bölge 3.Jeolojik zamanda ve 4.Jeolojik zamanın başlarında Erciyes ve Hasan Dağı'ndan püsküren lav tüflerinden oluşmuştur. Bölgede Nevşehir-Ürgüp arasında andezit tüf, Erciyes dağına yakın kesimlerde çeşitli çakmaktaşılarıyla silisli tabakalar yoğunlaşsa da egemen madde kalker olarak gözlemlenmiştir. Bölgenin merkezi çekirdeğini oluşturan Nevşehir-Ürgüp-Avanos üçgeni içinde vadi yamaçlarından inen sel suları, rüzgâr ve ısısal etmenlerle birlikte peribacalarını oluşturmuştur. Peribacalarına sadece bu kesimde rastlanmasının sebepleri arasında; 1-Kızılırmak Vadisi'ne doğru eğimli alanlarda doğal etmenlerin oluşturduğu aşınmaya karşı daha dayanıklı bölümlerin baca biçiminde yükselen şekiller olarak kalması, 2- Bölgenin 2. ve 3. deprem kuşağında bulunması deprem açısından daha az tehlikeli olduğunu ve peribacalarının kolayca yok olmayışının göstergesidir (Yurt Ansiklopedisi, 1982, s.6055-6056).

2.3. Kapadokya Bölgesinde Hristiyanlık Dönemi, Siyasi ve Sosyal Gelişim

Hristiyanlığın yayılmasında Anadolu topraklarının önemli bir yere sahip olduğu ve bu topraklarda Hristiyanlığın temel direklerini oluşturan doktrinlerin belirlendiği bilinmektedir (Temiztürk, 2016, s.35). Kapadokya bölgesinde Hristiyanlığın yayılmaya başladığı yıllarda Romalı'lar hüküm sürmektedir. Bu dönemde halkın köle gibi alınıp satıldığı, ağır vergiler altında ezilerek fakirleştiği bir ortamda gelen yeni din kurtarıcı bir rol üstlenmiştir (Adıbelli, 2002, s.177). Abay'a (2012, s.11) göre Kapadokya bölgesinde Hristiyanlık öncesi farklı dinlerin etkisi olduğu, Hristiyanlığın yayılmasında Yahudiliğin önemli rol oynadığı ancak bölgeye geliş tarihinin net olarak bilinmediği belirtilmektedir. Erken Hristiyanlık bölünmüş bir Yahudi mezhebi olarak başlamış olup daha sonrasında Yunan kültürü ve Roma yönetimine geçmiştir. Roma yönetiminin

genişlemesi ve Yunan kültürünün yayılmasından faydalanan erken Hristiyanlık, kitleler halinde yayılma imkânı bulmuştur (Abay, 2012, s.17-18). Roma mahkemesinin aldığı karar ile birlikte M.S 200 yılına doğru Hristiyanlık, Yahudilikten resmen ayrılmıştır (Adıbelli, 2002, s.177).

Temiztürk'e (2016, s.35) göre Tarsus'ta doğan ve Hristiyanlığın Anadolu'da yayılmasında önemli bir isim olan Pavlus kadar, Kapadokya Babaları olarak anılan Basil, kardeşi Gregory ve Nazianzuslu Gregory Hristiyanlığın şekillenmesinde aktif rol almışlardır. Özellikle Basil teslis ilkesinin temel inanç olmasında ve manastır hayatının düzenlenmesinde önemli rol alarak Hristiyan toplumu bir arada tutma hususuna katkı sağlamıştır. Ayrıca Kapadokya Babaları'nın Atina'da eğitimlerinin önemli kısmı felsefe dersleri ağırlıklı olmuştur (Baş, 2000, s.184). Alınan bu eğitimle birlikte Grek felsefesini dini daha iyi anlatmakta kullanan Basil, hipostaz kavramını üzerinde durarak Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'a ait şahısların Tanrı'nın birer modları olduğunu bu ilkelerin insanların sınırlı dünyasında algılanması için oluşturulduğunu belirtmiştir (Temiztürk, 2016,ss.57-58).

İsa'dan sonra hızlı bir şekilde yayılan Hristiyanlık beraberinde çeşitli yorumlarla değişime uğramıştır. Bu değişime direnenler orthe dox (sağlıklı düşünce) olarak adlandırılmaktadır (Kaya, 2014, ss.10-11). Ortodoksların liderleri olan Marcellus 371'de Athanasius ise 373'te ölünce Basil bu grubun yeni lideri konumuna gelmiştir (Baş, 2000, s.184). Hristiyanlığın Ortodoks yorumunu yapan Basil dinin ritüellerini bilmeden ibadet edenlerin sorun oluşturduğunu gördüğü için eğitimde birliği sağlamak amacıyla bilgisiz kesimleri Ortodoksluğa kazandırmayı hedeflemiştir. Bu husus sadece Kapadokya'da değil tüm Hristiyanlık tarihi açısından o kadar fazla önem arz etmektedir ki birçok kilise duvarında resmi çizilen az sayıda azizlerden biridir (Kaya, 2014, ss.10-11).

Kapadokya Bölgesi'nde Rumlar ve Ermeniler olmak üzere Hristiyan halk iki etnik gruba ayrılmaktadır. Rumların bir kısmı bölgeye İskender'in seferiyle diğer bir kısmı da 3. asırda gelmiştir. "Karamanlı" olarak adlandırılan, Rum nüfusu arasında yer alan, adilleri Türkçe olan Hristiyanlar da bulunmaktadır. Bunlar bölgedeki nüfusun çoğunluğunu oluşturmaktadır. Ermeniler ise daha sonradan gelmişlerdir. Bizans'tan sürgün edilmiş olup 9. asırda gelmeye başlamışlardır (Adıbelli, 2002, s.180).

1071 yılında Selçuklu'nun Anadolu'ya girmesi ile Türkleşen bu bölgede Hristiyanlar hayatlarını sürdürmeye devam etmişlerdir. İhlara Vadisi'nde yer alan

Kırkdamaltı Kilisesi olarak adlandırılan mağara şapelin duvarında bulunan vakıf yazısında Bizans İmparatoru 2. Andronikos (1282-1328) ile Selçuklu Sultanı 2. Mesud (1288-1305) yıllarında yapıldığı belirtilmektedir (Eyice, 2000, s.605). Kapadokya’da yaşayan Hristiyan halk Selçuklu hâkimiyetinde toleranslı bir yaşam sürmelerinin yanı sıra Selçuklu dönemi başlarında kiliselerin yapılmaya devam ettiği tespit edilse de kiliseler ve manastırlar eski canlılığını kaybetmiştir.

Osmanlı döneminde ise Fatih Sultan Mehmet’in 1453 yılında İstanbul’u almasıyla Hristiyan halkın ibadet serbestliğinde bir farklılık olmamıştır. Cenova Devlet Arşivi’nde bulunan Fatih fermanında Hristiyan halkın ayinlerini yapabileceği ancak çan çalınmaması ve yeni kiliselerin yapılmaması madde 14 ve 15’te vurgulanmaktadır (Şakiroğlu, 1983, ss.218-219). Pekak’a (2009c, ss.173-175) göre Anadolu’da 1453 yılından 18.yy. sonlarına kadar dini yapı inşa edilmemiş olması yasağın geçerliliğini göstermektedir. 18.yy. ortalarında oluşan siyasal ortam sonucunda 1774’de yapılan Küçük Kaynarca Antlaşması sonrasında Hristiyanlara tanınan bazı hak ve özgürlüklerin başında gelen; eski kiliselerin onarılması ve yeni kilise inşa edilebilmesi hususu Fatih Sultan Mehmet döneminden beri yasak olan hükmü ortadan kaldırmıştır.

TBMM ile Yunan Hükümeti arasında 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan “Yunan ve Türk halklarının mübadelesine ilişkin sözleşme ve protokol” gereğince Anadolu’yu terk etmek zorunda kalarak Yunanistan’a göç etmişlerdir (Öger, 2012, ss.28-29).

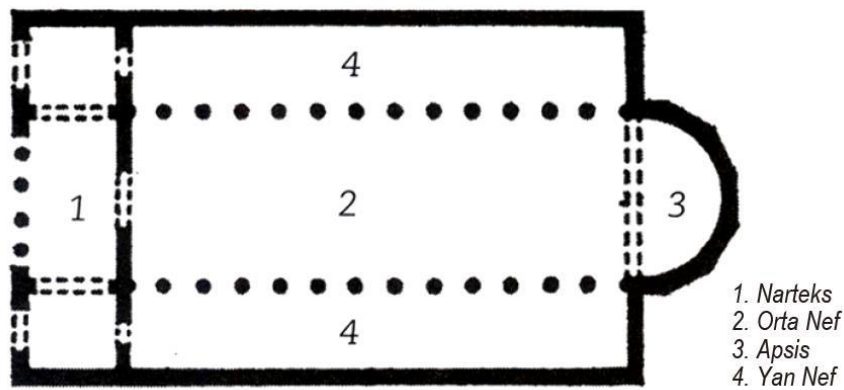
3. KİLİSE YAPISI, BÖLÜMLERİ VE MİMARİ ELEMANLARI

Kilise sözcüğünün kökeni Yunanca “*ekklesia*” sözcüğünden türemekle beraber önceleri anlam olarak “demokratik halk toplantılarını” nitelemektedir. Ayrıca teolojik anlamı ağır basan “Tanrı’nın toplantısı”, “Hz. İsa’nın çevresinde toplananlar” ve “seçilmişler” kavramını ifade etmektedir (Ahunbay, 1997, s.1010).

İlk kiliseler 4.yy. inşa edilmeye başlanmıştır (Sözen ve Tanyeli, 2011, s.168). 313 yılına kadar Romalılar tarafından sürekli zulüm altında tutulan Hristiyanlık bu tarihte Konstantin tarafından resmi din olarak kabul edildi ve ilk kez Roma’da St. Peter Kilisesi inşa edildi. Ayrıca Hristiyanlığın ilk kilisesi olarak bilinmektedir (Turani, 2010, s.203). Bu ilk kiliseler Pagan Çağın tapınaklarına benzememektedir. Ayrıca sembollerden ve eski anılardan uzaklaşmak için eski tapınakları değil bazilikalardan esinlenilmiştir. Daha sonraları bazilika planı evrensel olarak kullanılan plan şeması olmuştur (Kuban, 1973, s.70).

3.1. Bazilikal Plan Tipi

Bazilikal sözcüğü Latince “*Krala ait*” anlamındadır. Kilise binasına ilişkin kullanıldığında ise genel olarak çok nefli, uzunlamasına dikdörtgen, dar kenarlarından biri eğrisel (ender olarak dörtgen) apsis’li şemaya göre düzenlenmiş yapılar olarak tanımlanmaktadır (Ahunbay, 1997, s.1012; Bkz. Şekil 3.1.).

Şekil 3.1. Bazilikal plan (Hasol, 1979, s.81)

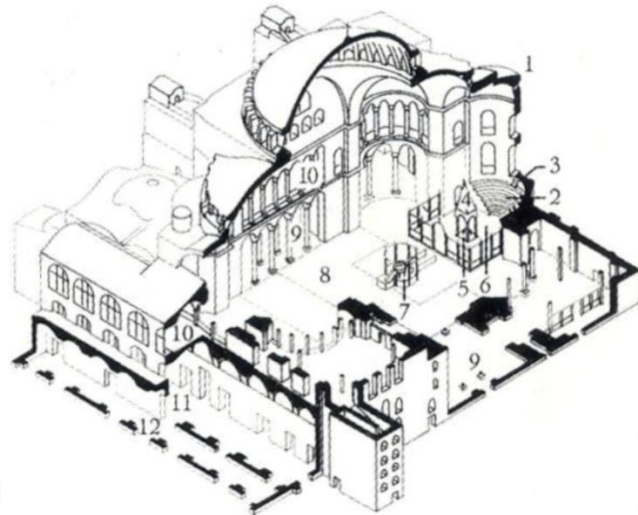
Sözen ve Tanyeli'ye (2011, ss.168-169) göre ilk kiliseler bazilika biçiminde tasarlanmıştır. Ayrıca Erken Hristiyan bazilikalarından sonra kilisenin evrimleşme süreci dinsel olmaktan ziyade mimari nitelikte olmuştur. Temel litürjik gereksinimler çok az değişmiştir, Doğu Hristiyan dünyası (Bizans) başlangıçtan beri kubbe olanaklarını denerken batıda ise başlangıçta ahşap çatılar, arkasında da tonoz sistemi kullanılmıştır.

Son dönem olarak Anadolu'da Aksaray, Niğde, Kayseri, Nevşehir, Yozgat ve Mersin'de 19.yy. da inşa edilen ve yenilenen Rum Ortodoks kiliseleri üç nefli bazilika olarak yapılmıştır (Özeke, 2017, s.10).

3.2. Kilisenin Bölümleri

3.2.1. Narteks

Narteks, ana mekâna açılan giriş bölümü olarak tanımlanırken Erken Hristiyan kiliselerinde revak biçiminde, Bizans'ta ise kilisenin batısında ana eksene dik konumda yer alan ve dışa kapılarla açılan mekân olarak nitelendirilmektedir (Sözen ve Tanyeli, 2011, s.221). Hristiyanlığın ilk döneminde tövbe edenler ve vaftiz edilmemişler sadece narteks kısmına yani sütunlarla ya da kapı açıklığıyla bölünmüş duvarla ayrılan alana girebilirlerdi (Eczacıbaşı Sanat Sözlüğü, 1997, s.1336; Bkz. Şekil 3.2.).

Şekil 3.2. Ayasofya'nın restitüsyonu

Şekil 3.2.'de bahsedilen numaralar: 1. Apsis, 2. Synthronon, 3. Kathedra, 4. Baldaken, 5. Altar, 6. Bema, 7. Ambon, 8. Naos, 9. Yan nef, 10. Galeri 11. İç narteks 12. Dış nartektir (ESA, 1997, s. 1011).

3.2.2. Naos

Naos sözcüğü Yunanca “*naiein*” (barınmak) anlamına gelmektedir (Sözen ve Tanyeli, 2011, s.220). Ortodoks kilisesinin halka açık ibadet alanı olarak tanımlanırken sütun dizisi içindeki çekirdek yapı *naos*, kutsal mekân “*cella*” olarak adlandırmaktadır (Eczacıbaşı Sanat Sözlüğü, 1997, s.1335). Bazilikal planlı yapılarda naos, girişle apsis arasında uzanan neflerle düzenlenmiştir. Tek nefli olabileceği gibi sütun dizileriyle birbirinden ayrılmış aynı doğrultuda uzanan birden fazla neften de meydana gelebilir (Eczacıbaşı Sanat Sözlüğü, 1997, s.1339).

3.2.3. Bema

Bema, eski Yunanca'da “basamak, konuşmacı için yükseltilmiş platform” anlamına gelmektedir (Eczacıbaşı Sanat Sözlüğü, 1997, s.220). Erken Hristiyan kiliselerinde ruhban sınıfı için ayrılmış yüksek platform, Bizans kiliselerinde ana neften ikonostasisle ayrılmış, hafifçe yükseltilmiş sunağı içeren kilisenin en kutsal bölümü olarak tanımlanmıştır (Sözen ve Tanyeli, 2011, s.50).

3.2.4. Apsis

Apsis, yapının genellikle doğu ucunda yer alan yarım daire ya da çokgen planlı yarım kubbe ya da tonoz ile örtülü bölüm olarak tanımlanmaktadır (Eczacıbaşı Sanat Sözlüğü, 1997, s.119). Apsis (apsid) Roma bazilikalarının bir ucunda yer alan çıkıntı, doğrultu belirleyen, yarım daire planlı ve mihrabı içeren bölümdür (Sözen ve Tanyeli, 2011, s.31).

3.2.5. Galeri

Galeri, narteksin ya da yan neflerin üst katında yer alan ve ana nefe bakan mekân (Sözen ve Tanyeli, 2011, s.113) ayrıca kadınlara ayrılmış olan “*gynekaion*” olarak tanımlanmaktadır (Eczacıbaşı Sanat Sözlüğü, 1997, s.736).

3.2.6. an kulesi

Kilisenin yanında ya da bitişik durumda yer alan, içinde anların bulunduğu kule olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca 8.yy. da St. Pietro kilisesinin bir an kulesi olduğu bilinse de günümüze ulaşan İtalya’da 9.yy.’dan kalmış olan Verona ve Revanna’da bulunanlardır (Sözen ve Tanyeli, 2011, s.72).

3.3. Cephe ve Küt­le Düzeni

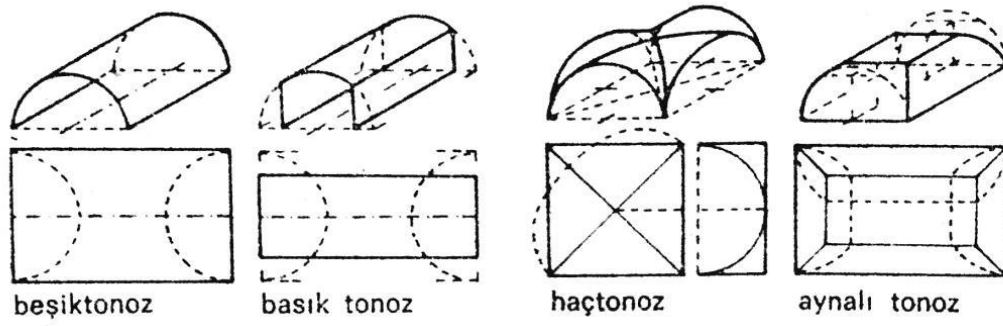
Rum Ortodoks kiliseleri genellikle sade bir cephe düzenine sahiptir. Kuzey-güney ve doğu-batı cepheleri mimari özellikleri açısından benzerlik göstermekte ayrıca cepheyi hareketlendiren unsurlar; mekânların yerleşimleri ve cephede oluşturdıkları çıkıntılar, kapı ve pencere açıklıkları, saçak silmeleri, tuğla kemerler ve bezemelerdir (Acar, 2012, s.45). Bazı kiliselerde apsis çıkıntıları, apsis ve narteks örtülerindeki farklılıklar yapı kütlesine yansıyarak cephede hareketlilik oluşturmaktadır (Özeke, 2017, s.13).

3.4. Taşıyıcı Sistem

Rum Ortodoks kiliselerinde genellikle yan nefler ile orta nefi ayıran sütunlar ya da kare kesitli taşıyıcılar bulunmaktadır. Ayrıca nefleri ayıran sütunlar kemerler veya arşitravlarla birbirine bağlanmaktadır (Acar, 2012, s.46-47) .

3.5. Örtü Sistemi

Rum Ortodoks kiliselerinde iç mekân, tonoz veya düz tavan ile örtülmüştür (Acar, 2012, s.47) . Naosu ve narteksi örten tonozlar beşik, basık, çapraz (ha) veya aynalı tonoz olabilirken dışta beşik, ya da kırma çatı görülür (Özeke, 2017, s.14; Bkz. Şekil 3.3.).

Şekil 3.3. Tonoz tipleri (Hasol, 1979, s.504)

3.6. Malzeme ve Yapım Tekniği

Karaca'ya (1995, s.303) göre Rum Ortodoks kiliseleri yığma olarak genellikle kaba yonu taş veya kesme taş ile inşa edilse de bazı kiliselerde tuğla ve taşla almalı teknik de uygulanmıştır. Ana malzeme olan taşın yanı sıra ahşap ve demir kullanımı da görülmektedir. Ahşap genellikle; çatı, narteks döşemesi, pencere doğraması ve gergilerde kullanılmıştır. Demir ise gergilerde, kılıçlarda, kuşaklamalarda ve pencere parmaklıklarında yaygın olarak görülmektedir ayrıca kiliselerin içleri sıvalı, dış cepheler genellikle sıvasızdır.

3.7. Litürjik Öğeler

Kiliselerde *ikonostasis*, ambon, despot koltuğu ve atlar (sunak) gibi ayinsel öğeler bulunmaktadır. İkonastasis, ayin esnasında din adamlarının bulunduğu kutsal bema mekânını naostan ayıran mimari öğedir ayrıca yapımında mermer, kesme taş ya da ahşap kullanıldığı görülmektedir (Ötüken, 1997, s.838). Ambon, üzerinde İncil'in okunduğu vaiz yeri veya kürsüsü olarak nitelendirilmektedir (Hasol, 1979, s.35; Sözen ve Tanyeli, 2011, s.24). Despot koltuğu, orta nefe bakacak şekilde konumlanan genellikle ahşap olan ayini yöneten din adamının oturması için ayrılan koltuktur (Acar, 2012, ss.48-49). Altar (sunak) ise kiliselerde takdis ayini için kullanılan banko biçiminde litürjik bir eşyadır (Sözen ve Tanyeli, 2011, s.285).

3.8. Bezeme Programı

Kiliselerin iç mekânları, genellikle sıva üstü boyama tekniğinde, bitkisel ve geometrik motiflerle bezelidir (Özeke, 2017, s.15). 18.yüzyıl ortasında duvarlarda kalem işlerinin yerini Barok ve Rokoko bezemelerin arasına yerleştirilen manzara resimleri almıştır (Aydın, 2011,s.146).

4. MUSTAFAPAŞA (SİNASOS)

4.1. Konum ve Genel Tanım

Mustafapaşa (Sinassos), Nevşehir ilinin Ürgüp ilçesine bağlı olup 38°-12' ve 30°-20' kuzey enlemleri ile 34°-11' ve 35°-06' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Ürgüp-Kayseri karayolu üzerinde, Ürgüp'ün 6 km. güneydoğusunda bulunmaktadır (İlbaras ve Temren, 2003, s.2). 2018 TÜİK verilerine göre nüfusu 1301 kişidir (http-3).

Kasabanın özgün adı bilinmemekle birlikte önceleri “Asuna”, Ortaçağ'da Sinassos olarak adlandırıldığı ve Sinassos isminin ise birer tanrı adı olan “Sin” ve “Assos” kelimelerin birleşmesinden doğduğu, başka bir görüşe göre de “bir yerden kovulup bir yerde birleşen topluluk” anlamına gelen “synaxis” kelimesinden türediği söylenmektedir (Coşkun, 2003, s.33). Günümüzde kullanılan Mustafapaşa isminin 1924 yılı mübadelele sonra verildiği, verilış nedeni ise halk tarafından ifade edilışe göre köye su getiren ve çeşmeler yaptıran Mustafa Paşa isimli kişiden geldiği belirtilmektedir (İlbaras ve Temren, 2003, s.17).

İsviçre'nin Lozan şehrinde 30 Ocak 1923 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Yunan Hükümeti arasında “Yunan ve Türkhalklarının mübadelesi'ne ilişkin sözleşme ve protokol” imzalanarak zorunlu göç kararı alınmıştır (Sepetçioğlu, 2014, s.49). Bu karar ile Sinassos'ta bulunan Rumlar'ın 1924 yılında Yunanistan'a göç etmesi bölge için büyük sosyal değişimi beraberinde getirmiştir.

1966 yılına kadar muhtarlıkla yönetilen kasaba belediye olduktan sonra tekrar 12.11.2012 tarihli 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”'gereğince; Mustafapaşa Belediyesi'nin tüzel kişiliği 30.03.2014 tarihli Mahalli İdareler Yerel Seçimi ile uygulamaya konularak köye dönüştürülmüştür.

4.2. Tarihi ve Sosyo-Ekonomik Gelişim

4.2.1. 1924 Mübadele öncesi

Mustafapaşa 1924 yılından önce “Sinassos” olarak bilinmektedir. Ayrıca bu tarihten önce bölgede Rum ve Türk halkı bir arada yaşamaktadır. Başlangıçta nüfusu fazla kalabalık olmamakla birlikte halk tarımla geçinmektedir. Zamanla nüfusun artması ile köyde yaşam zorlaşınca köy sakinleri geçim sıkıntısı yaşamaya başladığından

İstanbul'a ticaret yapmaya gidilmiştir. 11-14 yaşlarında İstanbul'a gönderilen çocuklar işi öğrenmesi için balıkçının yanına, bakkala ya da bir havıyarcıya gönderilmektedir (Balta, 2005, s.187). Sinasos halkı gurbette birbiriyle yardımlaşarak sonradan gelen köylülerini desteklemektedir. Osmanlı döneminde ticaret yaşamında lonca sistemi önemli yer tutmaktadır. İstanbul'un Yedikule, Samatya, Galata, Kalafatyeri, Balıkpazarı, Unkapanı bölgelerinde koloni kuran Sinasoslular keten tohumu, susam yağı ticareti ve havıyar üretimini tekelinde bulundurmaktadır (Coşkun, 2003, s.34). Osmanlı döneminde köyün nüfusu 5000 kişi olmakla beraber bu nüfusun %80'i Rum, %20'si Müslümandır. Rum nüfusunun çoğunluğu İstanbul'da ticaret ile uğraşırken Müslüman nüfus ise çoğunlukla zengin Rumlara ev hizmetleri, rençberlik, hayvancılık yapmaktadır. Az sayıda da olsa kasaplık, kahvehane işletmecisi ve memur olarak çalışmaktadır (Özbay, 2004, s.69).

Evangelia Balta'nın Küçük Asya Araştırma Merkezi (KAAM) arşivlerini içine alan araştırmalarını derleyerek hazırladığı "Sinasos: Mübadeleden önce bir Kapadokya kasabası" isimli kaynakta Sinasos'ta Kapalos, Lulas, Gavras, Kipos (bahçe), Mesohori (köy ortası), Dolamaçia, Miskin, Galasies, Dergos, Mahatur, Yeni Mahalle, Mezgit isimleriyle adlandırılan 12 mahalleden oluştuğu belirtilmiştir (Bkz. Şekil 4.1). Bu mahalleler hakkındaki bilgiler şu şekildedir;

“ **Kapalos:** Kuzeydoğuda, yüksek bir tepeye kurulmuş, en güzel ve en Avrupalı evlere sahip, köyün en sosyetik mahallesi idi. Ortaokul, yönetim merkezi ve kütüphane orada bulunurdu. Mahalledeki son evlerin duvarlarla çevrili bahçeleri vardı.

Lulas: Kapalos'tan hemen sonraki en zengin mahalleydi. Cami ve Türk Okulu (medrese) sayesinde, mahalle her zaman kalabalık olurdu. Lulas, Ay Aimilianos ve Lofi (tepe) tepelerinin eteklerinde anfitiyatro şeklinde uzanıyordu.

Gavras: Mezarlığın bulunduğu Lofi tepesinin arkaları Lulas mahallesiyle komşuydu. Köyün hayırseverlerinin bağışları ile kurulan hamam da buradaydı.

Dergos: Bu mahallede suları hiç tükenmeyen meşhur çeşmeler, Kız Okulu ve Dergos Çayı'nın çağlayanı bulunurdu.

Mahatur: Sadece Hristiyanların yaşadığı bir mahalleydi. Bu yörenin doğal gizli sığınakları vardı.

Yeni Mahalle: Köy ahalisinin yarısının gittiği Arhangelos (baş melek) Mikail Kilisesi buradaydı. Köyün diğer yarısı, köy merkezinde bulunan Mesohori'deki (köy ortası) Ayios Konstandinos Kilisesi'ne gidiyordu.

Mezgit: Türklerle Rumların karışık yaşadığı kaya üstüne kurulmuş bir mahalleydi. Buradan köy merkezindeki Mesohori'ye gitmek için 70-80 basamak inilmeliydi.

Kipos (bahçe): Sadece Hristiyanların yaşadığı, evleri bahçeli olan bir mahalleydi. Burada üstü taşlarla örülü bir kubbeyle korunan bir çeşme vardı. Bu çeşmenin suyu göz hastalıkları ve trahom için birebirdi.

Mesohori (köy ortası): Pazaryeri, dükkânlar, Belediye Binası, buğday pazarı ve han buradaydı.

Dolamaçia: Kayalık zemin üzerine kurulmuş, köyün aynı adlı biricik şalesinin bulunduğu Türk mahallesi.

Miskin Mahallesi: Adını çok pis oluşuna borçlu, yoğun nüfuslu Türk mahallesi.

Galasies: Gavras'ın bitişiğindeki Türk Mahallesi. Buranın halkı Rumlarla çok iyi anlaşır, Rumların bağlarıyla tarlalarında yarıcı olarak çalışırdı.” (Balta, 2005, s.25).

Şekil 4.1. 19.yy. Sinasos Mahalleri (Balta, 2005, s.26)

4.2.2. 1924 Mübadele sonrası

Mesohori (köy ortası); Gavras, Yeni Mahalle, Kipos ve Lulas'ın birleştiği yer bakkal, kasap, kahvehane ve pazaryerinin bulunduğu köyün merkezini oluşturmaktadır. Ayrıca Lulas ile Kipos Mahallesi sakinlerinin ibadet ettiği Konstantin ve Eleni Kilisesi de Mesohori Mahallesinde bulunmaktaydı (Balta, 2005, s.57).

Mübadele komitesinin istatistiklerine göre 1890 yılında 4500 olan Rum nüfusu 1924 yılına kadar 878'e düşmüştür. Türk Nüfusu ise 1890 yılında 600 iken 1925 yılında 1000 kişiye yükselmiştir. Mübadele sırasında Sinasos'dan ayrılan Rum nüfusu Yunanistan'da Nea Sinasos (Yeni Sinasos) adında bir yerleşim yeri kurmuşlardır. Sinasos'a mübadele ile gelen Türk nüfusu ise Yunanistan'da Selanik sınırları içerisinde bulunan Jerveni ve Kastoria köylerinden gelmişlerdir (İlbars ve Temren, 2003, s.15-16). Mübadele sonrası Mustafapaşa'da yerli Müslüman nüfusla, Selanik'ten göçenler oluşturduğu yeni karma nüfus demografik yapıyı değiştirmiştir. Kurtuluş Savaşı sonrasında ekonomik kaynakları sağlanamayan yoksul halk, kendilerine verilen sanat ve kültür düzeyi yüksek yapıların bakımını sağlayamamış hatta yapılara ait malzemeleri satarak yapıların yok olmasına neden olmuştur (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi, 2007, s.18).

1970'li yıllardan itibaren Turizm Bakanlığı, İller Bankası ve Mustafapaşa Belediyesi'nce yapılmış olan imar planları onaylanmamıştır. 1976 tarihinde hazırlanan plan ise 1981 tarihli "Turizm Bölgesi Planı" olarak onaylanmıştır. Ancak 1981 tarihli "Turizm Bölgesi Planı" kasabanın tümüne ait düzenlemeleri içerse de koruma kavramını gözetir nitelikte olmadığı için sorgulanması gereken kararlar alındığını göstermektedir (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi, 2007, s.47). Son olarak Mustafapaşa Koruma Amaçlı İmar Planı Nevşehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 15.04.2004 tarih ve 2620 sayılı kararıyla onaylanmıştır. 2005 yılında ise Mustafapaşa Koruma Amaçlı İmar Planı ve Mustafapaşa Belediyesi, Tarihi Kentler Birliği tarafından Başarı Ödülü'ne layık görülmüştür (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi, 2007, ss.46-81; Tekin, 2009, s.16).

TÜİK verilerine göre 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 ve 2018 yıllarında sırasıyla nüfus 1725, 1598, 1501, 1452, 1371 ve 1301 kişi olmak üzere her geçen yıl bir düşüş olduğu gözlemlenmektedir ([http-3](http://3)). Bu nüfus değişimini 2014 yılında Mustafapaşa Belediyesi'nin tüzel kişiliğinin köye dönüştürülmesinin yanı sıra işsizlik ve mali olanaklar etkilemiş olabilir.

5. AİOS KONSTANTİNOS VE ELENİ KİLİSESİ

5.1. Konum

Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi, Nevşehir ilinin Ürgüp ilçesinin Mustafapaşa köyün'de 44 pafta 5135 nolu parselde, Mehmet Şakir Paşa caddesinin kuzeyinde, Cumhuriyet meydanının doğusunda bulunmaktadır. Yapının kuzeybatısında daha önceleri belediyenin günümüzde ise muhtarlığın kullanmış olduğu yapı, batısında köyün merkezi konumunda olan “Cumhuriyet Meydanı” ayrıca ziyaretçilerin ve yerel halkın kullandığı otopark bulunmaktadır. Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi'nin güneydoğusunda, restorasyon çalışmaları devam eden, önemli sivil mimarlık örneklerinden olan Topakoğlu Konağı bulunmaktadır. Restorasyon çalışmaları tamamlandıktan sonra Mustafapaşa Muhtarlığı hizmet binası olarak kullanılacaktır. Mehmet Şakir Paşa caddesinde bulunan Mustafapaşa Merkez Camii Kebir Camii ve günümüzde Kapadokya Üniversitesi'nin kullanımında olan Mehmet Şakir Paşa Medresesi yapının yaklaşık 70-80 metre doğusunda, Üniversite meydanı ise kuzeydoğusunda yer almaktadır (Bkz. Şekil 5.1 ve EK-B.1).

Şekil 5.1. Yapının yakın çevresi

Yapının yakın çevresi incelendiğinde (Bkz. Şekil 5.1.); 1. Muhtarlık Binası, 2.Cumhuriyet Meydanı 3.Topakoğlu Konağı 4. Merkez Camii Kebir Camii 5. Mehmet Şakir Paşa Medresesi 6. Üniversite Meydanıdır (HGM küre uygulaması altlık olarak kullanılarak hazırlanmıştır (<http-1>).

5.2. Tarihsel Süreç

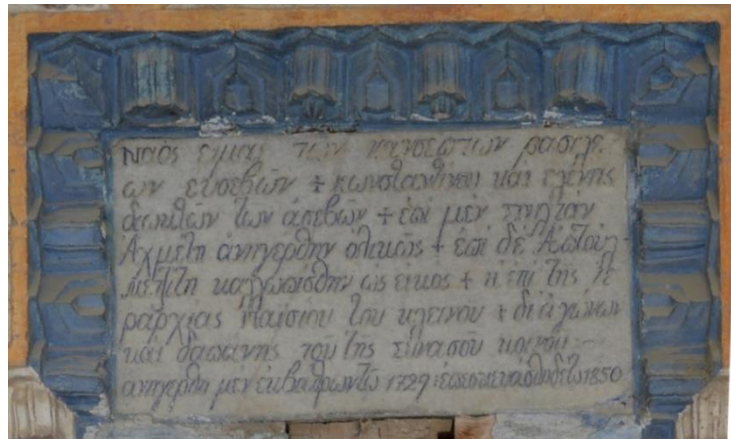
Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi'nin yapımı ile ilgili en önemli bilgiye batı cephesinde, naosa giriş kapısı üzerinde, mermer üzerine kazıma tekniği ile yapılmıştır ve sekiz satırlık inşa kitabesinden ulaşılmaktadır (Pekak, 1998a, s.27; Bkz. Şekil 5.2.).

Kitabenin Orijinal Metni:

“Ναός εἰμαι τῶν πανσεπτῶν βασιλε
ων εὐσεβῶν + κωνσταντίνου ναι ελένης
διωτῶν , τῶν ἀσεβῶν + ἐπὶ μὲν Σουλταν
Αχμετῇ ἀνηγερόθην ὁλκῶς + ἐπὶ δὲ Ἀμυζουλ
μετζιζῇ καλλωπισθην ὡς εἰκος + ν ἐπὶ τῆς ἱε
ραρχίας παισιου τοῦ κλεινου + δι ἀγωνῶν
καὶ δαπανῶς τοῦ τῆς Συνασσοῦ κοινου –
ἀνηγερον μεγ ἐκ βαθρῶν τῷ 1729: ἐπενσκευασθῇ δὲ τῷ 1850’’

İstanbul Fener Rum Patrikhanesi görevlileri tarafından yapılan kitabe metni çevirisi (Pekak, 2009b, s.168) aşağıda sunulmuştur.

“Putperestlerin takipçisi, pek mukaddes kırıllar
mümin Konstantin ve Eleni'nin mabediyim.
Sultan Ahmet zamanında kısmen inşa edildim.
Sultan Abdülmecid zamanında da gerektiği gibi süslendim.
Meşhur Pasios'un başrahipliği zamanında ise
Sinososlular cemaatinin mücadele ve
harcamaları ile temellerden inşa edildim
1729'da. 1850'de ise tamir edildim.”

Şekil 5.2. Naosa giriş kapısı üzerindeki mermer kitabe

Kilise'nin naosa giriş kapısı üzerindeki mermer kitabe dışında batı cephesinde bir kısmı kabartma bir kısmı da kazıma tekniği ile yazılmış küçük boyutlu toplam sekiz yazıt daha bulunmaktadır. 1850 ve 1851 tarihlerine vurgu yapan bu yazıtlarda bazı isimler geçmektedir bu isimlerin 1850 yılındaki onarımına destek veren kişiler olduğu düşünülmektedir (Pekak, 2009b, s.172; Bkz. Tablo 5.1).

Tablo 5.1. Batı cephesinde bulunan 1850 ve 1851 tarihli yazıtlar(Pekak, 2009b, s.172)

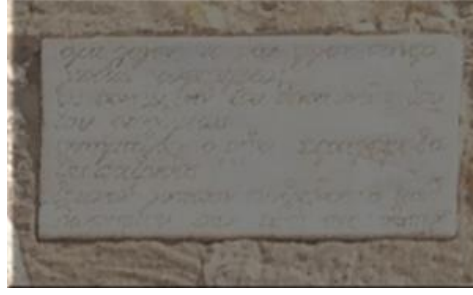

Batı cephesinde yer alan yuvarlak kırmızı taş üzerinde büyük harflerle “*Serafim Rizos’un katkılarıyla*” yazılı olması Balta (2005, s.65) bu görüşü destekler niteliktedir (Bkz. Şekil 5.3.).

Şekil 5.3. Batı cephesinde “*Serafim Rizos’un katkılarıyla*” yazılı olan yazıt

Pekak (2009b, s.172) batı cephesinde, nartekse girişte orta kemer üzerinde mermere kazınmış sekiz satırlık metropolit ismi verilen bağış kitabesi bulunmaktadır (Bkz. Şekil 5.4.).

Şekil 5.4. Batı cephesinde orta kemer üzerinde mermere kazınmış kitabe

Kitabenin özgün metni:

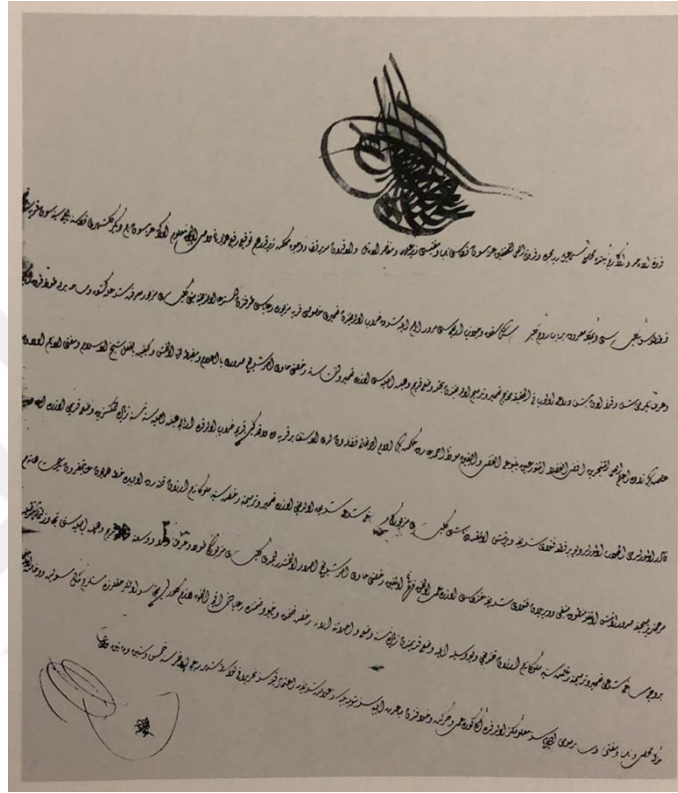
“ομε λαγον τε να/ επγον σθνερ
γησας ωφελιμως
εις εωισ/ε/// του θειου Ναου του
του φυλουμ ως
εχρηματισον ο ριζου Σεραφειμ το
της πατριδος
τεκνον γνηοιον συντρεζαν ει////ναλ
λωωισμου ωαν ειδος 1850 υδαανγ”

İstanbul Fener Rum Patrikhanesi görevlileri tarafından yapılan kitabe metni çevirisi (Pekak, 2009b, s.172) aşağıda sunulmuştur.

“Bu büyük kiliseye
parasal yardımında bulunan
Rize Metropolitisi Serafim
Bu memleketin çocuğudur. 1850 Ağustos”

Pekak’a (2009b, s.168) göre naosa giriş kapısı üzerinde bulunan kitabe metni bölgede başka örneği bulunamayacak şekilde kilisenin ağzından yazılmıştır. Konstantin ve Helena’ya ithafen 1729 yılında temellerinden ilk inşasının 3. Ahmet döneminde (1703-1730) yapıldığı belirtilmektedir. Sultan Abdülmecit döneminde (1839-1861) 1850’de Baş Rahip Pasios döneminde temellerinden itibaren tamir edildiği belirtmektedir. Balta (2005, s.65) ise pazaryerinin ortasında Konstandinos ve Eleni adına küçük bir eski kilise olduğunu, o dönemde kiliselerin tamiri için devletin Hristiyanlara 80 gün süre tanıdığını belirtmiştir. Bu süreyi değerlendirebilmek adına köylülerden Serafim Rizos’un öncülüğünde, kilisenin onarımında yapılacak işlerin hazırlıklarını tamamlamak için köy halkı ile birlikte kum, kireç ve taş gibi malzemeler sağlanmıştır. Ayrıca Serafim Rizos, kalfa tarafından da kilisenin planlarının hazırlanmasını istemiştir. Günümüzde Küçük Asya Araştırmaları Merkezi’nde bulunan, 10-20 Rebiülahir 1265 H./6-16 Mart 1849 M. Tarihli Konstandinos ve Eleni Kilise’nin

tamiratına izin veren ferman, o dönemde Sinasos'un idari açıdan bağlı bulunduğu Gülşehir (Aravissos) kadısı İsmail Bey'e ithafen yazılmıştır. Kadıya, tamirat sonunda kilisenin ilk kurulduğu zamanki görüntüsünün dışına çıkılmamasını denetlemesini emretmektedir (Bkz. Şekil 5.5.).

Şekil 5.5. Konstandinos Eleni Kilise'nin tamiratına izin veren ferman

Fotoğraf 1849 tarihli Konstandinos Eleni Kilise'nin tamiratına izin veren fermanını göstermektedir.

Bu ferman Balta (2005, s.67) çalışmasından elde edilmiştir. 1849 tarihli ferman ve naosa giriş kapısı üzerinde bulunan kitabe ele alındığında büyük olasılıkla Sinasos'ta ferman tarihinden önce Konstantin ve Helena'ya ithaf edilen eski bir kilise olduğu, kilisenin onarımı için hazırlıklarını tamamlayan köy halkının İstanbul'dan izin istediği anlaşılmaktadır. Günümüze ulaşan kilisenin büyük olasılıkla eski kilisenin yerine yapıldığı ancak kilisenin onarımı için izin verilen fermanla birlikte eski kilisenin ilk zamanki görüntüsünün dışına çıkılmaması hususunda plan ve büyüklüğüne ne kadar uyulduğu, kadının denetimi yapıp yapmadığı bilinmemektedir. Kitabede yer alan "temellerinden inşa edildim" ibaresi ile kilise yeniden ve olasılıkla da büyütülerek inşa edilmiş olabilir (Pekak, 2009b, s.168).

Balta (2005, s.57) kilisenin Mesohori (köy ortası) mahallesinde olduğunu belirtmiştir. O dönem birkaç bakkal, kasap, kahvehane ve köye develerle getirilen buğdayın satıldığı “Pazaryerinin ayrıca köye gelen yabancıların konakladığı, geliri köyün yoksullarına dağıtılan “Hanın da bu mahallede olması geçmişte de merkezi konumda olduğunu göstermektedir.

Paskalya bayramından önceki cuma (Büyük Cuma) günü, çarımha gerilen Hz. İsa’nın naaşını sembolize eden bir tak çiçeklerle süslenip Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi’nin kapısından çıktıktan sonra köyün meydanında dolaştırılıp kiliseye tekrar geri dönüldüğü belirtilmektedir. Lulas ve Kipos Mahallesinin ibadet ettiği kilisede pazar ayinleri ve bayramlar dışında, düğün törenleri, okul törenleri, Piskopos’un konuklarını karşılama törenleri, köy halkının resmi mevlitleri, Osmanlı devleti ordusunun başarısı ve sultanın sağlığı için dua okunması törenleri de burada gerçekleştirilmekteydi (Balta, 2005, ss.57-65; Bkz. Şekil 5.6.).

Şekil 5.6. Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi’nin avlusunda düğün fotoğrafı

Fotoğraf 1917 ya da 1918 tarihli olarak belirtilmektedir. Fotoğrafı kimin çektiği bilinmiyor (Eleni Kipriyanidu’nun arşivinden) (Balta, 2005, s.211).

Kilise mübadele tarihi olan 1924 yılına kadar Sinasos'ta bulunan Rum halkı tarafından kullanılmaktaydı. Bu tarihten itibaren Rum halkının Sinasos'tan ayrılması ile birlikte dini açıdan kullanıcısı olmayan kilise farklı işlevlerde kullanılmıştır. Kilisenin demirci atölyesi, değirmen ve depo olarak kullanıldığı belirtilmektedir (Bkz. EK-A.1). 1936 doğumlu ve yerli halktan biri olan Lütfü Selçuk ile yapılan görüşmede; 1957-1966 yılları arasında kiliseyi kendisinin değirmen olarak işlettiği, bu dönemden önce kilisenin kullanımda olmadığı, değirmen olarak kullanıldığı dönemde kilisenin belli bir kısmının Ürgüp Halk Kütüphanesinin öncülüğüyle akşamları da sinema olarak kullanıldığı ifade edilmiştir (L. Selçuk, kişisel iletişim, Şubat 2018).

Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi, Maliye Hazinesi adına kayıtlı olup Mustafapaşa Köyü Muhtarlığına tahsislidir (Bkz. EK-A.2). GEEAYK Başkanlığı'nın 09.05.1981 gün ve A-2810 sayılı kararı ile tescil edilmiş olup taşınmaz 1.Grup yapılar statüsündedir (Bkz. EK-A.3). Nevşehir Müze Müdürlüğü'nün 17.11.1987 tarihli yazısında kilisenin herhangi bir amaçla kullanılmadığı için bakımsız kaldığı, kilisenin konferans salonu olarak kullanılmasının ve ziyaretçiye açılmasının uygun bir çözüm olacağı belirtilmiştir (Bkz. EK-A.1). Yapının restorasyonu ile başlatılan süreçte Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 19.04.1988 gün ve 156 sayılı kararı ile rölöve ve restorasyon projesinin uygun olduğuna; restorasyon ve onarımının mahalli Müze Müdürlüğü'nün denetiminde yapılmasının uygun olduğu kararı alınmıştır (Bkz. EK-A.4, EK-A.5, EK-A.6, EK-A.7, EK-A. 8, EK-A.9, EK-A.10, EK-A.11 ve EK-A. 12). Ancak kilisenin restorasyonun ödenek yetersizliğinden tamamlanamadığı 24.02.1998 tarihli raporda belirtilmektedir (Bkz. EK-A.13). Mustafapaşa Belediyesi 09.06.1997 tarihli 99 nolu meclis tutanağında; Belediyenin borçlarının çok olması sebebiyle kilisenin satılması kararı alınmıştır (Bkz. EK-A.14). Ancak Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü 03.09.1997 tarihli yazısında satışın uygun olmadığı görüşünü belirterek uygulamaya sokulmasını önlemiştir (Bkz. EK-A.15). Basit onarım çerçevesinde NKVKBK Müdürlüğü'nün 03.01.2012 tarihinde yapının kırık olan kiremitlerinin ve yağmur oluklarının aynı cins malzeme ile yenilenmesi kararı alınmıştır (Bkz. EK-A.16).

Kilisede, 1990'lı yıllardan günümüze heryılmayıs ayında sembolik ayın törenleri yapılmaktadır (Pekak, 2009b, s.173). 2016 yılında Fener Rum Patriği Bartholomeos'un yönettiği pazar ayinine Atina ve İstanbul'dan gelen yaklaşık 150 kişinin katıldığı belirtilmiştir (http-2; Bkz. Şekil 5.7.).

Şekil 5.7. Fener Rum Patriği Bartholomeos'un yönettiği pazar ayini

Şekildeki Pazar ayini 2016 yılında fener Rum Patriği Bartholomeos tarafından yönetilmiştir (http-2). Günümüzde herhangi bir işlevi olmayan yapı, 1997 yılından itibaren girişte görevli personel tarafından bilet satışı yapılarak ziyarete açık tutulmaktadır (Bkz. Tablo 5.2).

Tablo 5.2. Yapının girişinde bilet satışı

5.3. Grafik ve Belgeleme

Yapının mevcut durumunun tanımlaması; grafik belgeleme (rölöve), yazılı tanımlama ve görsel belgeleme (malzeme, bozulmalar, fotoğraflama) yöntemleri ile yapılmıştır.

Yapının ölçümünde 3D lazer tarama kullanılmıştır. 3D lazer tarama, bir lazer ışığının yardımıyla fiziki objelerin temas ve tahribat olmaksızın dijitalleştirilmesi teknolojisidir. 3 boyutlu lazer tarayıcılar objenin yüzeyinden nokta bulutları oluşturur. Diğer bir deyişle, fiziksel bir objenin tam olarak (Şekil ve ölçüler birebir alınarak) bilgisayar ortamına 3 boyutlu olarak aktarılmasıdır (http-4). Yapının ölçüm çalışmaları 2017 Kasım ayı içinde gerçekleştirilmiştir (Bkz. Şekil 5.8.).

Şekil 5.8. 3D Lazer tarayıcı ile yapının ölçülmesi

Ölçümler RIEGL Vz-400 marka 3D yersel lazer tarayıcı ile yapılmıştır (Sn:S9999414). Kullanılan cihaz saniyede 500.000 nokta ölçümü yapmaktadır. Bu bağlamda cihazın kurulduğu istasyonlar dikkate alındığında elde edilen toplam nokta sayısı 610,182,146 ve sadeleştirilip işlem görmüş toplam veri 7,91 GB'tır.

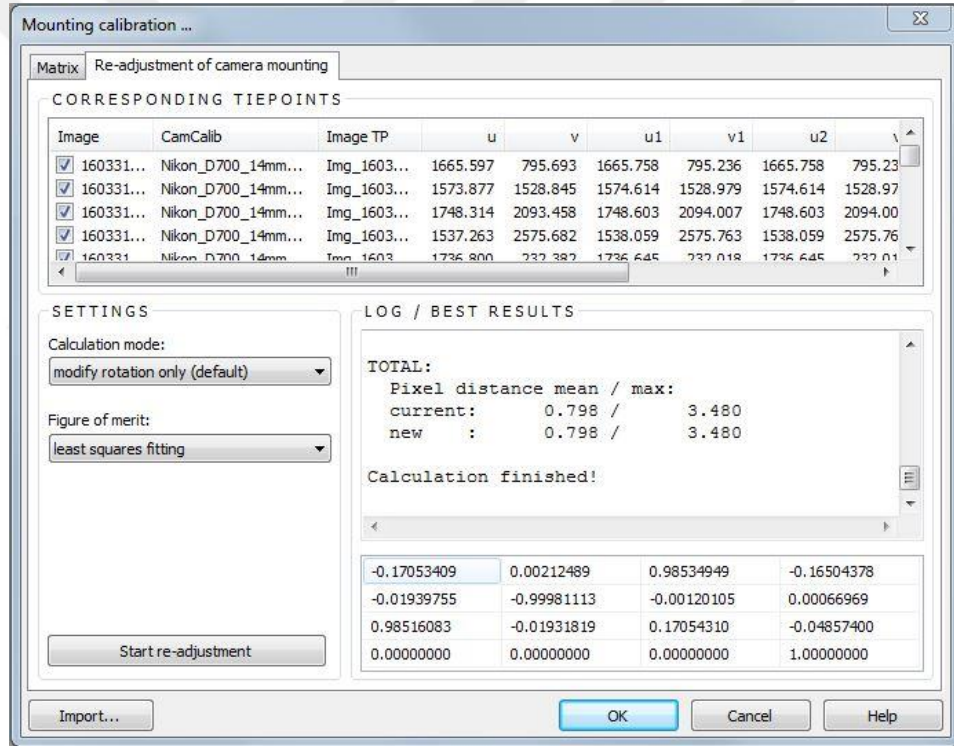
Bununla birlikte cihaz yatayda 360° dikeyde ise 100°lik bir tarama yapabilmektedir. Cihazın maksimum lazerle ölçüm kapasitesi 950 metredir. Bu mesafelerde ölçüm yaparken hassasiyet 4 mm'dir.

Yersel lazer tarayıcı ile bütünlük çalışan kamera Nikon D600, üzerinde Nikkor 14mm Lens bulunmaktadır. Kamera, yapılan her tarama pozisyonunda elde edilen nokta bulutunu renklendirmek için kullanılır. Her tarama pozisyonunda 5 ile 10 arasında

fotoğraf çekilmiş, toplamda 56 istasyon kurulduğu göz önüne alındığında ise toplamda 392 adet fotoğraf cihaz tarafından elde edilmiştir.

Ölçüm çalışması Mounting kalibrasyonunun yapılması ile başlamıştır. Bunun amacı cihazın üzerinde bulunan kamera ile ölçüm cihazının lazer sensörünün birbiri ile olan bağlantısının cihaza veri işleme aşamasında tanıtılmasıdır.

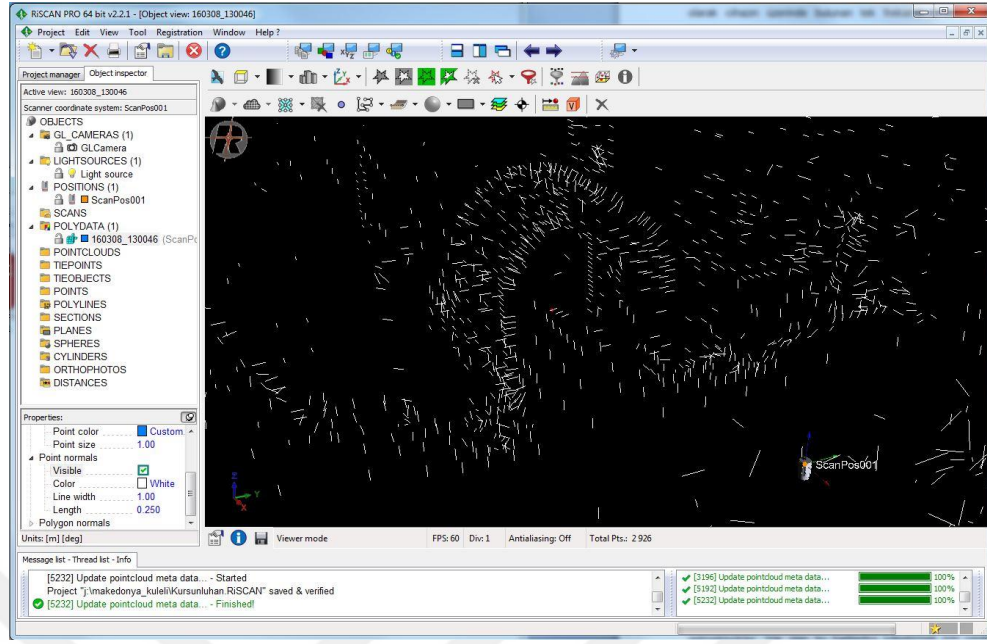
Bu oturumda cihaz ile reflektörlü bir ölçüm yapılması gerekmektedir. Reflektörler 5 cm çapında Retro-reklektif hedef objeleridir. Yersel Lazer tarayıcı bu hedefleri otomatik olarak tanımaktadır. Bu sayede kamera ile çekilen hedefler aynı zamanda Yersel Lazer Tarayıcı tarafından ölçüldükten sonra yazılımsal olarak eşleştirilmektedir (Bkz. Şekil 5.9).

Şekil 5.9. Mounting calibration eşleştirme format

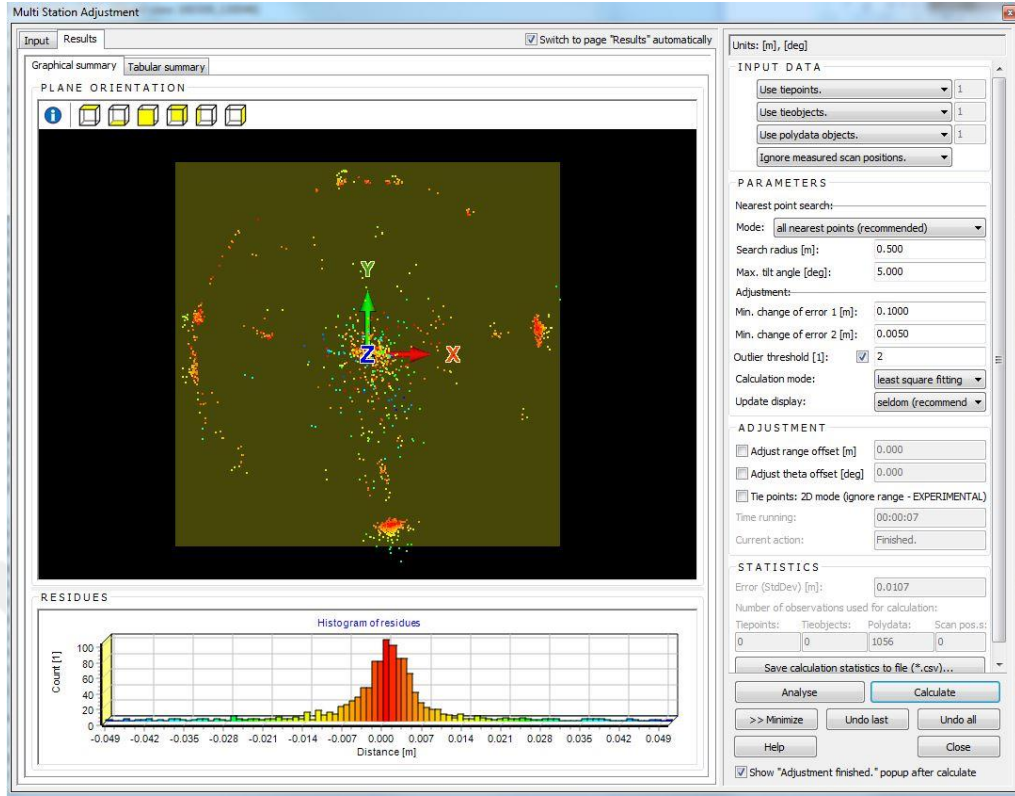
Tarama pozisyonları, ölçülmek istenen yüzeye göre aralarında çok mesafe bırakılmadan konumlandırılmaktadır. Diğer sistemlerin aksine ölçüm yapılırken reflektör ölçülmesine ek olarak cihazın üzerinde bulunan tek frekanslı D-GPS kullanılarak pozisyonlar kabaca birbirlerine bağlı olarak ölçülmektedir.

Hassasiyet, tarama pozisyonlarında önceden belirlenebilir bir değerdir. Bu değer 0,001 den 0,2 ye kadar ayarlanabilir. Bu rakamlar tarayıcının kendi eksenine etrafında

Şekil 5.11. Multi-Station Adjustment ile hassas birleştirme

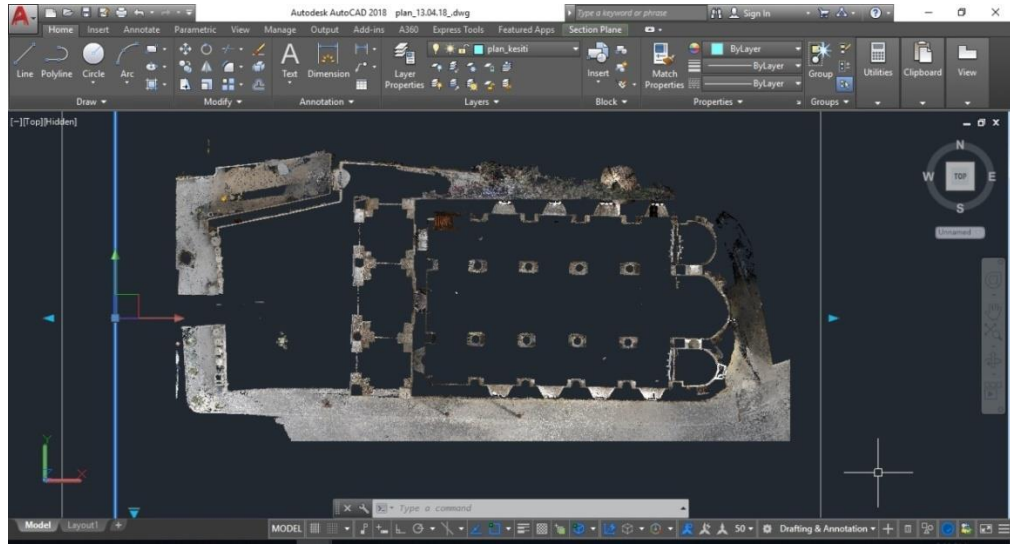
Bu aşama geçildikten sonra Multi-Station ekranına geçilir ve birbirine bağlanması istenilen oturumlar seçilir. Uygun ayarlar yapıldıktan sonra hesaplatılır ve hata diyagramına bakılır burada hedeflenen hata diyagramının iki parabol eğrisinin sırt sırta birleşerek 0.000 da yükselmesidir. Bu verinin yoğun olduğu kısımlarda hatanın çok düşük olduğunu göstermektedir (Bkz. Şekil 5.12).

Şekil 5.12. Hata oranının incelenmesini gösteren grafik

Bütün oturumlarda aynı süreç işletildikten sonra pozisyonların bağlantılarını kontrol etmek üzere birleştirilmiş bir veri üretilir ve bağlantı hataları bu veri üzerinden kontrol edilir. Hata oranı en aza indirildikten sonra veri çizime hazır hale getirilmesi için temizlenerek yazılım dışına istenilen formatlarda aktarılır.

Tüm bu çalışmalardan sonra hazırlanan nokta bulutu verisi Autocad 2018 programına aktarılarak kilisenin grafik belgeleme (rölöve) çizimleri yapılmıştır (Bkz. Şekil 5.13). Yapının batı cephesinde yer alan özgün ana giriş kapısı eşliğinin kotu, ± 0.00 noktası olarak kabul edilmiştir. Ayrıca fotoğraflama çalışması yapılarak, yapı elemanları, mimari öğeler, yapım tekniği, taşıyıcı sistem, her türlü malzeme, bozulmalar, eklenti ve kayıplar, yapıdan gelen izler, dijital fotoğraf makinesi ile detaylı bir biçimde belgelenmiştir. Elde edilmiş olan tüm veriler ışığında, kilise yapısının vaziyet planı, kat planları, kesitleri, görünüşleri ve detayları, grafik belgeleme (rölöve) çizim tekniklerine uygun biçimde çizilmiş ve yapının grafik belgelemesi yapılmıştır (Bkz. EK-B).

Şekil 5.13. *Nokta bulutu verisinin Autocad 2018 programına aktarılarak kilisenin grafik belgeleme (rölöve) çizimlerinin yapılması*

5.4. Mimari Özellikler

Batısında avlu bulunan kilise, doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlıdır. Yapının batı yönünde bulunan kaldırım, giriş seviyesinden (0,00 kotu) 1,64m yüksekte bulunmaktadır. Batı yönündeki kaldırımdan beş basamaklı bir merdivenle giriş seviyesinden (0,00 kotu) 0.10m alçakta olan avlu kotuna ulaşılmaktadır (Bkz. EK-B.2, EK-C.62 ve EK-C.66). Naosun doğusunda dıştan kısmen kaya, kısmen kesme taş ve düzgün olmayan bir duvarla sınırlanan üç apsis bulunmaktadır (Bkz. EK-B. 15). Naosun batısında yer alan narteks, dört kemerle, üst seviyede çapraz tonoz örtülü üç bölüme ayrılmıştır; kemerler batıda iki uçta paye, ortada iki sütun, doğuda duvar payelerine oturmaktadır (Bkz. EK-C. 4, EK-C.5 ve EK-C.6). Yapının ana girişi narteksin doğu duvarında eksende iki dilimli kemerli dikdörtgen bir kapı ile sağlanmaktadır (Bkz. EK-B. 12 ve EK-C.8). Güney ve kuzey cephelerinde galeriye (gynekaion) ulaşım için kullanılan kapılar günümüzde kullanılmamaktadır (Bkz. EK-B. 16, EK-C.51 ve EK-C.65). Kilise gri ve sarı renkteki kesme taşlardan inşa edilmiştir.

5.4.1. Plan özellikleri

Yapı bazilikal planlı olup naos kısmı dörder sütundan iki sıra destekle üç nefte ayrılmıştır. +1.50 kot planı; 22.35m x 12.65 m boyutlarında naos, batısında 4.60m x 14.10m boyutlarındaki narteks ile kuzey duvarda naostan geçiş sağlanan kayaya

oyulmuş, yaklaşık 3.70m çapında düzgün bir şema yansıtmayan, basık tavanlı bir mekâna açılmaktadır (Bkz. EK-B.2, EK-C. 30 ve EK-C.31).

Naosta kemer açıklıkları güney yan nefte yaklaşık 2,5m, kuzey yan nefte yaklaşık 3m, orta nefte 4,65m'dir. Orta nefte 4.70m x 3.80m.'lik dikdörtgen bir açıklık oluşturan, 0.65m çapında dairesel planlı sekiz ana taşıyıcı; apsisin önünde, kenarları yaklaşık 0,8m olan kare planlı sütunlar bulunur (Bkz. EK-B.2 ve EK-C.10). Sütunlar birbirine dairesel kemerlerle bağlanmış olup nefler tonozla örtülüdür. Ana apsiste alt seviyede üç niş, üst seviyede farklı büyüklük ve seviyede üç pencere; yan apsislerde alt seviyelerde nişler yer almaktadır. Naosun kuzey ve güney duvarlarında içeriye genişleyen 0,9m x 1,3m boyutunda dörder pencere açıklığı vardır (Bkz. EK-B.9). Naosun batısında, narteksin üzerini kaplayacak biçimde, +0.2m kotundan naosun kuzeybatısındaki ahşap merdivenle 17 basamakla çıkılan +4.58m kotunda bir galeri (gynekaion) bulunmaktadır (Bkz. EK-B. 6 ve EK-C.32). Galeri katının batı duvarında, orta kısımda içeriye genişleyen 1,2m x 1,67m boyutunda bir, 1m x 1,35m boyutunda iki olmak üzere toplam üç pencere açıklığı bulunmaktadır. Galeri katının kuzey ve güney duvarında 1,25m x 1,9m boyutunda günümüzde kullanılmayan kemerli kapı açıklığı, güney duvarında ayrıca 0,9m x 1,3m boyutunda içeriye genişleyen pencere açıklığı bulunmaktadır (Bkz. EK-B.10, EK-B. 11, EK-B. 12, EK-C.38, EK-C.39, EK-C.40, EK-C.41, EK-C.42, EK-C.43, EK-C.44, EK-C.45)

5.4.2. Cephe düzeni

Kilisenin, batı cephesi dışındaki diğer cepheleri yalın bir tasarıma sahiptir. Kuzey ve güney cepheleri birbirine simetrik olarak düzenlenmiştir. Hafifletme kemeriyle beş bölüme ayrılan bu iki cephede, naosun batısında bulunan ilk bölüm dışında, cephe alt seviyesinde dörder pencere bulunmaktadır. Kuzey cephede, cephe üst seviyesinde galeri katını karşılayan kapı, güney cephede galeri katını karşılayan kapı ve pencere bulunmaktadır (Bkz. EK-B. 16, EK-C.51, EK-C.52, EK-C.53, EK-C.54, EK-C.55, EK-C.67, EK-C.69, EK-C.70. ve EK-C.71). Yapıyı dört cephe boyunca çevreleyen, 15cm yüksekliğinde, dikdörtgen kesitli taş silme bulunmaktadır. Güney cephede galeri hizasının başladığı kısımda 80cm yükselerek devam etmektedir (Bkz. EK-C.51). Batı cephesinin orta kısmında yükselerek üçgen form oluşturmaktadır (Bkz. EK-C.48). Taş silmenin üzerinde yer alan çatı parapeti güney, doğu ve kuzey cephelerinde 80cm yüksekliğinde olup iki sıra taş örgü olarak, batı cephesinde ise 40cm yüksekliğinde olup

tek sıra taş olarak devam etmektedir (Bkz. EK-C.51, EK-C.56, EK-C.65 ve EK-C.49). Doğu cephe alt seviyede kaya, üst seviyede ise kesme taş ile oluşturulmuş almalı bir sisteme sahiptir (Bkz. EK-C.56 ve EK-C.57). Yapının güneyinde bulunan yol ve kaldırım, batı-doğu yönünde +2m den +2,7m kotuna kadar yükselerek devam etmektedir. Bu yükseklik hizası güney cephe pencere alt hizasına kadar ulaşmış olup, yapının girişinde bulunan avlu yoldan yaklaşık 2m alçakta bulunmaktadır (Bkz. EK-C.50).

5.4.2.1. Batı Cephesi

Batı cephesi geriye doğru iki kademelidir. İlk kademe simetrik bir düzene sahip olmakla birlikte cephe alt hizasında ortada iki sütunun, kuzey ve güney uçta birer payenin desteklediği toplam üç adet kemer bulunmaktadır. Kemerlerin üst hizasında galeriyi aydınlatan dikdörtgen üç pencereden ortadaki daha büyük boyutludur ve üzerinde kabartmalar bulunmaktadır (Bkz. EK-B. 15 ve EK-C.48). İkinci kademede yer alan naosa giriş kapısının çevresi, üzeri boyalı asma dalları, üzüm salkımları ve serafimlerle bezelidir. İkinci kademenin kuzeyinde, üzerindeki lentoda kabartma olan, giriş kapısına göre daha küçük bir kapı ve kapının üzerinde pencere yer almaktadır. İkinci kademenin güneyinde ise sadece pencere yer almaktadır (Bkz. Şekil 5.14, EK-B. 12, EK-B. 15, EK-C. 8 ve EK-C.9).

Şekil 5.14. Batı cephesi

Narteksi oluşturan, cephede orta kısımda yer alan iki sütunun başlıkları ve ilk kademede bulunan kemer alınları boyalıdır. Tüm kemerlerin arasında demir gergiler bulunmaktadır.

5.4.2.2.Güney Cephesi

Kilisenin güney cephesi yalın bir tasarıma sahiptir. Narteks/galeri, naos ve apsis e ait üç kısımdan oluşmaktadır. Kütlesel olarak tek kademeden oluşan cephe apsis kısmında kırılarak doğu cephesine doğru yönelmektedir. Güney yol kotunun ve kaldırımın yükselmesinden dolayı pencere alt seviyeleri ile kaldırım hizası arasında batı-doğu yönünde 75cm'den başlayıp 35cm'e kadar yaklaşma olmuştur. Narteksin bulunduğu kısmın alt seviyesinde kemer açıklığı, cephe üst seviyesinde ise galeriye güney cepheden girişin sağlandığı günümüzde kullanılmayan kapı ve galeriyi aydınlatan pencere bulunmaktadır. Naosu aydınlatan, cephe alt seviyesinde bulunan demir parmaklıklı dört pencere yer almaktadır. Cephe üst seviyesinde bulunan çatı parapeti galeri kısmından tek sıra taş ile 35cm devam ederken naos kısmına geçerken 50cm düşerek iki sıra taş ile 70cm olarak devam etmektedir. Galeri kısmında bulunan çatı parapetinin 35cm alt hizasında, 15cm yüksekliğinde, dikdörtgen kesitli taş silme bulunmaktadır. Taş silme galeri kısmından naosa geçerken 80cm alçalarak çatı parapetine paralel bir şekilde devam etmektedir. Çatının güneyinde, 2,60m x 1,50m boyutlarında olan üç çatı feneri cephede hareketlilik sağlamaktadır. Çatı fenerlerinin içerisinde yer alan 1,25m x 1,10m boyutlarındaki ışıklık orta nefi aydınlatmaktadır (Bkz. EK-B.8 ve EK-C.54). Taş silme üzerinde, apsis kısmındaki kırılma hizasına kadar üç adet çörten bulunmaktadır. Apsis kısmındaki kırılma hizasından sonra, güneybatı köşede devam eden duvar üzerinde ise hayvan başı şeklinde bir adet çörten yer almaktadır (Bkz. Şekil 5.15, Şekil 5.16, EK-B. 15 ve EK-B. 16).

Şekil 5.15. Güneydoğu yönünden güney cephesine bakış

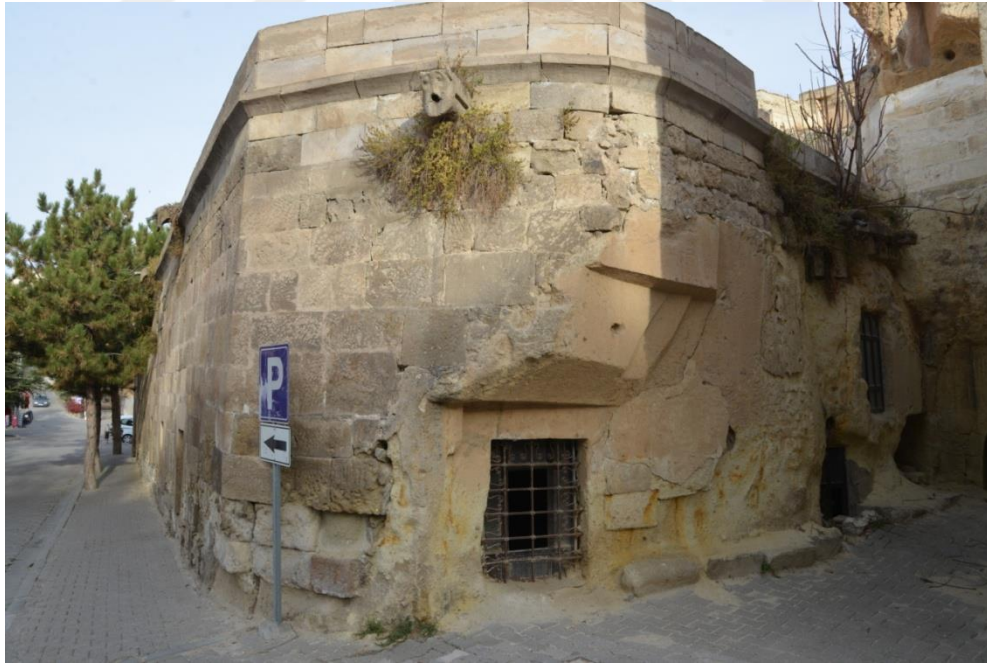
Şekil 5.16. Güney cephe narteks/galeri kısmı

5.4.2.3.Doğu Cephesi

Doğu cephesi, alt seviyede kaya üst seviyelerde ise kaya üzerinde kesme taş örgüsü ile oluşturulmuş, cephe yüzeyi düzgün olmayan bir formdadır. Kuzeydoğuda yer alan komşu yapı ve kayalıklar doğu cephesinin neredeyse yarısının kapalı bir durumda olmasına neden olmuştur. Kilisenin doğu cephesi ile doğusunda yer alan komşu yapının duvarı arasında yaklaşık 2,50m’lik sokak bulunmaktadır (Bkz. EK-B.8 ve EK-C.58). Bu

sokak kemerli bir açıklıkla kayadan oyma mekâna açılmaktadır. Kuzey apsisin ortasına kadar uzanan kaya oyma mekân, moloz taş örgü ile sınırlandırılmış atıl bir durumdadır (Bkz. EK-C.59) Cephe alt seviyesinde, kaya duvar içerisinde bulunan ve güney apsisi aydınlatan demir parmaklıklı pencere yer almaktadır. Ana apsisi aydınlatan ve kaya duvar içerisinde yer alan üç pencere açıklığı bulunmaktadır. Bunlardan iki tanesi alt seviyede 50cm x 80cm boyutlarında diğeri ise üst seviyede 80cm x 120cm boyutlarındadır. Güneybatı duvarında iki sıra taş ile 70cm yüksekliğinde bulunan çatı parapeti, ana apsis hizasında 50cm aşağıda tek sıra taş olarak devam edip kuzeydoğuda yer alan komşu yapıya temas ederek sonlanmaktadır. Ayrıca ana apsis hizasına denk gelen duvarda bir tane çörten bulunmaktadır. Çatının doğusunda, ana apsis üzerinde yer alan çatı feneri dışardan içeriye genişleyerek orta nefi aydınlatmaktadır (Bkz. EK-B.14 ve EK-C.61).

Doğu yönünde yer alan sokak kotu, apsis döşeme kotundan yaklaşık 2,80m yüksektedir (Bkz. Şekil 5.17, EK-B.5, EK-B. 6 ve EK-B. 15).

Şekil 5.17. Doğu cephesi

5.4.2.4. Kuzey Cephesi

Kilisenin kuzey cephesi yalın bir tasarıma sahiptir. Güney cephede olduğu gibi narteks/galeri, naos ve apsise ait üç kısımdan oluşmaktadır. Kütlesel olarak tek

kademedan oluşan cephe, kuzey apsis kısmında kırılarak kuzeydoğuda yer alan kayalıklara saplanmaktadır. Kuzey apsisi oluşturan ve kuzeydoğuda yer alan duvar kayadan oluşmuştur. Bu kaya duvarda, kuzey apsisi aydınlatan bir adet pencere açıklığı yer almaktadır. Toprak dolgudan dolayı pencere açıklığı dışarıdan yaklaşık 15cm aşağıda kalmaktadır (Bkz. EK-C.69, EK-C.70 ve EK-C.71).

Naos kısmına denk gelen kuzey cephe yüzeyi, güney cephesinin simetriğidir. Naosu aydınlatan dört tane demir parmaklıklı pencere açıklığı yer almaktadır (Bkz. EK-C.70 ve EK-C.71). Doğudan ikinci ve üçüncü pencere açıklığının ortasında, cepheden 15cm dışarı çıkan 60cm genişliğinde, çatı parapetinin alt hizasına kadar duvar boyunca devam eden, cephe yüzeyinde bir çıkıntı bulunmaktadır (Bkz. EK-C.70). Kilisenin kuzeyinde toprak dolgu olduğundan kuzey cephe yaklaşık 2,5m zemine gömülmüştür. Toprak dolgu kuzeye doğru yükselmektedir (Bkz. EK-B. 16, EK-C.72, EK-C. , EK-C. ve EK-C.).

Kilisenin kuzeybatısında yer alan komşu parselde ait duvar, doğudan dördüncü pencere açıklığından sonra başlayıp batı yönüne devam etmektedir (Bkz. EK-B. 16 ve EK-C.72). Kuzey cephenin bu kısmı ile kuzeybatıda yer alan komşu parselde ait duvar arası yaklaşık 2m'dir. Kuzey cephenin batı yönüne doğru kot kademeli olarak alçalmaktadır. (Bkz. EK-B.4 ve EK-B. 16) +1.79 kotundan +0.74 kotuna düzgün bir formu olmayan üç basamakla inilmektedir (Bkz. EK-B.4ve EK-C.65). Buradan da narteks kısmında yer alan kemerli açıklıktan dört basamak inilerek +0.74 kotundan - 0.13 kotu olan nartekse ulaşılmaktadır (Bkz. EK-B.4 ve EK-B. 12). Kuzey cephe üst seviyesinde galeri kısmını karşılayan kapı açıklığı yer almaktadır. Bu kapıya ulaşan merdiven yok olmuştur ve kapı kullanılmamaktadır (Bkz. EK-C.65). Cephe boyunca iki sıra kesme taş ile devam eden 70cm yüksekliğinde çatı parapeti bulunmaktadır. Çatı parapetine paralel olarak 70cm alçakta devam eden 15cm yüksekliğinde, dikdörtgen kesitli taş silme vardır. Taş silmeler üzerinde üç adet çörten yer almaktadır (Bkz. EK-B.4, EK-B. 16ve EK-C.69). Çatının güneyinde bulunan çatı fenerleri simetrik olarak kuzeyde de bulunmaktadır. Çatının kuzeyinde yer alan 2,60m x 1,50m boyutlarında olan üç çatı feneri cephede hareketlilik sağlamaktadır. Çatı fenerlerinin içerisinde yer alan 1,25m x 1,10m boyutlarındaki ışıklık orta nefi aydınlatmaktadır (Bkz. EK-B.8 ve EK-C. 76).

Kilise parselinin kuzeybatı yönünde, avlu kotundan 4,80m sokak kotundan ise 2,60m yüksekliğe ulaşan duvar bulunmaktadır (Bkz. EK-C.62). Avlunun kuzeyinde yer

alan duvardan, kilise parseline kemerli bir kapı açıklığı ile üç basamak inilerek girilmektedir. Kapı kuzey cephede galeri kısmına çıkan, günümüzde olmayan ve kadınların kullandığı merdiveni karşılamaktadır (Bkz. EK-C.64).

5.4.3. Mimari öğeler

5.4.3.1.Pencereler

Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi'nde, özgün ahşap pencere doğramaları günümüze ulaşmamıştır. Yapıda dört farklı pencere tipi tespit edilmiştir (Bkz. EK-B. 18). Batı cephesinde narteks kısmının güneyinde yer alan pencere ile batı cephesinde galeriyi aydınlatan, orta kısımda bulunan pencere aynı tip olmakla beraber demir parmaklıklı ve 110cm x 150cm (p.1.1) ölçülerindedir (Bkz. EK-B. 18). Batı cephesinde narteks kısmının kuzeyinde yer alan 83cm x 100cm (p.2.1) ölçülerinde olan demir parmaklı pencereden kilisede bir tane bulunmaktadır (Bkz. EK-B. 18). Kilisede en çok bulunan pencere tipi p.3.1'dir. Bu pencereler; güney cephede alt seviyede dört adet, güneydoğu duvarında bir adet, doğu cephesinde üst seviyede yer alan kaya duvarda bir adet, kuzey cephede dört adet, batı cephede üst seviyede iki adet, güney cephede galeri kısmında bir adet ve çatının doğusunda yer alan çatı fenerinde bir adet olarak bulunmaktadır. Toplamda on dört tane olan p.3.1 penceresi; demir parmaklıklı ve 85cm x 120cm ölçülerindedir. Bu pencerelerden sadece doğu cephesinde yer alan pencerenin demir parmaklığı bulunmamaktadır (Bkz. EK-B. 18). Doğu cephesinde, ana apsis ve kuzey apsis kısmında bulunan p.4.1 penceresi toplamda üç adettir. Bunlar 50cm x 80cm ölçülerinde olup, ana apsis güneyinde yer alan pencere haricindekiler demir parmaklıklıdır (Bkz. EK-B. 18). Kaya oyma duvarda bulunan pencereler haricinde diğer tüm pencereler basık kemerli içeriye doğru genişleyen nişlerin içerisine yerleştirilmiştir (Bkz. EK-C. 35).

Kilise penceresinde bulunan demir parmaklıklar özgündür (Bkz. Şekil 5.18) Balta (2005, s.73), KAAM'da bulunan 444 no'lu elyazmasında;

“Kilisenin ön yüzündeki merkezi pencere dikkate değerdir. Sinasoslu demirci ustası Demirci Simios ile isimsiz bir usta mimar burada izlerini bıraktılar. Demirci, ortasında haç bulunan simetrik, güzel ve yalın bir pencere demiri yaptı... Demirci Simios, köyümüzdeki evlerin çoğunun pencere demirlerini yapan ustaydı. Eserlerinin düz kesimleriyle güzel şekilleri dikkati çeker. Bizim zamanımızda oğlu, Nikola Sidiropolus Usta da yetenekli bir demirciydi. Köyümüzün bütün yeni yapılarında Nikola Usta'nın elinden çıkmış bir sanat eseri bulabilirdin. Bir süre için yeni köyümüz Nea Sinasos'a gelip bizimle yaşadı. Yeni evlerimizin yapımında çalıştı. Sıtmadan öldü” notunun yer aldığını aktarmıştır.

Şekil 5.18. Batı cephede galeriyi aydınlatan pencere ve özgün demir parmaklık

5.4.3.2.Kapılar

Kilisede dört kapı bulunmaktadır. K.1.1 kapısı batı cephesinden naosa girişi sağlayan ana giriş kapısıdır. Kapı açıklığı eksende iki dilimli kemerli olup dikdörtgendir. Kapı 150cm x 240cm ölçülerindedir (Bkz. EK-B.17). Batı cephesinin kuzeyinden giriş sağlayan k.2.1 kapısı 125cm x 185cm ölçülerindedir (Bkz. EK-B.17). Kuzey ve güney cephede, üst seviyede bulunan ve daha önceleri galeriye giriş için kullanılan k.3.1 kapıları günümüzde kullanılmamakla beraber ölçüleri 125cm x 210cm'dir (Bkz. EK-B.17). Bütün kapılar iki kanatlıdır ayrıca dışarıda demir içeride ise ahşap doğramadan oluşmaktadır. Tüm kapılar özgün niteliktedir.

Mübadelen daha sonra, Mustafapaşa'da bulunan köy delikanlıları demir kapı üzerine silahlarını ateşleyerek, silahlarının etki gücünü kapı üzerinde test ettikleri

belirtilmiştir (L. Selçuk, kişisel iletişim, Şubat 2018). Günümüzde demir kapıda bulunan izler bu görüşü desteklemektedir.

5.4.3.3. Bezeme elemanları

Yapının dış cephesi incelendiğinde; Pekak (2009b, s.171) kilisede bezeme öğelerinin en yoğun olduğu kısım olan ana giriş kapısının çevresi; üzeri boyalı asma dalları, üzüm salkımları ve altı kanatlı melek tasviri olan serafimlerle bezelidir (Bkz. EK-C. 8). Kuzeyde bulunan kapı üzerinde ise üzeri boyalı kabartma haç ve kerubimler bulunmaktadır (Bkz. EK-C.9). Batı cephede galeriyi aydınlatan ortadaki pencerenin üzerinde kabartmalar bulunmaktadır. Pencere lentosunun üzerinde ortada karşılıklı kanatlı iki ejder başlarını yukarı kaldırmış şekilde resmedilmiştir. Ejderlerin solunda bir serafim, sağında çift başlı bir kartal figürü yer almaktadır. Figürlerin arasında ise birer rozet motifi görülmektedir (Bkz. EK-C.48).

Batı cephede iyon tipi sütun başlıkları yer almaktadır (Bkz. EK-C. 4, EK-C.5 ve EK-C.6). Narteksin orta kısmında yer alan çapraz tonozda kabartmalı ve renkli bir geometrik motif bulunmaktadır. Kuzey ve güney cephede yer alan çörtlenler daha düz bir formdayken güneydoğu duvarında hayvan başlı çörtlen yer almaktadır (Bkz. EK-C.57).

Yapının içerisi incelendiğinde duvarlarda yer yer boya izi gözlemlense de konulu bir resim yer almamaktadır. Naos sütun başlıklarında plastik öğeler bulunmaktadır (Bkz. EK-C. 28). Sütun üst kısımlarında renkli sıvalar yer almaktadır (Bkz. EK-C.23). Nefleri oluşturan tonoz alt hizalarında kalemişi süslemeleri bulunmaktadır (Bkz. EK-C. 12). Tonozlarda yer yer renkli çiçek motifi ve dairesel geometriye sahip boyalı süslemeler yer almaktadır (Bkz. EK-C. 12). Ayrıca orta nef üzerinde yer alan tonozda eliptik imitasyon kubbe bulunmaktadır. Narteks pencere alınlıklarında renkli çiçek motifi gözlemlenmektedir.

5.4.4. Taşıyıcı sistem

Yapıda taşıyıcı sistemi oluşturan düşey elemanlar; sürekli taşıyıcı olan duvarlar ve tekil taşıyıcı olan sütunlardır. Sütunlar ve duvarlar birbirine kemerler ve tonozlarla bağlanmıştır. Naos kısmında beşik tonoz sistemi, narteks ve galeri kısmında çapraz tonoz sistemi görülmektedir. Yapı, 25-40cm arasında değişen kesme taş blokların yığma

sistemle, yanaşık derz tekniğinde örülmesiyle inşa edilmiştir. Doğu cephesinde alt seviyede kaya duvar, üst seviyelerde ise kesme taş bloklardan oluşan bir duvar sistemi vardır.

5.4.4.1.Temel

Yapının temel sistemi ile ilgili bir araştırma kazısı yapılmadığından, yapım tekniği, boyutları ve derinliği bilinmemektedir.

5.4.4.2.Duvarlar

+1.50 kotu plan kesitinde; batı, güney ve kuzey cephe duvar kalınlığı 1m ile 1,1m arasında değişmektedir. Doğu cephesinde bulunan kaya duvarda ise 0,6m ile 0,4m'ye kadar düşmektedir. +5.50 kotu plan kesitinde; galeriyi oluşturan kuzey, batı ve doğu duvarları 0,7m ile 0,75m arasında değişmektedir. Kuzey, batı ve güney beden duvarlarında payeler içeriye doğru 0,5m çıkıntı yapmaktadır (Bkz. EK-B.2, EK-B.4 ve EK-B. 6).

5.4.4.3.Sütunlar

Ana apsisin önündeki kare kesitli iki sütunun kenarları yaklaşık 80cm, orta nefin kuzeyinde ve güneyinde yer alan yuvarlak kesitli sekiz sütunun çapları 65-70cm'dir. Yuvarlak kesitli sütunlar her yönden 25-30cm çıkıntı yapan 120-130cm kenarlı, zeminden 15cm yüksekliğinde kare kaideler üzerine oturmaktadır. Narteksin batısında bulunan dört sütundan ortadaki ikisi yuvarlak kesitli 66cm çapında, kuzeyde ve güneyde bulunanlar ise kare kesitli kenarları yaklaşık 90cm'dir. Yuvarlak kesitli sütunlar her yönden 7-8cm çıkıntı yapan yaklaşık 80cm kenarlı, zeminden 20cm yüksekliğinde kare kaideler üzerine oturmaktadır (Bkz. EK-B.2, EK-B.4 ve EK-B. 6).

5.4.4.4.Metal elemanlar

Yapıda berkitme elemanı olarak, gergiler narteks kısmındaki kemerler arasında (Bkz. EK-C.5) ve naos kısmında tonozlarda kullanılmıştır (Bkz. EK-C.10). Kemer ve tonoz gergileri dikdörtgen kesitlidir. Kemerlerde 5cm x 8cm, tonozlarda 3cm x 6cm ölçülerindedir. Duvar içerisinde gergiler devam etmektedir. Narteks kuzeyinde yer alan kare kesitli sütunda demir gergi yaklaşık 20cm dışarı çıkıntı yapmaktadır.

Narteks kısmında yer alan yuvarlak kesitli sütunların alt ve üst seviyelerinde çemberlemeler bulunmaktadır (Bkz. EK-C.5). Sütun başlığının üzerinde ise kuşaklar görülmektedir. Sütun gövdesini veya başlığın en üst bölümün çevreleyen demir profil yükseklikleri 5-6cm ölçülerindedir. Naos kısmında yer alan yuvarlak kesitli sütun başlığının üzerinde de kuşaklar bulunmaktadır.

5.4.5. Örtü öğeleri ve çatı

Örtü sistemi, kemerler ve tonozlar üzerinde alaturka kiremit örtülü çatıdan oluşmaktadır (Bkz. EK-C.60 ve EK-C.61). Narteks ve galeri üç bölüme ayrılmış olan çapraz tonozlarla örtülüdür. Narteks tavanı galeri katının döşemesini oluşturmaktadır. Naos ise batı-doğu doğrultusunda üçe ayrılmış olan, neflerin tavanını oluşturan beşik tonozla örtülüdür. Orta nef tonozu üzengi hattından 2,35m, kuzey yan nef tonozu 1,5m, güney yan nef tonozu 1,1m yüksektir. Orta nef tonozu çapı 4,7m, kuzey yan nef tonozu 2,9m, güney yan nef tonozu 2,35m'dir. Kuzey yan nef, güney yan nef göre büyük olduğu için yapı bütünü ele alındığında tam simetrik bir şema yansıtmamaktadır.

Ana kütle kuzey, güney ve doğu yönünde eğimli kırma çatı ile örtülüdür. Kuzey ve güney yönünde üzeri alaturka kiremitle örtülü aynı tip üçer tane çatı feneri, doğu yönünde ise üzeri taş olan ve diğerlerine göre daha büyük olan çatı feneri yer almaktadır. Doğu yönündeki çatı bölümü güney kısımda tekrar kırılarak güney çapraz çatı mahyası ile birleşmektedir (Bkz. EK-C.61). Tüm çatı çevresinde devam eden taş parapet ve batı cephesi haricinde diğer cephelerde gizli çatı deresi bulunmaktadır.

5.4.6. Malzeme özellikleri

Kilise, 25-40cm yüksekliğinde, çeşitli boylarda kesme taşlarla yanaşık derz tekniği ile inşa edilmiştir. Doğu cephesinde bu sistem değişmektedir ve alt seviyelerde kaya, üst seviyelerde kesme taş malzeme kullanılmıştır. Yapıda renk farklılığı saptanabilen gri ve sarı renkli iki farklı karakterde taş görülmektedir.

Yapının çatı örtüsünde araştırma amaçlı açma yapılamamıştır. Ancak mevcut çatının ahşap konstrüksiyon olduğu tahmin edilmektedir. Çatının üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Pencere doğramaları, kapıların iç yüzeyleri, galeriye çıkan merdiven ve galeri korkulukları ahşaptır. Pencere parmaklıkları, gergiler ve kapı dış yüzeyleri demirdir.

Yapı içerisinde yer yer sıva dökülmeleri vardır. Sütun üst seviyelerinde, tonozların bazı bölgelerinde mavi, sarı ve gri renkle boyalı özgün sıvalar yer almaktadır. Galeri ve narteks kısmının çapraz tonoz örtülerinde, narteks kısmının doğu duvarında kireç badana gözlemlenmiştir. Apsis kısmı duvarının iç yüzeyinde, kuzey ve güney duvarının iç yüzeyinde kemer alt hizalarına kadar olan bölgede, batı duvarının iç yüzeyinde, naosta bulunan sütunların alt seviyelerinde çimento esaslı harç uygulanmıştır. Yapını kuzeyinde bulunan hücre kısmı kaya oyma mekândır.

Yapının narteks ve naos kısmı döşemeleri taş olmakla birlikte hücre kısmının döşemesi ise kayadan oluşmuştur. Galeri kısmının döşemesi aşınmış bir yüzey olup yer yer taş malzemeye rastlansa da üzerinde ince bir toprak örtüsü bulunmaktadır. Yapıda kullanılan malzemeler, analitik rölöve kapsamında yapılan ayrıntılı analizde gösterilmiştir (Bkz. EK-B. 19, EK-B. 20, EK-B. 21, EK-B. 22, EK-B. 23, EK-B. 24, EK-B. 25, EK-B. 26, EK-B. 27, EK-B. 28, EK-B. 29, EK-B. 30 ve EK-B. 31).

5.4.7. Yapıdaki sorunlar

Kilisede gözlemlenen sorunlar üç ana başlıkta toplanmıştır. Bunlar;

- 1.Yapısal sorunlar
- 2.Malzeme sorunları
3. Yüzey birikimleri, kirlenme, uyumsuz malzeme sorunları

Bu bozulmalar, analitik rölöve çizimleri üzerinde lejantlarla renklendirilerek ayrıntılı şekilde gösterilmiştir (Bkz. Şekil 5.19, EK-B. 32, EK-B. 33, EK-B. 34, EK-B. 35, EK-B. 36, EK-B. 37, EK-B. 38, EK-B. 39, EK-B. 40, EK-B. 41, EK-B. 42, EK-B. 43 ve EK-B. 44).

SORUNLAR ANALİZİ	
1. YAPISAL SORUNLAR	
	YAPISAL ÇATLAK
	YÜZEYSEL ÇATLAK
2. MALZEME SORUNLARI	
	MİMARİ ELEMAN KAYBI
	YÜZEY KAYBI < 5 CM
	YÜZEY KAYBI > 5 CM
	SIVA KAYBI
	İSTEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
	NEMDEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
	DERZ BOŞALMASI
	METAL KOROZYONU
3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLENME-UYUMSUZ MALZEME	
	BITKİLENME
	TUZLANMA OLUŞUMU
	NİTELİKSİZ SIVA, HARÇ, ŞAP VE BOYA
	TOPRAK DOLGU
	MUHDES EKLER

Şekil 5.19. Sorunlar analiz lejantı

Yapının çevresi ele alındığında, güney yönünde bulunan yol kotunun zaman içerisinde yükselmesi sebebiyle güney cephesi yaklaşık 2,2m zemine gömülmüştür. Yapı parselinin kuzeyinde ise toprak dolgu, taş moloz ve bitkilenmenin oluşturduğu sorunlarla birlikte yapı cephesi yaklaşık 2,5m zeminde kalmıştır. Kuzeydoğusunda yer alan kayalıktan bazı kopmalar olduğu ve düşen parçaların yapıda sorunlar oluşturma ihtimalinin yüksek olduğu öngörülmüştür (Bkz. EK-C.68, EK-C.74 ve EK-C.75).

Uygun olmayan işlevlerde kullanım, onarımda yanlış malzeme kullanımı ve vandalizm, yapıda ve çevresinde bozulmaya neden olmuştur. Yapının belli noktaları haricinde çok ciddi yapısal sorun gözlemlenmemiştir. Ancak bunun için alan uzmanları tarafından ayrıntılı statik analizlerinin yapılması gereklidir. Kilise özgün karakterini oluşturan bazı unsurlarını yitirmiştir.

Köyün merkezi konumunda yer alan kilisenin, güneyinde bulunan yol genişleyerek yapıya yaklaşmıştır. Güney cephesinde, 1,5m'lik kaldırımdan sonra başlayan yolda araçların yarattığı titreşimin de yapıya zarar verdiği düşünülmektedir.

5.4.7.1.Yapısal sorunlar

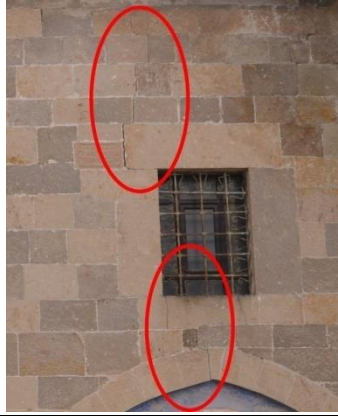
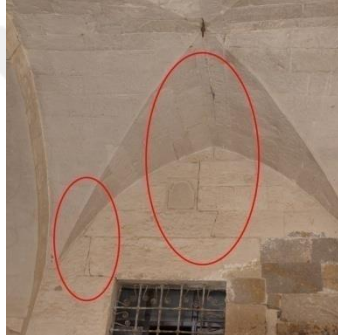
Yapısal çatlaklar ve yüzeysel çatlaklar olmak üzere iki temel yapısal sorun gözlemlenmiştir.

Yapısal çatlaklar

Yapıda, yığma duvar yüzeyinde daha geniş açıklıklı ayrılmaların, belirli bir uzantıda devam ettiği statik açıdan önemli durum teşkil edebilen yapısal sorunlardır. Görüldüğü yerler; dışarıda, batı cephesi duvarı galeri kısmında yer alan pencere (p.3.12, p.1.2, p.3.11) alt ve üst seviyelerinde, narteks kısmının doğusunda bulunan duvar ve çapraz tonozlarda (p.1.1, p.2.1), güney cephesi galeri kısmında yer alan pencere (p.3.13) alt ve üst seviyesinde ayrıca kapı üst seviyesinde (k.3.2), içeride ise galeri kısmı batı cephesinde yer alan pencere (p.3.12, p.1.2) çevresinde yapısal çatlaklar bulunmaktadır (Bkz. Tablo 5.3).

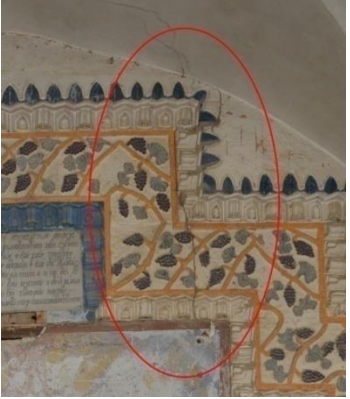
Tablo 5.3. Kilisedeki yapısal çatlaklar

		
p.3.12 alt ve üst seviyesi	p.5.1 alt seviyesi	p.3.11 alt seviyesi
		
p.1.1 üst seviyesi ve çapraz tonoz	p.2.1 üst seviyesi ve çapraz tonoz	p.3.13 ve k.5.1 üst seviyesi
		
p.3.13 alt seviyesi	p.3.12 alt ve üst seviyesi	p.5.1 alt ve üst seviyesi

Yüzeysel çatlaklar

Yapısal çatlaklara göre derinliği daha az, ince, uzantısı kısa genellikle taş yüzeyde ve duvar yüzeyinde sıvalarda bulunan çatlaklardır. Görüldüğü yerler; batı cephesinde ortadaki pencere (p.1.2) lentosunda, ana giriş kapısı (k.1.1) üst seviyesinde, kuzey cephesinde bulunan pencere (p.3.1 ve p.3.2) lentolarında, içeride ise kuzey duvarda yer alan pencere (p.3.2) üzerinde bulunan kemerde yüzeysel çatlaklar bulunmaktadır (Bkz. Tablo 5.4).

Tablo 5.4. Kilisedeki yüzeysel çatlaklar

		
p.5.1 lentosu	k.1.1 üst seviye	p.3.1 lentosu
		
p.3.2 lentosu	k.4.1 lentosu	p.3.2 kemer

5.4.7.2. Malzeme sorunları

Kilisede gözlemlenebilen malzeme sorunları; mimari eleman kaybı, 5cm'den az yüzey kaybı, 5cm'den fazla yüzey kaybı, sıva kaybı, isten kaynaklı renk değişimi, nemden kaynaklı renk değişimi, derz boşalması ve metal korozyonu alt başlıklarında incelenmiştir.

Mimari eleman kaybı

Kilisenin özgün karakterini oluşturan ve günümüze ulaşamayan yitirilmiş mimari elemanlar olduğu bilinmektedir. Bunlar; yapının güneybatısında yer alan çan kulesi, kuzey ve güney cephede galeriye çıkışı sağlayan merdivenlerdir (Bkz. Şekil 5.20).

Şekil 5.20. Yıkılan çan kulesi ve merdiven

Şekil 5.20. yıkılan çan kulesi ve galeriye kuzey cepheden ulaşmak için kullanılan merdiveni göstermektedir. Fotoğraf 1924 yılına aittir. Balta (2005, s. 66) çalışmasından elde edilmiştir.

5cm'den az yüzey kaybı

Kilise duvar ve döşemesinde 5 cm'den az yüzey kaybı olan bölgeler; batı cephesi üst seviyeleri, güney cephe narteks kısmı kemer çevresi, avlu güney duvarı, narteks kısmı güney paye yüzeyi, narteks kısmı doğu duvarı pencere (p.1.1) ve kapı çevresi (k.1.1 ve k.2.1), narteks kuzeyinde bulunan merdivenler ve narteks döşemesidir (Bkz. Tablo 5.5).

Narteks döşemesinin, naos döşemesine nazaran dış etkilere direk maruz kalması ve kullanıcıların etkisi ile yüzeyde olan aşınmanın hızlandığı düşünülmektedir.

Tablo 5.5. Kilisede yüzey kaybı 5cm'den az olan bölgeler

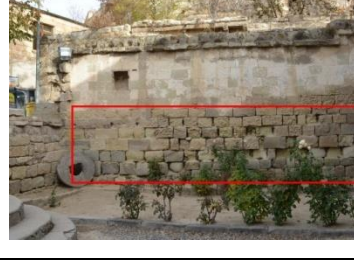
		
Batı cephesi üst seviyeleri	Güney cephe kemer çevresi	Avlu güney duvarı
		
Narteks kısmı güney paye	p.1.1 Çevresi	k.1.1 Ana kapı çevresi
		
Avlu güney duvarı	k.2.1 Çevresi	Narteks kuzeyindeki merdivenler
		
Narteks döşemesi		

5cm'den fazla yüzey kaybı

Kilise duvar ve döşemesinde 5 cm'den fazla yüzey kaybı olan bölgeler; narteks kısmı kuzey payesi, doğu cephesi kaya duvarı, avlu kuzey duvarı, güney cephe alt ve üst seviyeler, galeri döşemesidir (Bkz. Tablo 5.6).

Güney cephe alt seviyelerde oluşan yüzey kayıpları kaldırımdan duvara sıçrayan yağışların aşındırmasından kaynaklanabilir.

Tablo 5.6. Kilisede yüzey kaybı 5cm'den fazla olan bölgeler

		
Nartek kısmı kuzey paye	Doğu cephesi kaya duvar	Avlu kuzey duvarı
		
Güney cephe alt seviyeler	Güney cephe alt ve üst seviyeler	Galeri döşemesi

Sıva kaybı

Kilise içerisinde özgün sıvanın yok olduğu bölümler; kuzey, orta ve güney nef tonozunda yer alan bazı kısımlar, galeri duvarları ve tavanı, naosda yer alan sütun alt seviyeleridir (Bkz. Tablo 5.7.).

Tablo 5.7. Kilise içerisinde sıva kaybı olan bölgeler

		
Kuzey yan nef tonozu	Orta nef tonozu	Güney yan nef tonozu
		
Galeri duvar ve tavanı	Naos sütun alt seviyeleri	

İsten kaynaklı renk değişimi

Değirmen olarak kullanıldığı dönemde, dizel yakıtlı değirmen motorunun kilise içerisinde kullanıldığı belirtilmiştir (L. Selçuk, kişisel iletişim, Şubat 2018). Güney yan nef tonozunda, muhtemelen değirmen olarak kullanıldığı dönemde oluşturulan metal baca etrafında dizel yakıtlı motordan çıkan atıkların oluşturduğu is gözlemlenmiştir (Bkz. Şekil 5.21.).

Şekil 5.21. Baca ve çevresi isten kaynaklı renk değişimi

Fotoğraf değirmen olarak kullanıldığı dönemde oluşan renk değişimini göstermektedir.

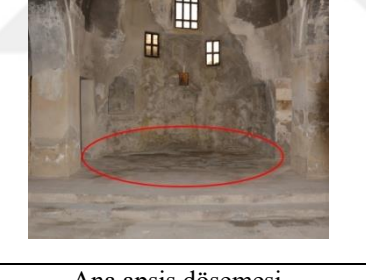
Nemden kaynaklı renk değişimi

Kilisenin içerisinde ve dışarısında nemden kaynaklı renk değişimleri gözlemlenmiştir. Batı cephe üst seviyelerde, güney cephe alt ve üst seviyelerde, kuzey cephe alt ve üst seviyelerde, avlu güney duvarında, ana apsis tavanında, kuzey yan nef tonozunda, ana apsis döşemesinde, güney ve kuzey yan nef döşemesinde, galeri çapraz tonozunda renk değişimlerine rastlanmıştır (Bkz. Tablo 5.8).

Güney cephe üst seviyesinde ve kuzey cephe alt seviyesinden üst seviyeye kadar olan renk değişimleri çörtenden sızan suların duvardaki etkisinden kaynaklanabilir. Genel olarak tonozlarda ve cephe üst seviyelerinde görülen renk değişimleri çatıdan

gelen sudan, duvar alt seviyelerinde ve döşemede oluşan renk değişimleri zeminden gelen sudan kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

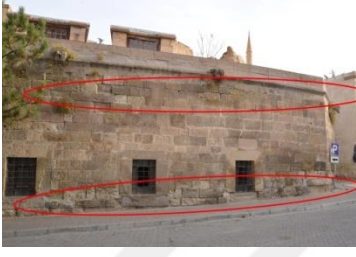
Tablo 5.8. Kilisede nemden kaynaklı renk değişimi olan bölgeler

		
Batı cephe üst seviye	Batı cephe üst seviye	Güney cephe alt ve üst seviyeler
		
Kuzey cephe boyunca	Güney avlu duvarı	Ana apsis tavanı
		
Kuzey yan nef tonozu	Ana apsis döşemesi	Güney yan nef döşemesi
		
Kuzey yan nef döşemesi	Güney yan nef döşemesi	Galeri çapraz tonozu

Derz boşalması

Kilisede, narteks kısmı kapı (k.2.1) ve pencere (p.1.1) çevresi, doğu cephe üst seviyeler, güney cephe alt ve üst seviyeler, avlu güney duvarında derz boşalması gözlemlenmiştir (Bkz. Tablo 5.9).

Tablo 5.9. Kilisede derz boşalması görülen bölgeler

		
k.2.1 Çevresi	p.1.1 Çevresi	Doğu cephe üst seviyeler
		
Güney cephe alt ve üst seviyeler	Güney üst seviyeler	Avlu güney duvarı

Metal korozyonu

Tüm pencere demir parmaklıkları, kapılar ve gergiler yüzeyinde metal korozyonu tam ya da bölgesel olarak gözlemlenmiştir (Bkz. Tablo 5.10).

Tablo 5.10. Kilisede metal korozyonu görülen bölgeler

		
Demir parmaklık	Kapı	Kemer gergisi

5.4.7.3.Yüzey birikimleri-kirlenme-uyumsuz malzeme sorunları

Bitkilenme

Kilisede, otsu, odunsu bitkilenme ve yosunlanmalar gözlemlenmiştir. Güney ve güneydoğu duvarındaki çörten çevresinde, doğu-güney-kuzey cephe üst seviyelerinde, çatı üzerinde, içerde galeri çapraz tonozunda ve parselin kuzeyindeki alanda bitkilenmeler tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 5.11.).

Tablo 5.11. Kilisede bitkilenme görülen bölgeler

		
Güneydoğu duvarı çörten çevresi	Doğu cephe üst seviye	Güney cephe üst seviye
		
Güney cephe üst seviye	Kuzey cephe üst seviye	Kuzey cephe üst seviye
		
Çatı üzeri	Parselin kuzeyindeki alan	Galeri çapraz tonoz yosunlanma

Tuzlanma

Duvar içerisinde hareket eden suyun taşıdığı tuzlarla birlikte daha sonra suyun buharlaşması sonucu tuzun yüzeyde kristalleşerek kalması durumu tuzlanma olarak tanımlanmaktadır (Zakar ve Eyüpgiller, 2015, s.109). Kilisede, batı cephesi üst seviyeler, doğu cephesi alt seviyeler, güney ve kuzey cephe üst seviyeler, galeri kısmı çapraz tonoz, kuzey yan nef tonozunda tuzlanma tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 5.12.).

Tablo 5.12. Kilisede tuzlanma görülen bölgeler

		
Batı cephe üst seviye	Doğu cephe alt seviye	Kuzey cephe üst seviye
		
Güney cephe üst seviye	Galeri çapraz tonoz ve duvar	Kuzey yan nef tonoz

Niteliksiz harç, sıva, şap ve boya

Yapıda, özgün malzeme ile uyumsuz çimento esaslı sıva ve şap, kireç badana kullanılmıştır. Narteks doğu duvarında ve çapraz tonozlarda, avlu kuzey duvarında kireç badanaya rastlanmıştır. Avluya girişi sağlayan merdivende çimento esaslı şap, naos kısmında güney, kuzey ve doğu duvarlarında, apsis bölümünde, pencere içlerinde çimento esaslı sıva gözlemlenmiştir (Bkz. Tablo 5.13).

Tablo 5.13. Kilisede niteliksiz harç, sıva, şap ve boya görülen bölgeler

Narteks doğu duvarı	Narteks çapraz tonozlar	Avlu kuzey duvarı
Avlu merdiven	Batı duvar ana giriş kapısı çevresi	Güney duvarı
Kuzey duvarı	Kuzey duvarı	Güney duvarı
Batı duvarı k.2.1 çevresi	Ana apsis duvarı	Pencere içleri

Toprak dolgu

Yapı parselinin kuzeyinde yer alan bölgede, yüksekliği kuzeye doğru artan toprak dolgu bulunmaktadır (Bkz. Tablo 5.14).

Tablo 5.14. Kilisenin kuzeyinde bulunan toprak dolgu

Muhdes ekler

Yapının güney duvarı boyunca devam edip batıda avlu girişine kadar uzanan kaldırım, avluda bulunan bordür taşları ile yapılmış peyzaj sınırı, kuzey ve güney apsiste bulunan ahşap kafes, galeriye ulaşımı sağlayan ahşap merdiven ve galeri ahşap korkulukları muhdes ek olarak nitelendirilmiştir (Bkz. Tablo 5.15.).

Tablo 5.15. Kilisedeki muhdes ekler

		
Batı yönü kaldırım	Güney yönü kaldırım	Avlu bordür taşları
		
Kuzey apsiste bulunan ahşap kafes	Galeriye çıkan ahşap merdiveni	Galeri ahşap korkulukları

5.4.8. Fotoğraf albümü

Tez konusu kilise ile ilgili olarak çevresi ve içerisine ait fotoğrafların yerleri ve numaraları plan şemasında belirtilmiştir (Bkz. EK-C. 1, EK-C. 2 ve EK-C. 3). Yapıya ait fotoğraflar EK-C kısmında yer almaktadır.

6. RESTİTÜSYON

Restitüsyon; sonradan değişikliğe uğramış, kısmen yıkılmış veya yok olmuş yapı ya da yapı gruplarının ilk tasarımıdaki ya da belirli bir zaman aralığındaki durumlarının, yapıya ait arşiv belgelerinden, yapı üstünde var olan izlerden ya da yapının başka bir yere götürülmüş parçalarından, yerleşmeye ait çizim, fotoğraf gibi belgelerden yararlanılarak anlatımıdır. Yapının özgün tasarımı hakkında fikir vermek amacıyla yapılan bir çalışmadır (Ahunbay, 1997, s.1553).

Bu çalışma; restitüsyon metodolojisi, restitüsyonda kaynak kullanımı, karşılaştırmalı çalışma ve dönemsel analiz olmak üzere dört başlık altında sunulmuştur. Tez konusu kilisede yok olmuş mimari elemanlar ile değişikliğe uğramış elemanların çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgiler vasıtasıyla değişiklikleri belirleyip, özgün halini tespit ederek restorasyon çalışması için zemin hazırlama hedeflenmiştir.

6.1. Restitüsyon Metodolojisi

Tez konusu kilisenin belgelere dayalı olarak gerçekleştirilen restitüsyon çalışmasında; öncelikle analiz bölümünde yapı ile ilgili gelen bilgileri ve bu bilgilerin kullanımının gösterildiği restitüsyon analizleri hazırlanmıştır. Yapının bugünkü durumu, kalan izleri ve araştırmalar değerlendirilerek restitüsyonu yapılmıştır. Tüm bu bulguların elde edilmesinde yapıya ait mimari elemanların yapım tekniği, malzemesi, biçim ve boyutları, eskimişlik derecesi, konumları gibi yapıda mevcut verilerden faydalanılmıştır. Ayrıca Kapadokya bölgesinde inşa edilmiş 19.yy.Rum Ortodoks kiliselerinden yirmibeş tanesi karşılaştırmalı çalışma kapsamında değerlendirilmiş ve tez konusu kilisenin yok olmuş bölümlerine dair kaynak sağlanmaya çalışılmıştır.

Restitüsyon kaynaklarının kesinlik dereceleri paralelinde restitüsyon analizinin anlatımı, metin ve renkli gösterim şeklinde hazırlanan restitüsyonda kaynak kullanımı lejantında verilmiştir (Bkz. EK-D).

6.2. Restitüsyon Kaynak Kullanımı

Restitüsyon çalışması yapılırken kullanılan kaynaklar ve bu kaynakların hangi konularda yararlandığı aşağıda sıralanmaktadır.

Restitüsyon kaynakları

1.Var olup grafik belgeleme ile tespit edilenler.

2. Yapıdaki iz ve örneklerden gelen bilgiler.
 - 2.A. İzi olan/ görsel ve yazılı kaynaklarla desteklenen bilgiler.
 - 2.B. İzi olmayan/ yapı içi karşılaştırmalı çalışmadan desteklenen bilgiler.
3. Yazılı ve görsel kaynaklardan elde edilen bilgiler.
4. Yapı dışı karşılaştırmalı çalışma ile elde edilen bilgiler.
 - 4.A. İzi olan/ yapı dışı karşılaştırmalı çalışmadan elde edilen bilgiler.
5. Sözlü kaynaklardan edinilen bilgiler.
6. Mimari gereklilik.

Var olup grafik belgeleme ile tespit edilenler, yapının 2017Kasım ayında arazi çalışmasında ölçüm süreci ile başlayıp autocad 2018 programı ile grafik belgelenmesinin yapılmasıyla mevcut durumun tespittir.

Yapıdaki iz ve örneklerden gelen bilgiler, yapıdaki izlerden ve yapı içerisindeki karşılaştırmalı çalışmadan elde edilen bilgilerdir.

Yazılı ve görsel kaynaklardan elde edilen bilgiler, yazılı kaynaklar, çizimler, yapıya ait eski fotoğraflar ve HGM'den temin edilen hava fotoğrafları gibi otantik kaynaklardan sağlanan verilerdir.

Yapı dışı karşılaştırmalı çalışma ile elde edilen bilgiler, benzer tipteki diğer yapılardan, aynı dönem, aynı mimari tarz ve aynı bölgedeki yapılardan sağlanmıştır.

Sözlü kaynaklardan edinilen bilgiler, kişisel görüşme sonucu elde edinilen bilgilerdir.

Mimari gereklilik, yapı için mimari gereklilikten kaynaklı oluşturulan tamamlamalardır.

Restitüsyon kaynak sıralaması güvenilirlik derecesine göre oluşturulmuştur.

6.3. Karşılaştırmalı Çalışma

Karşılaştırmalı çalışma kapsamında; Kapadokya bölgesinde yer alan 19.yy. Rum Ortodoks kiliselerinden yirmibeş tanesi incelenmiştir. Bu kiliselerden sekiz tanesi Nevşehir'de, yedi tanesi Kayseri'de, sekiz tanesi Niğde'de ve iki tanesi Aksaray'da yer almaktadır.

Bu çalışma ile tez konusu kilisenin zaman içerisinde yok olmuş bölümleri, yapı elemanlarının malzeme ve biçim özellikleri konusunda restitüsyona yönelik çalışma için kaynak oluşturması hedeflenmiştir.

Hazırlanan tablo ile (EK-D.1) incelenen tüm kiliselerde plan ve cephe ilişkisi bütüncül olarak değerlendirilmeye çalışılıp tipolojik olarak sistematize edilmiştir. Bu sistematize sonucunda tez konusu kilisenin tipolojik olarak yeri araştırılmıştır.

Karşılaştırmalı çalışma kapsamında incelenmiş olan kiliseler dört başlık altında ele alınmıştır. Bunlar;

6.3.1. Naosa göre

İncelenen kiliselerden sadece Talas Panaya kilisesi kapalı yunan haçı plan şemasına sahiptir. Diğer tüm kiliseler üç nefli bazilikal planlıdır. Üç nefli bazilikal planlı kiliseler kubbe durumuna göre ayrıca kategorize edilmiştir.

Üç nefli kubbesiz bazilikal planlı olan kiliseler;

Kaymaklı Kilisesi, Cemil Kutsal Haç Kilisesi, Özlüce On İki Havari Kilisesi, İncesu Rum Kilisesi, Ağırnas Agios Prokopios Rum Kilisesi, Aziz Ioannes Prodromos kilisesi, Aşağı Kayabaşı Kilisesi, Yeşilburç Kilisesi, Ballı Kilise, Ovacık Kilisesi, Fertek Kilise, Hasaköy Kilise, Aziz Nikolas Kilisesi üç nefli kubbesiz bazikal planlı olmakla birlikte tez konusu Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi de bu grupta yer almaktadır. Nevşehir’de yer alan Meryem Ana kilisesi alt kotta üç nefliyken üst kotta beş nefli olmasından dolayı diğerlerinden ayrılmaktadır.

Üç nefli kubbeli bazilikal planlı olan kiliseler;

Başmelekler Kilisesi, Aziz Theodoros Kilisesi, Gülşehir Martir Dimitrius Kilisesi, Yanartaş Rum Kilisesi, Germir Rum Kilisesi, Taşlık Agios Georgios Kilisesi, Endürlük Agia Triada Kilisesi, Konaklı Kilise, Aziz Gregorios Theologos Kilisesi üç nefli kubbeli bazikal planlı kiliseler grubundadır.

Konaklı Kilisesinde kuzey ve güney yan nef üzerinde beşer tane küçük kubbe yer almaktadır. Kubbeli diğer kiliselerde ise Konaklı Kilisesindeki kubbeye göre daha büyükçe ve bir tane kubbe yer almaktadır.

Nevşehir ili Derinkuyu ilçesinde yer alan Suvermez Kilisesinin üst örtüsü tamamen yok olduğu için kubbesine dair bir bilgi edinememiştir. Ancak plan şeması incelendiğinde üç nefli olduğu tespit edilmektedir.

6.3.2. Çatıya göre

Çatısı tek kütle ile örtülmüş kiliseler;

Kaymaklı Kilise, Başmelekler Kilisesi, Aziz Theodoros Kilisesi, Cemil Kutsal Haç Kilisesi, Gülşehir Martir Dimitrius Kilisesi, Özlüce On İki Havari Kilisesi, Yanartaş Rum Kilisesi, İncesu Rum Kilisesi, Ağırnas Agios Prokopios Rum Kilisesi, Taşlık Agios Georgios Kilisesi, Aziz Ioannes Prodromos kilisesi, Aşağı Kayabaşı Kilisesi, Yeşilburç Kilisesi, Ballı Kilise, Ovacık Kilisesi, Fertek Kilise, Hasaköy Kilise, Aziz Nikolas Kilisesi/ Helvadere, Germir Rum Kilisesi, Endürlük Agia Triada Kilisesi, Aziz Gregorios Theologos Kilisesi çatıları incelendiğine yapının üzeri tek kütle ile örtülmüş bir çatı sistemine sahiptir. Suvermez Kilisesinin üst örtüsü yok olmuştur ancak batı cephesindeki duvar kuzey ve güney kısımlardan yükselerek gelip orta noktada alınlık oluşturduğundan büyük olasılıkla bu kategoride yer almaktadır. Tez konusu Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi de bu grupta yer almaktadır ancak tamamen beşik çatı örtü sistemine sahip değildir. Kilisenin doğu kısmında çatı çift taraflı olarak kırılarak gelip orta mahya ile birleşerek batı cephesine kadar devam etmektedir.

Yan nefleri farklı çatı ile örtülmüş kiliseler;

Meryem Ana Kilisesi ve Konaklı Kilisesi çatı örtü sistemi incelendiğinde üç kısımlı olduğu görülmektedir. Kuzey yan nef, güney yan nef ve orta nef kısımlarının çatıları ayrı ayrıdır. Meryem Ana Kilisesinin batı ve doğu cephesinde çatı formu daha anlaşılır bir şekilde algılanmaktadır. Konaklı Kilisesinde ise orta nef üzerindeki çatı doğu-batı yönünde iken kuzey ve güney yan nefler üzerinde kuzey-güney yönünde gelen ve altı kısımdan oluşan bir çatı sistemi vardır. Naos kısmı kuzey-güney yönünde beş kısma ayrılmıştır ve her kısmın üzerinde birer kubbe yer almaktadır.

Talas Panaya Kilisesi incelenen tüm kiliselerden daha farklı bir çatı sistemine sahiptir. Dört cepheden üçgen alınlık görülmektedir. Dört cepheden gelen mahya ortadaki kubbede buluşmaktadır. Ayrıca batı cephesinde yer alan merdiven kuleleri üçgen alınlıkların üst seviyesine kadar yükselmektedir.

6.3.3. Apsise göre

Kiliseler apsise göre incelendiğinde; apsisler dışa taşkın, apsisler cephe algılanmayan-düz duvarla çevrili ve apsisi kayaya oyulmuş olarak üç başlık altında kategorize edilmiştir. Apsisi cephede dışa taşkın olan ise kendi içerisinde; üç apsis

cephede dışa taşkın, orta apsis cephede dışa taşkın olmak üzere iki başlıkta kategorize edilmiştir.

Apsisler cephede dışa taşkın kiliseler;

-Üç apsis cephede dışa taşkın kiliseler;

Kaymaklı Kilise, Başmelekler Kilisesi, Aziz Theodoros Kilisesi, Suvermez Kilisesi, Gülşehir Martir Dimitrius Kilisesi, Özlüce On İki Havarî Kilisesi, Meryem Ana Kilisesi, Yanartaş Rum Kilisesi, İncesu Rum Kilisesi, Endürlük Agia Triada Kilisesi, Aziz Ioannes Prodromos kilisesi, Aşağı Kayabaşı Kilisesi, Yeşilburç Kilisesi, Ballı Kilise, Ovacık Kilisesi, Hasaköy Kilise, Konaklı Kilise, Aksaray/Güzelyurt, Aziz Nikolas Kilisesi/ Helvadere doğu cephesinde yer alan üç apsiste cephede dışa taşkın olarak yer almaktadır.

-Orta apsis cephede dışa taşkın kiliseler;

Cemil Kutsal Haç Kilisesi, Ağırnas Agios Prokopios Rum Kilisesi, Taşlık Agios Georgios Kilisesi doğu cephesinde yer alan apsislerden sadece orta apsis cephede dışa taşkın bir durumdayken kuzey ve güney apsis cephede düz bir şekilde algılanmaktadır.

Apsisler cephede algılanmayan-düz duvarla çevrili;

Fertek Kilise, Germir Rum Kilisesi, Talas Panaya Kilisesi incelendiğinde doğu cephesinde apsisler düz duvarla çevrili olup cephede taşkın bir şekilde algılanamamaktadır.

Apsisler kayaya oyulmuş kilise;

Tez konusu Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi doğu cephesi kayaya oturduğundan apsisleri kayaya oyulmuş olup içerde yarım daire formu algılanırken dışarıda kapalı olduğundan algılanamamaktadır.

6.3.4. Nartekse göre

Nartekssiz Kilise;

Suvermez kilisesinde narteks bulunmamakla birlikte galeri kısmı da yer almamaktadır.

Narteksli Kiliseler;

Narteksi üç kısımlı olan kiliseler;

Başmelekler Kilisesi, Aziz Theodoros Kilisesi, Gülşehir Martir Dimitrius Kilisesi, Özlüce On İki Havarî Kilisesi, Germir Rum Kilisesi, İncesu Rum Kilisesi,

Ağırnas Agios Prokopios Rum Kilisesi, Yeşilburç Kilisesi, Ballı Kilise, Ovacık Kilisesi, Aziz Gregorios Theologos Kilisesi, Aziz Nikolas Kilisesi/ Helvadere, Taşlık Agios Georgios Kilisesinde narteks üç kısımlıdır ve batı cephesinde yer almaktadır. Bahsedilen kiliselerin hepsinde galeri kısmı yer almaktadır. Tez konusu Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi de bu grupta yer almaktadır.

Narteksi beş kısımlı olan kiliseler;

Kaymaklı Kilise, Cemil Kutsal Haç Kilisesi, Meryem Ana Kilisesi, Yanartaş Rum Kilisesi, Talas Panaya Kilisesi narteks kısımları beş bölümlüdür. Talas Panaya kilisesi narteks kısmının kuzey ve güneyinde merdiven kuleleri yer almaktadır. Söz konusu kiliselerin hepsinde galeri yer almaktadır. Narteksi beş kısımlı olup galerisi olmayan ise Konaklı kilisesidir.

Narteksi “U” planlı olan kiliseler;

Endürlük Agia Triada Kilisesi, Aziz Ioannes Prodromos Kilisesi, Aşağı Kayabaşı Kilisesi, Fertek Kilise, Hasaköy Kilisesi narteks kısmı kuzey, batı ve güney cephesi boyunca çevreleyen “U” planlı bir şemaya sahiptir.

Karşılaştırmalı çalışma ile özellikle tez konusu kilisenin galeriye ulaşımını sağlayan yok olmuş merdivenlerle ilgili inceleme yapılmıştır. İncelenen kiliselerden galeriye dışardan ulaşım sağlanan kiliseye rastlanılmamıştır. Galeriye içerden ulaşım sağlanan kiliseler ise iki başlık altında kategorize edilmiştir.

Galeriye içerden tek merdivenle ulaşım sağlanan kiliseler;

Kaymaklı Kilisesi, Aziz Theodoros Kilisesi ve Özlüce On İki Havari Kilisesinde galeriye ulaşım kuzey nefte yer alan merdiven ile sağlanmaktadır. Ağırnas Agios Prokopios Rum Kilisesi, Taşlık Agios Georgios Kilisesi ve Aziz Ioannes Prodromos Kilisesinde galeriye ulaşım güney nefte yer alan merdiven ile sağlanmaktadır. Aziz Ioannes Prodromos Kilisesinde yer alan merdivenin büyük bölümü yok olmuştur ancak zemin kotunda yaklaşık beş-altı basamağın yer aldığı taş merdiven yerindedir.

Galeriye içerden iki merdivenle ulaşım sağlanan kiliseler;

Başmelekler Kilisesi, Yanartaş Rum Kilisesi, Germir Rum Kilisesi, Endürlük Agia Triada Kilisesi ve Konaklı Kiliselerinde galeriye ulaşım kuzey ve güney beden duvarları içerisinde yer alan merdivenlerden sağlanmaktadır.

6.4. Dönemsel Analiz

Kilisenin yapımından bu yana geçirdiği dönemlere ait veriler incelendiğinde; "4.2 Tarihsel Süreç" başlığı altında da ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Naos giriş kapısı üzerinde bulunan kitabede ilk inşasının 1729 yılında temellerinden yapıldığı ve 1850 yılında temellerinden tamir edildiği belirtilmektedir. Sinasos'ta 1850 yılından önce Konstantin ve Helena'ya ithafen edilen eski bir kilise olduğu ancak günümüze ulaşan kilisenin 1849 tarihli fermanla birlikte ve kitabede yer alan "*temellerimden inşa edildim*" ibaresinden de anlaşılacağı üzere kilise yeniden, büyük olasılıkla büyütülerek inşa edilmiş olabilir (Pekak, 2009b, s.168). 1850 öncesine ait kiliseye dair herhangi bir veriye ulaşılamadığı için dönemlemeye dâhil edilememiştir.

Restitüsyon çalışması kronolojik olarak sıralandığında üç dönem olarak incelenmiştir.

Bunlar;

I.Dönem (1850-1924)

II.Dönem (1924-1989)

III.Dönem (1989 sonrası)

Restitüsyon çalışması; yapının kendisinden elde edilen veriler, yapıyla ilgili yazılı ve sözlü bilgilerin yanı sıra, dönemin ve bölgenin benzer yapılarıyla yapılan karşılaştırma doğrultusunda hazırlanmıştır. Yapının restitüsyonunda kullanılan belgeler; Evengalia Balta'nın "*Sinasos: Mübadeleden önce bir Kapadokya kasabası*" isimli kaynağında yer alan 1924 ve 1959 yılına ait fotoğraflar, HGM'den temin edilen 1955, 1957, 1965, 1967, 1976, 1992 ve 2005 yıllarına ait hava fotoğrafları, GEEAYK Başkanlığı'nın 09.05.1981 gün ve A-2810 sayılı kararı ile tescil kararı, NKVKBK arşivinden temin edilen 1984-2017 dönemi arasındaki kurumsal yazışmalar ve 1989 yılında hazırlanan restorasyon projesi çizimleri ve fotoğraflar, 1957-1966 yılları arasında kiliseyi değirmen olarak işleten Lütfü Selçuk ile yapılan kişisel görüşmeler, Kapadokya bölgesinde inşa edilen 19.yy. Rum Ortodoks kiliselerinden yapılan karşılaştırmalı çalışmalar ile sınırlıdır.

6.4.1. I.Dönem (1850-1924)

Yapının I. dönemi inşa edildiği 1850 yılından bölgedeki mübadele dönemi olan 1924 yılına kadar kilise olarak özgün işlevini sürdürdüğü dönemdir. Balta'nın (2005,

s.66) KAAM arşivinden aktardığı 1924 tarihli fotoğraf üzerinden yapılan değerlendirme yapıya ait bazı bilgilere ulaşılmıştır (Bkz. Şekil 6.1). Yapının çatı örtüsü toprak olarak görünmekle birlikte fener kısımlarındaki çatı örtüsü alaturka kiremit olarak gözlemlenmektedir (Bkz. EK-D. 4). Güneybatı köşesinde baldaken tarzında çan kulesi olduğu tespit edilmiş olup fotoğraf üzerinden orantılanarak restitüsyon çizim paftalarına aktarılmıştır (Bkz. EK-D. 7 ve EK-D. 8). Kuzey cephede galeri kısmına ulaşımı sağlayan merdivenin hem yapıda izine rastlanmıştır (Bkz. Şekil 6.2) hem de yapıya ait 1924 tarihli fotoğraf incelendiğinde kuzey cephede merdiven olduğu görülmektedir. Yapının güney cephesinde yol kotunun zamanla yükselerek pencere seviyesi alt kısmına ulaştığı günümüzde bilinmektedir. Bu yol kotunun günümüzdeki yol kotundan tahmini olarak 90-100 cm aşağıda olduğu düşünülmektedir. Yapının kuzey cephesindeki toprak dolgunun zamanla yükselmesi sebebiyle kuzey cephe şu an yaklaşık 90-150 cm gömülü kaldığı için restitüsyon önerisi olarak kuzey cephede toprak kotu düşürülmüştür (Bkz. EK-D. 8).

Yapının içerisinden galeriye ulaşımın sağlandığı iki adet merdiven olduğu düşünülmektedir. Başmelekler Kilisesi, Yanartaş Rum Kilisesi, Germir Rum Kilisesi, Endürlük Agia Triada Kilisesi ve Konaklı Kiliselerinde galeriye ulaşım kuzey ve güney beden duvarları içerisinde yer alan merdivenlerden sağlanmaktadır. Tez konusu kilisede ise beden duvarlarında merdiven gözlemlenmemektedir. Galerinin güney ve kuzey kısmında, galeriye içeriden ulaşımın sağlandığı merdiven izine rastlanılmıştır. Hem yapıdan gelen iz olması hem de karşılaştırmalı çalışma ile desteklendiği için restitüsyon denemesinde bu kısımlar için merdiven önerilmiştir (Bkz. EK-D. 3).

Yapının güney cephesinde ve galeri kısmında yer alan kapı bulunmaktadır. Bu kapıdan galeriye ulaşım sağlandığı düşünülmektedir ancak herhangi bir veriye rastlanılmamıştır. Mimari gereklilik olarak restitüsyon denemesinde galeriye güney cepheden ve dışardan ulaşımın sağlandığı merdiven önerisi getirilmiştir (Bkz. EK-D. 3, EK-D. 7 ve EK-D. 8).

Şekil 6.1. 1924 Yılına ait fotoğraf

Şekil 6.1.'de güneybatı tarafında bulunan baldaken tarzı çan kulesi, galeriye kuzey cepheden ulaşmak için kullanılan merdiven ve toprak çatı örtüsüdür (Balta 2005, s. 66).

Şekil 6.2. Kuzey cephede galeri kısmına ulaşımı sağlayan merdiven

Şekil 6.2.'de kuzey cepheden galeri kısmına ulaşımı sağlayan merdivene ait yapıda bulunan izler yer almaktadır.

6.4.2. II. Dönem (1924-1989)

1924 yılından sonra mübadele dönemi ile birlikte yapı kilise işlevini yitirmiştir. "4.2 Tarihsel Süreç" başlığı altında da ayrıntılı olarak anlatıldığı gibi 1957-1966 yılları arasında değirmen olarak işletilmiş olup aynı zamanda o dönemde akşamları sinema olarak kullanılmıştır. Kilisenin demirci atölyesi, değirmen ve depo olarak kullanıldığı belirtilmiştir.

Balta'nın (2005, ss.60, 68, 69, 70, 71, 72 ve 74) KAAM arşivinden aktardığı 1959 tarihli fotoğraflar üzerinden yapılan değerlendirme ile yapıya ait bazı bilgilere ulaşılmıştır. Yapının güney cephesindeki yol kotunun, günümüzdeki yol kotundan yaklaşık 90-100 cm aşağıda olduğu 1959 tarihli fotoğrafta görülmektedir (Bkz. Şekil 6.3 ve Bkz. EK-D. 17).

Şekil 6.3. 1959 Yılına ait fotoğraf

Şekil 6.3.'te kilisenin güneyinde bulunan yolun, günümüzdeki yol kotuna göre yaklaşık 90-100cm aşağıda olduğu görülmektedir (Balta 2005, s. 60).

Yapının güneybatısında yer alan çan kulesinin 1959 tarihli fotoğrafta olmadığı ayrıca yine aynı fotoğrafta çatı örtüsünün toprak olduğu, daha öncesinde 1924 tarihli fotoğrafta çatı fenerinde yer alan alaturka kiremitlerin yok olduğu görülmektedir emin olunamamakla birlikte, toprak damlarda suyun çatıdan içeri girmesini azaltmak için toprağı ezerek sıklaştırıp, kullanılan silindirik şekilli loğ taşı olduğu görülmektedir. Bu ibare yapının çatı örtüsünün toprak olduğunu güçlendirir niteliktedir (Bkz. Şekil 6.4. ve EK-D. 10). Yapının doğusunu kısmi olarak gösteren 1959 tarihli diğer bir fotoğrafta ise çatı fenerine ait doğramalarda yok olmuş durumdadır (Bkz. Şekil 6.5).

Şekil 6.4. 1959 Yılına ait fotoğraf(1)

Şekil 6.4'te yok olan çan kulesi, doğu fenerinin önünde yer alan ve loğ taşı olduğu düşünülen taş, fener kısmında yok olmuş alaturka kiremit örtüsüdür (Balta 2005, s. 68).

Şekil 6.5. 1959 Yılına ait fotoğraf(2)

Şekil 6.5.'te yapının kısmı olarak doğu cephesini göstermektedir çatı feneri doğramalarının yok olduğu görülmektedir (Balta 2005, s. 68).

Yapının batısında yer alan pencerenin (p.2.1) taş örgü ile kapalı olduğu 1959 yılına ait fotoğrafta görülmektedir (Bkz. Şekil 6.6 ve EK-D. 14).

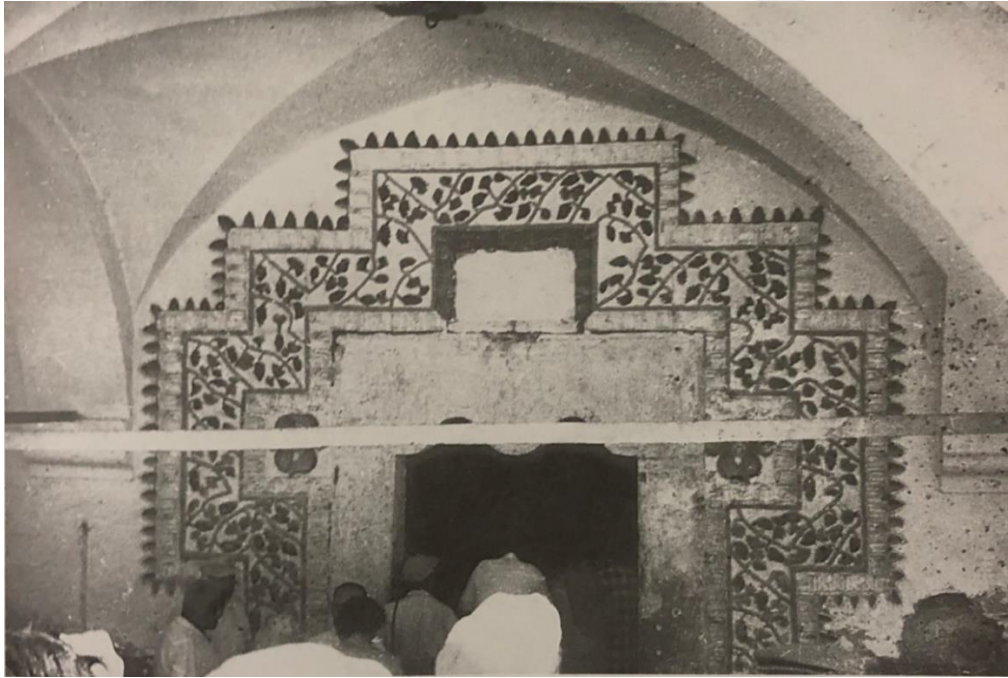

Şekil 6.6. 1959 Yılına ait fotoğraf

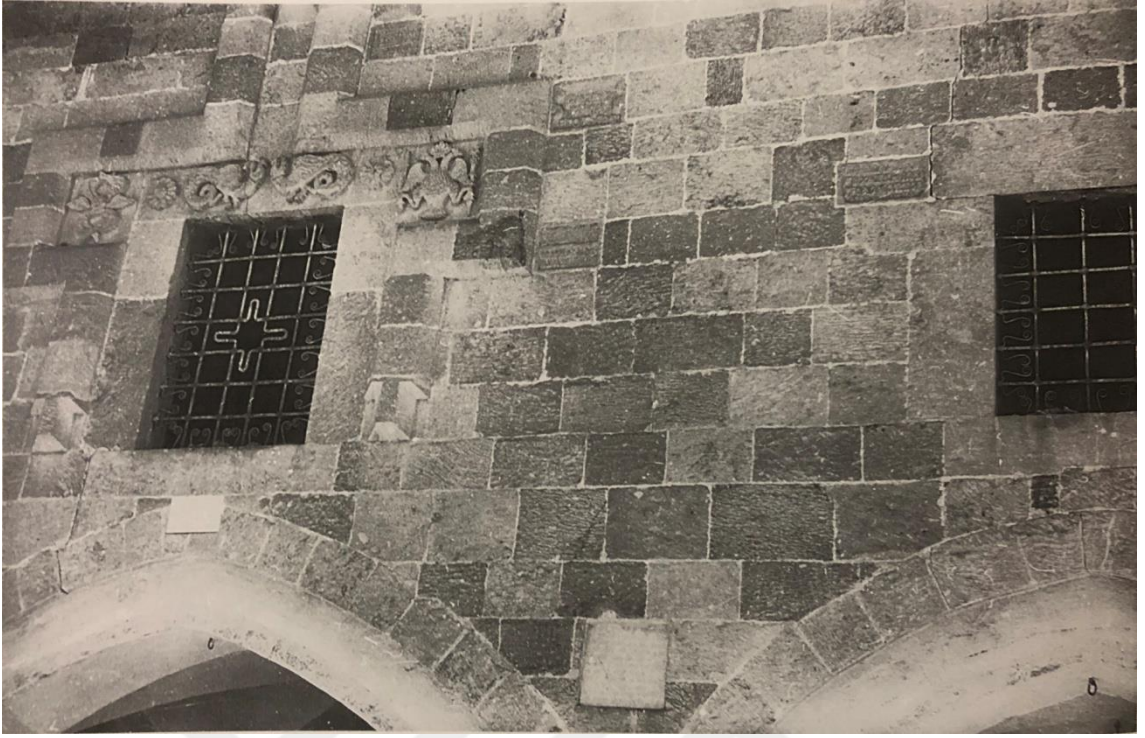
Şekil 6.6.'da yapının batısında yer alan pencerenin (p.2.1) taş örgü ile kapalı olduğu 1959 yılına ait fotoğrafta görülmektedir (Balta 2005, s. 74). 1959 yılına ait diğer üç fotoğraf ise batı cephesine aittir. Bu fotoğraflar batı cephesini gösteren genel fotoğraf, batı cephesinde yer alan ana giriş kapısını ve galeri kısmındaki orta pencere çevresini gösteren fotoğraflardır (Bkz. Şekil 6.7. , Şekil 6.8. ve Şekil 6.9.).

Şekil 6.7. 1959 Yılına ait batı cephesinden fotoğraf (Balta 2005, s. 70).

Şekil 6.8. 1959 Yılına ait ana giriş cephesinden fotoğraf (Balta 2005, s. 71).

Şekil 6.9. *Galeri kısmındaki orta pencere çevresini*

Şekil 6.9. galeri kısmındaki orta pencere çerçevesini gösteren 1959 yılına aittir (Balta 2005, s. 72).

Tez konusu kilisenin çevresiyle ilgili olarak HGM'den elde edilen 1965 ve 1976 tarihli hava fotoğrafları incelendiğinde (Bkz. Şekil 6.10. ve Şekil 6.11.); günümüzde yapının kuzey batısında yer alan belediye binası yapısının 1965 tarihli hava fotoğrafında olmadığı, 1976 tarihli hava fotoğrafında olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 6.10. *1965 tarihli hava fotoğrafı (HGM)*

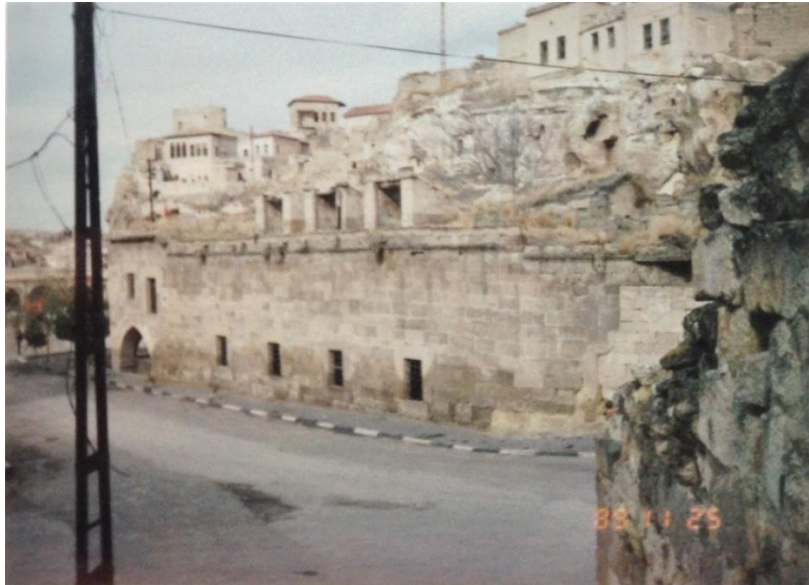
Şekil 6.11. 1976 tarihli hava fotoğrafı (HGM)

NKVKBK arşivinden yapının 1989 yılı kasım ayına ait fotoğraf albümüne ulaşılmıştır. 1989 tarihli fotoğraf albümü incelendiğinde; yapının doğusunda yer alan çıkmaz sokak, yapının güneydoğusuna eklenmiş olan kesme taş duvar örgü ile kapatılıp kemerli kapı açıklığından geçişin sağlandığı tespit edilmiştir (Bkz. Şekil 6.12. ve EK-D. 17).

Şekil 6.12. 1989 tarihli fotoğraf (kesme taş duvar)

Şekil 6.12.'de yapının güneydoğusunda yer alan kesme taş duvar (NKVKBK arşivi). 1989 tarihli fotoğraf albümü incelendiğinde; tüm pencerelere ait doğramaların olmadığı görülmektedir (Bkz. Şekil 6.13.).

Şekil 6.13. 1989 tarihli fotoğraf (pencere doğramaları-1)

Şekil 6.13.'te yapının güney tarafında yer alan pencere doğramalarının olmadığı görülmektedir (NKVKBK arşivi).

Şekil 6.14. 1989 tarihli fotoğraf(pencere doğramaları-2)

Şekil 6.14'te yapının kuzey duvarında yer alan pencere doğramalarının olmadığı görülmektedir (NKVKBK arşivi). 1989 tarihli fotoğrafta kilisenin galeri kısmına içerden ulaşımı sağlayan ve galerinin güneyinde yer alan merdiven izine rastlanmıştır (Bkz. Şekil 6.15, Şekil 6.16 ve Şekil 6.17).

Şekil 6.15. 1989 tarihli fotoğraf 1 (merdiven)

Şekil 6.15'te kilisenin galeri kısmına içerden ulaşımı sağlayan ve galerinin güneyinde yer alan merdiven izine rastlanmıştır (NKVKBK arşivi).

Şekil 6.16. 1989 tarihli fotoğraf 2 (merdiven)

Şekil 6.16’da kilisenin galeri kısmına içerden ulaşımı sağlayan ve galerinin güneyinde yer alan merdiven izine rastlanmıştır (NKVKBK arşivi).

Şekil 6.17. 1989 tarihli fotoğraf 3 (merdiven)

Şekil 6.17’de kilisenin galeri kısmına içerden ulaşımı sağlayan ve galerinin güneyinde yer alan merdiven izine rastlanmıştır (NKVKBK arşivi). Yapıya ait 1989 tarihli fotoğraf incelendiğinde galeriye içerden ve kuzey yönden ulaşımı sağlayan merdiven izi olduğu ve kuzey duvarda yer alan kemerde mimari eleman kaybı olduğu görülmüştür (Bkz. Şekil 6.18).

Şekil 6.18. 1989 tarihli fotoğraf (mimari eleman kaybı)

Şekil 6.18’de kilisenin kuzey duvarında yer alan kemerde mimari eleman kaybı gösterilmektedir (NKVKBK arşivi).

Şekil 6.19. 1989 tarihli fotoğraf (merdiven)

Şekil 6.19’da kilisenin galeri kısmına içerden ulaşımı sağlayan ve galerinin kuzeyinde yer alan merdiven izine rastlanmıştır (NKVKBK arşivi).

Kiliseyi değirmen olarak işleten Lütfü Selçuk ile yapılan görüşmede, kilisenin batısında günümüzde yer alan ve avluya girişi sağlayan dairesel merdivenin bulunmadığı avluya toprak bir rampa ile girişin sağlandığı belirtilmiştir. (L. Selçuk,

kişisel iletişim, Şubat 2018). Bu husus I. ve II. Dönem restitüsyonlarında sözlü kaynak olarak ele alınıp paftalara aktarılmıştır (Bkz. EK-D. 3 ve EK-D. 9).

6.4.3. III. Dönem (1989 Sonrası)

Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 19.04.1988 gün ve 156 sayılı kararı ile rölöve ve restorasyon projesinin uygun olduğuna karar verilmiştir. Hazırlanan proje incelendiğinde el çizimi ile hazırlanmış olan rölöve ve restorasyon paftalarının yer aldığı, dönemin şartları sebebiyle ayrıntılı bir belgelemenin yapılamadığı görülmektedir. Rölöve paftasında; şematik şekilde hazırlanmış vaziyet planı, zemin kotunu gösteren plan, galeri kısmını gösteren plan, güney cephe ve bir kesit yer almaktadır (Bkz. EK-A.5, EK-A.6, EK-A.7, EK-A. 8). Yapıya dair 1989 tarihli fotoğraf albümünde tespit edilen hususların 1988 tarihli rölöve çizimi ile örtüştüğü görülmektedir. Pencere doğramalarının, günümüzde yer alan ve galeriye ulaşımı sağlayan ahşap merdivenin, galeri kısmı ahşap korkuluğunun olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca yapının güneydoğusunda yer alan duvarın olduğu ve galeri kısmına içerden ulaşımı sağlayan ve galeri kısmının güneyinde yer alan merdivene ait izin bulunduğu görülmüştür.

1988 tarihli restorasyon projesi incelendiğinde; galeri kısmına güneyden ve kuzeyden olmak üzere içeriden ulaşım amaçlı simetrik “L” merdiven önerilmiştir. Güney nefte merdivenin yanında çay ocağı ve banko, kuzey nefte merdiven yanında vestiyer ve banko tasarlanmıştır. Naos kısmı projede salon, apsis kısmı ise beş basamaklı bir merdivenle yükseltirek sahne olarak tasarlanmıştır (Bkz. EK-A.10, EK-A.11). Pafta cephe ve kesitlerinde ise yok olan pencere doğramaları yerine yeni doğramalar öngörülmüştür (Bkz. EK-A. 12). Restorasyon projesinde ayrıntılı müdahale kararları ve detaylar görülmemektedir. Ayrıca restitüsyon projesine ve raporuna ulaşılmamıştır.

1988 yılından sonra yapılan restorasyon uygulamasının, onaylanan proje ile tam anlamıyla örtüşmediği görülmektedir (Bkz. Şekil 6.20). Restorasyon çalışmasında; galeri kısmına kuzeyden ve içerden ulaşım sağlayan düz ahşap merdiven, ahşap galeri korkulukları (Bkz. Şekil 6.21), ahşap pencere doğramalarının yenilenmesi (Bkz. Şekil 6.22) çatı parapetinde ve kuzey cephenin doğusundaki taşlarda yenileme, çatının yenilenerek alaturka kiremit örtüye dönüştürülmesi (Bkz. Şekil 6.23, Şekil 6.24 ve Şekil

6.25) gibi başlıca uygulamalar yapılmıştır. Ayrıca güneydoğu kısmında yer alan muhdes duvar kaldırılmıştır.

Şekil 6.20. 1988 yılından sonra yapılan restorasyon çalışması (ahşap merdiven)

Şekil 6.20’de galeri kısmına kuzeyden ve içerden ulaşım sağlayan ahşap merdiven yer almaktadır.

Şekil 6.21. Restorasyon çalışması ile galeri kısmındaki ahşap korkuluklar

Şekil 6.21.'de 1988 yılından sonra yapılan restorasyon çalışması ile galeri kısmındaki ahşap korkuluklar yer almaktadır.

Şekil 6.22. Restorasyon çalışması yenilenen ahşap pencere doğramaları

Şekil 6.22.'de 1988 yılından sonra yapılan restorasyon çalışması ile ahşap pencere doğramaları yer almaktadır.

Şekil 6.23. Restorasyon çalışması tüm cephe boyunca yenilenen çatı parapeti

Şekil 6.23.'de 1988 yılından sonra yapılan restorasyon çalışması ile tüm cephe boyunca yenilenen çatı parapeti yer almaktadır.

Şekil 6.24. Kuzey cephenin doğusundaki taşlarda yenileme

Şekil 6.24'de 1988 yılından sonra yapılan restorasyon çalışması ile kuzey cephenin doğusundaki taşlarda yenileme yer almaktadır.

Şekil 6.25. Çatının yenilenerek alaturka kiremit örtüye dönüştürülmesi

Şekil 6.25.'te 1988 yılından sonra yapılan restorasyon çalışması ile çatının yenilenerek alaturka kiremit örtüye dönüştürülmesi yer almaktadır.

7. RESTORASYON

Restorasyon; bir sanat yapının hasardan korunması, bozulmasının önlenmesi, daha uzun süre yaşamasının sağlanması amacıyla, tarihi belge niteliğini zedelememeye özen göstererek geleneksel ve bilimsel yöntemlerden yararlanılarak yapılan bilinçli girişimler bütünü olarak tanımlanmıştır (Eczacıbaşı Sanat Sözlüğü, 1997, s.1553).

Bu çalışma; kilisenin günümüzdeki durumunun değerlendirilmesi, işlevlendirme ve müdahale önerisi olmak üzere üç başlık altında sunulmuştur.

7.1.Yapının Günümüzdeki Durumunun Değerlendirilmesi

Tez konusu kilise ile ilgili olarak rölöve ve restitüsyon çalışmalarında yapının durum tespit, analiz ve araştırma çalışmalarından elde edilen verilerle yapının ayakta olan, yok olan ve değişen kısımlarının incelemesi yapılmıştır. Bu inceleme ile yapının korunması ve yapıya ait bilgilerin gelecek nesillere aktarımı hedeflenmiştir.

Bu çalışma; yapının mimari özelliklerinin değerlendirilmesi, yapının çevre değerlendirilmesi, yapısal değerlendirme, yapının sosyal durumunun değerlendirilmesi, yapının imar planındaki durumunun değerlendirilmesi ve GZFT analizi olmak üzere altı başlık altında sunulmuştur.

7.1.1. Yapının mimari özelliklerinin değerlendirilmesi

Tez konusu kilise; Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi Mustafapaşa Köyü'nün geçmişten beri köyün meydanı ve merkezi pozisyonu olan yerinde bulunmaktadır. Doğu cephesi kayalıklara oturmakla beraber, avlu girişi yapının batısında yer alan merdivenle sağlanmaktadır. Güney cephe yol kısmına, kuzey cephesi ise kayalıkların bulunduğu günümüzde toprak dolgu ve molozların olduğu kısma doğru bakmaktadır. Batı cephesinde iki kapı bulunmaktadır ancak giriş sadece ortadaki ana kapıdan sağlanmaktadır.

Kitabesinde 1729 yılından bahsedilse de günümüzdeki yapı 1850 de inşa edilmiştir. Üç nefli, kubbesiz, kareye yakın dikdörtgen, bazilikal plan tipindedir. Nartheks ve galerisi sağlam durumdadır.

Taşıyıcı yapı bakımından iyi durumda olan naos, basit müdahalelerle korunabilir durumdadır. Yok olan mimari elemanlar olmakla birlikte, galeri birimlerinden yok olan merdivenler yapıdan gelen izle tamamlanabilir durumdadır. Pencere doğramaları ve galeri korkuluklarına ait herhangi bir veri elde edilememiştir.

Yapıda yer alan süslemeler, yapıda yer alan izler ve kalıntılarla tamamlanabilir durumdadır. Genel olarak yapı özgün durumunu korumaktadır ve sağlam durumdadır.

7.1.2. Yapının çevre değerlendirilmesi

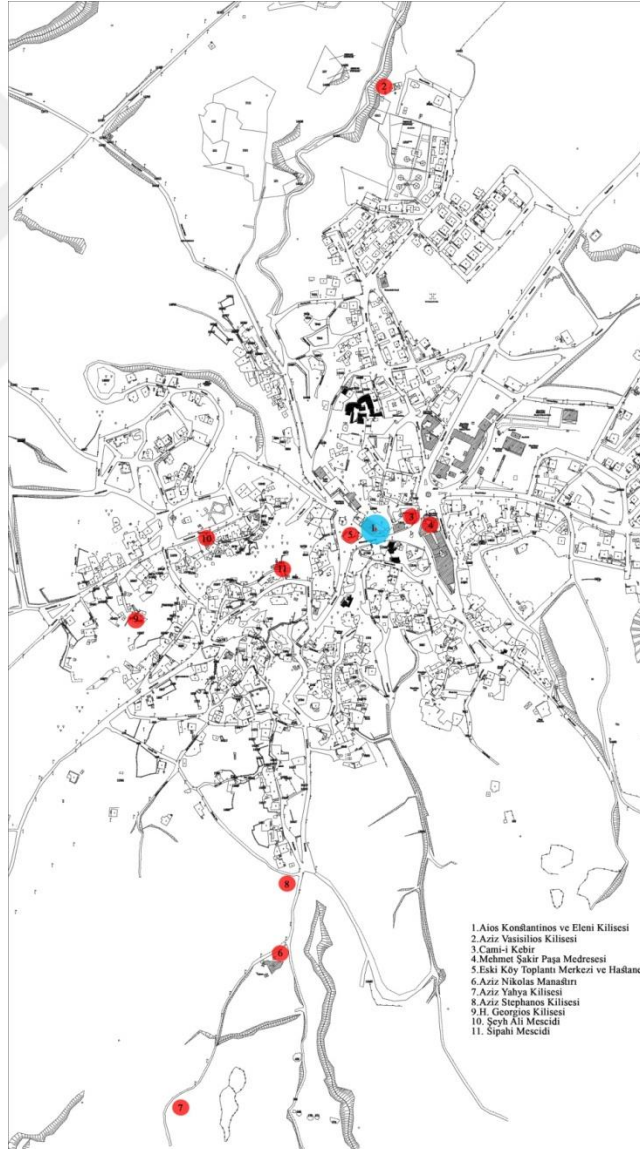
Yapının yer aldığı Mustafapaşa köyü konum itibarıyla Ürgüp'e 6 km, Göreme Tarihi Milli Parkı'na 15 km, Avanos'a 19 km, Nevşehir Merkez'e 35 km, Derinkuyu yeraltı şehrine 38 km, Nevşehir Kapadokya Havalimanı'na ise 54 km uzaklıktadır (Bkz. Şekil 7.1). Kapadokya bölgesi turizm açısından dünyada önemli noktalardan biridir. Özellikle Göreme Tarihi Milli Parkı doğal sit alanı olmasıyla, Avanos ilçesi el sanatlarıyla, Derinkuyu yer altı şehri ile yerli ve yabancı turistin temas ettiği alanlardır. Mustafapaşa hem anıtsal hem de sivil mimari örnekleriyle Kapadokya bölgesinde ziyaret edilen diğer noktalardan biridir. Mustafapaşa'nın turizm açısından önemli noktalardan olan Ürgüp, Göreme, Avanos ve Derinkuyu'ya yakın olması turizm etkinliğini arttırması açısından ayrıca önemlidir. Nevşehir Kapadokya Havalimanı'na olan mesafesi hem karayolu hem de havayolu açısından Mustafapaşa'ya ulaşımı güçlü kılmaktadır.

Şekil 7.1. Mustafapaşa'nın konumu

Fotoğraftaki bölgeler: 1.Mustafapaşa 2.Ürgüp 3. Göreme Tarihi Milli Parkı 4. Avanos 5. Nevşehir Merkez 6. Derinkuyu yer altı şehri 7. Nevşehir Kapadokya Havalimanıdır (google earth'den düzenlenmiştir).

Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi köyün merkezi konumunda olan Cumhuriyet Meydanı'nın hemen yakınında yer almaktadır. Yapının kuzeydoğusunda yer alan Haralambos Sultanidis konağı Kapadokya Üniversitesi rektörlük binası olarak kullanılırken Mehmet Şakir Paşa Medresesi ise Kapadokya Meslek Yüksek Okulu binası olarak kullanılmaktadır. Kilisenin çevresinde yer alan diğer anıtsal yapıların konumu de belirtilmiştir (Bkz. Şekil 7.2).

Şekil 7.2. Tez konusu kilise çevresinde yer alan anıtsal yapılar

Fotoğraftaki yerler: 1. Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi 2. Aziz Vasisilios Kilisesi 3.Cami-i Kebir 4. Mehmet Şakir Paşa Medresesi 5. Eski Köy Toplantı Merkezi ve Hastane 6. Aziz Nikolas Manastırı 7. Aziz Yahya Kilisesi 8. Aziz Stephanos Kilisesi 9. H. Georgios Kilisesi 10.Şeyh Ali Mescidi 11. Sipahi Mescididir (Hâlihazır haritadan düzenlenmiştir).

7.1.3. Yapısal değerlendirme

1966 yılından sonra herhangi bir işlevle kullanılmayan yapının strüktürel olarak hafif hasarları bulunmasına karşılık, yok olan mimari elemanları bulunmaktadır. Çatı örtüsündeki malzeme kayıpları nedeniyle nem problemi ile karşı karşıyadır. Naos özgün sıvalarını ve duvar süslemelerini tehdit etmekte, yapı herhangi bir işlevle kullanılmadığından, gerekli bakım ve onarımları yapılmamaktadır.

7.1.4. Yapının sosyal durumunun değerlendirilmesi

Mustafapaşa köyündeki sivil mimari örnekleri yapılar, sahipleri tarafından ya da kiracılar tarafından kullanılmaktadır. Özellikle sivil mimari örneklerinden bazıları butik otel olarak kullanılırken, Kapadokya Üniversitesi'nin kullanımında olan yapılar belirli süreliğine üniversiteye kiralanarak rektörlük binası ve dersliklerin olduğu bina olarak kullanılmaktadır. Bu yapılara onarım ve bakım yapılarak işlev kazandırılmıştır.

Tez konusu Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi Maliye hazinesine kayıtlı olup Mustafapaşa Muhtarlığına tahsislidir. Kiliseye 1989 yılında restorasyon çalışması yapılsa da yapının tüm sorunlarını giderecek yeterlilikte olmamıştır. Günümüzde yapının fiziksel anlamda devam eden sorunlarının yanı sıra işlevle ilgili sorunuda bulunmaktadır. Yapının herhangi bir işlevinin olmaması, yapının gerekli bakım ve onarımının yapılmamasına da neden olmaktadır.

7.1.5. Yapının imar planındaki durumunun değerlendirilmesi

Mustafapaşa köyünün 2004 yılında onaylanan imar planına göre tez konusu kilise ile ilgili olarak; “*mimari değerlerin korunmuşluğuna*” göre hazırlanan pafta incelendiğinde “*değerlerin en üst düzeyde korunduğu yapılar*”sınıfında, “*mimari karakteri korunacak ve tescilli yapılar*”paftası incelendiğinde “*tescilli kamusal*

yapılar’’ sınıfında, “müdahale biçimleri’’ paftası incelendiğinde ise “mimari ve dokusal karakteri korunacak alanlar’’sınıfında yer almaktadır(Özbay, 2004, s.55-63).

Hazırlanan imar planında müdahale biçimi ve koruma alanı olarak tez konusu kilisenin bulunduğu çevre “özel planlama alanı’’ kapsamında değerlendirilmiştir.

Özel planlama alanı şu şekilde tanımlanmıştır;

“Geniş kentsel alanlara“ özel planlama alanları’’na yapılacak müdahaleler özel önem taşır. Bu tür müdahale biçimine tabi alanlar şu özellikleri taşırlar:

- 1/1000 ölçekli imar planı formatıyla kontrol edilmesi ve tasarlanması mümkün olmayan proje alanlarıdır ve kentsel tasarım yaklaşımı ile incelenmesi programlanması ve tasarlanması geeken kent parçalarıdır.
- Çoğu kez birden çok işlevin düzenlemede yer aldığı çok işlevli alanlardır.
- Mimari kalitelerin çok baskın olduğu kritik mekânlardır.
- Çoğu kez planlama ile deşifre edilemeyen ya da somutlanamayan 3. Boyut sorunlarının önemli olduğu proje alanlarıdır.’’ (Özbay, 2004, s.62).

Mustafapaşa’da bu ölçütlere uyan dört alan saptanmıştır. Bu dört alandan biri olarak” Belediye, Konstantin ve Eleni Kilisesi, Cami-i Kebir Medrese ve yakın çevresini kapsayan kent merkezi alanı’’değerlendirilmiştir(Özbay, 2004, s.62).

7.1.6. GZFT analizi

Yapı ve çevresi turizm, tarih, kültür ve eğitim gibi birçok alan açısından değerlendirildiğinde önemli bir yere sahiptir. Ancak yapı işlevlendirilememiş ve sosyal yaşantıya etkin bir şekilde katılamamıştır. Bu nedenle yapılan GZFT analizi sayesinde alana ve yapıya ait güçlü yanlar, zayıf yanları, fırsatlar ve tehditler tespit edilmiştir. Yapılan analiz, yapıya dair alınacak koruma önerilerine ışık tutacaktır.

Güçlü Yönler

- Bölgedeki turizmin küresel ve ulusal çapta büyüyor olması,
- Kapadokya bölgesinin 1985 yılından itibaren UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alması,
- Kapadokya’nın uluslararası alanda bilinirliğinin yüksek olması,
- Turistik ürün çeşidinin fazla olması (Mağara oteller, balonculuk, trekking, bisiklet, kültürel ve dini öğeler v.b.),
- Coğrafi olarak bölgenin stratejik bir konumda yer alması,
- Bölgenin dört mevsim turizme uygun olması,

- Tez konusu yapının kent merkezinde yer alması,
- Tarihsel izleri kent içerisinde barındırıyor olması,
- Tez konusu yapının özgünlüğünün büyük oranda korunmuş olması,
- Yörede daha önce yaşayan başka kültürlerin izlerinin bulunması (Kültürel zenginliğinin fazla olması),
- Tez konusu yapının çevresinde sivil mimari örnekleri ve anıtsal yapıların yer alması,
- Alanda üniversitenin yer almasıolarak sıralanabilir.

Zayıf Yönler

- Alanın yeterli tanıtımının yapılmamış olması,
- Ulaşım ve toplu taşımanın turistik destinasyonlar arasında ring haline getirilememiş olması,
- Ulaşım kolaylığı olmasına rağmen ziyaretçi sayısının az olması,
- Tez konusu yapının işlevlendirilmemiş olması ve sosyal yaşama etkin bir şekilde dâhil edilememesiolarak sıralanabilir.

Fırsatlar

- Kapadokya bölgesine gelen turist potansiyelinin kullanılabilirliği,
- Kapadokya havaalanına yakınlığı ve ulaşım kolaylığı,
- Tarihi Kentler Birliği tarafından başarı ödüllü koruma imar planının olması,
- Yerel yönetimin bölgenin değerinin farkında olması ve değerin artırılması için ekip çalışmalarına fikren hazır olması,
- Yerel yönetimin konu üzerinde çalışmalar yapma uğraşı içerisinde olması,
- Farklı kurum ve kuruluşların vermekte olduğu hibe, destek ve araştırma çalışmalarının bölge turizmine katkısı,
- Yerli turistin Kapadokya bölgesine olan ilgisindeki artış,
- Yerel halka birlikte ve Kapadokya Üniversitesi'ne kent dışından gelen öğrencilerle yapı yeniden canlandırılırsa sürdürülebilirliğinin fazla olması,
- Gezi güzergâhı olabilecek bir konumda olması,
- Ulusal ve küresel ölçekli turizm acentalarının bölgeyi pazarlama isteğinin olması,
- Bölgeye yerli/yabancı dizi ve film sektörünün ilgi göstermesi,

- Kapadokya Alan Başkanlığı'nın 1 Haziran 2019 tarihinde yayımlanan resmi gazete ile kurulma kararının alınması ve bu karar neticesinde bölgedeki yetki karmaşasının giderilecek olması ilk olarak akla gelenlerdir.

Tehditler

- Yapının fiziksel açıdan sorunlarının olması,
- Fon eksikliği (Ekonomik güçlükler),
- Turizm rotalarının içinde olmaması,
- Kısa vadeli plan ve projelerin bölge turizminin sürdürülebilirliğine olumsuz etkisi gibi tehditler mevcuttur.

7.2.İşlevlendirme

Zaman içerisinde bütün nesneler ve olgular değişim geçirmektedir. Riegl'a (2015, s.70-71) göre tarihi miras ve anıtlarla kurduğu ilişkinin modern zamanlardaki dönüşümü “*değişimin aralıksız hareketi*” olarak tanımlamaktadır. Mustafapaşa Köyü'nde günümüzde Hristiyan halk daimi olarak yaşamamaktadır. Bu nedenle tez konusu kilise'nin çevresindeki sosyal değişim yapının özgün işlevinde kullanılmasına imkân vermemektedir. İşlevlendirme ile ilgili olarak uluslararası alanda yapılan konferans, toplantı, tüzük ve bildirilerde bazı yaklaşımlarda bulunulmuştur. Bunlar;

Madrid Konferansı Tavsiye Kararları (1904), Altıncı Uluslararası Mimarlar Kongresi Madde 3:

“Mimarlıkta işe yararlık, güzelliğin esaslarından biri olduğu için, yaşayan eserler yeniden kullanılmaları için onarılmalıdır.”

Atina Tüzüğü (Carta Del Restauro) (1931) Madde 4:

“Yaşayan, yani ayakta duran anıtlara, yalnızca özgün işlevinden çok uzak olmayan ve binada gerekli uyarlamaların önemli hasara neden olmayacak şekilde yapılabileceği yeni kullanır verilmesi kabul edilebilir.”

Venedik Tüzüğü (1964) Madde 5:

“Kültür varlığının korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı, ya da beze-meleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.”

Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi (UNESCO, 1972)

Madde 5:

“Kültürel ve doğal mirasa toplumun yaşamında bir işlev vermeyi ve bu mirasın korunmasını kapsamlı planlama programlarına dahil etmeyi amaçlayan genel bir politika benimsenmeli”

Milli Düzeyde Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Dair Tavsiye Kararı (UNESCO, 1972) Madde 22:

“Kültürel ve doğal mirasın bu unsurlara uygun durumlarda restore edilerek uygun ise önceki işlevlerine ya da verilecek yeni uygun bir işleve kavuşturulmalı ve böylece kültürel değerini yitirmesi önlenmelidir.”

Amsterdam Bildirgesi (1975):

“Yapılara, onların karakterine, saygı göstermeyi ihmal etmeden çağdaş yaşamın gereklerine uyan işlevler vermeli; böylece yaşatılmalarını garanti altına almalı”

Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi Madde 11:

“Avrupa Konseyi üye ülkelerinden her bir taraf “kültür mirasının mimari ve tarihsel özelliklerini koruma açısından

Korunacak varlıkların, çağdaş hayatın gereksinimleri göz önüne alınan şekilde kullanımı,

Uygun olan durumlarda, eski binaların yeni kullanımlara intibaklarını teşvik etmeyi taahhüt eder,”

Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü (Washington Tüzüğü) (1987) Madde 9:

“Yeni işlev ve etkinlikler tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olmalıdır. Bu alanların çağdaş yaşama uyarlanması için gerekli teknik servislerin getirilmesi veya iyileştirilmesi işlemleri özenle yapılmalıdır.”

Yirminci Yüzyıl Mimari Mirasının Korunması Hakkında Tavsiye Kararı R (91) 13 (COE, 1991):

Mirastan faydalanmak

“Ulusal, bölgesel ve yerel yetkili otoriteler, kültürel veya müze amaçları ya da daha genellenlamda ekonomik, ticari veya ikamete yönelik amaçlardan hangisi için kullanılırsa kullanılsın, bu döneme ait korunan mirastan en uygun faydanın elde edilmesini cesaretlendirme görevinesahiptir. Günümüz yaşamının ihtiyaçlarını göz önüne alan yeni kullanımlar teşvik edilmelidir, böylece yeni kullanımın tam olarak

korumalarını haklı çıkaran mimari veya tarihi anlamla tersdüşmemesi şartıyla terk edilmesine izin verilmez.’’

ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü, (1999) Uygulama İlkeleri Madde 5:

Geleneksel yapıların yeni işlevlere uyarlanması ve yeniden kullanımında, yapılar kabul edilebilir bir yaşam standardına yükseltilirken, bütünlüğü, karakteri ve biçimi saygı görmelidir. Eğer geleneksel mimari biçimler hala kullanılıyorsa, müdahaleler toplumun kabul edeceği bir etik kurallar çerçevesinde yapılabilir.

Türkiye’de alınan kararlarda işlev değişikliği ile ilgili yasal yaklaşımlar:

Ülkemizde kültür varlıklarının korunması ile ilgili olarak en önemli girişim 1951 yılında 5805 sayılı GEEAYK yasasının çıkartılmasıdır. Daha sonrasında 1983 yılında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu, bu kanunun eksik yönlerini düzeltmek amacıyla 1987 yılında 3386 sayılı kanun çıkartılmıştır. Bu kanunlarda işlevle ilgili hususa değinilmemiştir. Ancak;

Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun Uygulama Yönetmeliği Resmi Gazete Tarihi: 14 Aralık 2015 Resmi Gazete Sayısı: 26023 Karar Sayısı 2005/9668 kanunun amacı olarak Madde 1’de:

“Bu Yönetmeliğin amacı, yıpranan ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş; kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının, bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, tabii afet risklerine karşı tedbirler alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılması ile ilgili esas ve usulleri düzenlemektir.’’

Tüm bu hususlar incelendiğinde değişen sosyolojik durumla birlikte anıtsal yapılarda işlevin değil yapının sürdürülebilir olması gerektiği ön plana çıkmaktadır (Yaldız, 2013, s.44). Bu yüzden yapıya verilecek işlev bir amaç değil, yapının korunmasının sürdürülebilirliğini sağlayan araç niteliğinde olmaktadır.

7.3.Müdahale Önerisi

Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi'nin özgün değerleri ile korunması ana hedeftir. Bu ilke doğrultusunda “mümkün olan en az müdahale” prensibi ile müdahale önerisi hazırlanmıştır (Bkz. EK-E).

Müdahale çalışmalarının ilk aşamasında öncelikle yapısal araştırmaların yapılması gerekmektedir. Alınacak izinler doğrultusunda yapıda iş iskelesi kurulup sıva raspası, niteliksiz eklerin kaldırılması ve araştırma sondajları esnasında proje aşamasında tespit edilemeyen hususların incelenmesiyle birlikte proje kararlarının gözden geçirilerek düzenlenmesi gerekmektedir.

Yukarda belirtilen restorasyon ilkeleri doğrultusunda ve rölöve, restitüsyon projelerinden gelen bilgiler ışığında yapıya uygulanacak müdahale kararları, yapının bütünlüğünün korunması amacıyla üç ana başlıkta belirlenmiştir.

7.3.1. Arındırma

Moloz Taş Yığınların / Atıkların / Toprak Dolgunun / Bitki Oluşumlarının İtinayla Temizlenmesi

Yapıda ve çevresinde bulunan atıklar, toprak dolgular ve bitkiler özgün malzemeye zarar vermeden temizlenmelidir.

Duvar örgüsü ve çatı örtüsü üzerinde, derz boşluklarında ve/veya taş bünyelerindeki yarık-çatlaklarda gelişen ağaç, ot vb. gelişmiş bitkiler kökleri de kurutularak temizlenmelidir. Bu uygulama iki aşamalı yapılmalıdır.

İlk uygulama bitki köklerinin temizlenmesi için özgün taş yüzeylerine zararvermeyen mekanik uygulamaların yanında herbisit türü (yabancı ot öldürücü) zirai ilaçlar kullanılabilir. Sıvı halde bulunan bu ürün su içinde seyreltilerek ağaç, ot vesarmaşıkların taze yaprakları üzerine püskürtme yöntemiyle uygulanmalıdır. Bu şekilde uygulanan ürün yapraklardan köklere inerek birkaç hafta içinde etkiliolmakta ve bitkilerin köklerinden kurumasına yol açmaktadır. Uygulayıcı eldiven ve maskeler kullanılmalıdır. Uygulamanın ikinci aşaması birinci aşamada kurutularak temizlenen bitkilerin yeniden oluşumunu engellemek için yapılır. Uygulama, bitki gelişiminin görüldüğü alanlar ile boşluklarda, mevcut (rüzgârla taşınan) toprak dolguların temizlenmesi arkasından yeni bir toprak dolgu ve tohum birikiminin engellenmesi amacıyla da boşlukların uygun harç dolgularla kapatılması şeklinde gerçekleştirilmelidir.

Çimento Sıva, Derz, Harçların ve Uyumsuz Malzemelerin Kaldırılması

Uyumsuz/niteliksiz sıva ve harçlar mekanik yöntemlerle, özgün malzemeye zarar vermeden, itinayla kaldırılacaktır. Uygulama sırasında, derz sökümlerinin özgün malzemeye zarar vermemesi için, söküm işlemi uzman ekip denetiminde yapılacaktır. Bu müdahaleler yapıldıktan sonra ortaya çıkan özgün malzemenin durumuna bakılarak gerekli müdahale tanımlanacaktır.

Yapı ve Çevresindeki Uyumsuz Eklerin Kaldırılması

Yapı ve çevresinde niteliksiz döşeme/kaplama/doğrama/sundurma/ekipman vb. mekanik yöntemlerle, özgün malzemeye zarar vermeden, itinayla kaldırılacaktır. Bu müdahaleler yapıldıktan sonra ortaya çıkan özgün malzemenin durumu uzman ekip denetiminde tespit edilerek gerekli müdahaleler yapılacaktır.

7.3.2. Yapısal müdahaleler

Yapısal Çatlakların Onarılması

Yapısal çatlaklara uygulanacak müdahale yöntemi için yapının statik analizinin yapılması gerekmektedir. Güçlendirme yöntemi uzman ekibin müdahale yöntemi ve denetimi ile gerçekleştirmelidir.

Boşalmış Derzlerin Özgün Nitelikteki Harç ile Doldurulması

Duvar, kemer, tonoz vb. örgülerin derz onarımı için öncelikle tüm derzler kontrol edilmeli, sağlam olanlara müdahale edilmemelidir. Zayıf/boşalan derz dolguları ve birikintiler mekanik yöntemlerle itinayla temizlenmeli, özgün taş/tuğla malzemelere zarar verilmemeli, bunlar zayıf ise yalnız kompresör, elektrikli süpürge vb. ile temizlik yapılmalıdır. Bol su ile temizliğin ardından uygun malzeme ile derzleme yapılmalı, güneş ışığından koruyarak ve sık sık nemlendirerek kurumaya bırakılmalıdır.

Çatı Sistemi ve Kaplamaların Onarımı / Sağlamlaştırılması

Çatı örtüsü özgününde toprak olmasına rağmen 1989 yılından sonra yapılan restorasyon çalışması çatı örtüsünde alaturka kiremit kullanılmıştır. Toprak çatı sisteminin bakımı günümüzde zor olacağından çatı için 1989 yılında alınan restorasyon müdahale kararının sürdürülmesi uygun olacaktır. Çatıdan sızan yağmur ve kar suyunun önlenmesi için su yalıtımının ve gerekli yerlerde alaturka kiremitin yenilenmesi gerekmektedir.

Drenaj Yapılması

Yapının zemine yakın olan kısımlarında yağmur ve eriyen kar sularının binadan hızla uzaklaştırılamaması sebebiyle nem sorunu gözlemlenmektedir. Yapının kuzey, güney ve doğu cephesinin kayaya oturmayan kısımlarında araştırma kazıları yapıp daha sonrasında yapı temel kotu belirlenmeye çalışılacaktır. Güney cephesinde yer alan yaya yoluna uygulanması planlanan drenaj sistemi için yaya-araç yolunun değerlendirilmesi yapıldıktan sonra kuzey, güney ve doğu cephesinde yapı çevresine drenaj sistemi uygulanacaktır.

7.3.3. Malzemeye yönelik müdahaleler

Renk Değişimi/Yüzeysel Birikimin Temizlenmesi (Yüzeyde Kirlenme / Karbonat / Kalker Oluşumları, Tuzlanma)

Bu müdahalede toz/toprak kirlenme, tuzlanma, karbonat oluşumu, hava kirliliği oluşan tabakaların temizliği yapılacaktır. Yüzeyler öncelikle basınçlı su ile temizlenecektir. Su ile temizlik yapıldıktan sonra ıslanan alanların kuruması konusuna dikkat edilecektir. Bu uygulamanın yeterli olmadığı alanlarda uzman ekip kontrolünde mikrokumlama uygulaması ile gerekli müdahale yapılabilir.

Taş Malzemedeki Kayıplara Yönelik Müdahaleler (toz halinde erime, yüzey malzemedeki kopma)

Yüzeyde kayıp bulunan taş malzeme için iki hususa dikkat edilecektir. Yüzeyde 10-20 cm'e varan büyük kayıpların görüldüğü taşlara çürütme yapılarak özgün özellikte taş ile yenilenecektir. Yüzeyden parçaların koptuğu kısımlarda kireç harcı ile dolgu yapılacaktır.

Mikro Çatlakların Özgün Derz Harcı ile Taş Yüzeyine Hemyüz Doldurulması

Taşa görülen mikro çatlaklara enjeksiyon yapılacak ve kireç harcı ile doldurulacaktır.

Mevcut Sıvaların Kontrol Edilerek Gerekli Yerlerde Mikro Enjeksiyon ile Sağlamlaştırması Yapıldıktan Sonra Duvar, Tono ve Kubbelere Özgün Nitelikte Yeni Sıva Yapılması

Mevcut özgün sıvalar kontrol edilecek, gerekli görülen kısımlarda mikroenjeksiyon ile sağlamlaştırma yapılacaktır. Bu sağlamlaştırma uzman ekip

denetiminde imal edilecektir. Bu sağlamlaştırma yapıldıktan sonra, kubbe, tonoz ve duvarlara kireç bağlayıcılı harç ile sıva yapılacaktır.

Metal Koruma

Tüm metal elemanlar, kenetler, lokma parmaklıklar, metal gergiler üzerindeki boya ve kaplamalar boya çözücü ile temizlenerek korunacak, eksikleri özgün örneğine göre tamamlanacaktır.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kapadokya bölgesi Hristiyanlığın özellikle ilk dönemlerinde önemli bir yere sahipti. Aynı zamanda 20.yy. ortalarına kadar Rum, Ermeni ve Müslümanların bir arada yaşadığı bölge olması, alanın çok kültürlü yapısının mimari yansımalarını da bizlere göstermektedir. Bölgedeki sivil mimari örnekleri ve anıtsal yapılar tüm insanlığın ortak değeri olarak değerlendirilip, evrensel bakış açısıyla korunmalı ve gelecek kuşaklara aktarılmalıdır.

“Mustafapaşa, Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi Restorasyon Önerisi” adlı bu tez kapsamında yapının mevcut durumu belgelenerek, tespit edilen sorunlar ve bu sorunlar üzerinden çözüm önerileri geliştirilmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda restitüsyon verileri değerlendirilerek elde edilen bilgiler fotoğraflar, çizimler ve metinlerle aktarılmaya çalışılmıştır. Belgeleme aşaması yapının güncel durumunun doğru bilgilerle aktarılması için önemlidir. Ayrıca restitüsyon çalışmasında ulaşılabilen tüm veriler güvenilirlik açısından sistematize edilmiştir. Bu aşama restorasyon çalışması için önemli bir yer edinmektedir. Bu aşamalardan sonra yapının korunması için müdahaleler üzerinde durulmuş ve işlev için geliştirilmesi gereken önerilerde bulunulmuştur.

Yapının mevcut durumunda acil önlem alınması gereken sorunların ele alınması, yapının mevcut durumlarının korunması ve bozulmalarının engellenmesi, hem yapılacak olan çalışmaların önünü açmak hem de eser ve bilgi kaybının önüne geçmek için önem arz etmektedir. Bunun için malzeme sorunlarının bertaraf edilmesi gerekmektedir. Yapının algılanması ve deneyimlenmesi konusunda gelen ziyaretçilerin ve kullanıcıların kullanımı konusunda düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Dini yapılar kullancısı olduğunda korunabilir ve sürdürülebilir olmaktadır. Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi gibi kullanıcısı olmayan dini yapılar zaman içerisinde ötekileştirilip atıl bir durumda bırakılabilmektedir. Tez konusu kilise için esnek bir işlev önerisi üzerinde durulmuştur. Tarihi yapılar özgün işlevini sürdürebildiği sürece kendi kimliğini koruyabilecektir. Mustafapaşa Köyü’nde Rum Ortodoks cemaat günümüzde bulunmadığı için daimi olarak kilise işlevini sürdürmesi mümkün görünmemektedir. Ancak Mustafapaşa/Sinasos’a Rum Ortodoks cemaatin yılın belli günlerinde gelerek ayin yapmaları yapının kısa süreli de olsa özgün işlevinde kullanılmasını sağlayabilir. Mustafapaşa Köyü’nde ilkokul, ortaokul ve üniversite gibi eğitim yapıları yer almaktadır. Tez konusu kiliseye daimi bir işlev kazandırılması için ise gençlerin ve

çocukların kullanıcısı olduğu ve yapıyı aktif bir şekilde kullanabildiği öneriler geliştirilebilir. Kapsamlı araştırma sonucunda geliştirilecek öneriler doğrultusunda, tarihi yapıların işlevlendirilmesinde dikkat edilecek hususlar göz önünde bulundurularak yapının özgün özelliklerini müdahale etmeden ihtiyaç doğrultusunda işlev önerisi geliştirilebilir. Yapıya ve çevresine belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda yapılacak olan eklerin, yapıya zarar vermeden tekrar kaldırılabilir olması gerekmektedir. Belirlenecek işlevle birlikte “7.3 Müdahale Önerisi” bölümünde belirtilen hususlar dışında yeni ve uygun müdahale önerileri geliştirilebilir.

Süreç içerisinde insanların eğitim seviyelerinin ve farkındalığının artması ile kültürel mirasa karşı bakış açıları olumlu yönde değişse de günümüzde halen yeterli değildir. Her bireyi koruma konusunda bilinçlendirmek için eğitim hayatının erken yaşlarında başlayıp, kültürel mirası koruma bilincini sağlayarak tüm yaşamı boyunca bu farkındalığını geliştirecek bilgilerin verilmesi önemlidir. Kültürel mirasın ekonomik sebeplerden dolayı korunamadığı gerçeği de bilinmektedir. Ancak günümüzde hem ülkemizde hemde uluslararası alanda kültürel mirasın korunmasına yönelik finansal destekler sağlanmaktadır.

Tez konusu kilise bir dönemin inancını yansıtan tarihsel bir belgedir. Bu belgenin gelecek kuşaklara doğru verilerle ve bilgilerle aktarılması amaçlanmıştır. Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi için hazırlanan veriler değerlendirilerek, uygulamaya yönelik gerekli finansal destekler sağlandıktan sonra öneriler pratiğe geçtiğinde anıtsal değeri olan bir kültürel mirasın korunması sağlanmış olacaktır. Ayrıca onarımdan sonra korumanın tamamlanmamış olduğu bilinmektedir. Onarımdan sonra yapının sürekli bakımının sağlanması restorasyon uygulamalarının sürdürülebilirliği açısından önemli bir yer teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- Abay, M. (2012). *M.s. I.-IV. Yüzyıllarda Kapadokya kentlerinde Hristiyanlığın yayılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Acar, D. (2012). *Tur-i Sina (Balatkapı İoannes Prodromos Metokhion) Kilisesi koruma projesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü.
- Açıkgöz, Ş. G. (2007). *Kayseri ve çevresindeki 19. yüzyıl kiliseleri ve korunmaları için öneriler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Adıbelli, R. (2002). *Kapadokya Bölgesi'ndeki Hristiyanlık tarihi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ahunbay, M. (1997). *"Kilise". Eczacıbaşı sanat ansiklopedisi (2. Cilt)*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi.
- Amsterdam Bildirgesi, 1975.
- Andalfato, U. ve Zucchi, F. (1971). The physical setting. In Giovannini, L. Barrie ve Jenkins, London (Eds). *Arts of Cappadocia*, 51-66.
- Atina Tüzüğü (Carta Del Restauero), 1931.
- Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi, 1985.
- Aydın, A. (2011). *XIX. yüzyıl Mersin Kiliseleri*. İstanbul: Pitura Mersin Kitaplığı-I.
- Balta, E. (2005). *Sinasos: Mübadeleden önce bir Kapadokya kasabası*. İstanbul: Bir Zamanlar Yayıncılık.
- Baş, B. (2000). Monoteist bir Hristiyanlık yorumu: Aryüşçülük Mezhebi. *Divan Dergisi*, 2, 167-200.
- Coşkun, B. (2003). Az dokunulmuş Sinasos. *Popüler Tarih Dergisi*, 36(32-37).
- Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi (UNESCO, 1972)
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (ESA) (1997). *Yapı endüstri merkezi*(Cilt, 1).
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (ESA) (1997). *Yapı endüstri merkezi*(Cilt, 2).
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (ESA) (1997). *Yapı endüstri merkezi*(Cilt, 3).
- Eyice, S, (2000). *"Türkiyede Bizans Sanatı", Anadolu uygarlıkları ansiklopedisi (Cilt,3)*.

- Güzel, F. Ö. (2012). Türkiye'deki Hristiyan pazarı değerlerinin analizi ve inanç tabanlı pazarlama kapsamında bu değerlerin ilgili pazarlara iletilmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2(2), 133-141.
- Harita Genel Müdürlüğü Arşivi (HGM)
- Hasol, D. (1979). *Ansiklopedik mimarlık sözlüğü*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü, 1999.
- İlbars, Z. ve Temren, B. (2003). *Kültürel boyutuyla Mustafapaşa (Sinassos)*. Ankara: Sosyal Antropolojik Monografi, TÜKSEV.
- Karaca, Z. (1995). *İstanbul'da Osmanlı Dönemi Rum Kiliseleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kaya, M. (2014). *Kapadokya bölgesindeki vaftiz konulu duvar resimleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuban, D. (1973). *100 Soruda Türkiye sanatı tarihi*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Madrid Konferansı Tavsiye Kararları: Altıncı Uluslararası Mimarlar Kongresi (RIBA, 1904)
- Milli Düzeyde Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Tavsiye Kararı (UNESCO, 1972).
- Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi, (2007). *Kapadokya'nın uyuyan güzeli Mustafapaşa, Sinassos mevcut durum raporu ve eylem planı 2007*. Kayseri: M Grup Matbaacılık.
- Nevşehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu (NKVKBK) Arşivi
- Öger, A. (2012). Nüfus mübadelesinde Mustafapaşa'dan Yunanistan'a göç eden Karamanlı Ortodoks Türkler. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 2(1), 28-42.
- Ötügen, Y. (1997). *İkonostasis, Eczacıbaşı sanat ansiklopedisi* (Cilt 2). İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi.
- Özbay, A. (2004). Kapadokya'nın uyuyan güzeli: Mustafapaşa-Sinassos. *Mimarlık Dergisi* 319, 68-72.
- Özeke, Ö. (2017). *Yozgat Fatih Camii Kilise restorasyon projesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü.

- Parman, E. (1988). Niğde çevresi araştırmaları. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 123-148.
- Pekak, S. (1993). Güzelyurt'ta (Gelveri) bulunan Bizans /Post-Bizans dönemi eserleri 1. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 123-160.
- Pekak, S. (1994). Güzelyurt'ta (Gelveri) bulunan Bizans /Post-Bizans dönemi eserleri 2. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 11(1-2), 177-216.
- Pekak, S. (1998a). Kappadokya'da Post-Bizans dönemi dini mimarisi (1): Nevşehir ve Çevresi (1). *Arkeoloji ve Sanat*, 83, 12-21.
- Pekak, S. (1998b). Kappadokya'da Post-Bizans dönemi dini mimarisi (2): Nevşehir ve Çevresi (2). *Arkeoloji ve Sanat*, 84, 14-23.
- Pekak, S. (2008). Mustafapaşa (Sinassos) ve Aziz Nikolaos Manastırı. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25(1), 199-217.
- Pekak, M. S. (2009a). Kappadokia bölgesi Osmanlı Dönemi kiliseleri: Örnekler, sorunlar, öneriler. *METU Journal of the Faculty of Architecture*, 26(2), 249-277.
- Pekak, M. S. (2009b). Mustafapaşa (Sinassos), Konstantin ve Helena Kilisesi, Kilise I, Kilise II, Kilise III, Kilise IV. *Journal of Faculty of Letters/Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 26(1), 163-186.
- Pekak, M. S. (2009c). Osmanlı İmparatorluğu döneminde gayrimüslim vatandaşların imar faaliyetleri ve Mustafapaşa (Sinassos). *Bilgi*, 51, 171-204.
- Riegl, A. (2015). *Modern anıt kültürü*. İstanbul: Daimon Yayınları.
- Selçuk, L (2018). *Kişisel iletişim*. Tarih: 18.02.2018
- Sepetçioğlu, T. E. (2014). İki tarihsel “eski” kavram, bir sosyo-kültürel “yeni” kimlik: Mübadele nedir, mübadiller kimlerdir? *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(3), 49-84.
- Sevim, K. (2014). *Kayseri İncesu Yeni Cami mahallesinde Ortodoks Kilisesi restorasyon önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Somuncu, M. ve Yiğit, T. (2009). Göreme Milli Parkı ve Kapadokya kayalık siteleri dünya mirası alanı'ndaki turizmin sürdürülebilirlik perspektifinden değerlendirilmesi. *Ankara: V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, 16-17.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (2011). *Sanat kavram ve terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Strabon (1993). *Antik anadolu coğrafyası*. (Çev: Adnan Pekman). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları
- Şakiroğlu, M. (1983). Fatih Sultan Mehmed'in Galatalılara verdiği fermanın Türkçe metinleri. *Ankara Üniversitesi D.T.C. Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi XIV*: 211- 224.
- Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü, Washington Tüzüğü, 1987.
- Tekin, N. E. (2009). *Mustafapaşa-Haralambos Sultanidis Evi restorasyon projesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Temiztürk, H. (2016). Kapadokyalı bir kilise babası: Aziz Basil ve Hristiyanlığın şekillenmesine etkisi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(1), 35-61.
- Turani, A. (2010). *Dünya sanat tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uyan, A. (2008). *Kayseri Talas Endürlük Kilisesi restorasyonu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Venedik Tüzüğü, Mayıs 1964.
- Yaldız, E. (2013). *Anıtsal yapıların kullanım sürecinde değerlendirilmesine yönelik bir model önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü.
- Yirminci Yüzyıl Mimari Mirasının Korunması Hakkında Tavsiye Kararı, 1991.
- Yurt Ansiklopedisi, (1982). *Anadolu yayıncılık* (Cilt, 8).
- Zakar, L. ve Eyüpgiller, K. K. (2015). *Mimari restorasyon koruma teknik ve yöntemleri*. İstanbul: Ömür Matbaacılık A.Ş.
- http-1:<https://www.harita.gov.tr/>(Erişim Tarihi: 07.02.2019)
- http-2:<http://www.hurriyet.com.tr/bartholomeos-kapadokya-da-pazar-ayini-yonetti-37291310> (Erişim Tarihi: 11.02.2019)
- http-3:<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (Erişim Tarihi: 01.02.2019)
- http-4: <http://www.voksel.com.tr/tarama/lazer-tarama> (Erişim Tarihi: 11.02.2019)
- http-5:<http://mustafataskin.weebly.com/cem304l-koumlyuuml---uumlrguuml-p-kapadokya.html> (Erişim Tarihi: 04.04.2019)
- http-6:<http://www.kmkm.org.tr/tr-tr/envanter/balli-koyu-kilise>(Erişim Tarihi: 03.04.2019)

EKLER

EK-A: Resmi Evraklar – Eski Çizimler

EK-B: Rölöve Çizimleri

EK-C: Fotoğraf Albümü

EK-D: Restitüsyon Çizimleri

EK-E: Restorasyon Çizimleri

EK-A.1. Kilisenin demirci atölyesi, değirmen ve depo olarak kullanıldığını belirtilen rapor.

R A P O R

KONSTANTİN VE ELENE KİLİSESİ

Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa Kasabası, Köyiçi Mevkii, 44 pafta, 5/35 parselde Mustafapaşa Belediyesi tüzel kişiliği adına kayıtlı 558 M2 taşınmaz üzerinde bulunan Kilise'de 17.11.1987 tarihinde yapılan incelemede belirlenen hususlar aşağıdadır.

1- Kilise, Kasaba merkezinde ve Belediye binasının yanındadır.
2- Kilisenin esas kısmı M.S. 1729 tarihinde yapılmıştır. Ön kısmı ise 1850 yılında ilave edilmiştir.

3- Kilise üç nefli olup, nefler beşik tonoz örtülüdür. Üç apsisli olan kilisenin içinde simetrik olan ve çatıyı taşıyan iki sırada dörder sütun ve yan duvarlarda plasterler vardır.

Girişte ilave yapılmış olan üst kat, içe balkon şeklinde olup, Camilerimizdeki kadınlar için ayrılan kısmı hatırlatmaktadır. Bu kısma kuzey ve Güneyden kapılar mevcut olmakla birlikte, kullanılmamaktadır.

4- Kilisenin içinde tavan göbekleri zayı olmuştur. Yine yer yer lacivert, Kırmızı, sarı yıldız çizgi, stilize motif ve süslemeler vardır.

5- Kilisenin girişi batıdandır ve kapısı sacdır. Kapının dış cephesinde, lacivert, mavi, sarı renklerle boyanmış üzüm asmaları mevcuttur. Ayrıca burada iki adet stilize Melek vardır.

Kilisenin cephesinde pencere kenarında kabartma dragonlar stilize Melekler vardır. Cephede ayrıca Grekçe kitabeler mevcuttur.

6- Kilise tescilli bir yapıdır.

7- Mustafapaşa Kasabası Sit alanı içinde bulunmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin 17 Turizm yatırım merkezinden biridir.

8- Kilise geçmiş yıllarda demirci atölyesi, değirmen ve depo olarak kullanılmıştır.

Halen herhangi bir amaçla kullanılmadığından bakımsız bir haldedir.

Bakımsız halde bulunan Kiliseye bir fonksiyon verilmesi ve bir amaçla kullanılması, Kilisenin bakımı için önemli bir husustur. Belediyenin Kiliseyi Konferans salonu olarak kullanma isteği, Kanaatimizce bakımlı tutulması yanında ziyarete açık tutulması açısından en uygun çözüm olacaktır

Bilgilerinize arz olunur. 17.11.1987

Taylan SEVİL
Nevşehir Müze Müdürü

Taşınmaz Durum Raporu	
Kayseri Bölge Kurulu Büro Müdürlüğü	
Gelen No.	703
Tarih	19.11.1987
Dosya No.	690

K. Talih TÜRKMEN
Ürgüp Müzesi Müdürü V.

EK-A.2. Tapu

İli	NEVŞEHİR	 Türkiye Cumhuriyeti TAPU SENEDİ		FOTOĞRAF			
İlçesi	URGUP						
Bucağı							
Mahallesi	MUSTAFAPAŞA						
Köyü							
Sokağı							
Mevkii	KARĞIR						
Eml. Vergi. Hes. No.	Satış Bedeli	Pafta No.	Ada No.	Parsel No.	Yüzölçümü		
					He.	M ² .	Dm ² .
HÜKMEN (MAH. KARARI)		44		5135		558	.00
Z G A Y R I M E N K K U L U	Vasfı	KARĞIR KİLİSESİ VE ARSASI					
	Sınırı	Paftasında					
	İktisabı	Tamamı Mustafapaşa köyü belediye tüzel kişiliği adına kayıtlı iken, Asliye Hukuk Mahkemesinin 24/11/1998 tarih ve 1998/178-300 esas ve karar sayılı mahkeme kararından tescil edildi ASLI GİBİDİR 08.08.2001 Cakmen SAHİN Milli Emlak Müdürü					
	Sahibi	Maliye Hazinesi					
GELDİSİ		Yevmi. No.	Cilt No.	Sayfa No.	Sıra No.	Tarihi	GİTTİSİ
Cilt No.		610	52	5135		25/04/2001	Cilt No.
Sayfa No.		Siciline Uygunudur.					Sayfa No.
Sıra No.		İBBAS KIDAC Tapu Sicil Müdürü					Sıra No.
Tarihi		NOT: Mükimlerin aynı hakları ile şerhler için tapu kütüğüne müracaat edilmelidir. SİCİL					Tarihi

EK-A.3. Tez konusu kilisenin tescil kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESİK ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 326, 8.5.1981
Karar No. ve Tarihi : A-2810, 9.5.1981

Toplantı yeri :
ANKARA

1710 ve 5805 SAYILI YASALAR UYARINCA, 9.5.1981 GÜN ve A- 2810 SAYILI KARARLA
TESCİL EDİLEN NEVŞEHİR İLİ- ÜRGÜP İLÇESİ- MUSTAFAPAZA İLÇESİNDE BULUNAN
KORUNMASI GEREKLİ ESİK ESERLERİN LİSTESİ :

Env. No	Ada	Adres
1-	Aios Kostantinos ve Eleni Kilisesi	Belediye Mey.Mehmet Şakirpaga cad.
2-	Küy konuk odası	Belediye Mey.Mehmet Şakirpaga cad. No: 2- 356
3-	Konut	Mehmet Şakirpaga cad. No: 1
4-	Konut	Mehmet Şakirpaga cad. No: 1-A
5-	Topakoğlu Evi	Mehmet Şakirpaga cad.
6-	Konut	Mehmet Şakirpaga cad.
7-	Medrese	Mehmet Şakirpaga cad.No: 12
8-	Cami Kebir(Ağağa camii)	Mehmet Şakirpaga cad.No: 5
9-	Konut	Cami Sok. No: 1
10-	Konut	Cami Sok. No: 4-6
11-	Konut	Cami Sok. No: 8
12-	Konut	Cami Kebir Mah. No: 13
13-	Konut	Cami Kebir Mah. No: 14-7
14-	Konut	Efe Sok. No: 1
15-	Konut	Kale Sok. No: 15
16-	Konut	Kale Sok. No: 17
17-	İlyas Yumlu Evi	Cami Kebir Mah. Efe Sok.No: 2
18-	Konut	Efe Sok. No: 5
19-	Konut	Efe Sok. No: 12
20-	Konut	Efe Sok. No: 7
21-	Konut	Efe Sok. No: 9
22-	Konut	Efe Sok. No: 11
23-	Konut	Sümer Cad. No: 11
24-	Rıza Ata Evi	Sümer Sok. No: 14
25-	Konut	Sümer Cad. No: 5-7
26-	Konut	Sümer Cad. No: 6
27-	Ali Paşa Evi	Sümer Cad. No: 4
28-	Konut	Cami Sok. No: 12
29-	Konut	Kale Sok.
30-	Mencid	Yücel Sok. No: 13
31-	Konut	Yücel Sok. No: 8/10

./..

EK-A.4. 19.04.1988 gün ve 156 sayılı kararı

T. C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KAYSERİ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
K A R A R

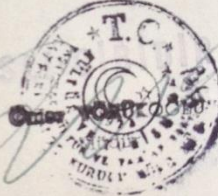
Toplantı No. ve Tarihi : 8- 19.4.1988

Karar No. ve Tarihi : 156 - 19.4.1988

Toplantı Yeri : KAYSERİ

Nevşehir, Ürgüp, Mustafapaşa'da 44 ada, 5135 nolu parselde mülkiyeti Belediyeye ait AİOS KOSTANTINOS ve ELENI Kilisesinin onarım ve kullanılmasıyla ilgili Mustafapaşa Belediye Başkanlığının 16.11.1987 gün ve 371 sayılı yazıları, ekleri ile dosyası incelendi.

Yapılan görüşme sonucunda : Adı geçen yapının hazırlanan Rölöve ve Restorasyon projesinin uygun olduğuna; Restorasyon ve onarımının mahalli Müze Müdürlüğünün denetiminde yapılmasının uygun (Elabet) olduğuna karar verildi.

Doç. Dr. Raci BADEMLİ
BAŞKAN

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin YURTSEVER
BAŞKAN YARDIMCISI

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Yrd. Doç. Dr.
Hüseyin YURTSEVER

Doç. Dr. Raci
BADEMLİ

Hamdi
KODAN

Denizli

Keremettin
ÖZDEMİR

Üye

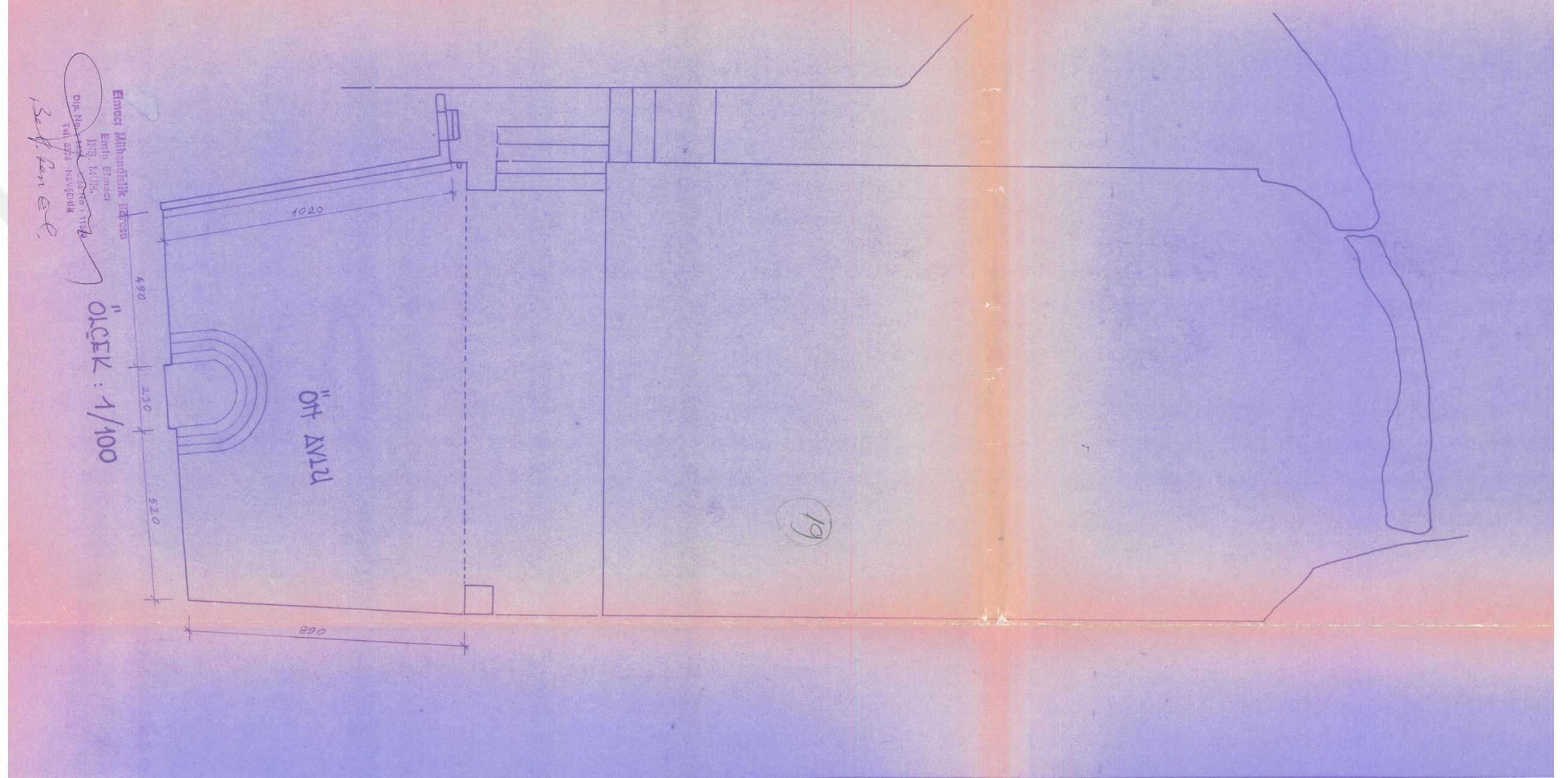
Üye

Üye

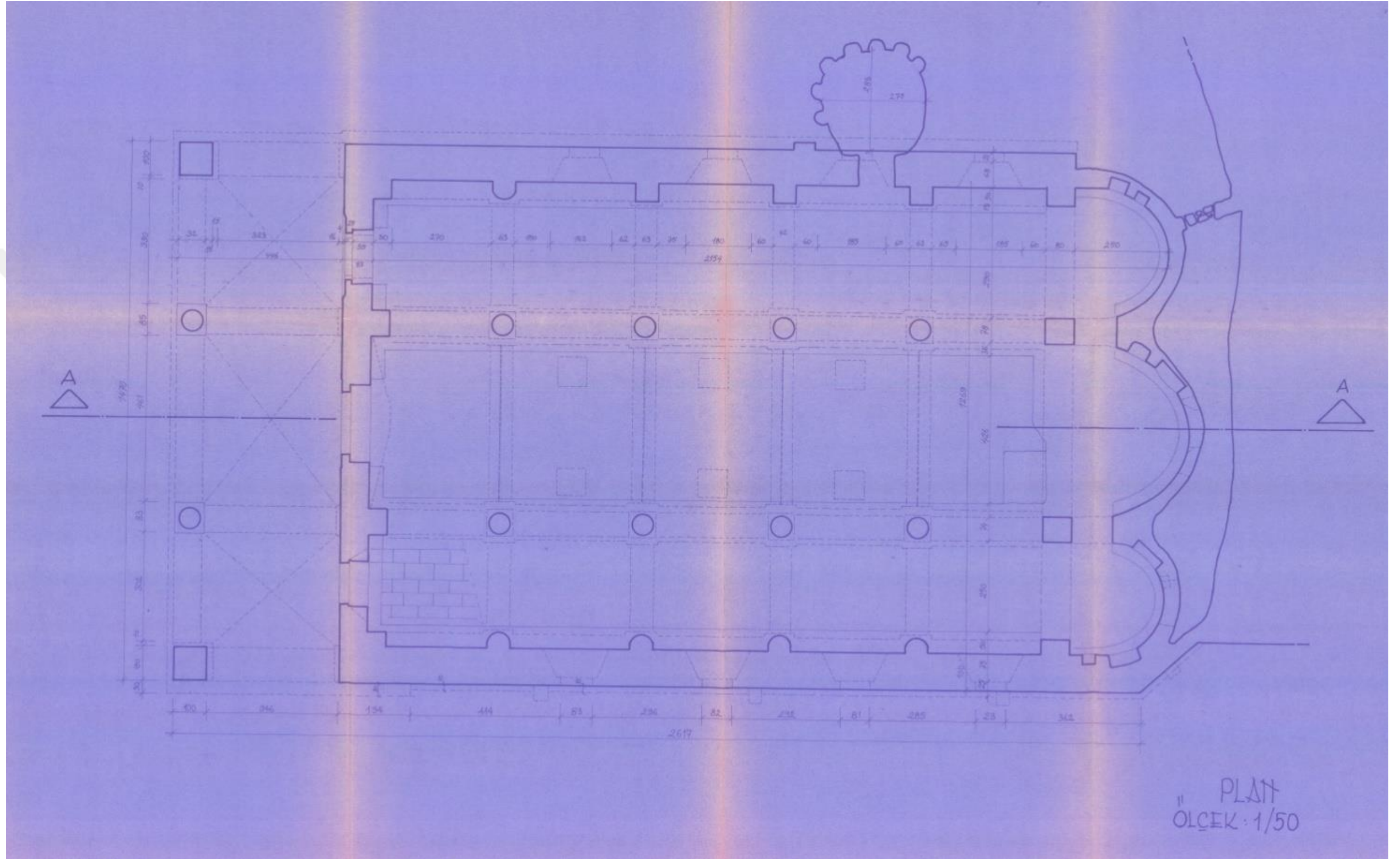
Üye

Sakir KORKMAZ
(El. B. B.)

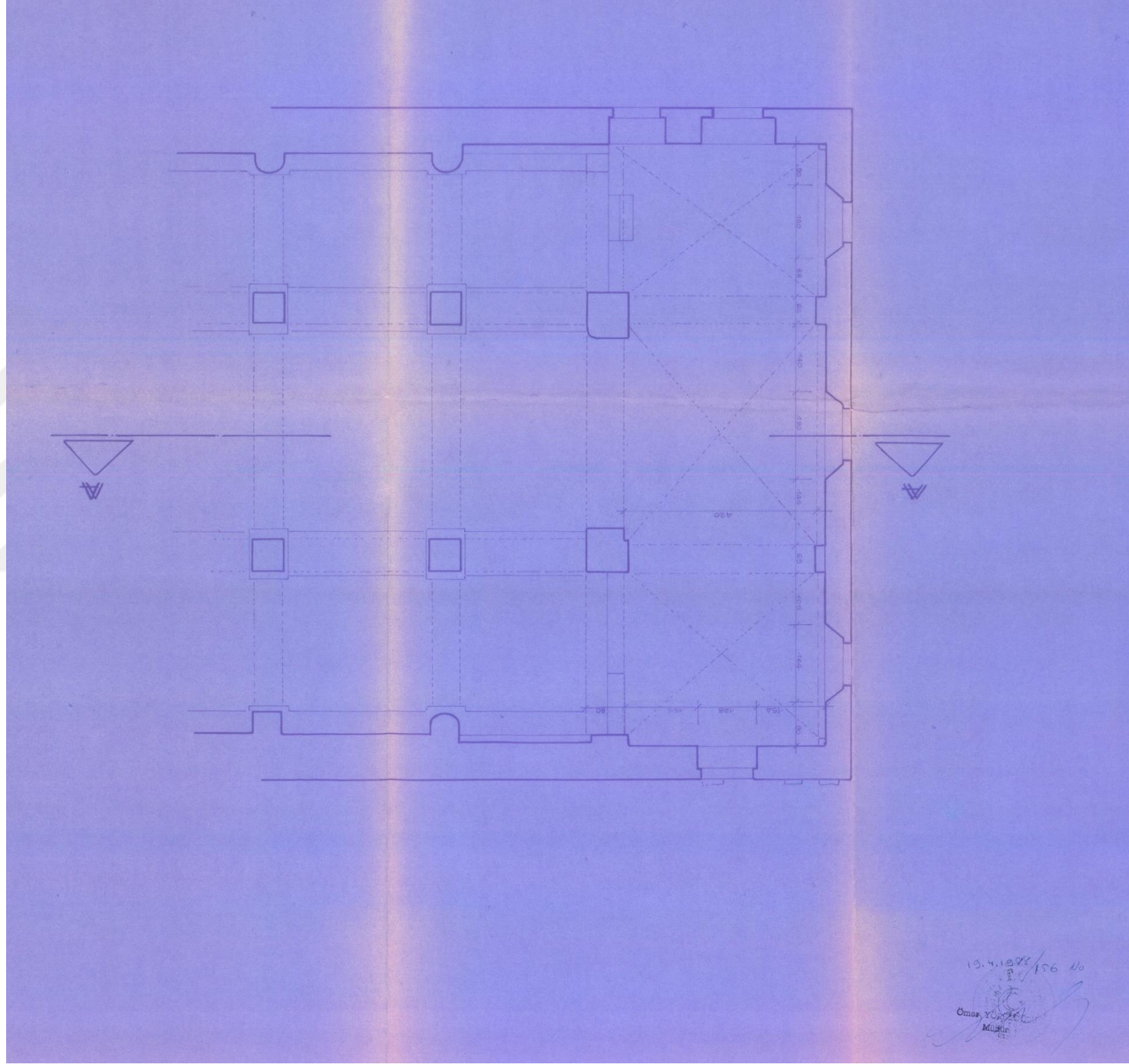
EK-A.5. 1988 yılında onaylanan rölöve çizimi (Vaziyet planı)

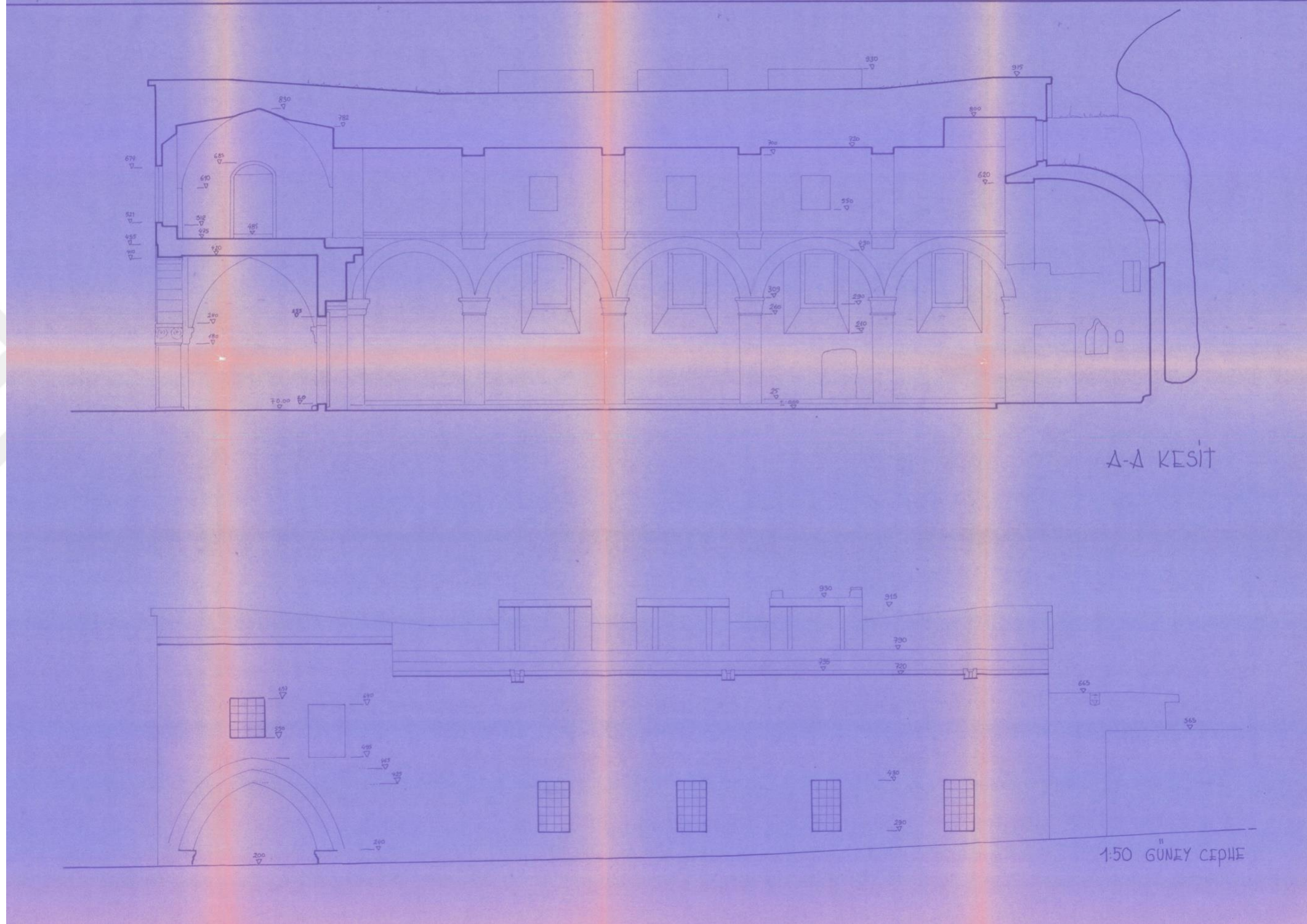
EK-A.6. 1988 yılında onaylanan rölöve çizimi (Plan)

EK-A.7. 1988 yılında onaylanan rölöve çizimi (Galeri planı)

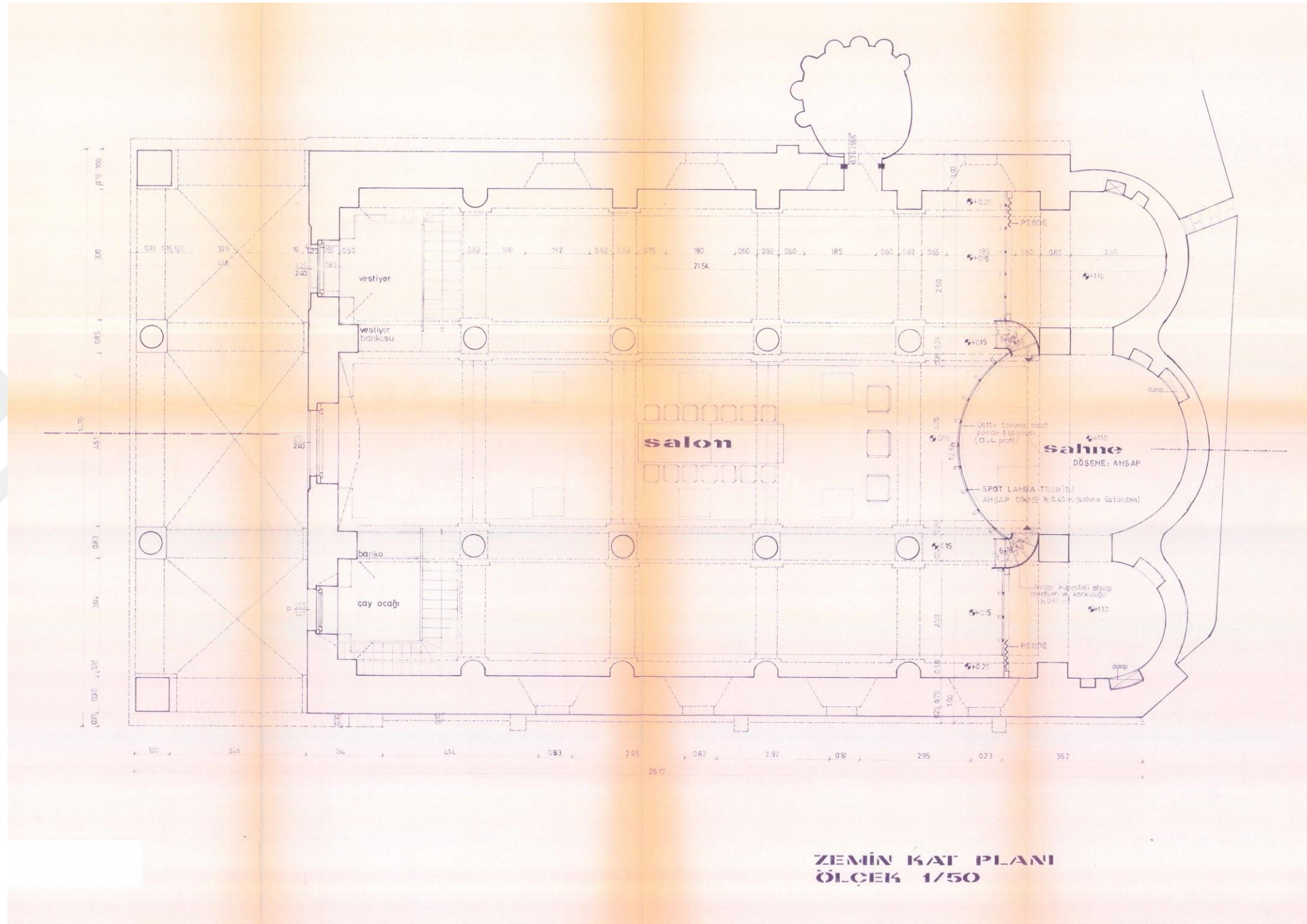

EK-A. 8. 1988 yılında onaylanan rölöve çizimi (A-A Kesiti ve Güney Cephe)

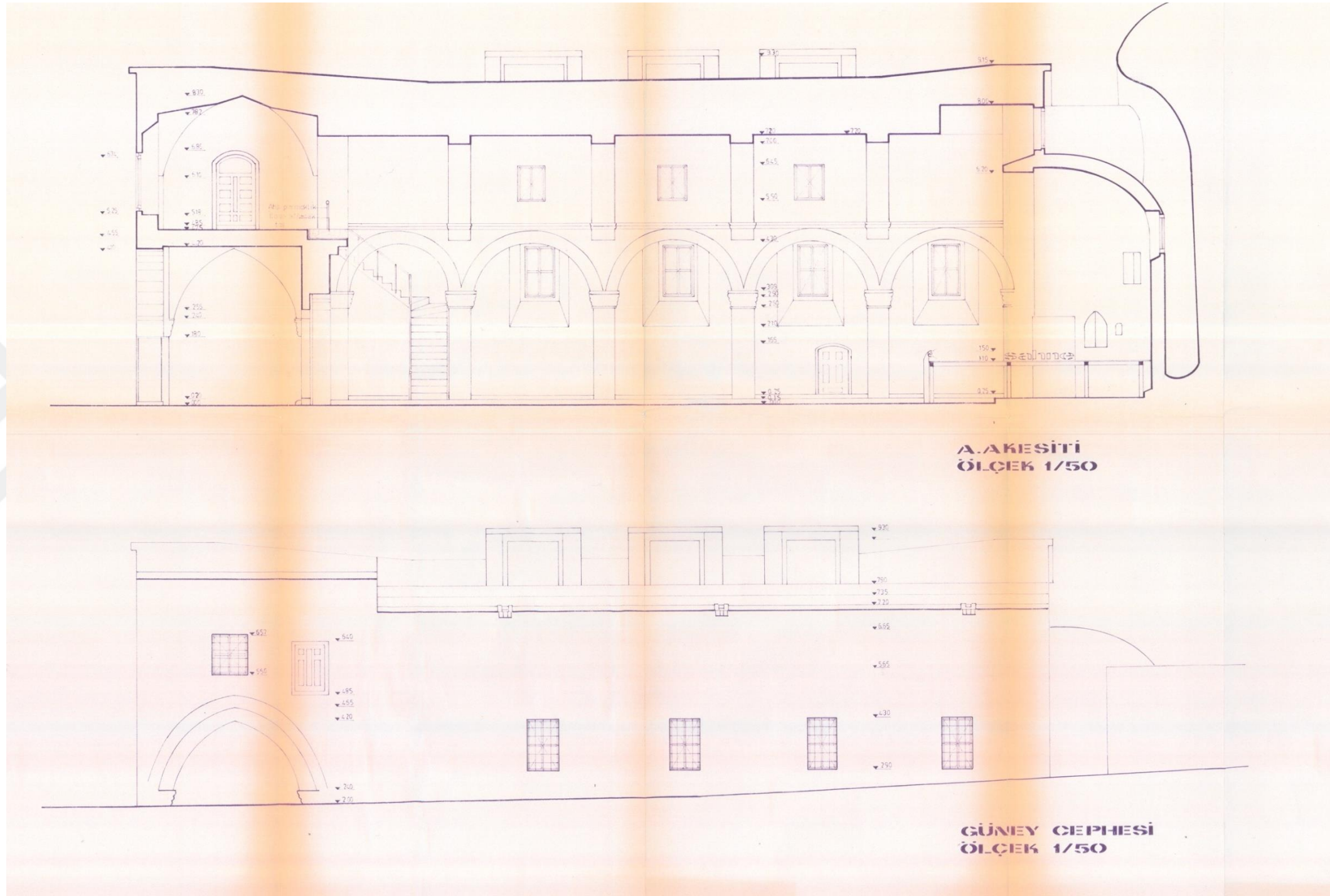
VAZİYETİ ÖLÇEK

EK-A.10. 1988 yılında onaylanan restorasyon projesi (Zemin Kat Planı)

EK-A.11. 1988 yılında onaylanan restorasyon projesi (Üst kat planı)

EK-A. 12. 1988 yılında onaylanan restorasyon projesi (A-A kesiti ve Güney cephe)

EK-A.13. 24.02.1998 tarihli rapor

RAPOR

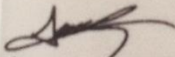
Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa Belediyesine ait Cumhuriyet
aydanında 44 pafta, 5135 parselde bulunan Aios Konstantin Eleni Kilisesinin özel
hislara kiralanmasına ilişkin Mustafapaşa Belediye Başkanlığının 19.2.1998 gün
38 sayılı yazısı üzerine Taşınmaz 23.2.1998 tarihinde yerinde incelenmiştir.

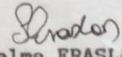
Söz konusu kilise Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun
5.5.1981 gün ve A.2810 sayılı kararı ile tescil edilmiş olup, Taşınmaz Kültür ve
Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulunun 27.12.1984 gün ve 563 sayılı kararı ile Koruma
rubu II A.2 Eski Eser olarak olarak belirlenmiştir. Kayseri Kültür ve Tabiat
Varlıklarını Koruma Kurulunun 19.4.1988 gün ve 156 sayılı kararı ile röleve ve
restorasyon projesi uygun görülmesiyle kilise içindeki onarım başlamış ve
şu anda devam etmektedir. Sağlam dokusuyla bugüne kadar gelen kilisenin
yetersizliğinden restorasyonu tamamlanamadığından kiliseyi turistik
amaçlı gezenler için kötü örnek teşkil edeceği kesindir. Bu amaçla kiraya
verilerek restorasyonunu tamamlanması sağlanabilir. Ayrıca kilisenin satış talebi
Bakanlığımızın 3.9.1997 gün ve 3950 sayılı yazısı ile red edilmiştir.

Sonuç olarak Aios Konstantin Eleni Kilisesinin 2000 yılına kadar restore
edilip faaliyete geçirileceği düşünüldüğünden ve korumasına yönelik olacağından
kiralananın uygun olabileceği görüşündeyiz.

Bilgilerinize arz ederiz.

24.02.1998

İsmail SARIPINAR
Müdür

Selma ERASLAN
Mimar

EK-A.14. 09.06.1997 tarihli belediye meclis kararı

T. C. MUSTAFA PAŞA BELEDİYESİ MECLİS KARAR KAĞIDI	
Tarihi	: 09.06.1997
O.	: 99
Özü	: Mülkiyeti Belediyemize ait olan 44 pafta 5114 Parsel 473 m2 Bingo evi ile 44 pafta 5135 Parsel 558 M2 Tarihi Aios Eleni Konstantin Kilisesinin satılmasına.
Belediye Meclisini Hidayet TOPAÇ Bld. Bşk. Teşkil edenlerin Üye: Ömer Aka, İnsan Bağ- Adı ve Soyadı: Lam, Necmi Bagoğlu, Yaşar Tutan, Kemal Dizbay, Kanber Apaydın ve Remzi Yaşar	Toplantıya Katılmayan Üye Mehmet SAĞIR.
Belediye ve Meclis Başkanı Hidayet TOPAÇ'ın Başkanlığında yukarı isimleri yazılı Üyelerin iştirakiyle toplanarak aşağıdaki kararı GÜNDEM: Mülkiyeti Belediyemize ait tarihi olan 2 adet binanın 44 pafta 5114 parsel 473 m2 lik Bingo evi ile 44 pafta 5135 parsel 558m2 Aios eleni Konstantin kilisesinin belediyemizin borçlarının çok olması nedeniyle meclisimizce müzakere edilerek satışının ilgili Bakanlıktan ilgili yasa hükümlerince müsaade alınarak satılmasına. KARAR : Gündeme konu Mülkiyeti Belediyemize ait yukarıda zikredilen mülkiyeti belediyemize olan 2 adet tarihi binaların ilgili Bakanlıktan ve ilgili yasa hükümlerince müsaade alınarak belediyemizin borçlarının çok olmasından dolayı alacakların icra yoluyla satmamları için nüyu Belediye Başkanı Hidayet TOPAÇ'ın meclise katılan Üyelerine anış ve uygun şekilde anlattı. Bunun üzerine uzun müzakereler yapıldıktan sonra başkan meclise katılan Üyelerin oylarına sunuyorum bu iki adet tarihi binanın satılmasını isteyenler veya satılmamasını isteyenler açık oylama sonucunda bu iki tarihi binanın satılmamasına 4 oy satılmasına belediye Başkanıyla birlikte ise 4 oy oyların 1580 Sayılı Anasanın 59. Maddesi gereğince Reyler müsavat vukuunda reisin bulunduğu taraf tercih olunur. Belediye Başkanının satılmasına oy kullandığından geçil edilen 2 adet tarihi binanın satılmasına oy çokluğu ile karar verilmştir.	
Hidayet TOPAÇ Bld. Bşk.	Remzi YAŞAR Meclis Katibi
	Kanber APAYDIN Meclis Katibi

EK-A.15. 03.09.1997 tarihli yazı

20.09.1997
50.09.3.3

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma
Genel Müdürlüğü

SAYI : B.16.0.KTV.065.00.03/ 489.b
KONU : Satış. 03.09.97* 03950

NEVŞEHİR KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: Nevşehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğünün 20.6.1997 gün ve 523 sayılı yazısı.

Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa Beldesinde mülkiyeti Mustafapaşa Belediyesine ait olan 5135 nolu parseldeki Aios Konstantin Eleni Kilisesi ve 5114 nolu parseldeki Bingo Evinin satışına ilişkin ilgi yazı ekindeki 19.6.1997 tarihli raporda, sözkonusu taşınmazların Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 9.5.1981 gün ve A-2810 sayılı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları olarak tescil edildikleri belirtilmiştir.

Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları olmaları nedeniyle 5135 nolu parseldeki Aios Konstantin Eleni Kilisesi ve 5114 nolu parseldeki Bingo Evinin satışı 2863 sayılı Yasanın 13 üncü maddesi uyarınca Bakanlığımızca uygun görülmemektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Tevfik KETENCIOĞLU
Müşteşar Yardımcısı

DAĞITIM:
Gereği:
- Mustafapaşa Belediye Başkanlığına
Ürgüp/NEVŞEHİR

Bilgi:
- Nevşehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Kurulu Müdürlüğüne

EK-A.16. 03.01.2012 tarihli yazı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
NEVŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU MÜDÜRLÜĞÜ

NEVŞEHİR
3.1.2012

Sayı : B.16.0.KVM.4.50.00.02/ (50.07.3.9) - 41
Konu : Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa
Beldesi, 5135 parsel.

D.G.Y.Y.

İl.Gl: Nevşehir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 18.11.2011 gün ve 4310 sayılı yazısı.

Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa Beldesi, 5135 parselde bulunan Constantine Eleni Kilisesi'nin kırık olan kiremitleri ile yağmur oluklarının yenilenmesine ilişkin ilgi yazı ve ekindeki, Ürgüp Müze Müdürlüğü'nün 01.11.2011 gün ve 188 sayılı yazısı incelenmiştir.

Söz konusu Constantine Eleni Kilisesi'nin 09.05.1981 gün ve A-2810 sayılı kararı ile tescilli bir kültür varlığıdır. Yapının kırık olan kiremitlerinin ve yağmur oluklarının aynı cins malzeme ile yenilenmesinde 05.11.1999 gün ve 660 sayılı ilke kararı kapsamında basit onarım çerçevesinde, Ürgüp Müze Müdürlüğü'nün sorumluluğunda olmak koşulu ile bir sakınca görülmemektedir.

Onarım sonrasında hazırlanacak rapor ve fotoğrafların Müdürlüğümüze iletilmesi hususunda ;
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mevlüt COŞKUN
Bölge Kurulu Müdürü
3/1

DAĞITIM :
Gereği :
-Ürgüp Kaymakamlığına
(Müze Müdürlüğü)
-Mustafapaşa Belediye Başkanlığına

Bilgi :
-Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müd.
- Nevşehir Valiliğine
(İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü)

03.01.2012
Dek. Mem. i KESKİN

ADRES: Emek Mah. Nar Yolu No:28 - 50200 / NEVŞEHİR Tel: 0 (384) 2127034 Fax: 0 (384) 2128044

EK-A.17. Mustafapaşa Köyü Muhtarlığı'na iletilen izin yazısı

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ
MİMARLIK BÖLÜMÜ

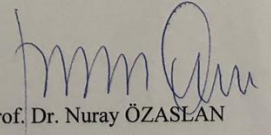
26.05.2017

**MUSTAFAPAŞA KÖYÜ MUHTARLIĞINA
NEVŞEHİR**

Mimarlık Ana Bilim Dalı , Mimari Koruma Bilim Dalı yüksek lisans öğrencimiz 47002686160 T.C. kimlik numaralı Emre ERANIL, 'Aios Konstantinos-Eleni Kilisesi Restorasyon Projesi ' tez konusu kapsamında çalışma yapmaktadır.

Bu çalışma hakkında tarafınızca uygun olabilecek verilerin kendisine verilmesini ve yapılacak olan ölçüm işlemleri için arazi çalışması konusunda izin verilmesini rica ederim.

Saygılarımla

Prof. Dr. Nuray ÖZASLAN
Bölüm Başkanı

EK-A.18. Nevşehir Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Mùdùrlùğü'ne iletilen izin yazısı

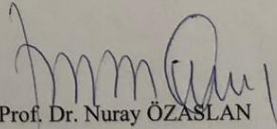
T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ
MİMARLIK BÖLÜMÜ

26.05.2017

NEVŞEHİR KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Mimarlık Ana Bilim Dalı , Mimari Koruma Bilim Dalı yüksek lisans öğrencimiz 47002686160 T.C. kimlik numaralı Emre ERANIL, 'Aios Konstantinos-Eleni Kilisesi Restorasyon Projesi ' tez konusu kapsamında çalışma yapmaktadır.

Bu çalışma hakkında tarafınızca uygun olabilecek verilerin kendisine verilmesini ve yapılacak olan ölçüm işlemleri için arazi çalışması konusunda izin verilmesini rica ederim.
Saygılarımla

Prof. Dr. Nuray ÖZASLAN
Bölüm Başkanı

EK-A. 19. Harita Genel Müdürlüğü'nün izin yazısı

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
Harita Genel Müdürlüğü
Teknik Hizmetler Başkanlığı

Sayı : 34533769-112.02.04-E.351466
Konu : Emre ERANIL'ın E-Posta Başvurusu

19 Haziran 2019

Sayın Emre ERANIL

İlgi : a) Emre ERANIL'ın 14.06.2019 tarihli e-posta dilekçesi.
b) Bakanlar Kurulunun 05 Temmuz 1994 tarih ve 94/5856 Karar Sayılı "Harita ve Harita Bilgilerini Temin ve Kullanma Yönetmeliği".
c) 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu.

1. Emre ANIL tarafından;
 - a. Anadolu Üniversitesi Mimarlık Ana Bilim Dalı Mimar Koruma Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi olduğu,
 - b. "MUSTAFAPAŞA, AİÖS KONSTATİNTİNOS ve ELENİ KİLİSESİ Restorasyon Projesi" kapsamında yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere Harita Genel Müdürlüğünden Nevşehir ili, Ürgüp ilçesi, Mustafapaşa köyüne ait 1955, 1957, 1965, 1967, 1976, 1992 ve 2005 yıllarına ait 7 adet monoskopik hava fotoğrafının temin edildiği,
 - c. Bahse konu hava fotoğraflarının tez kapsamında kullanılmasında sakınca olup olmadığı konusunda bilgi ilgi (a) ile talep edilmiştir.
 2. Bu kapsamda belirtilen söz konusu hava fotoğraflarının;
 - a. Ticari maksatlı kullanımlarda, telif ve iktibas haklarına ilişkin resmi yazı ile ayrıca izin alınmadan kullanılmaması,
 - b. İçeriğinin değiştirilmemesi ve uygun olmayan içerikler ile başka amaçlarla yayın ve yayımlanmaması,
 - c. Kullanılacağı alana "Harita Genel Müdürlüğü tarafından üretilmiştir." ifadesinin konularak kaynağının belirtilmesi,
 - ç. Mevcut ilgi (b ve c) mevzuata uygun olarak kullanılması ve "Telif İktibas" hakkının Harita Genel Müdürlüğünde saklı kalması kaydıyla, yukarıda anılan proje kapsamındaki tez çalışmasında kullanılmasında sakınca olmadığı değerlendirilmiştir.
- Rica ederim.

e-imza

Mustafa ATA
Mühendis Albay
Harita Genel Müdürü a.
Tek.Hiz.Bşk.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

HARİTA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ CEBEÇİ/ANKARA
(0312) 595 2222
(0312) 320 1495

Bilgi için: Çilem KARAGÖZ
Uzman
Telefon No: (312) 595 22 26
E-Posta: yurtici.iliskiler@harita.gov.tr

EK-A. 20. 19.04.1988 gün ve 156 sayılı karar ile onaylanan restorasyon projesinin tez kapsamında kullanılması ve yayımlanması için proje müellifi Y. Mimar Gülay ERYÜCEL'in (Oda Sic. No:8827) izni

Gülay Eryücel

CUMARTESİ

Bu sohbete gönderdiğiniz mesajlar ve yaptığınız aramalar uçtan uca şifrelemeyle korunmaktadır.

İyi günler Gülay Hanım,

Ben Mimar Emre ERANIL, Anadolu Üniversitesi Mimarlık ABD, Mimari Koruma Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. "Mustafapaşa, Aios Konstantinos ve Eleni Kilisesi Restorasyon Önerisi" konu başlıklı tez çalışmama devam etmekteyim. Çalışma kapsamında Nevşehir Kültür Varlıkları Bölge Kurulu arşivinde, 1988 yılında onaylanan restorasyon projesine ulaştım. Proje müellifi (Gülay ERYÜCEL, Oda Sic. No:8827) siz olduğunuzdan, 5846 sayılı Fikri ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince ilgili projeyi tez kapsamında kullanma ve yayımlama için izninize ihtiyacım var. İlgili proje ve yapıya ait dosyalar mail ile ilettim ayrıca burdan da gönderiyorum.

İlginiz için teşekkür ederim.

Saygılarımla..

11:16 ✓

Gülay Eryücel

JPG • 454 kB 11:17 ✓

Sizin imzanızın olduğu antet.

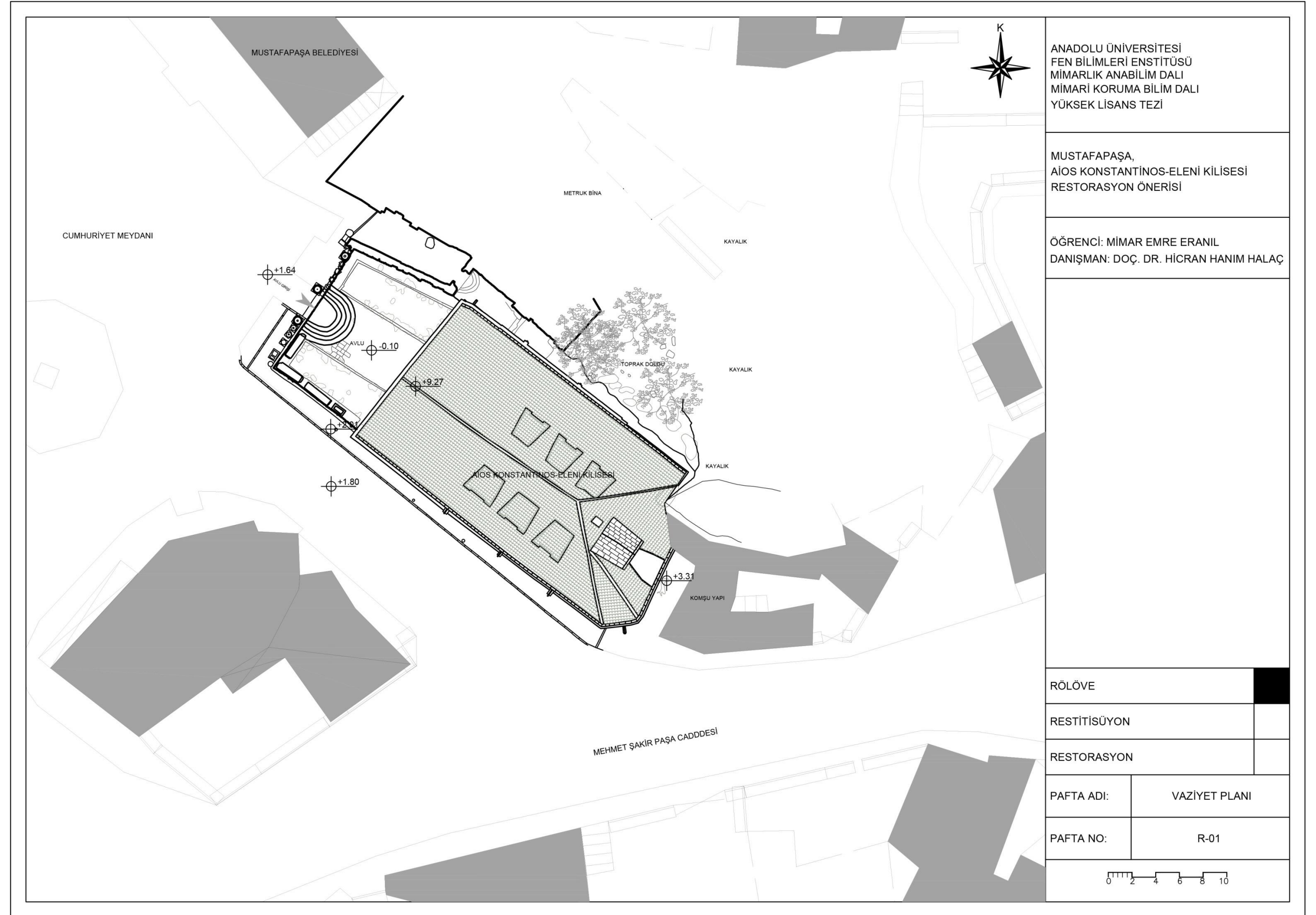
11:18 ✓

Aios konstantinos ve eleni kilisesi restorasyon projemi teziniz kapsamında kullanma ve yayımlama izni veriyorum . Saygılar. Gülay ERYÜCEL

19:31

Vermiş olduğunuz izin için teşekkür ederim. Saygılarımla. Mimar Emre Eranil.

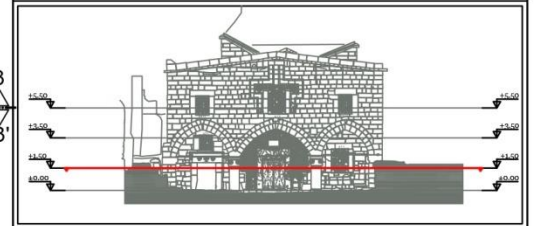
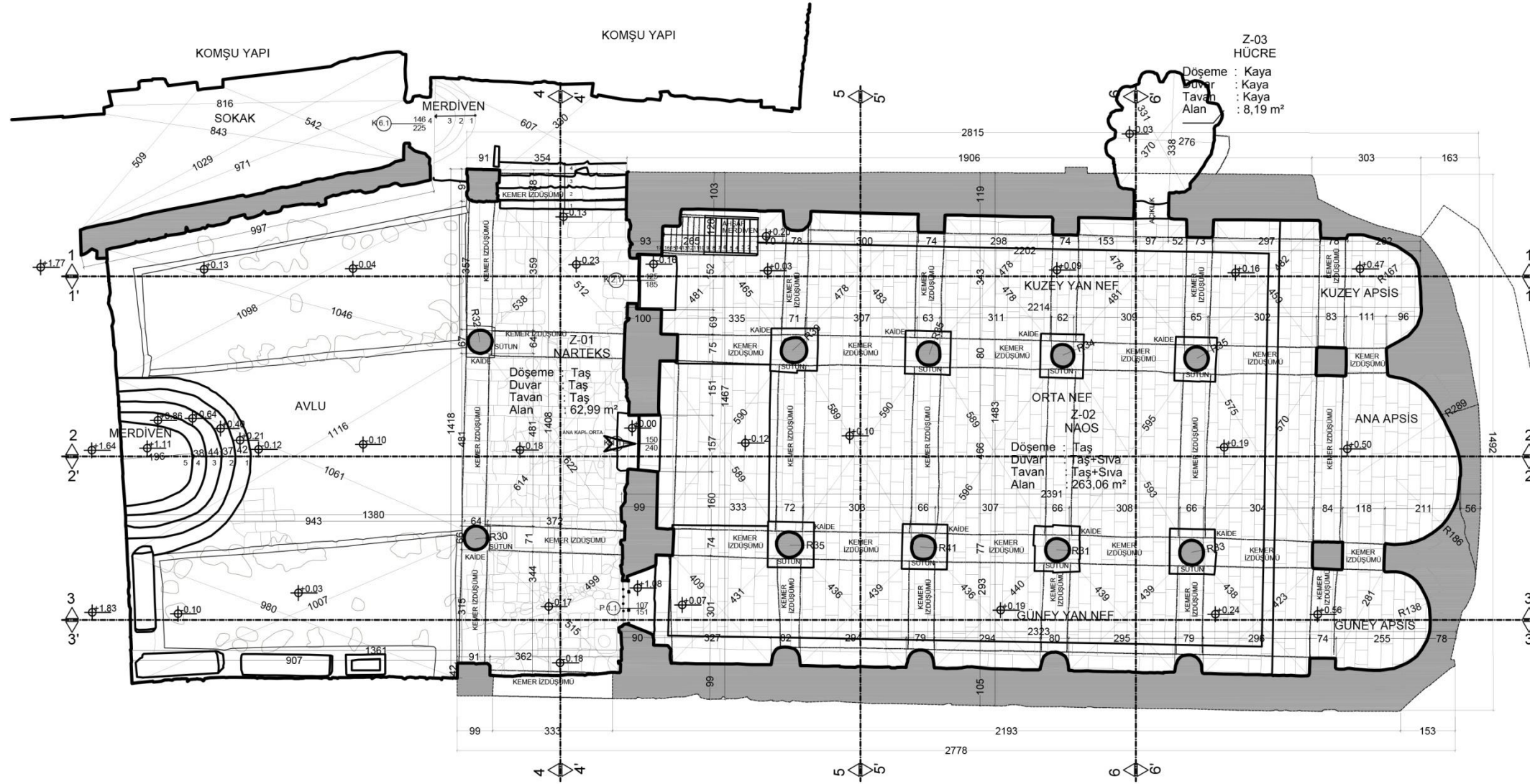
20:21 ✓

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTÜSİYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: +1.50 KOTU PLANI-ÖLÇÜLÜ

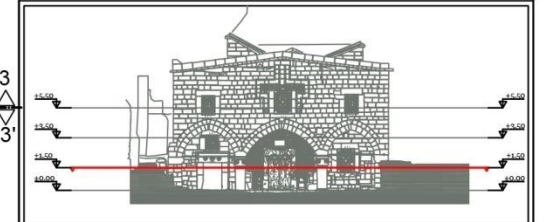
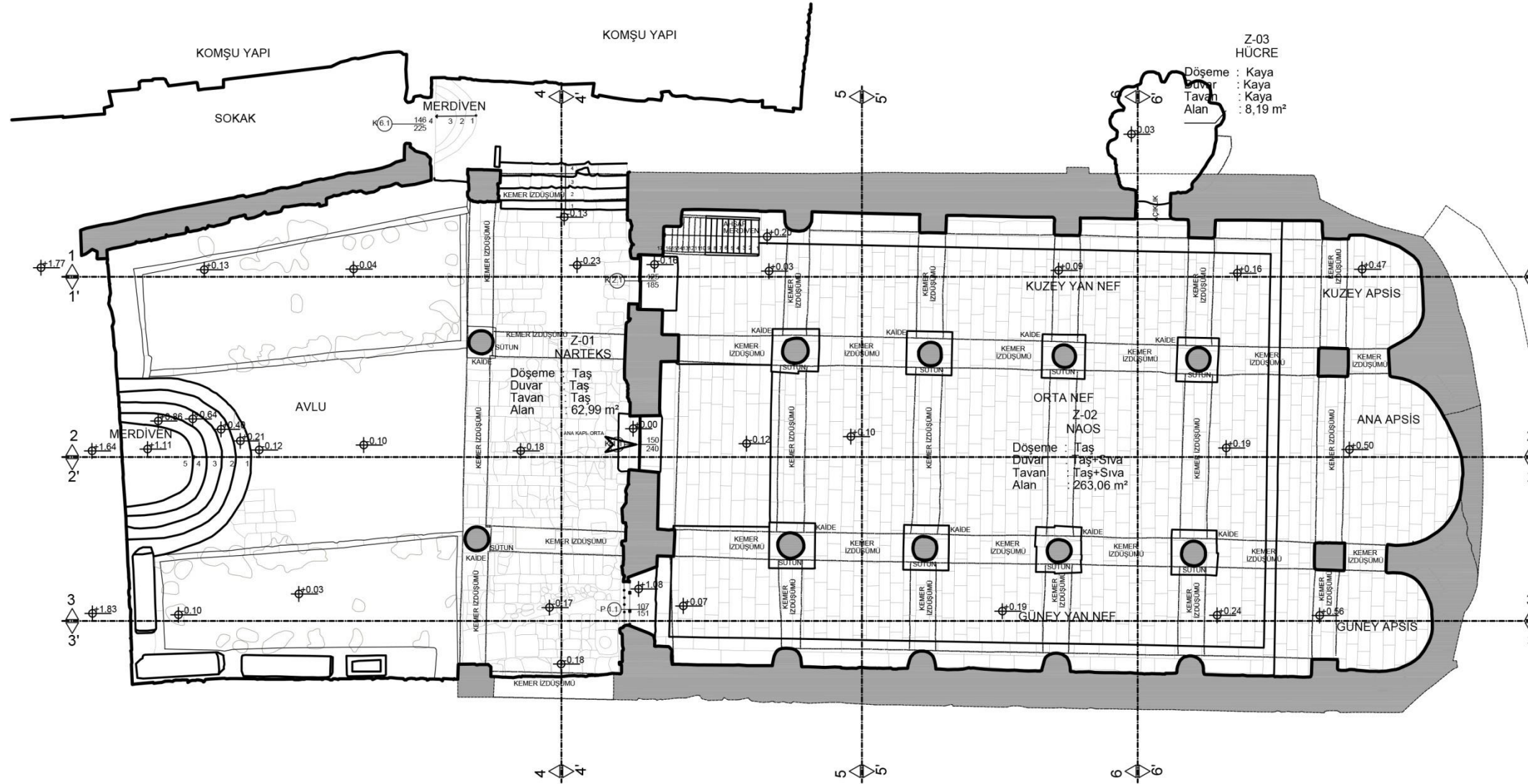
PAFTA NO: R-02

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

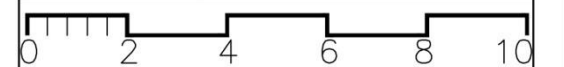
RÖLÖVE

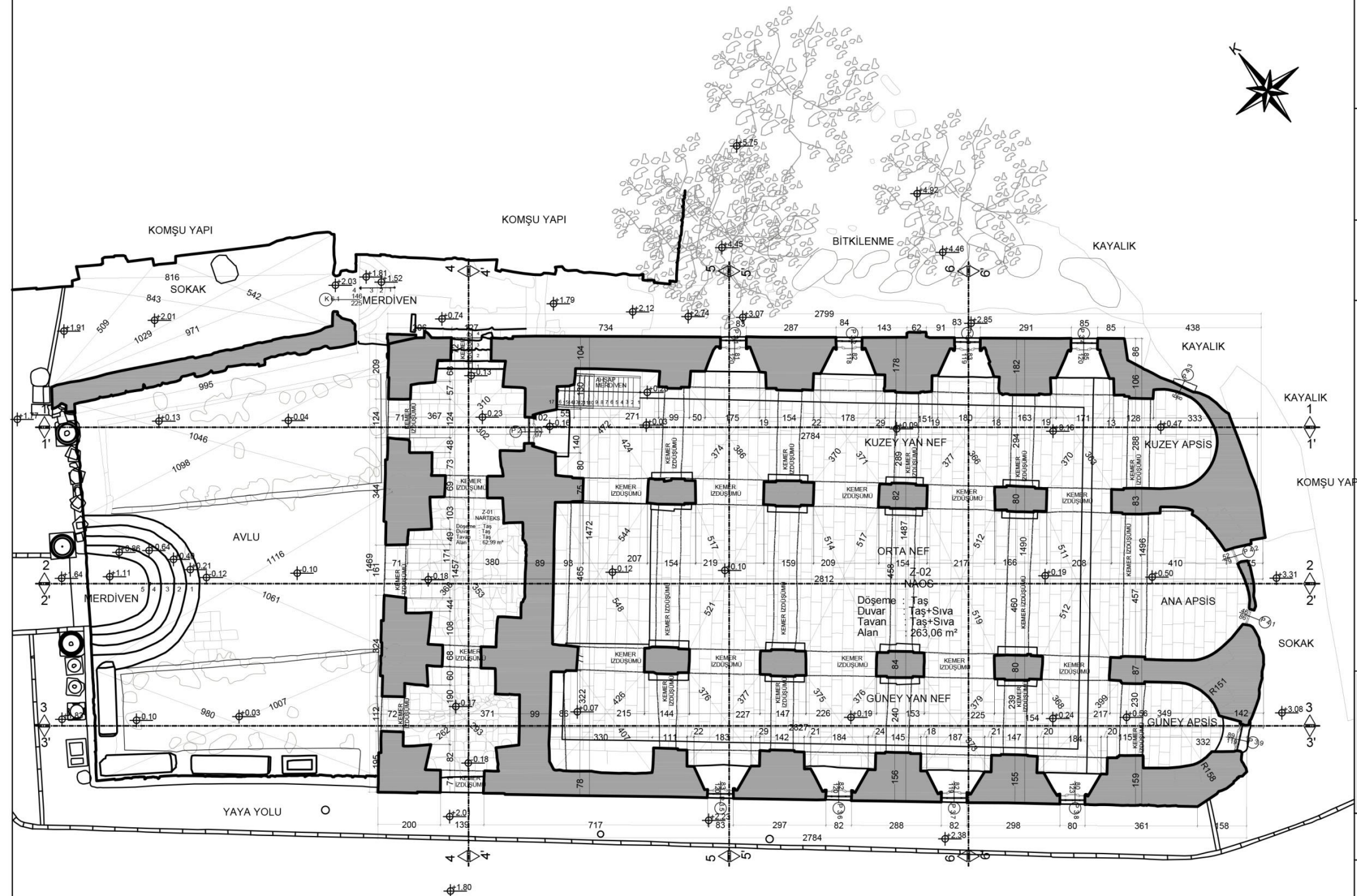
RESTİTÜSİYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: +1.50 KOTU PLANI

PAFTA NO: R-03

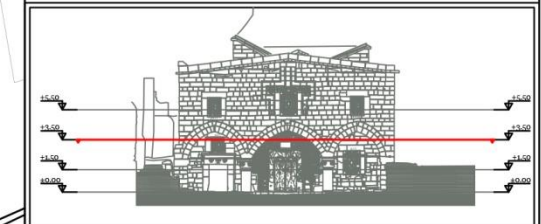

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

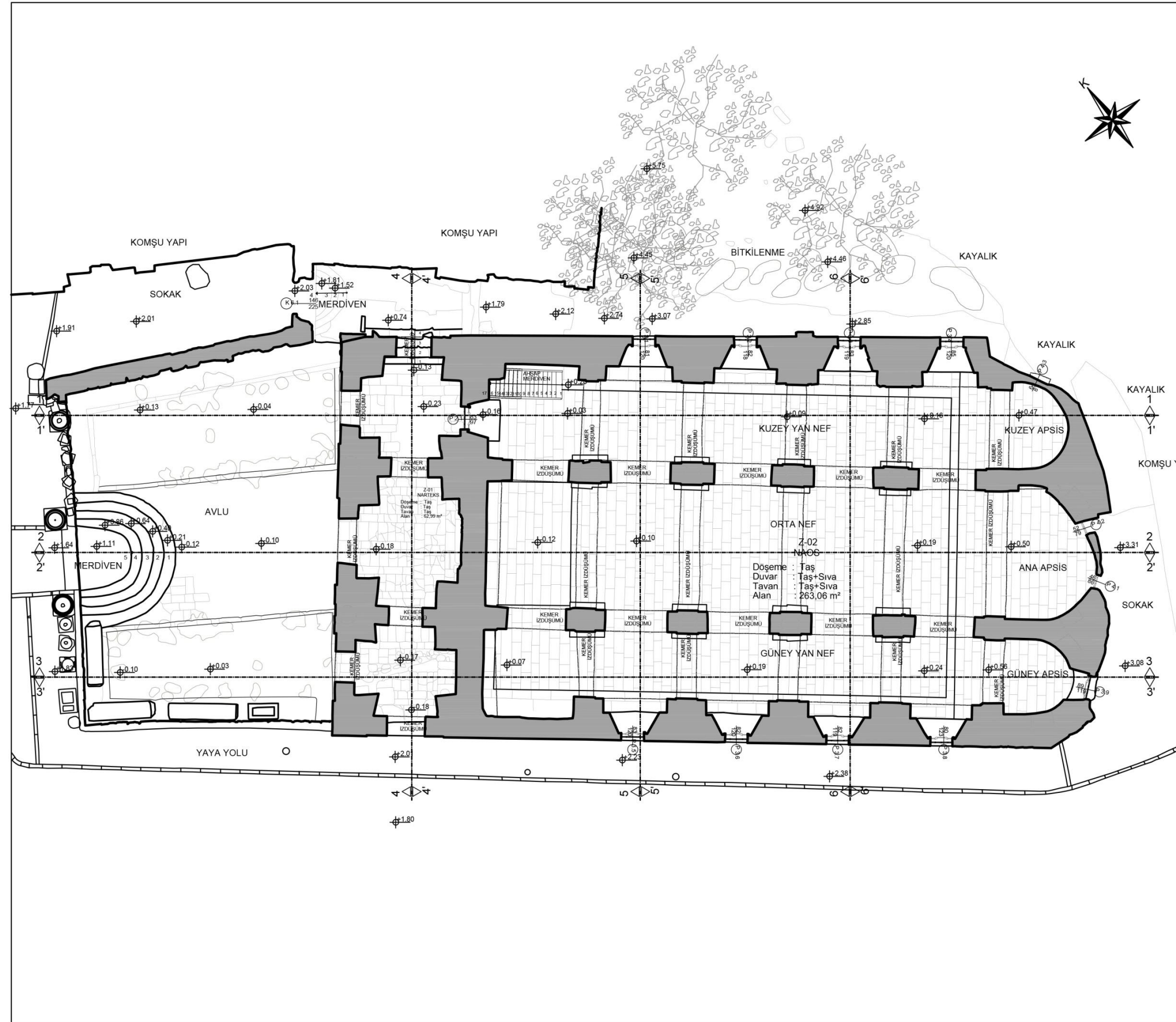
RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

PAFTA ADI:	+3.50 KOTU PLANI-ÖLÇÜLÜ
------------	-------------------------

PAFTA NO:	R-04
-----------	------

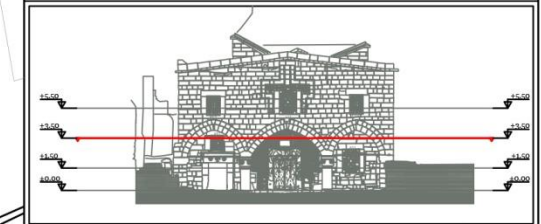

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

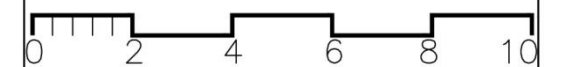
RÖLÖVE

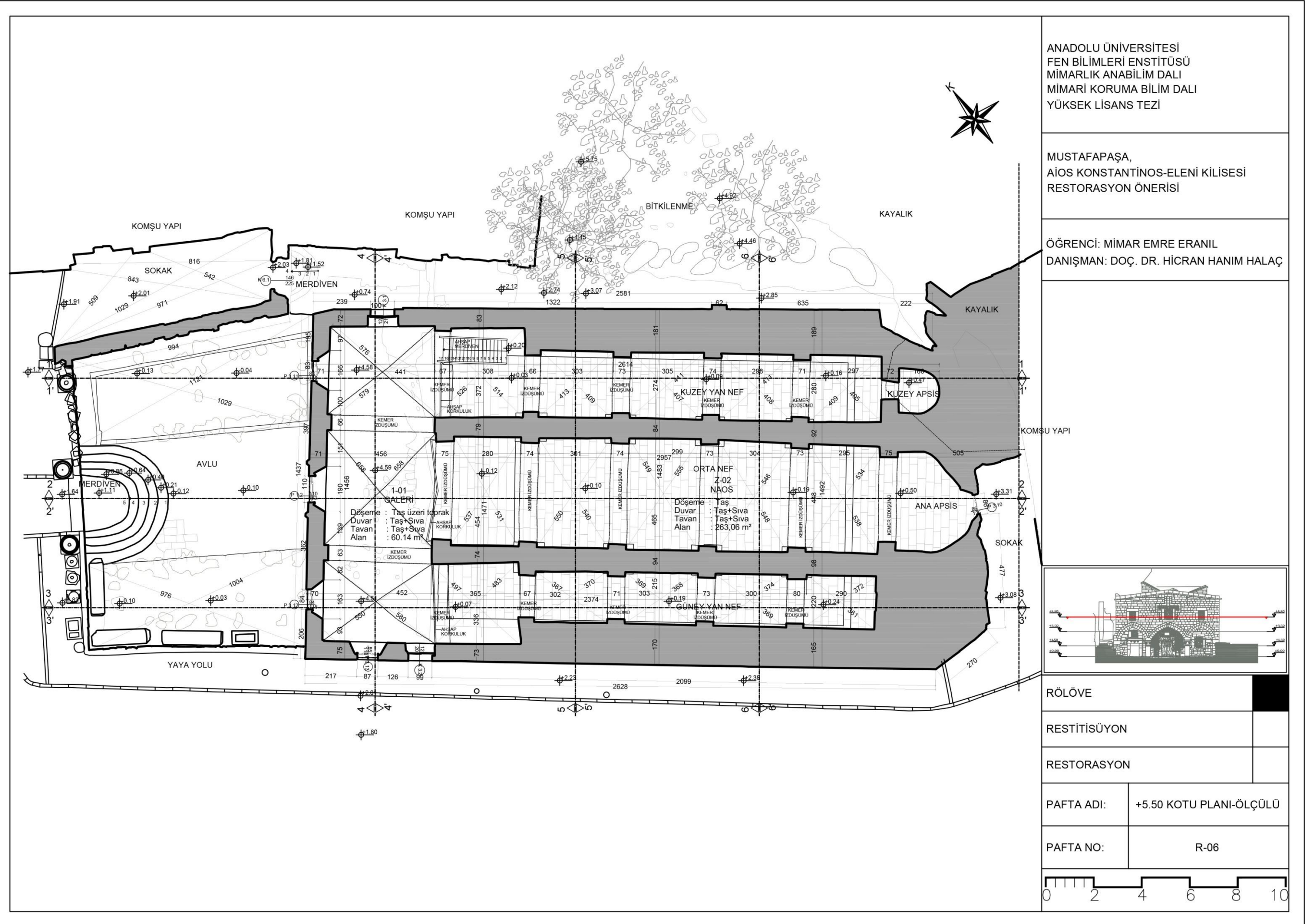
RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: +3.50 KOTU PLANI

PAFTA NO: R-05

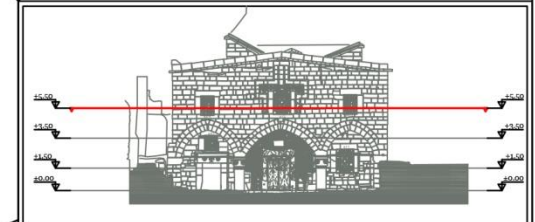

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

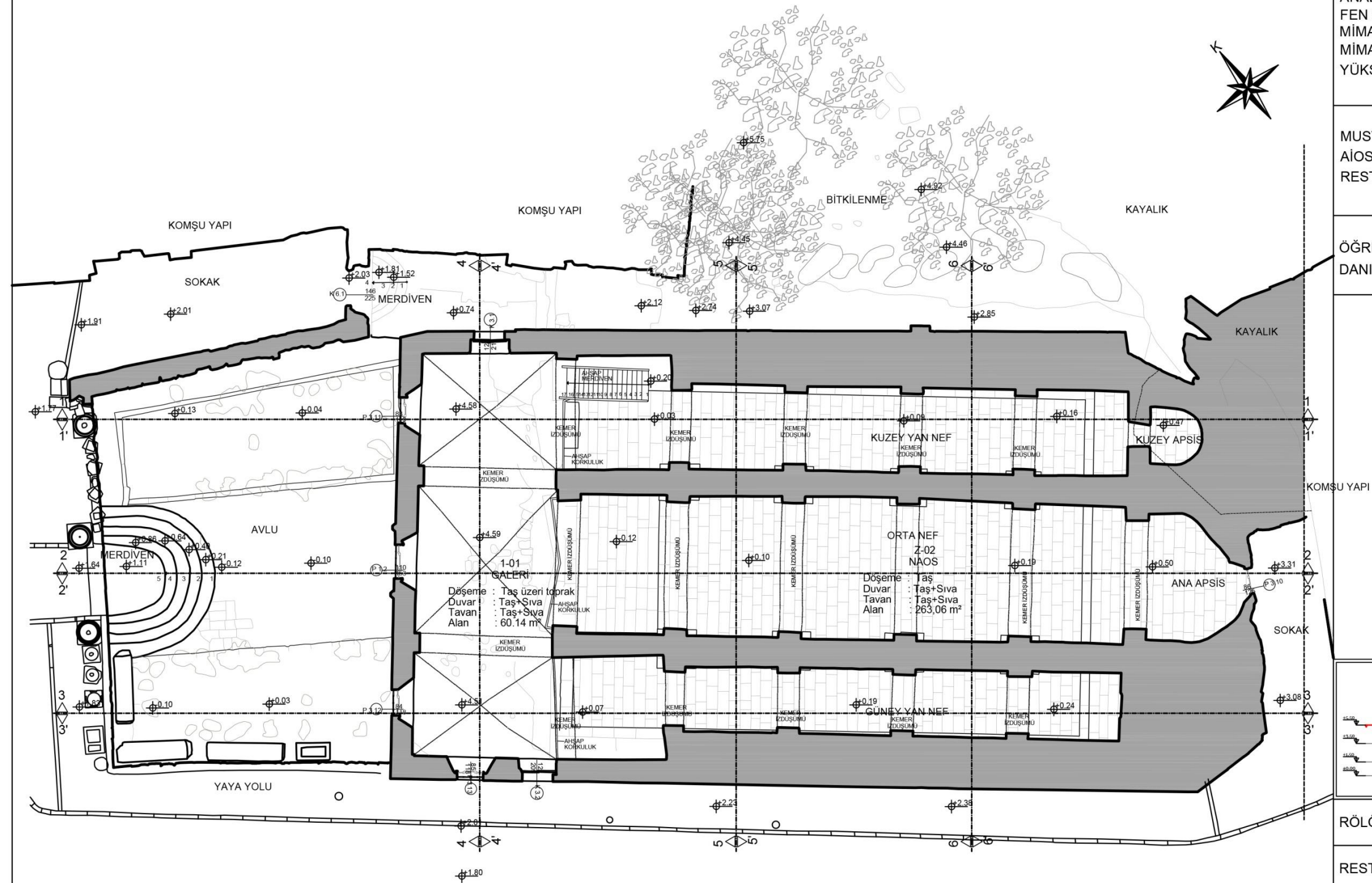
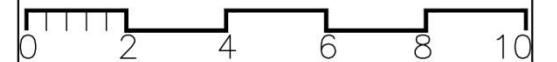
RÖLÖVE

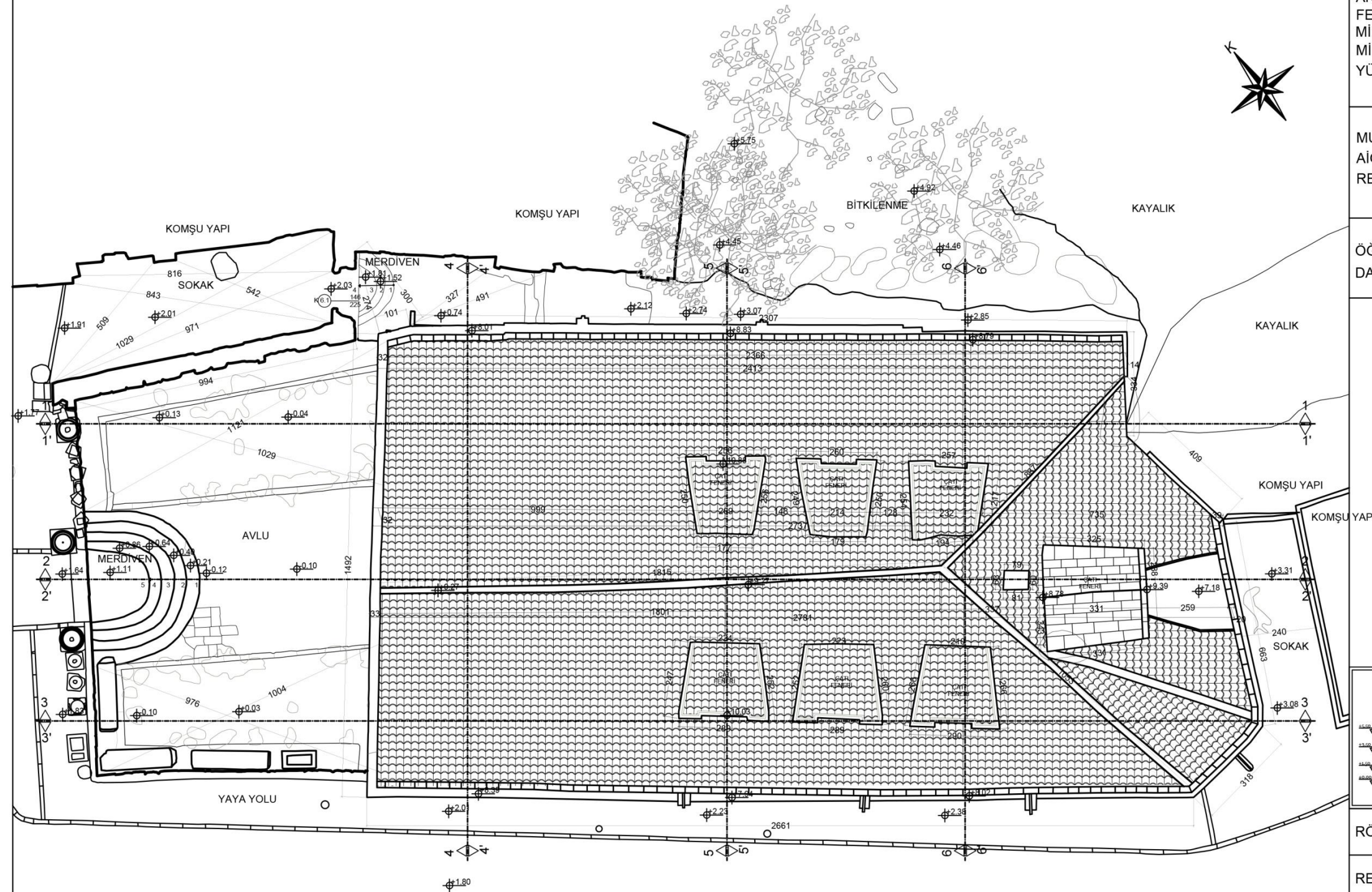
RESTİTÜSİYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: +5.50 KOTU PLANI

PAFTA NO: R-07

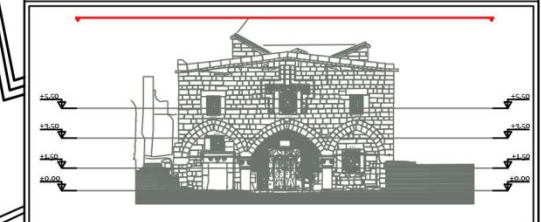

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

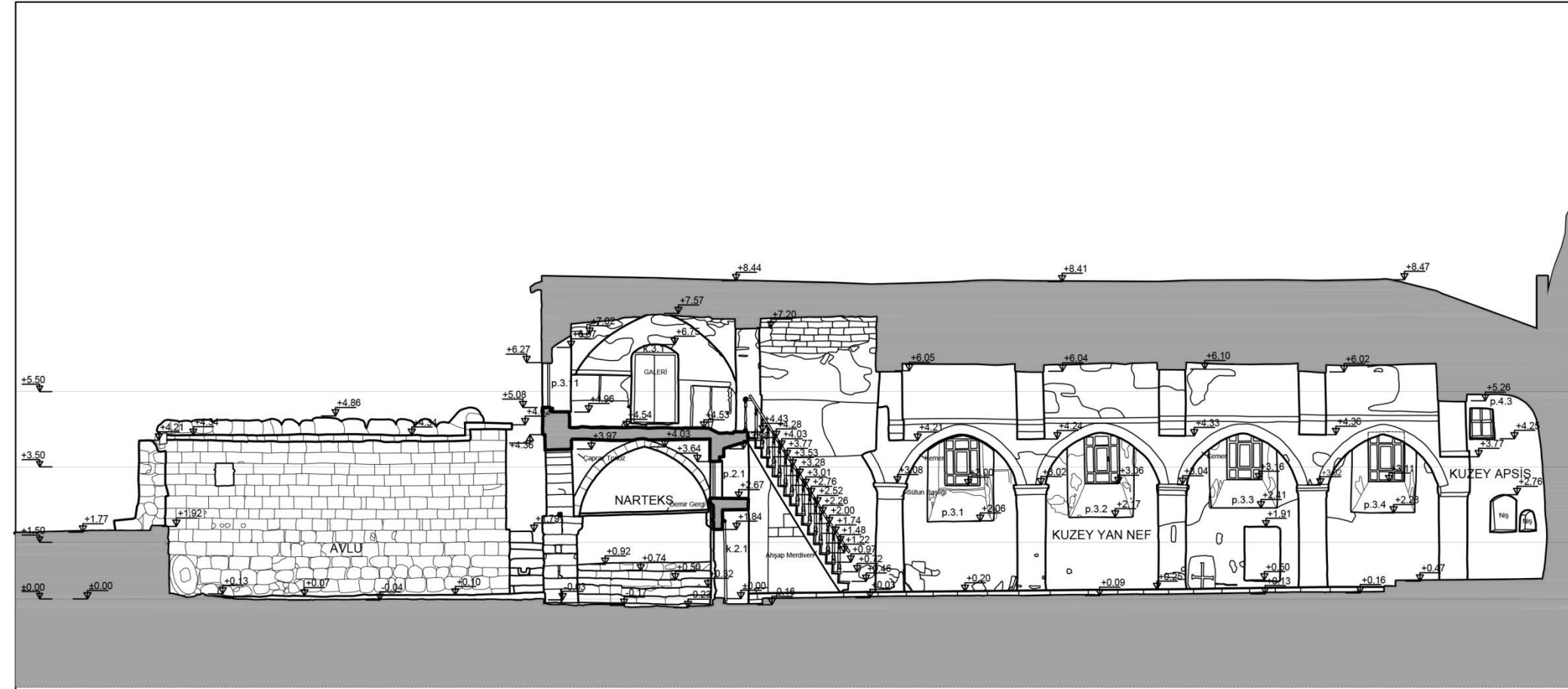
PAFTA ADI:

ÇATI PLANI

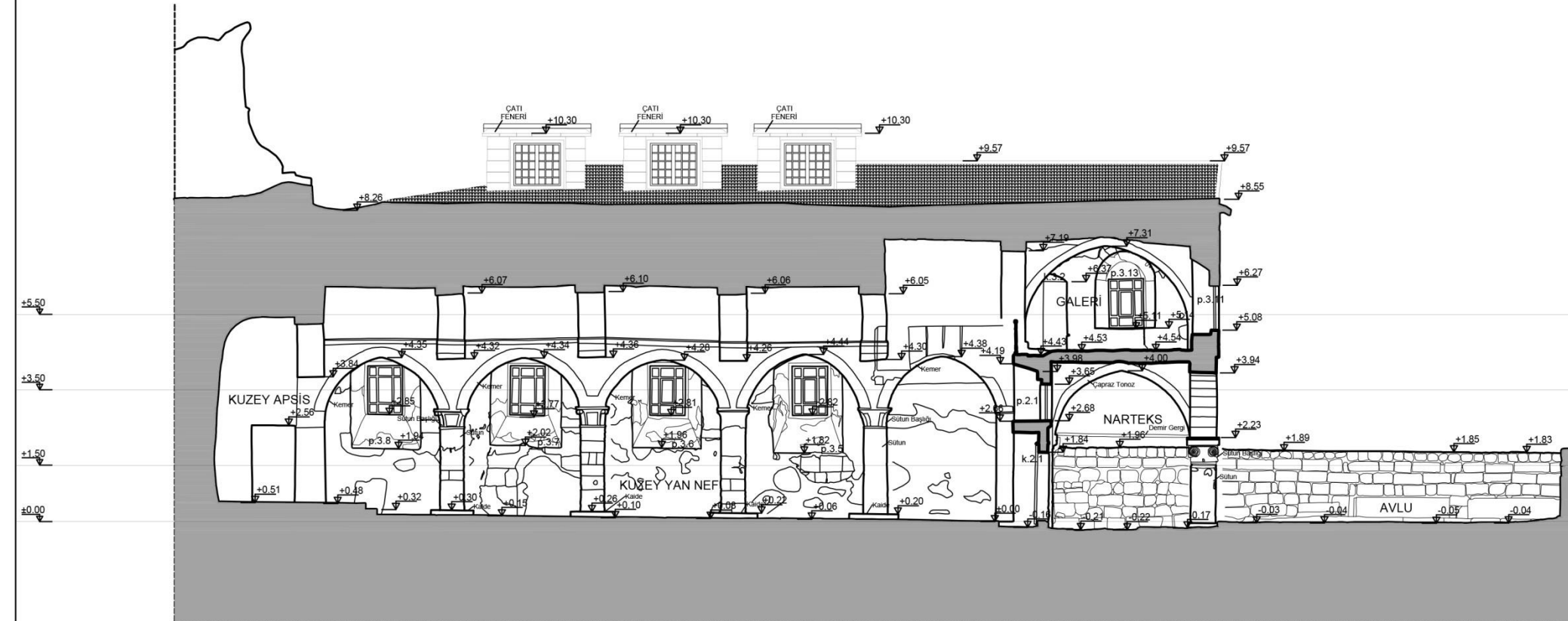
PAFTA NO:

R-08

1-1 KESİTİ

1'-1' KESİTİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTÜSİYON

RESTORASYON

PAFTA ADI:

1-1 KESİTİ

1'-1' KESİTİ

PAFTA NO:

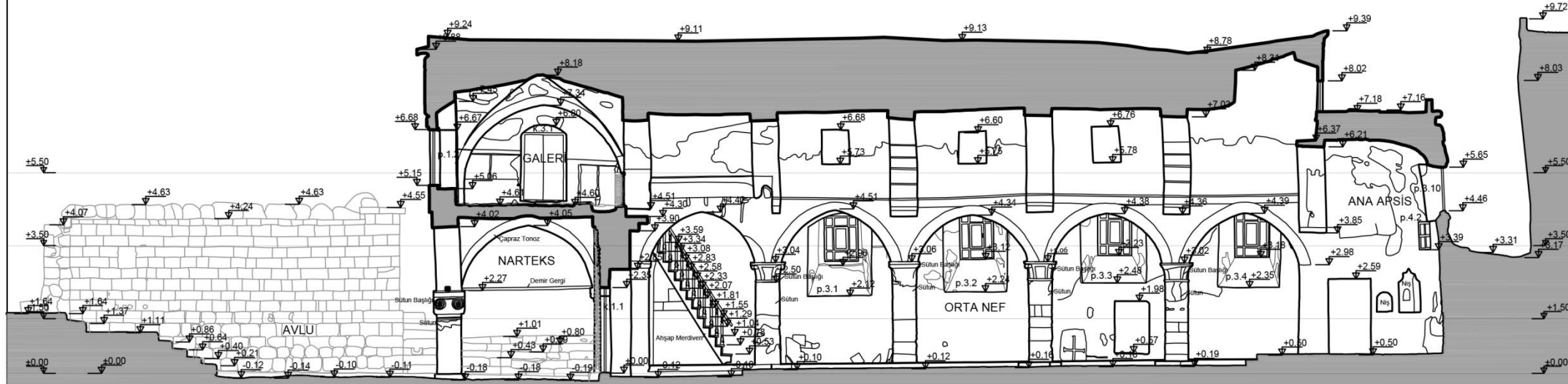
R-09

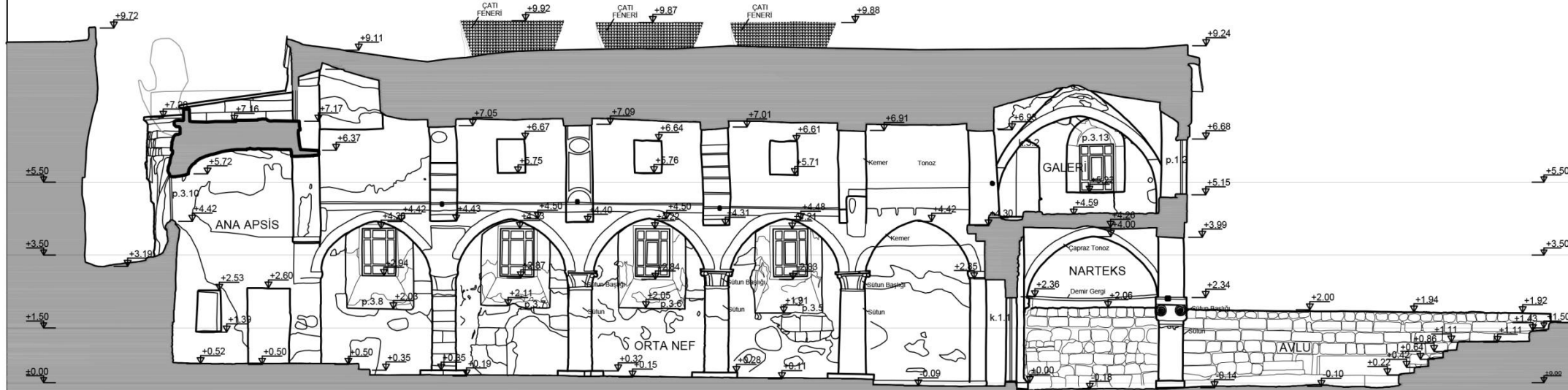
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

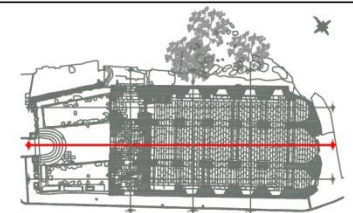
ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

2-2 KESİTİ

2'-2' KESİTİ

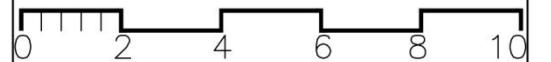
RÖLÖVE

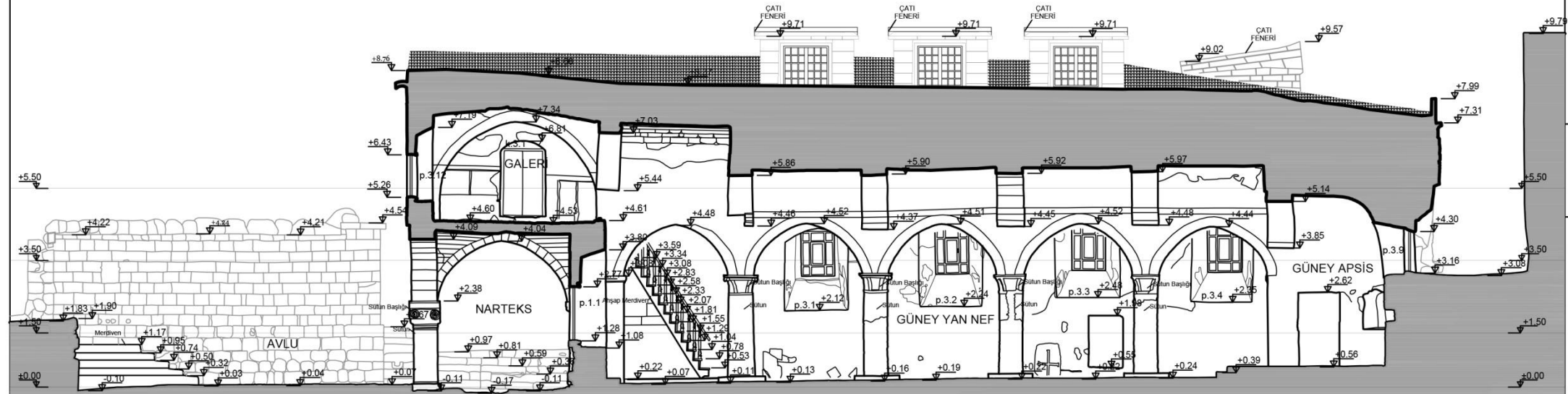
RESTİTÜSİYON

RESTORASYON

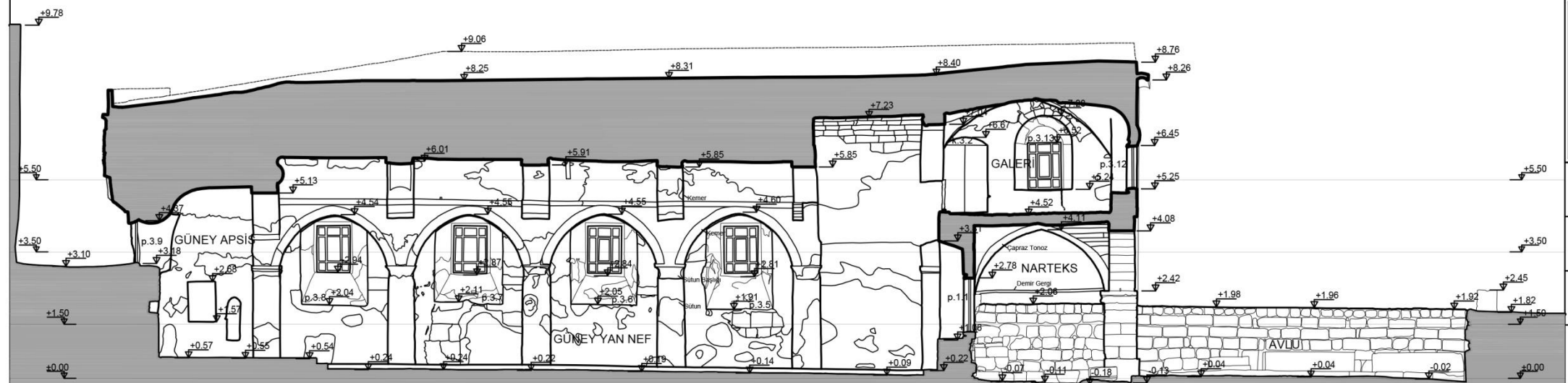
PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ
2'-2' KESİTİ

PAFTA NO: R-10

3-3 KESİTİ

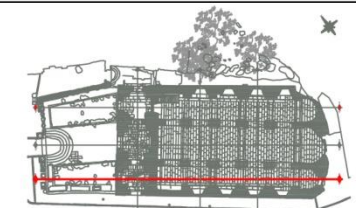

3'-3' KESİTİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

279 MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

PAFTA ADI:

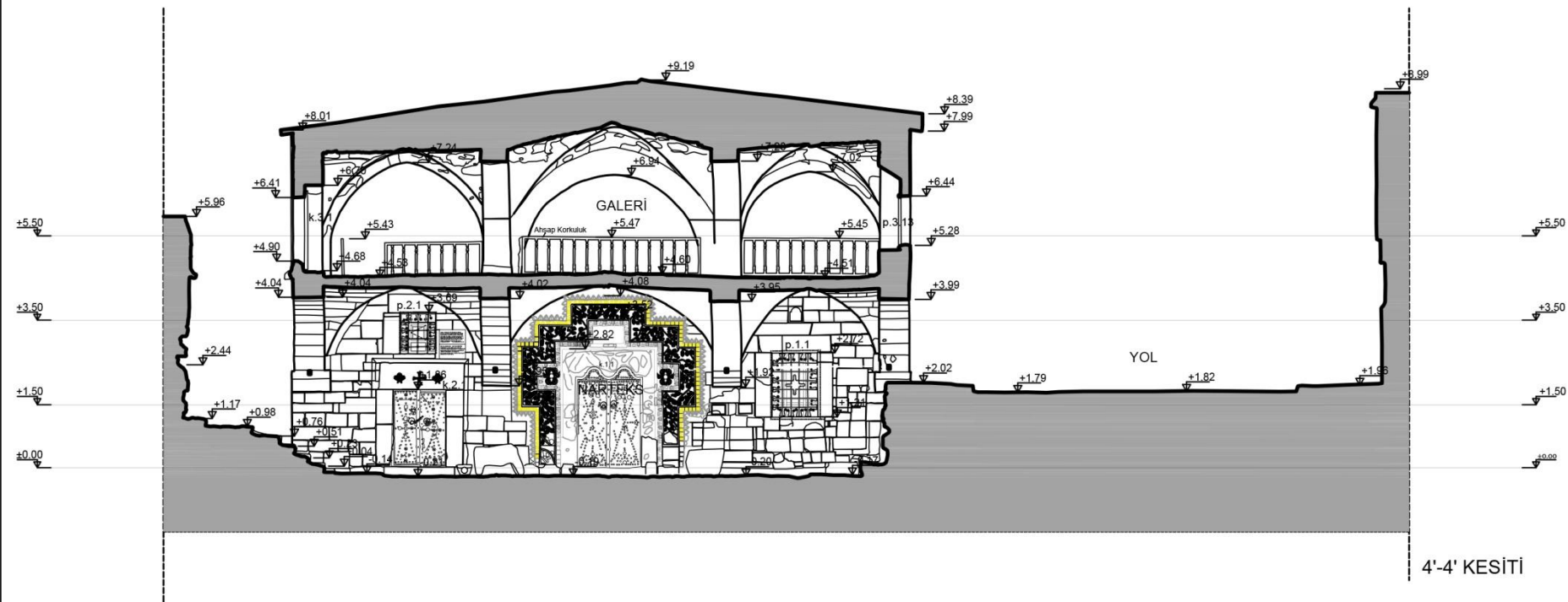
3-3 KESİTİ

3'-3' KESİTİ

PAFTA NO:

R-11

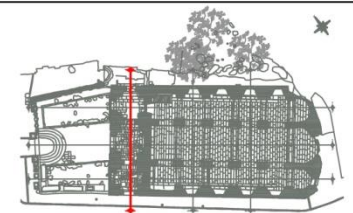

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

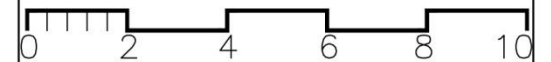
PAFTA ADI:

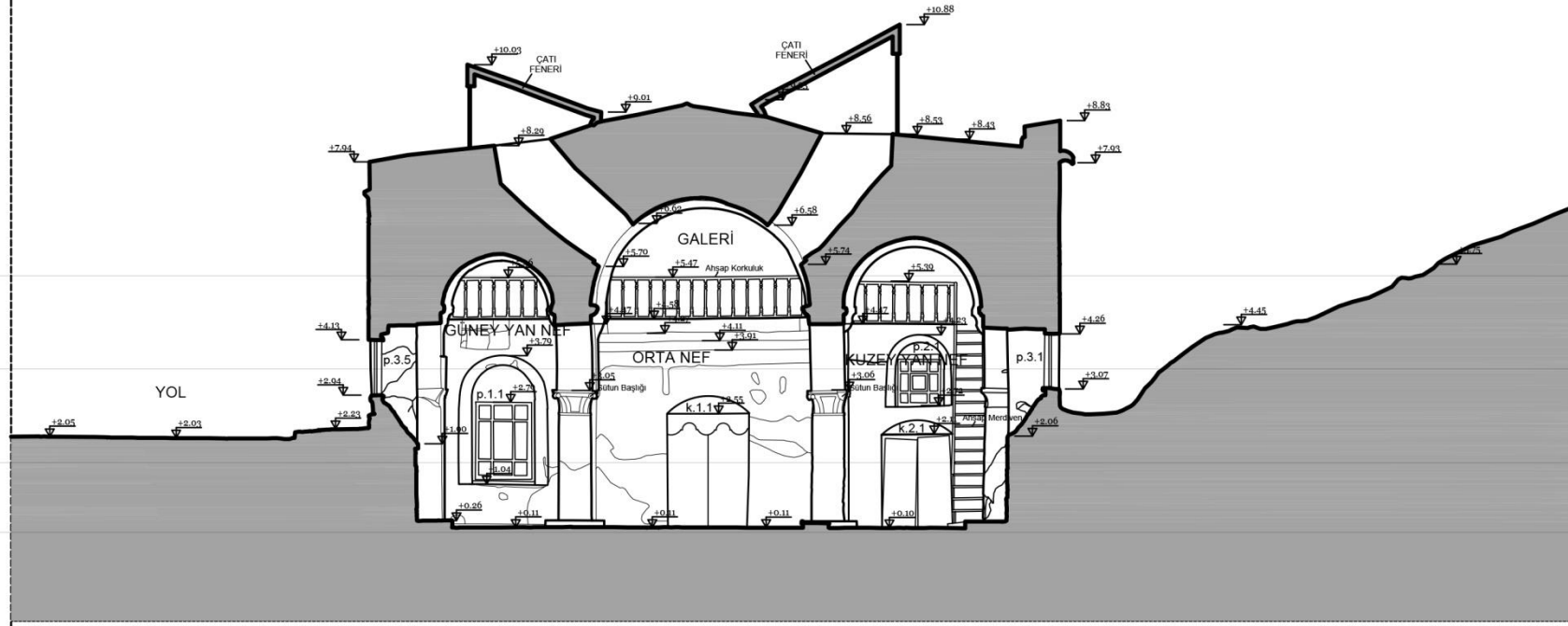
4-4 KESİTİ

4'-4' KESİTİ

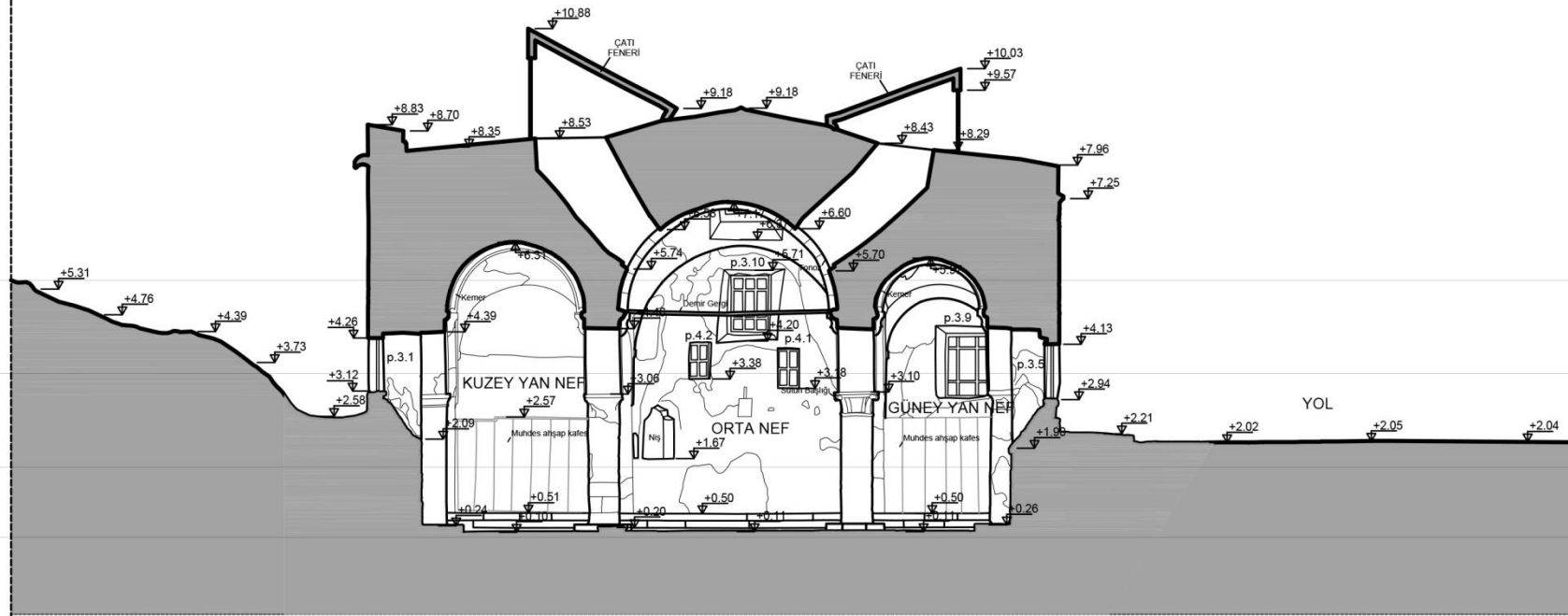
PAFTA NO:

R-12

5-5 KESİTİ

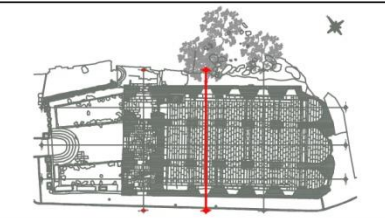

5'-5' KESİTİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTÜSİYON

RESTORASYON

PAFTA ADI:

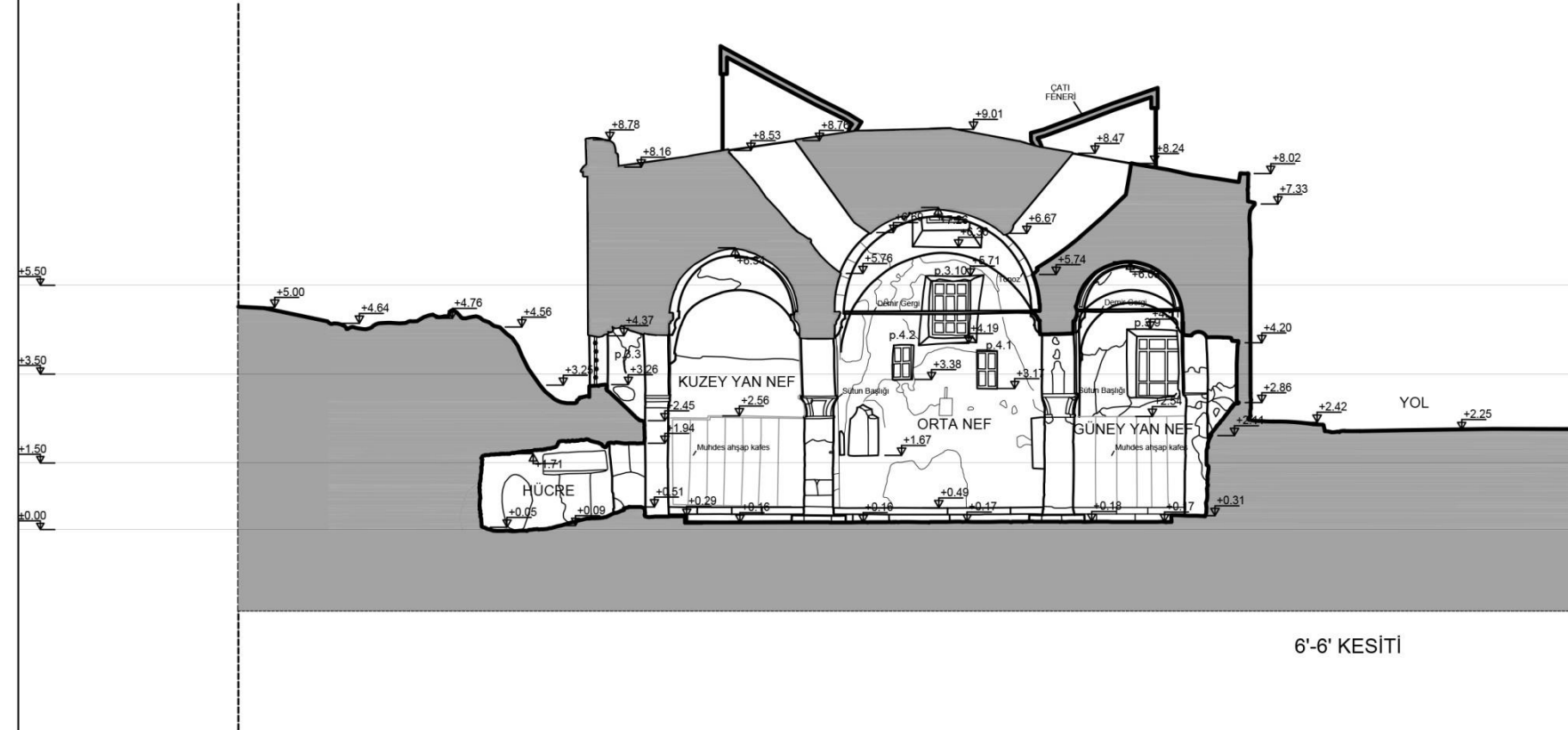
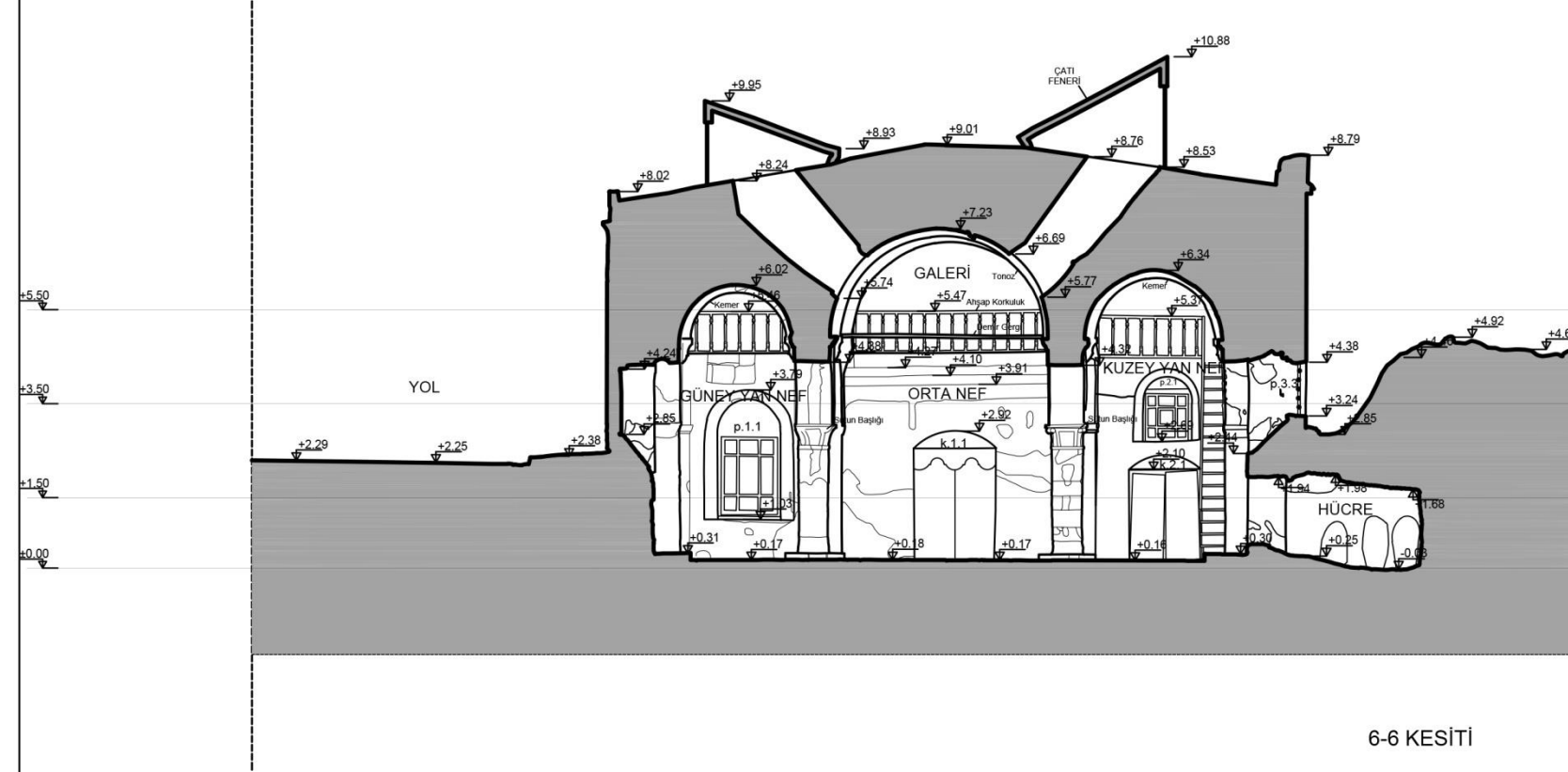
5-5 KESİTİ

5'-5' KESİTİ

PAFTA NO:

R-13

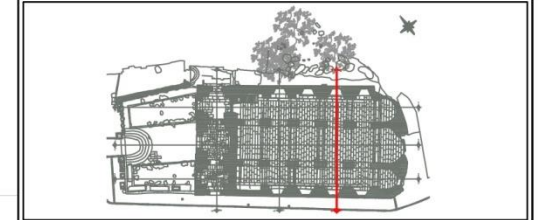

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

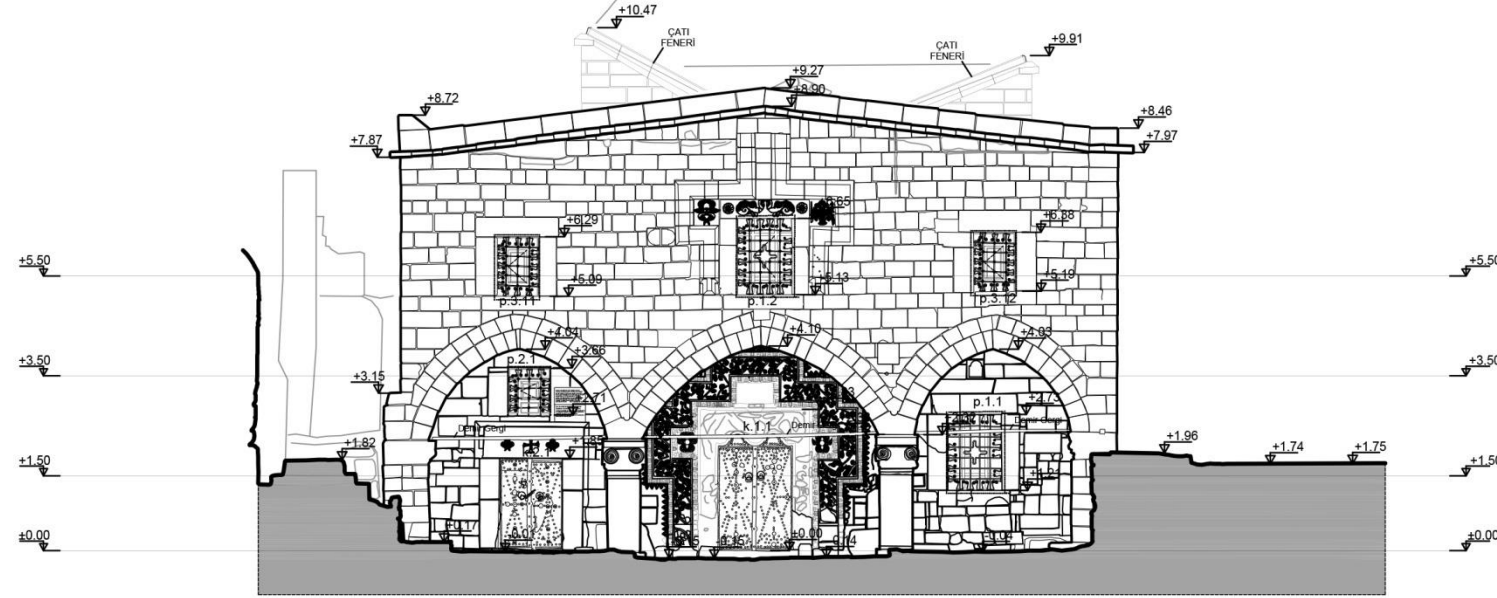
RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

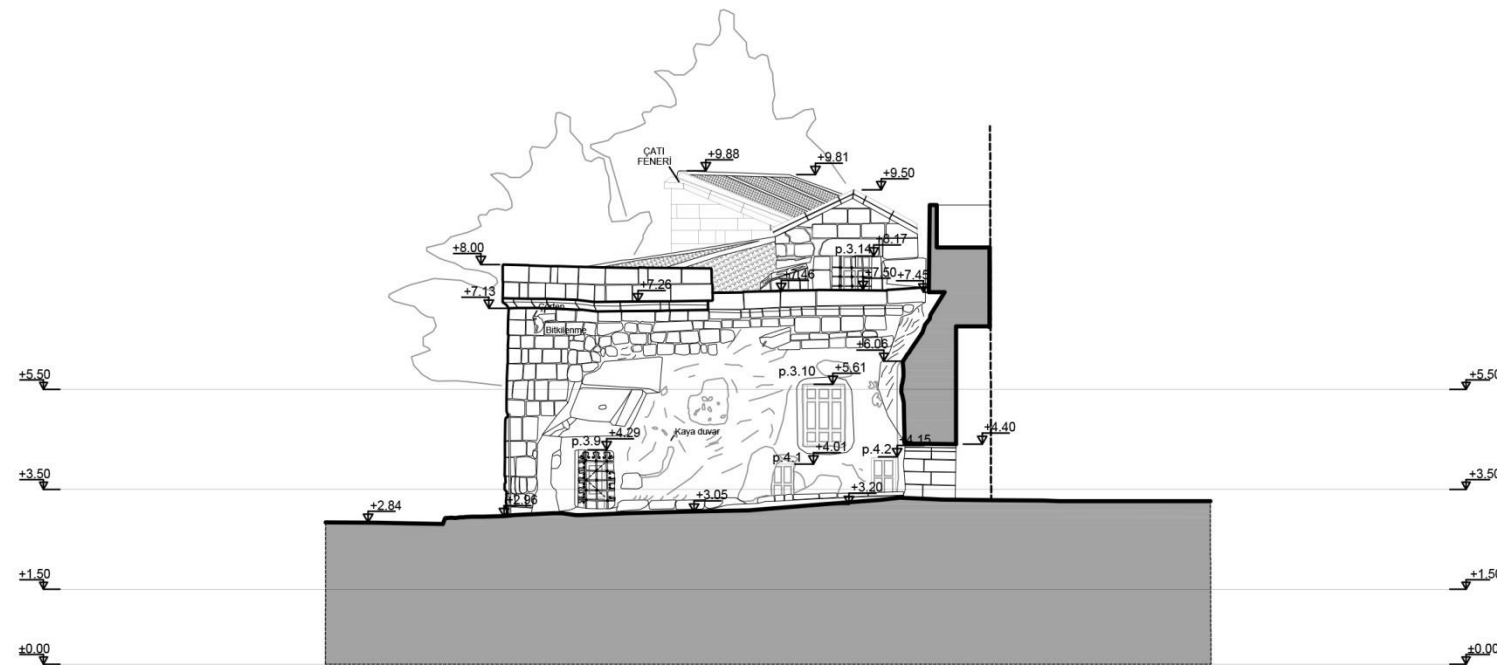
PAFTA ADI: 6-6 KESİTİ
6'-6' KESİTİ

PAFTA NO: R-14

BATI CEPHESİ

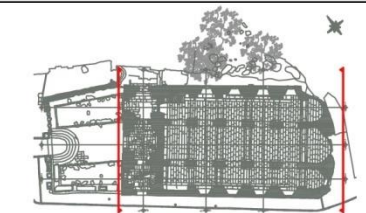

DOĞU CEPHESİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTÜSİYON

RESTORASYON

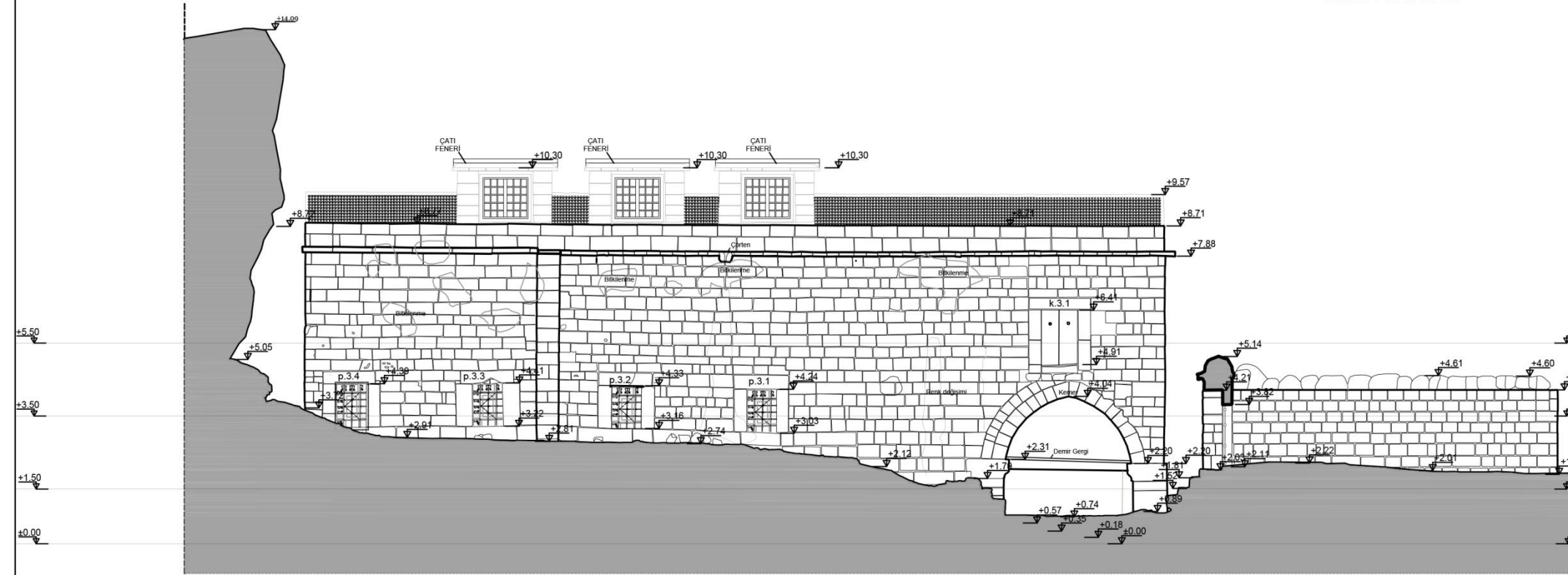
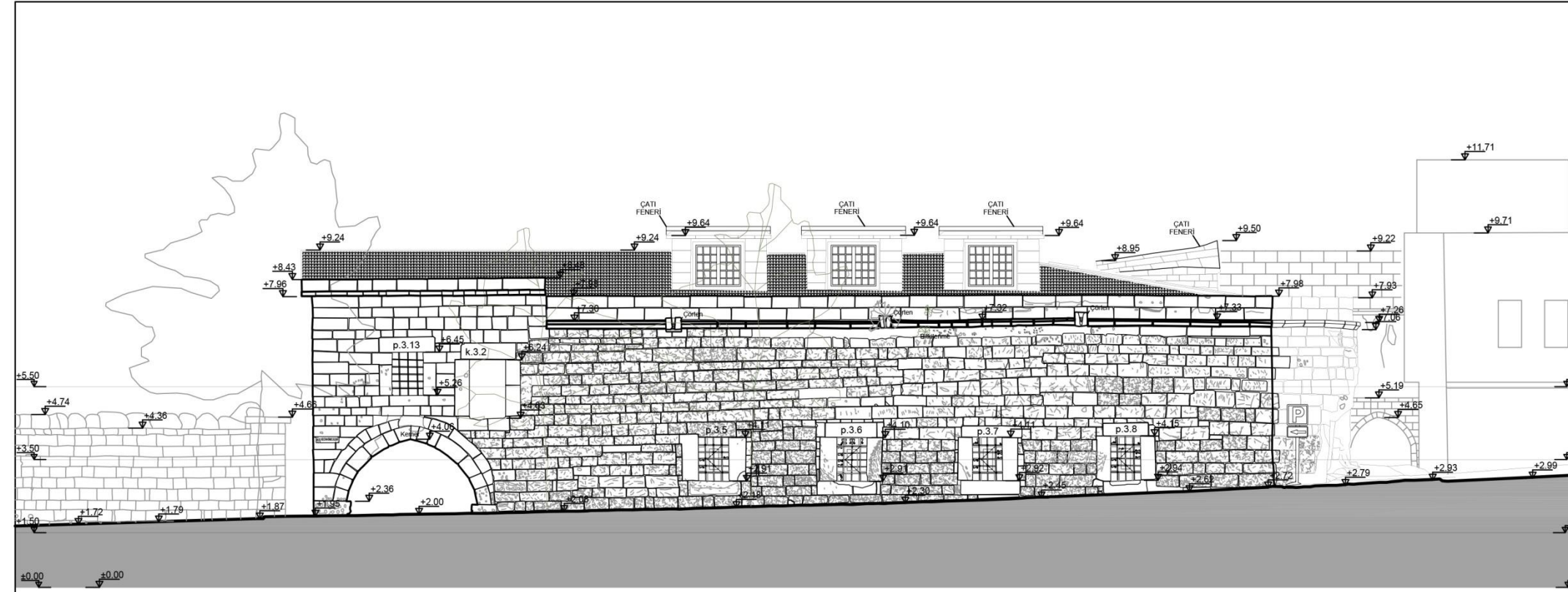
PAFTA ADI:

BATI CEPHESİ
DOĞU CEPHESİ

PAFTA NO:

R-15

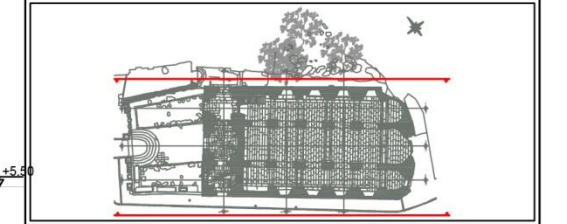

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTÜSİYON

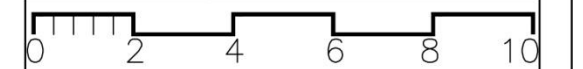
RESTORASYON

PAFTA ADI:

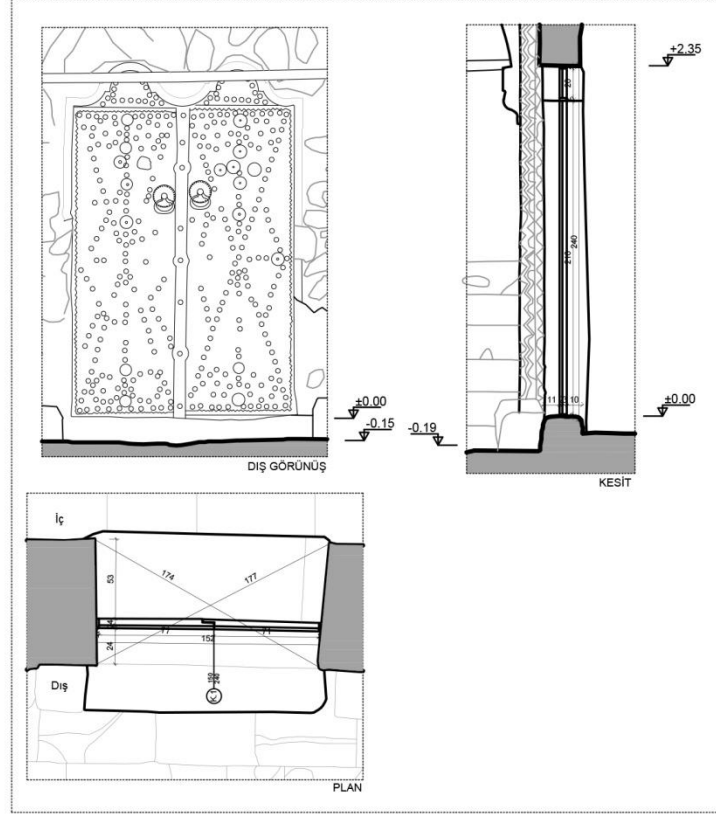
GÜNEY CEPHESİ
KUZEY CEPHESİ

PAFTA NO:

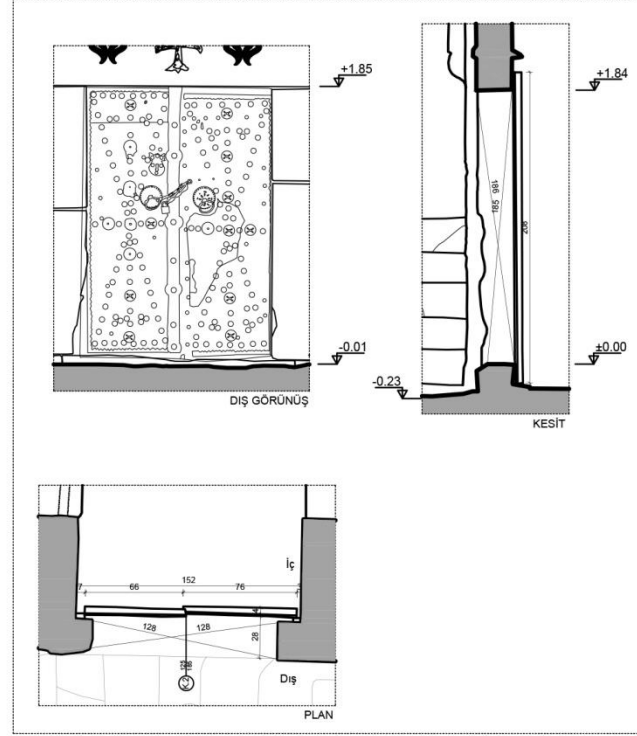
R-16

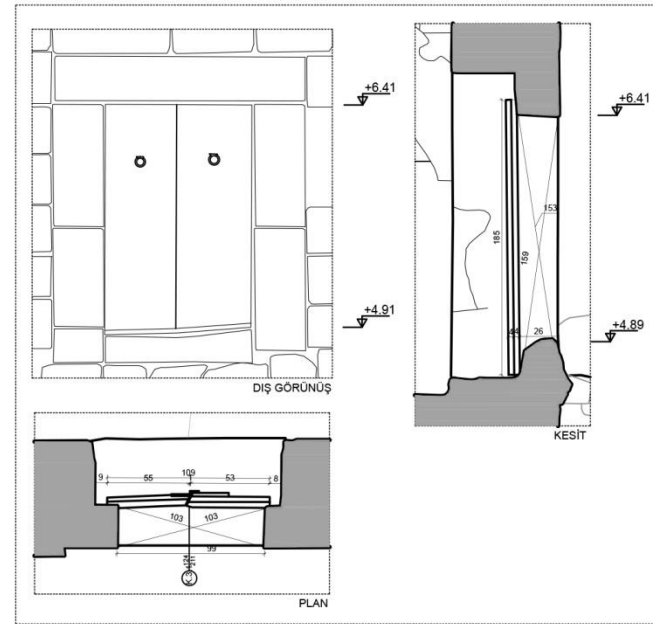
k.1.1

k.2.1

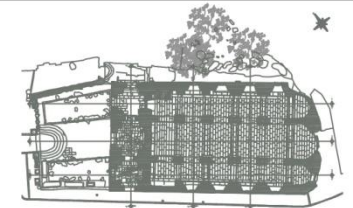
k.3.1

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

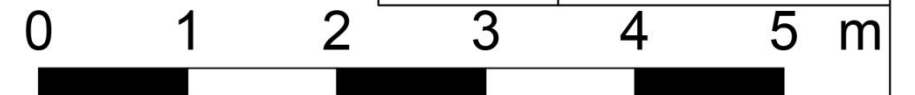
RESTORASYON

PAFTA ADI:

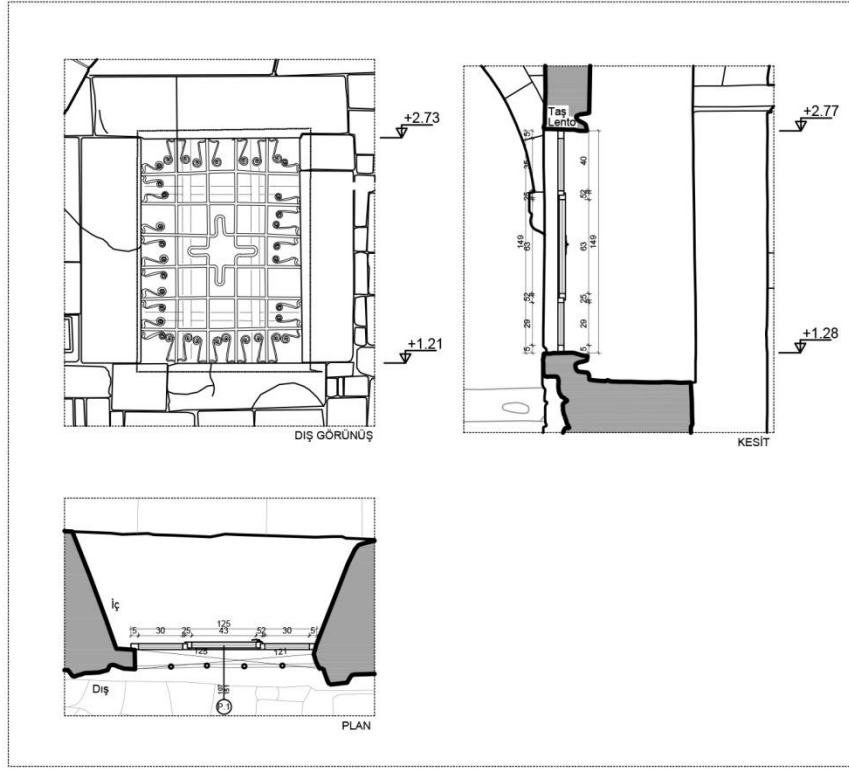
KAPI DETAYLARI

PAFTA NO:

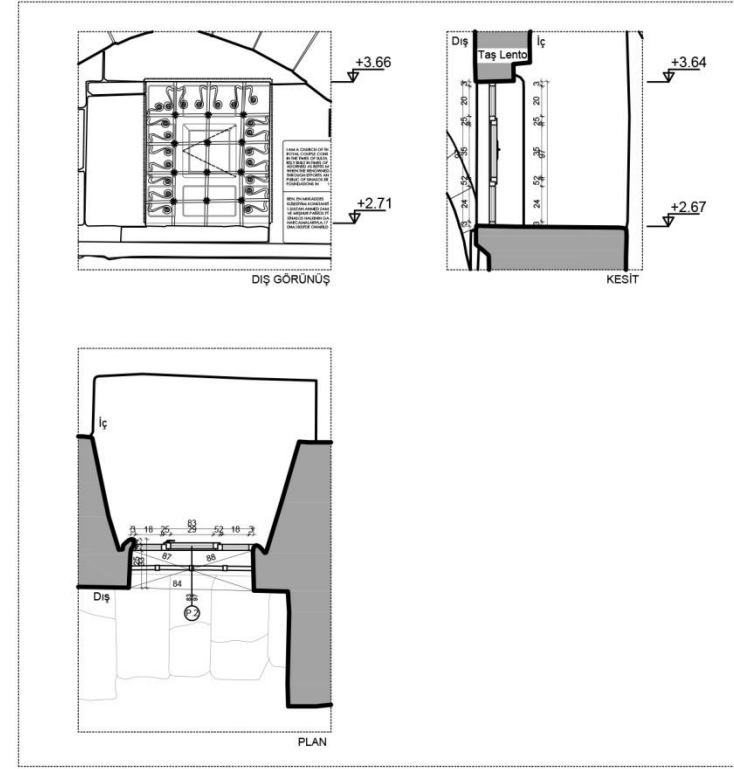
R-17

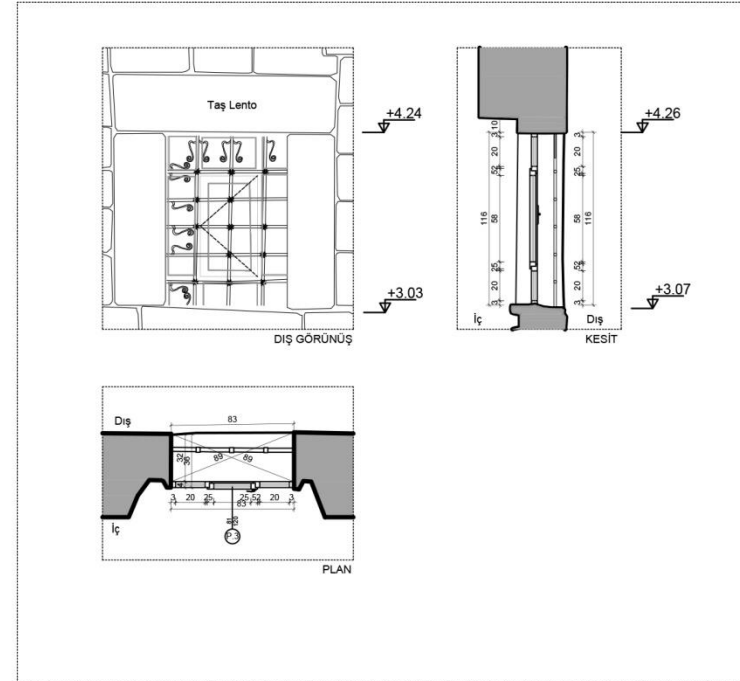
p.1.1

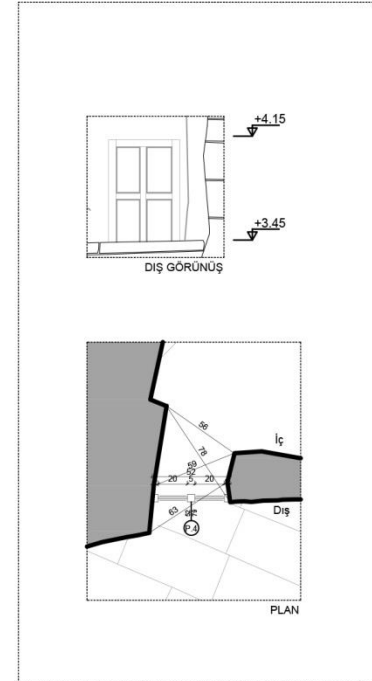
p.2.1

p.3.1

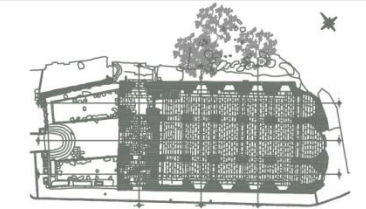
p.4.2

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

PAFTA ADI:

PENCERE DETAYLARI

PAFTA NO:

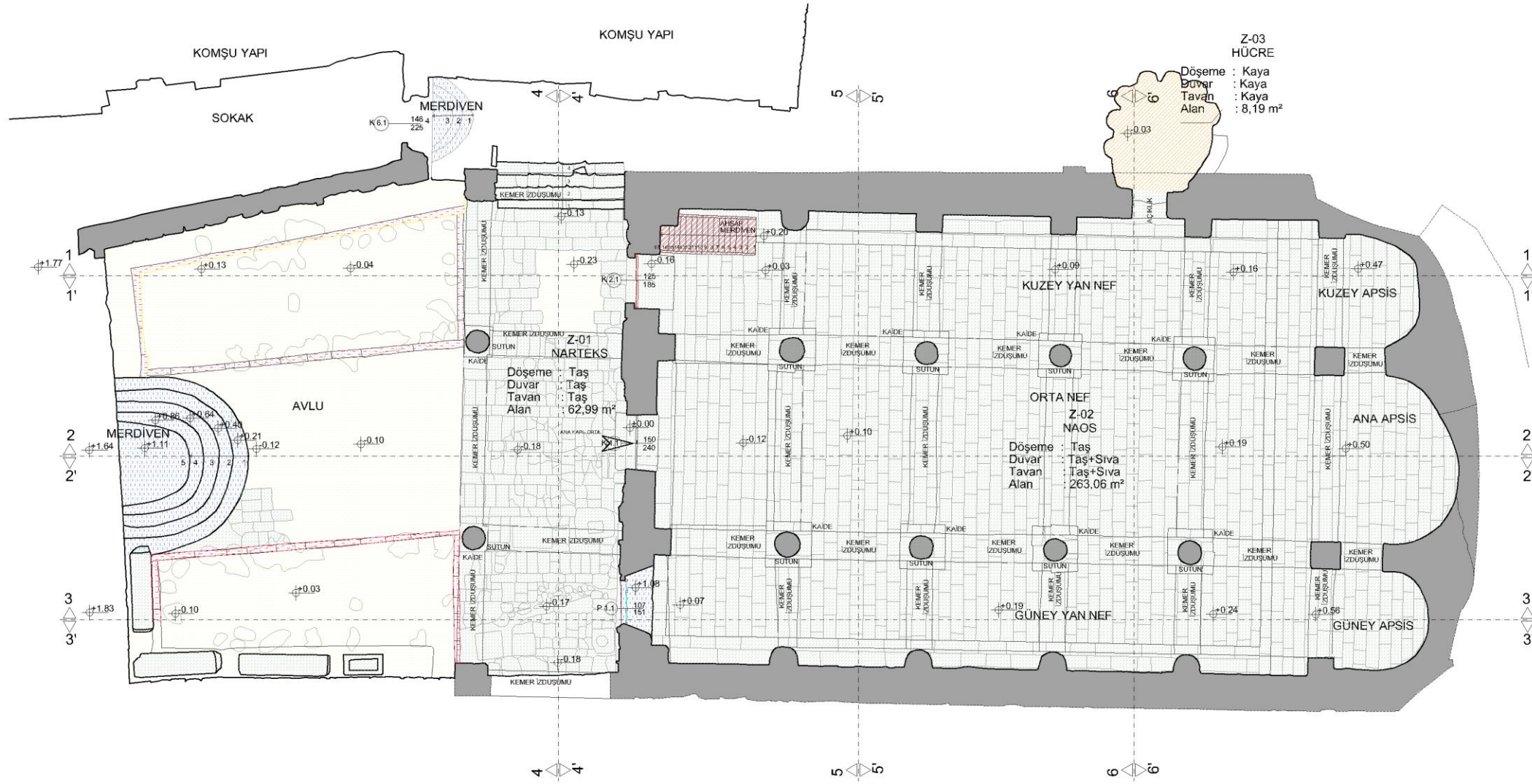
R-18

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

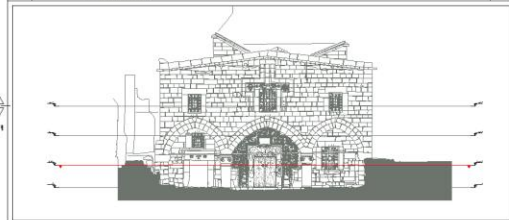
MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HICRAN HANIM HALAÇ

MALZEME ANALİZİ

	TAŞ
	AHŞAP
	KİREMIT
	METAL
	CAM
	KAYA
	MERMER
	KİREÇ SIVA / BADANA
	BOYA
	PARKE TAŞI
	ÇİMENTO SIVA, HARÇ, ŞAP
	TOPRAK

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

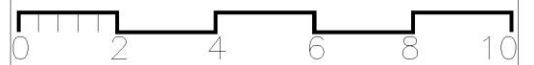
RESTORASYON

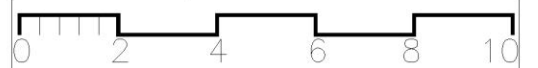
PAFTA ADI:

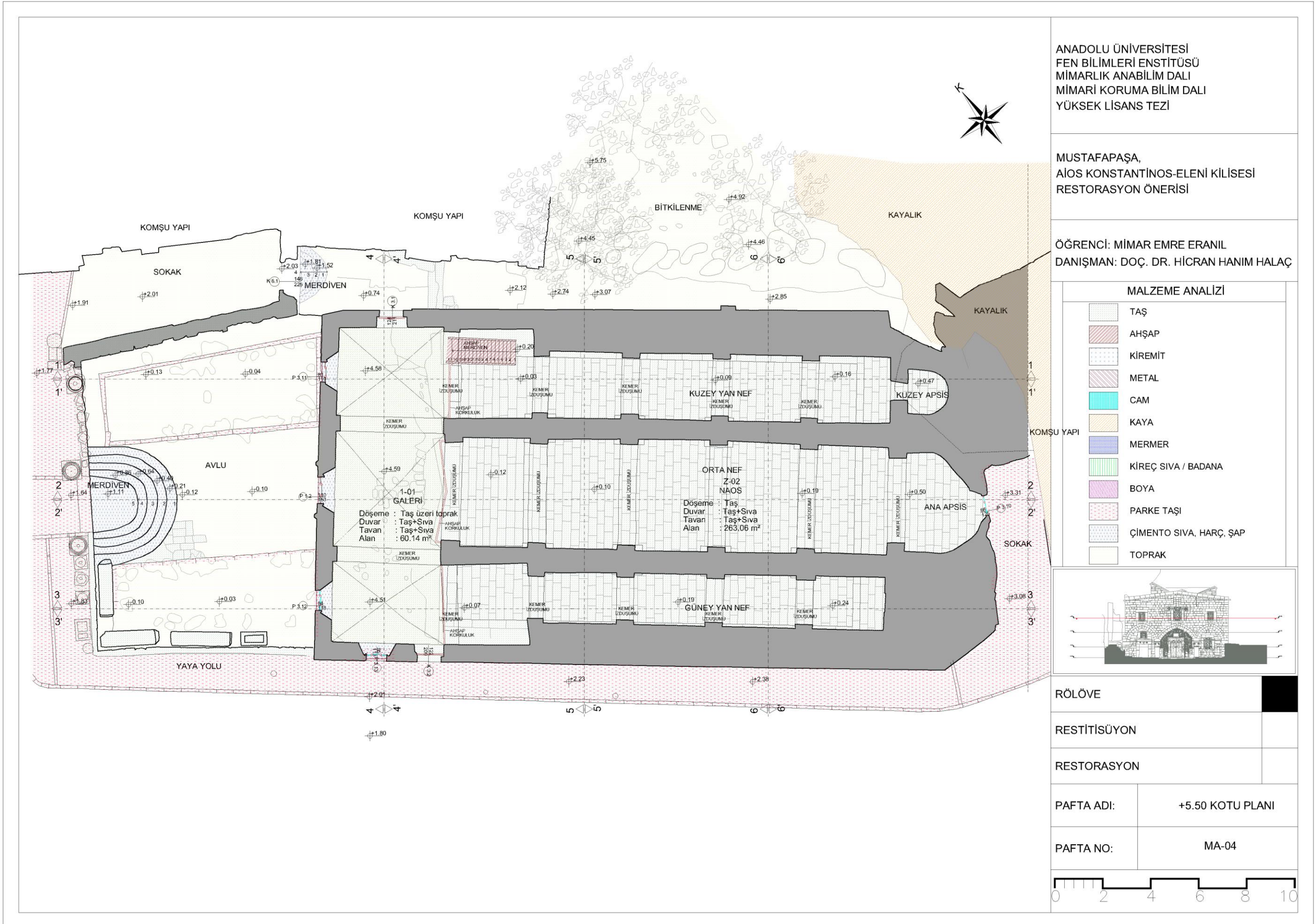
+1.50 KOTU PLANI

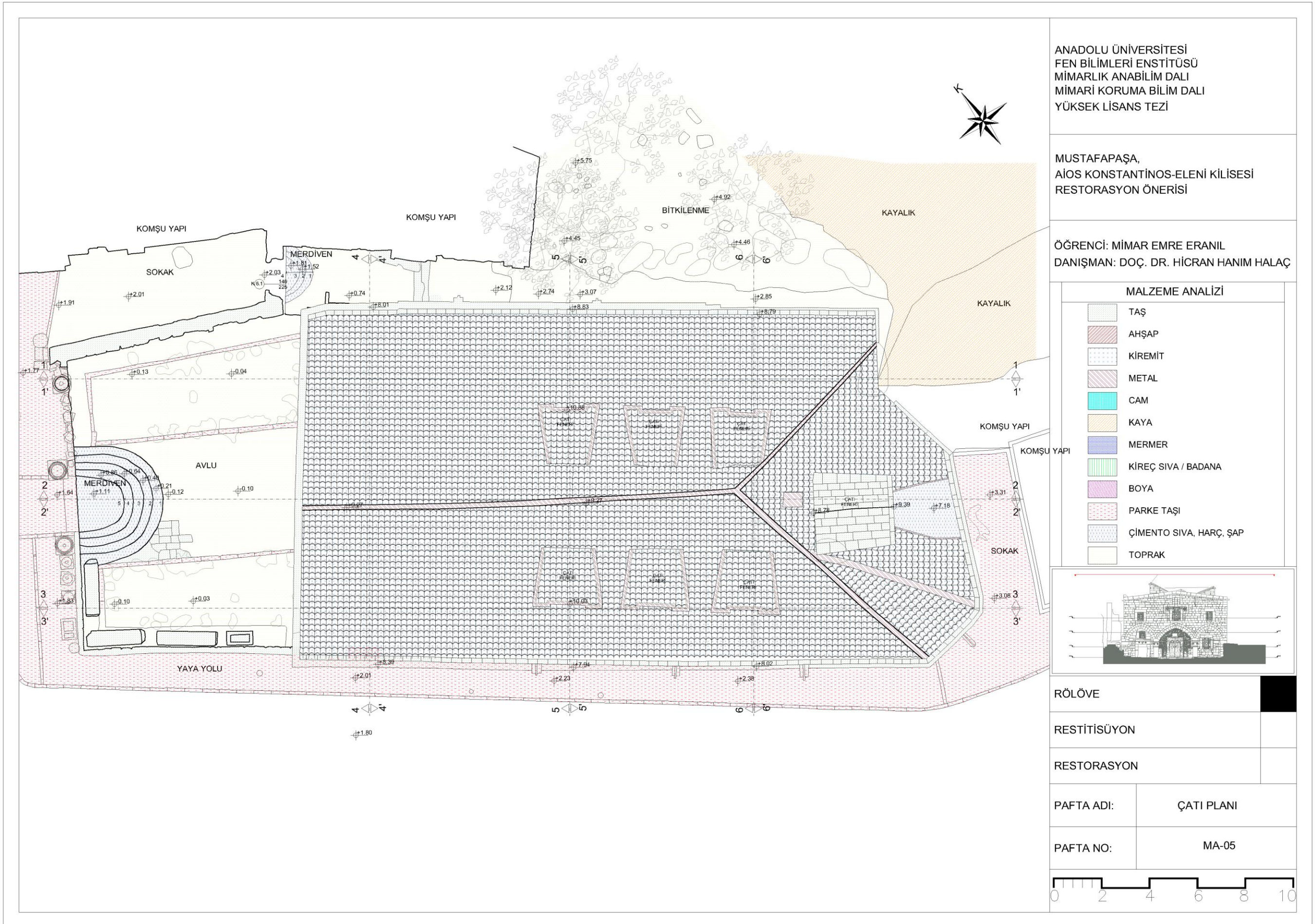
PAFTA NO:

MA-02

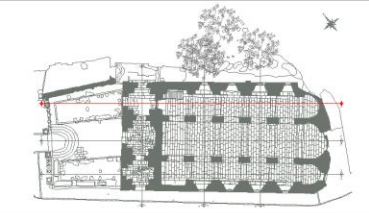
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HICRAN HANIM HALAÇ

MALZEME ANALİZİ

	TAŞ
	AHŞAP
	KİREMİT
	METAL
	CAM
	KAYA
	MERMER
	KİREÇ SIVA / BADANA
	BOYA
	PARKE TAŞI
	ÇİMENTO SIVA, HARÇ, ŞAP
	TOPRAK

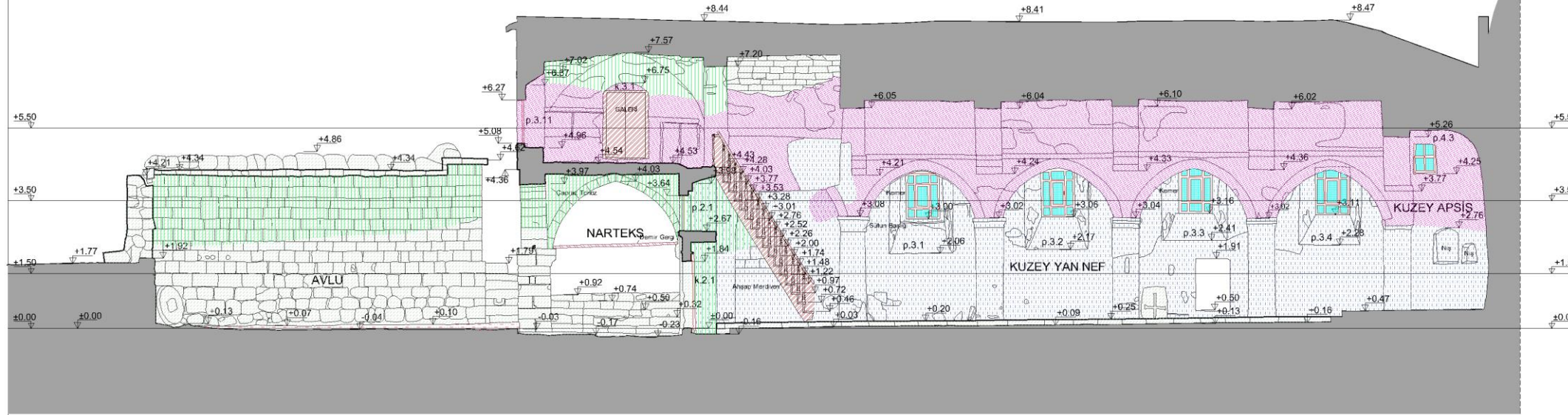
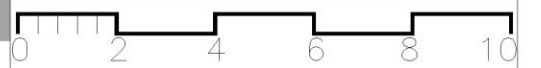
RÖLÖVE

RESTİTÜSİYON

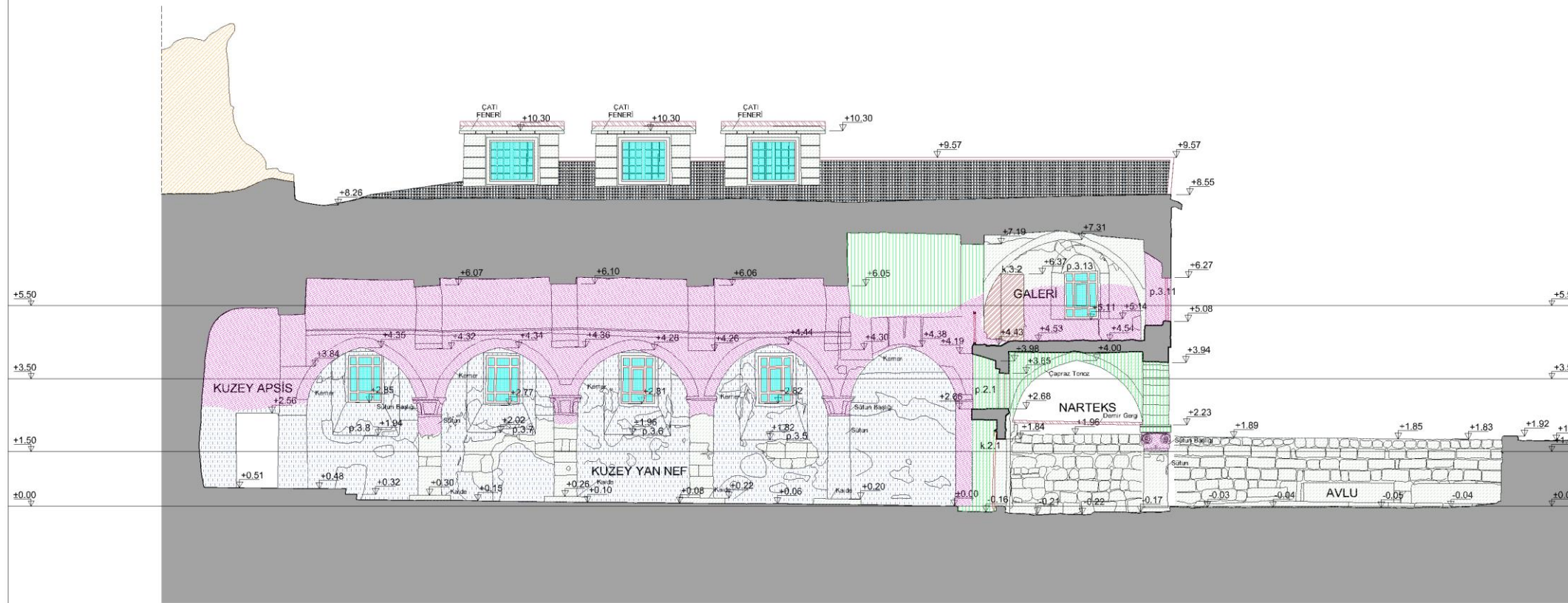
RESTORASYON

PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ
1'-1' KESİTİ

PAFTA NO: MA-06

1-1 KESİTİ

1'-1' KESİTİ

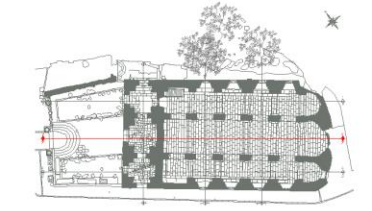
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENI KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

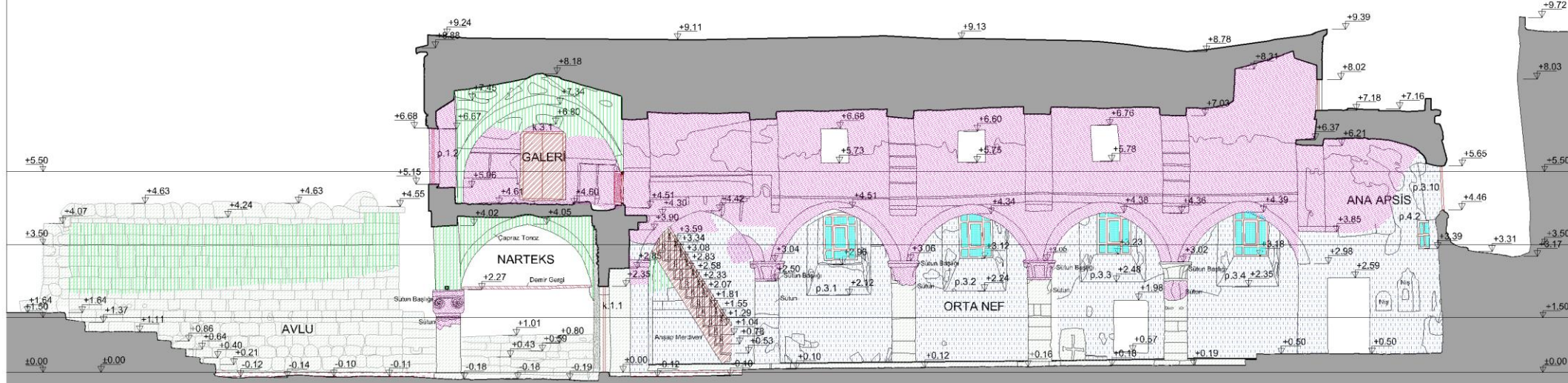
ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HICRAN HANIM HALAÇ

MALZEME ANALİZİ

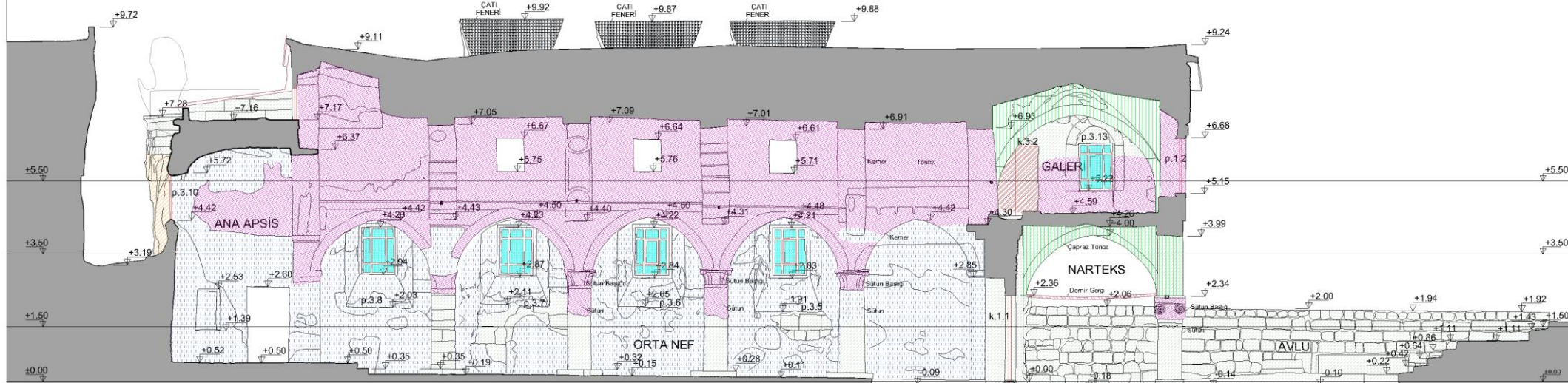
	TAŞ
	AHŞAP
	KİREMİT
	METAL
	CAM
	KAYA
	MERMER
	KİREÇ SIVA / BADANA
	BOYA
	PARKE TAŞI
	ÇİMENTO SIVA, HARÇ, ŞAP
	TOPRAK

2-2 KESİTİ

2'-2' KESİTİ

RÖLÖVE

RESTİTÜSİYON

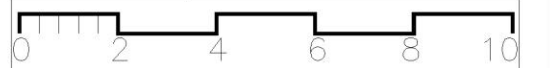
RESTORASYON

PAFTA ADI:

2-2 KESİTİ
2'-2' KESİTİ

PAFTA NO:

MA-07

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

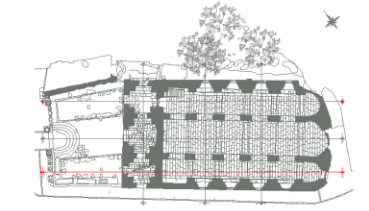
MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

MALZEME ANALİZİ

	TAŞ
	AHŞAP
	KİREMİT
	METAL
	CAM
	KAYA
	MERMER
	KİREÇ SIVA / BADANA
	BOYA
	PARKE TAŞI
	ÇİMENTO SIVA, HARÇ, ŞAP
	TOPRAK

3-3 KESİTİ

RÖLÖVE

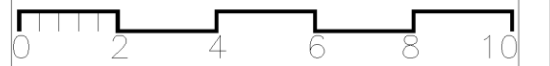
RESTİTİSÜYON

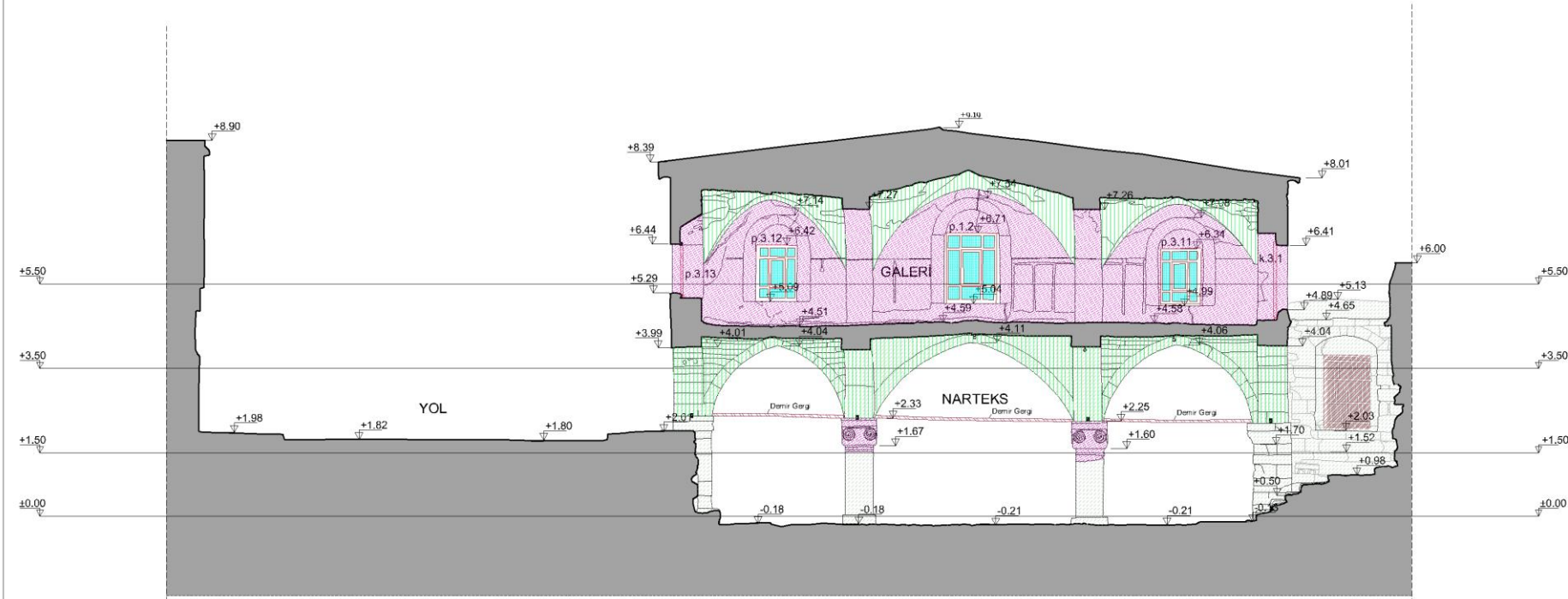
RESTORASYON

PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ

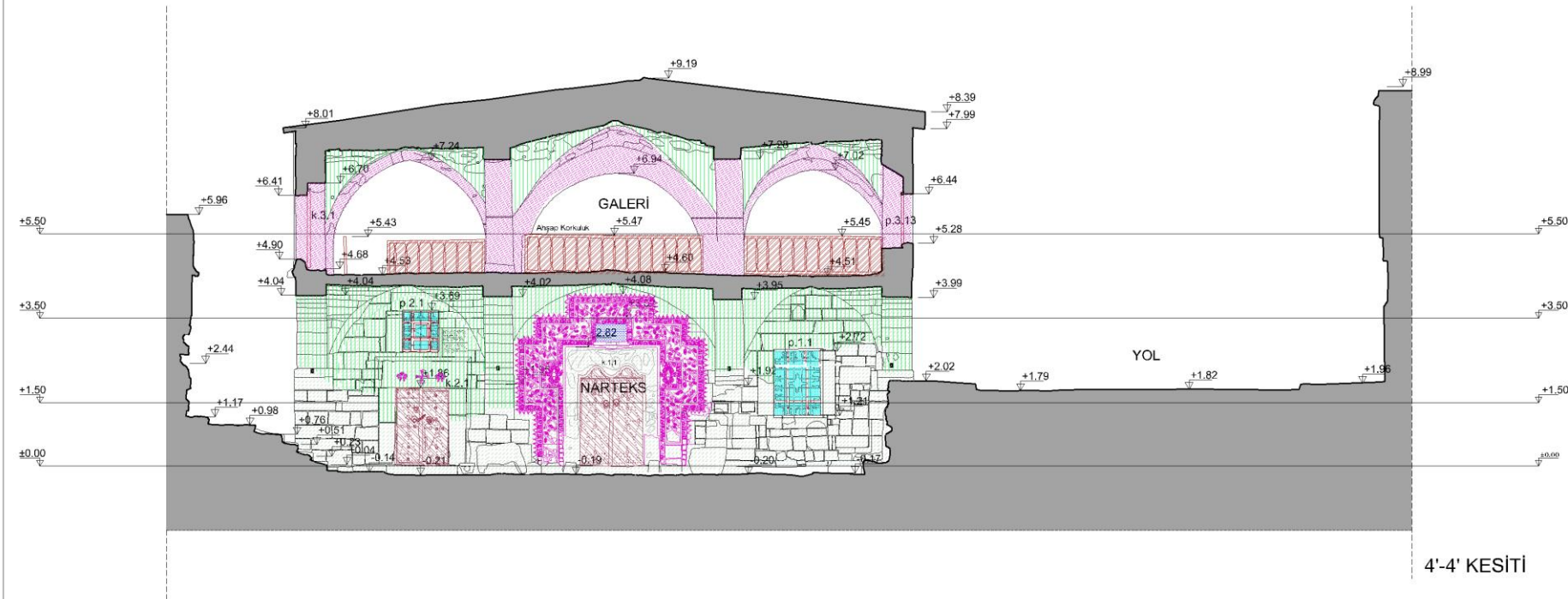
PAFTA NO: MA-08

3'-3' KESİTİ

4-4 KESİTİ

4'-4' KESİTİ

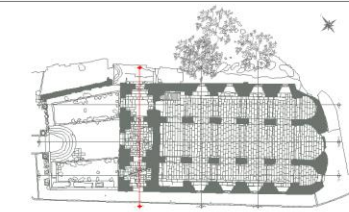
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

MALZEME ANALİZİ

	TAŞ
	AHŞAP
	KİREMIT
	METAL
	CAM
	KAYA
	MERMER
	KİREÇ SIVA / BADANA
	BOYA
	PARKE TAŞI
	ÇİMENTO SIVA, HARÇ, ŞAÇ
	TOPRAK

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: 4-4 KESİTİ
4'-4' KESİTİ

PAFTA NO: MA-09

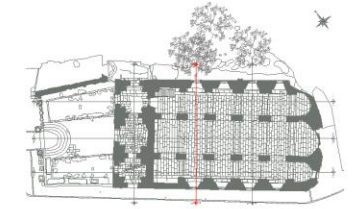
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

MALZEME ANALİZİ

	TAŞ
	AHŞAP
	KİREMİT
	METAL
	CAM
	KAYA
	MERMER
	KİREÇ SIVA / BADANA
	BOYA
	PARKE TAŞI
	ÇİMENTO SIVA, HARÇ, ŞAP
	TOPRAK

RÖLÖVE

RESTITİSÜYON

RESTORASYON

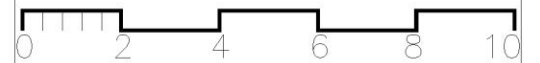
PAFTA ADI:

5-5 KESİTİ

5'-5' KESİTİ

PAFTA NO:

MA-10

5-5 KESİTİ

5'-5' KESİTİ

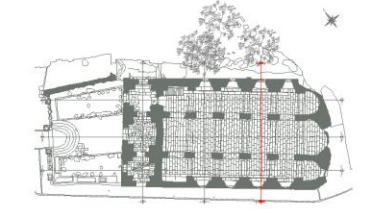
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

MALZEME ANALİZİ

- TAŞ
- AHŞAP
- KİREMİT
- METAL
- CAM
- KAYA
- MERMER
- KİREÇ SIVA / BADANA
- BOYA
- PARKE TAŞI
- ÇİMENTO SIVA, HARÇ, ŞAP
- TOPRAK

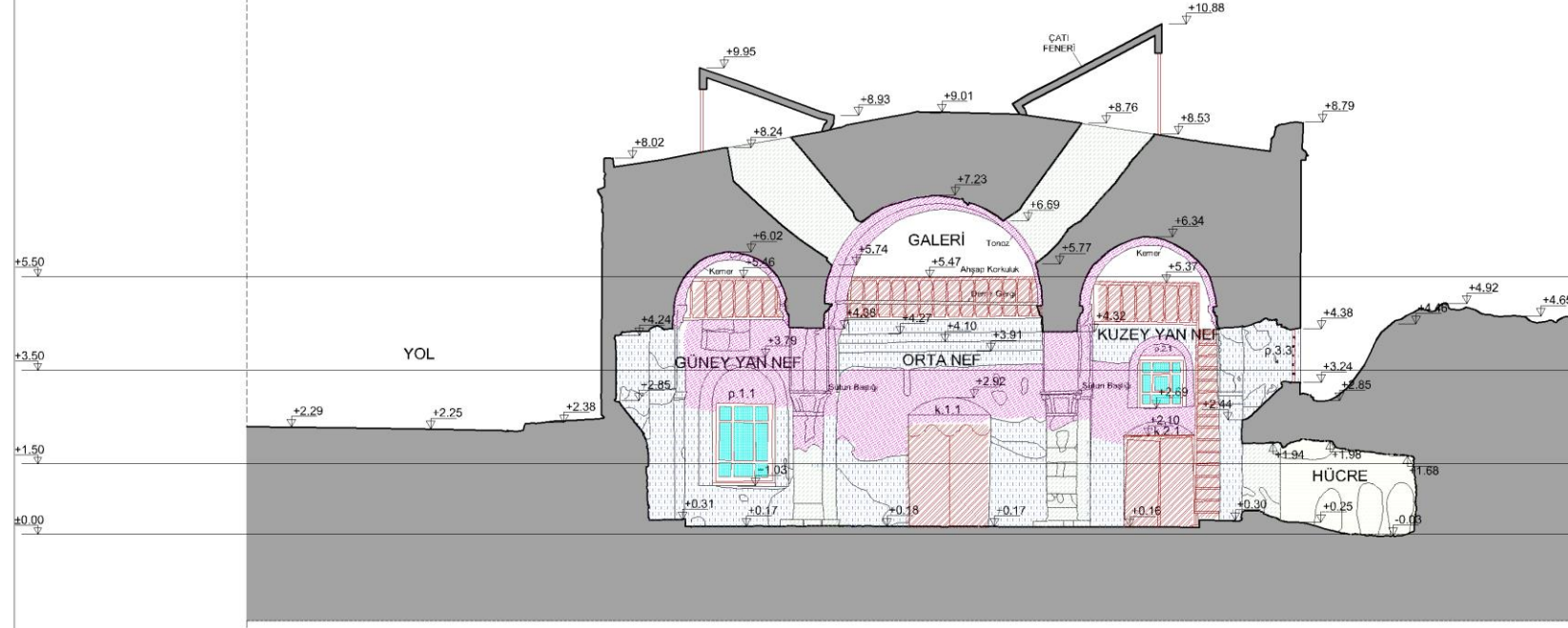
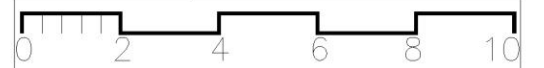
RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

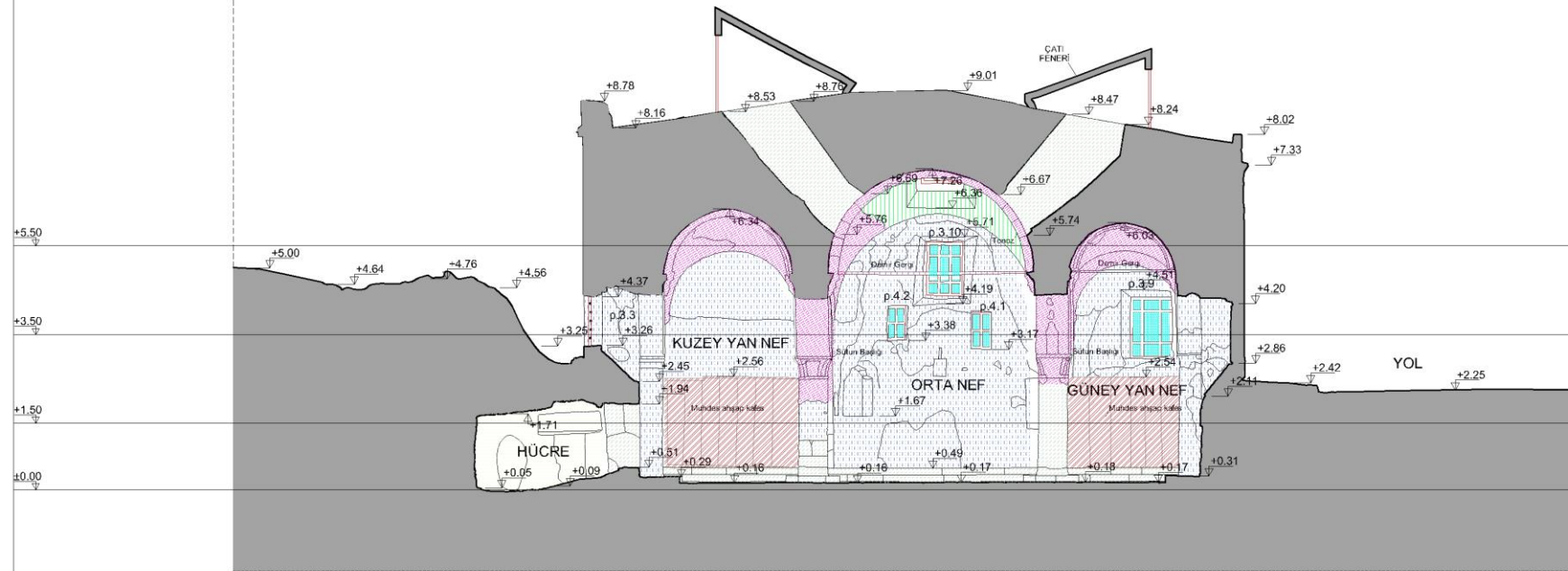
RESTORASYON

PAFTA ADI: 6-6 KESİTİ
6'-6' KESİTİ

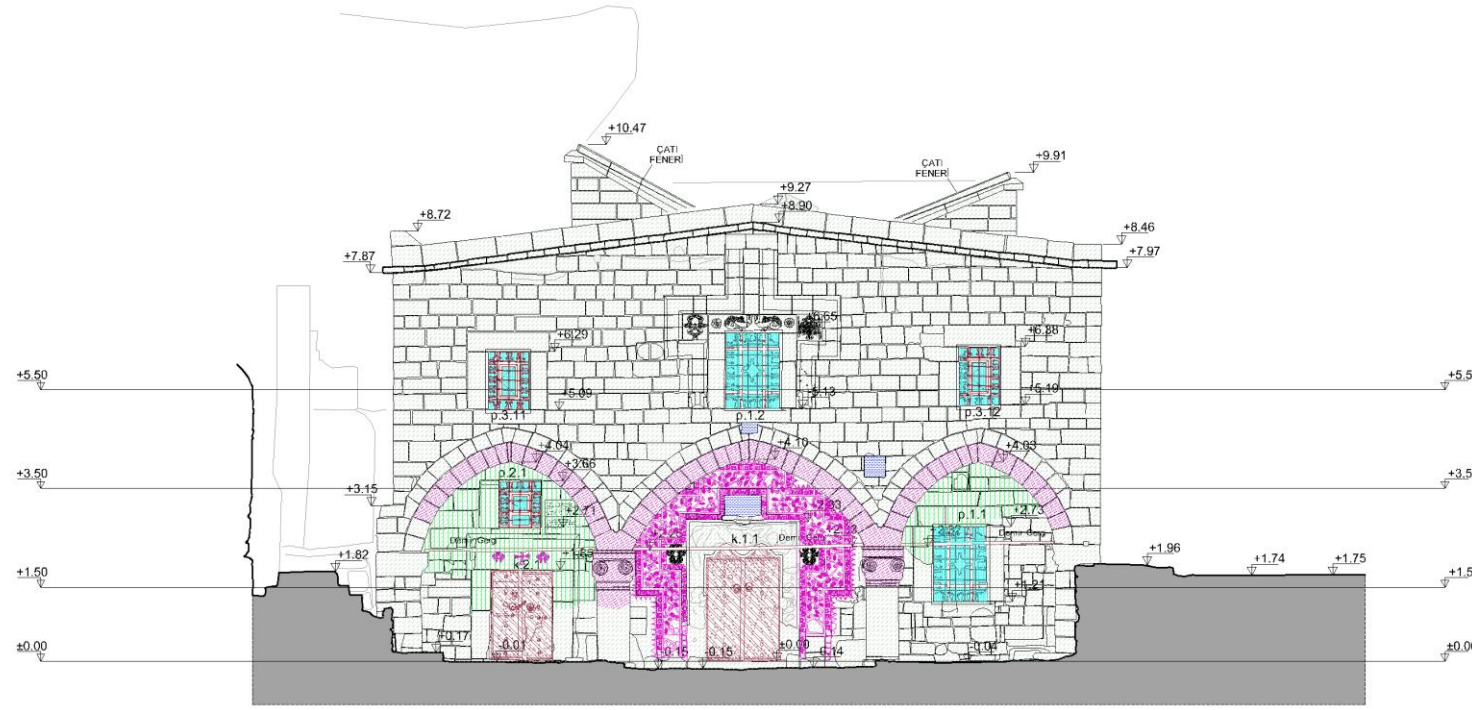
PAFTA NO: MA-11

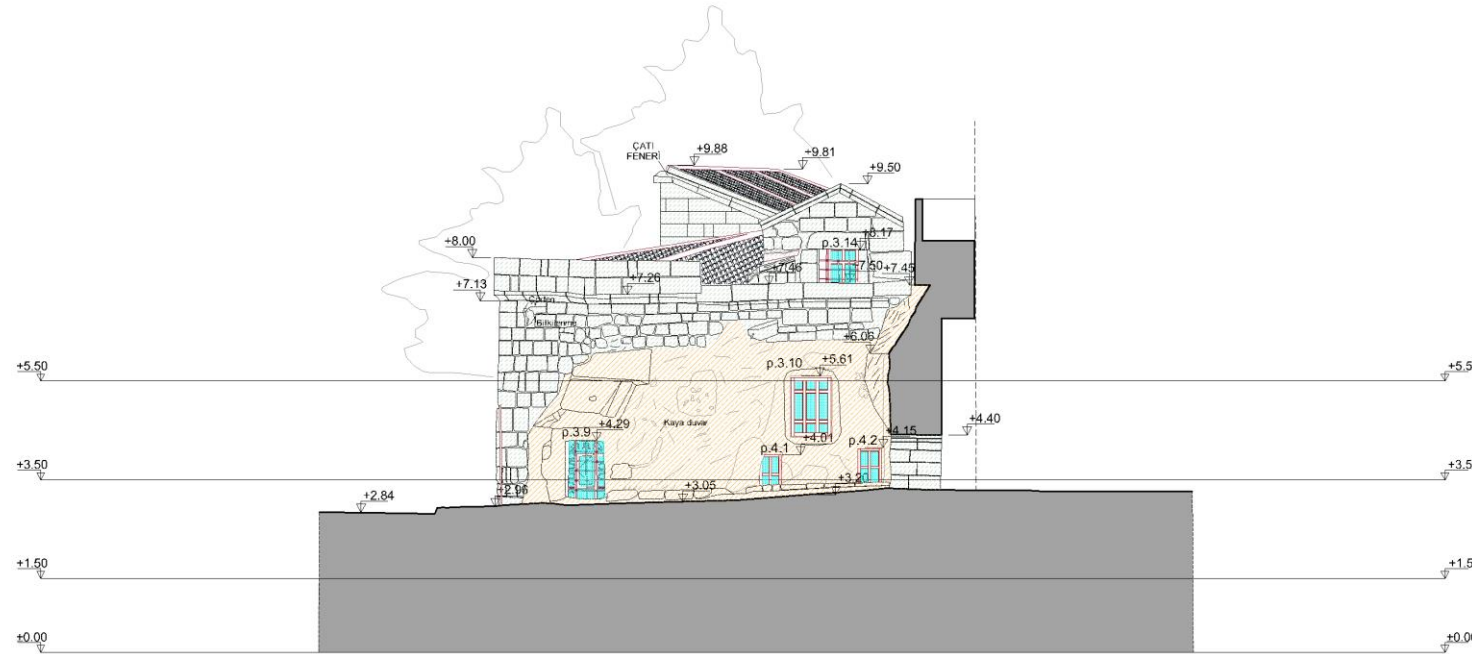
6-6 KESİTİ

6'-6' KESİTİ

BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

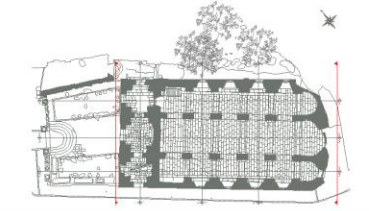
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

MALZEME ANALİZİ

	TAŞ
	AHŞAP
	KİREMİT
	METAL
	CAM
	KAYA
	MERMER
	KİREÇ SIVA / BADANA
	BOYA
	PARKE TAŞI
	ÇİMENTO SIVA, HARÇ, ŞAP
	TOPRAK

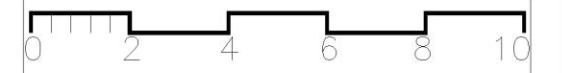
RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: BATI CEPHESİ
DOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: MA-12

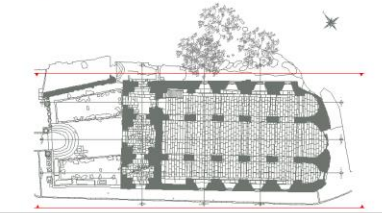
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

MALZEME ANALİZİ

	TAŞ
	AHŞAP
	KİREMİT
	METAL
	CAM
	KAYA
	MERMER
	KİREÇ SIVA / BADANA
	BOYA
	PARKE TAŞI
	ÇİMENTO SIVA, HARÇ, ŞAP
	TOPRAK

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

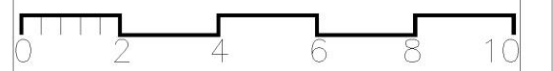
RESTORASYON

PAFTA ADI:

GÜNEY CEPHESİ
KUZEY CEPHESİ

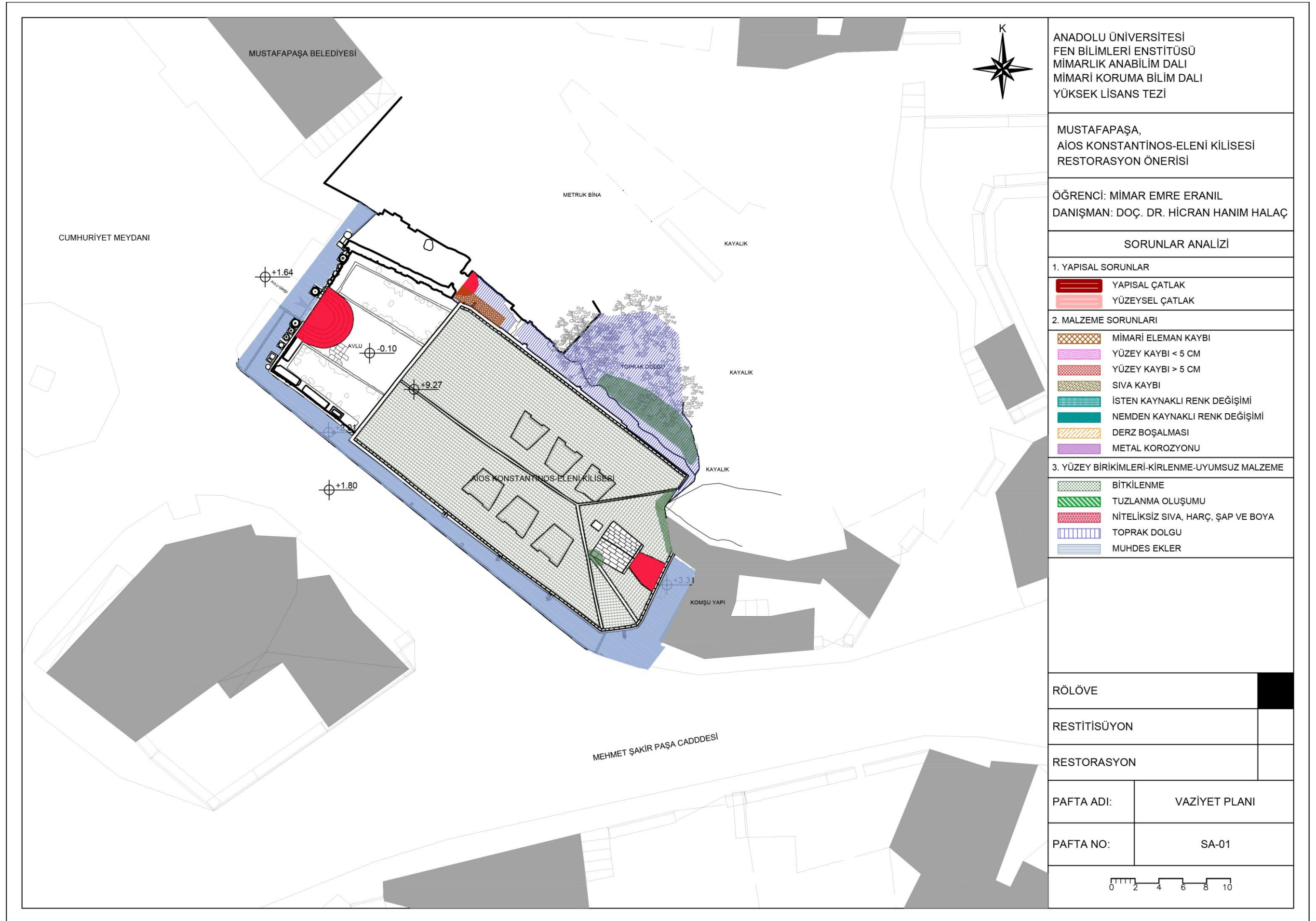
PAFTA NO:

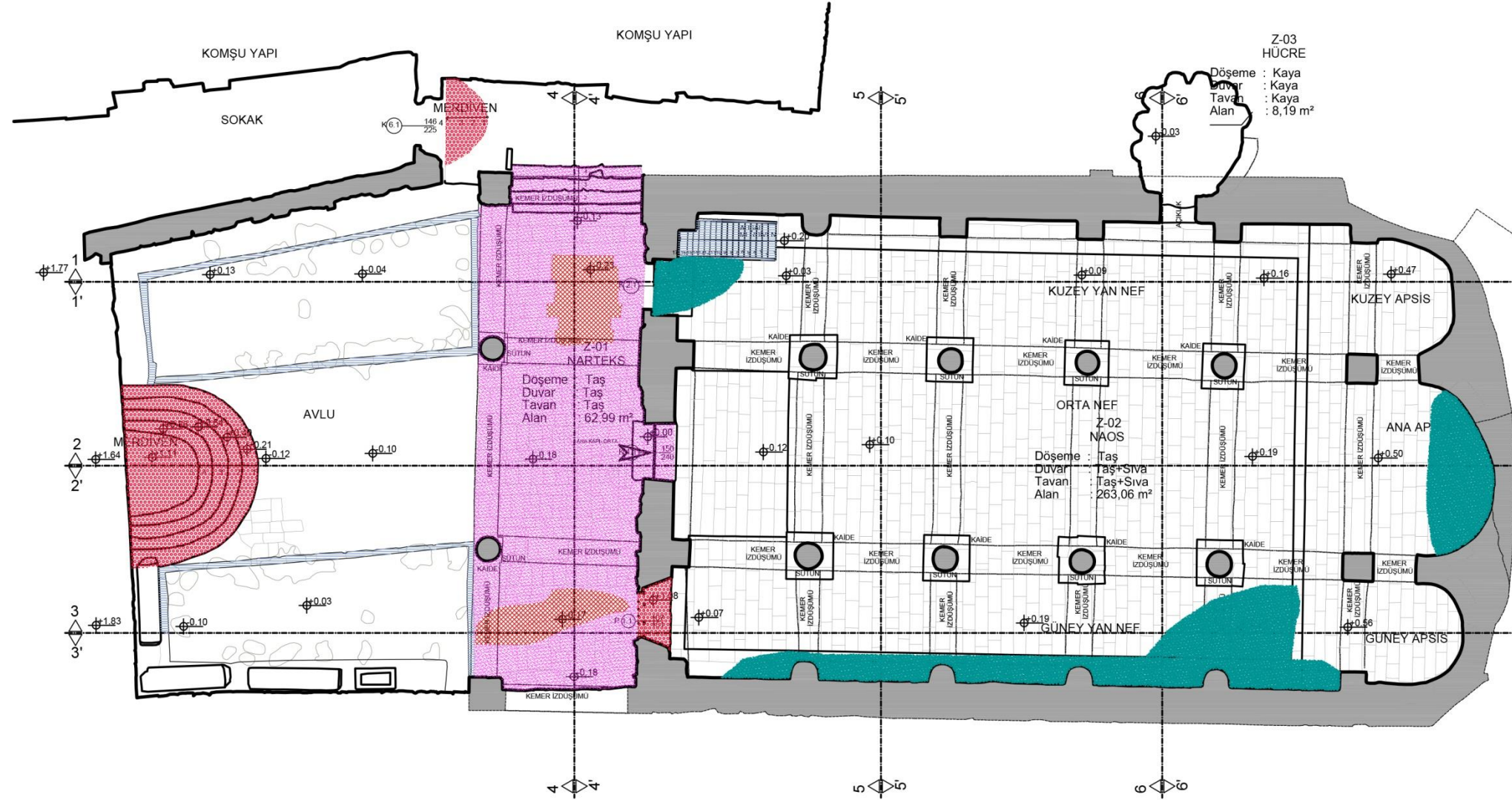
MA-13

GÜNEY CEPHESİ

KUZEY CEPHESİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

SORUNLAR ANALİZİ

1. YAPISAL SORUNLAR

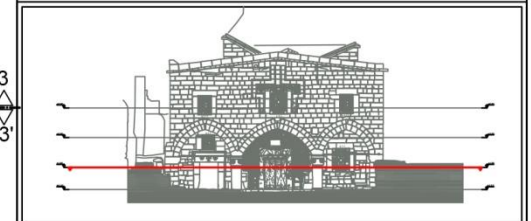
- YAPISAL ÇATLAK
- YÜZEYSEL ÇATLAK

2. MALZEME SORUNLARI

- MİMARİ ELEMAN KAYBI
- YÜZEY KAYBI < 5 CM
- YÜZEY KAYBI > 5 CM
- SIVA KAYBI
- İSTEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- NEMDEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- DERZ BOŞALMASI
- METAL KOROZYONU

3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLENME-UYUMSUZ MALZEME

- BİTKİLENME
- TUZLANMA OLUŞUMU
- NİTELİKSİZ SIVA, HARÇ, ŞAP VE BOYA
- TOPRAK DOLGU
- MUHDES EKLER

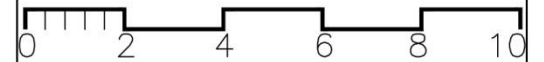
RÖLÖVE

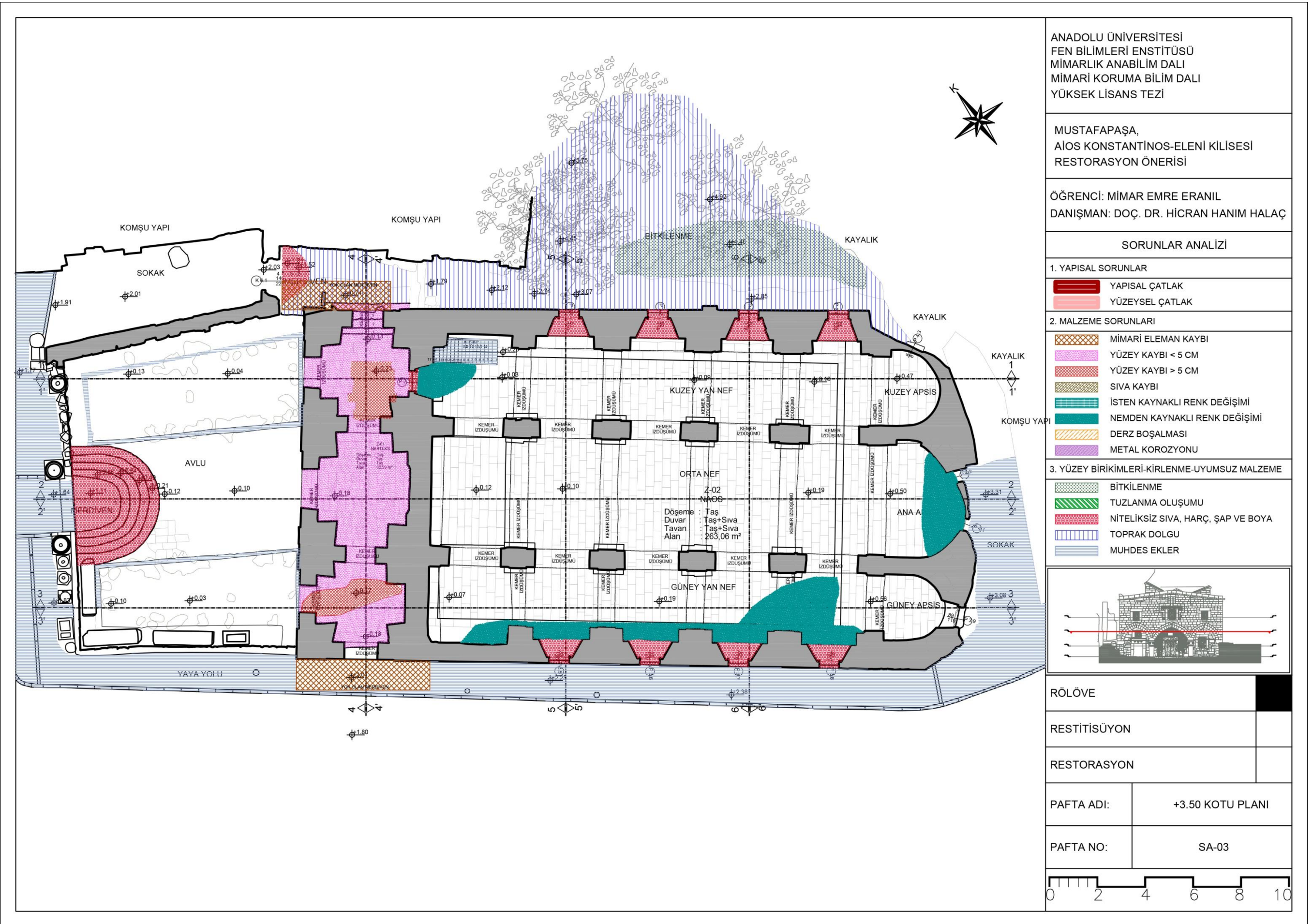
RESTİTİSÜYON

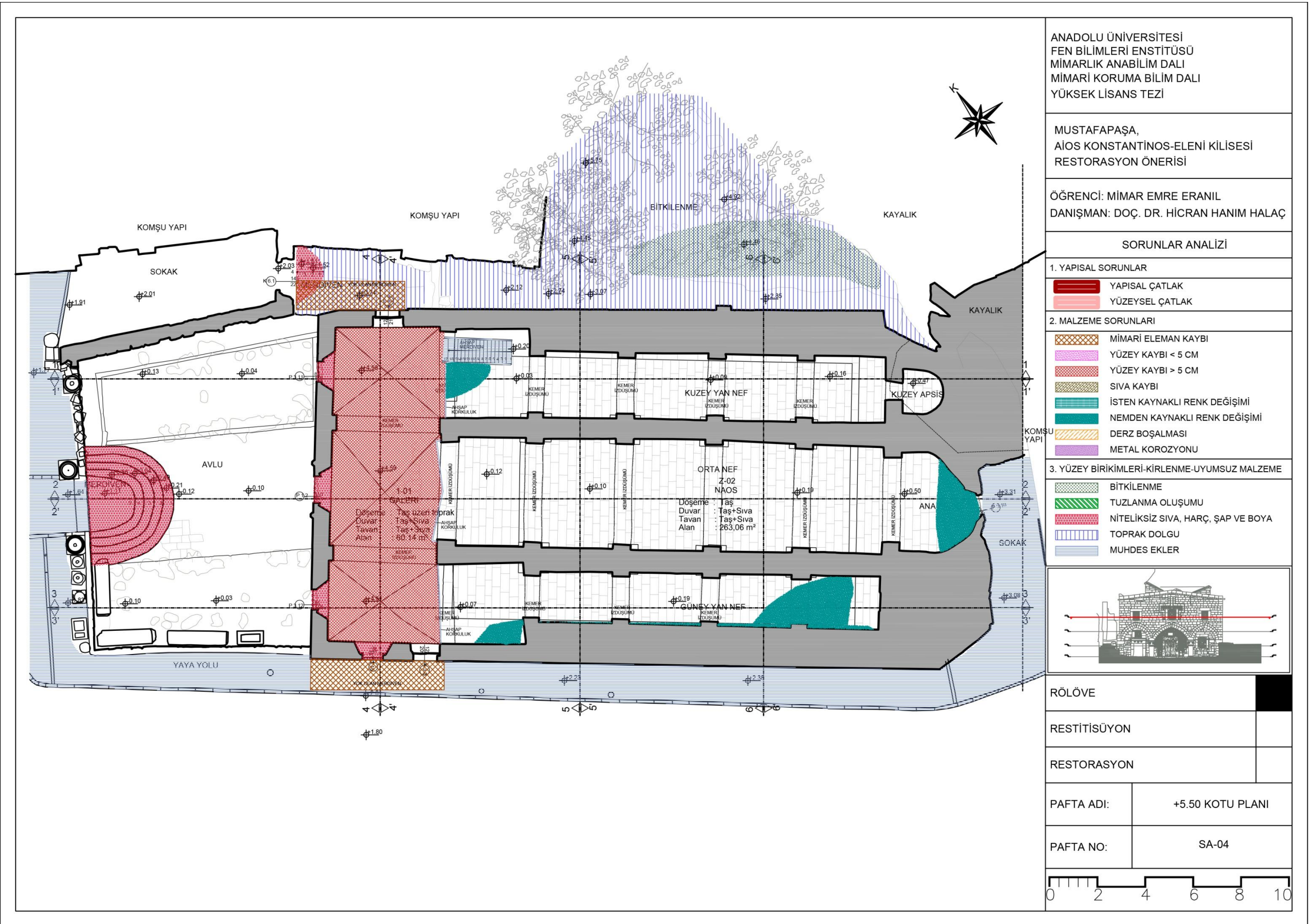
RESTORASYON

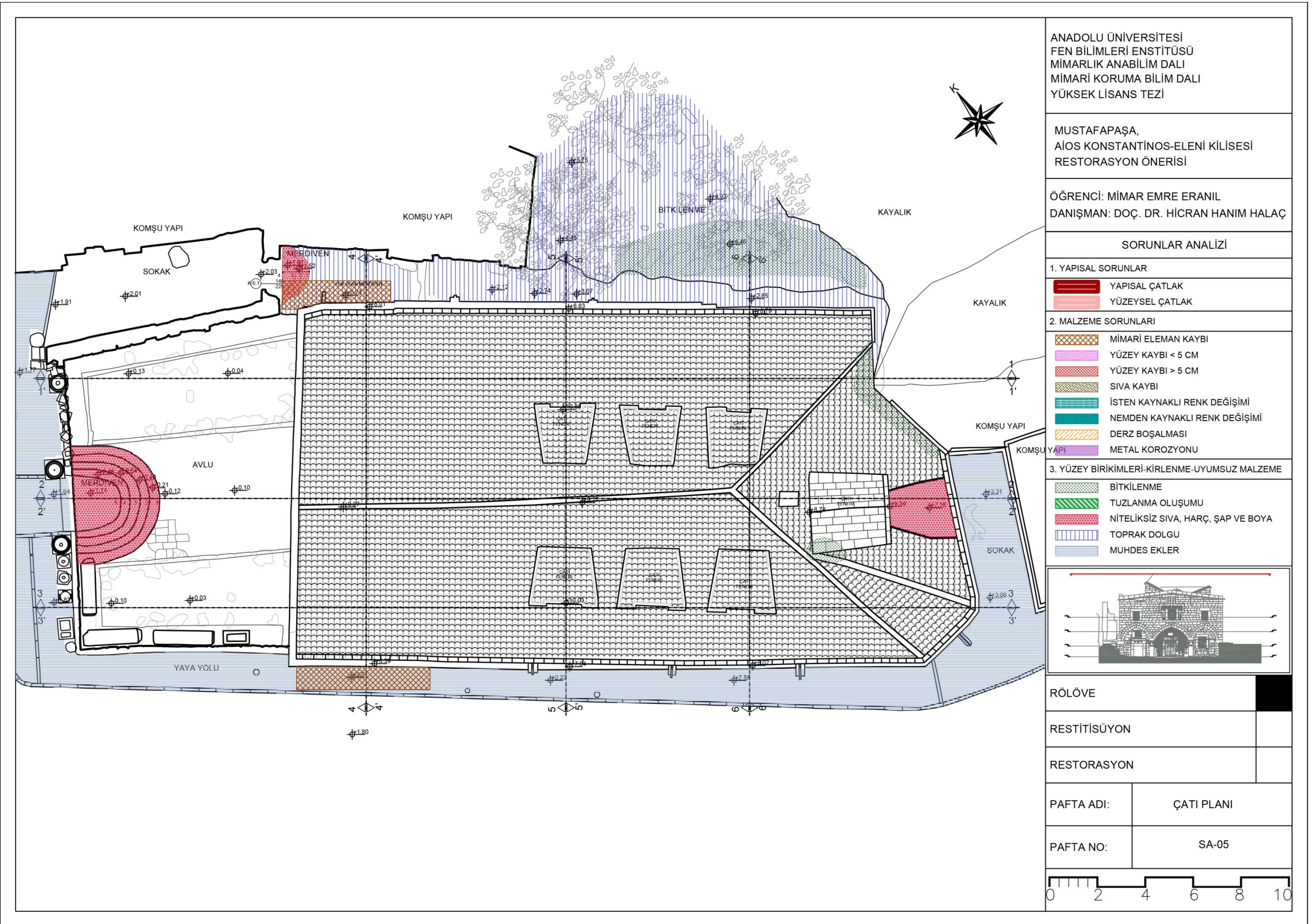
PAFTA ADI: +1.50 KOTU PLANI

PAFTA NO: SA-02

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

SORUNLAR ANALİZİ

1. YAPISAL SORUNLAR

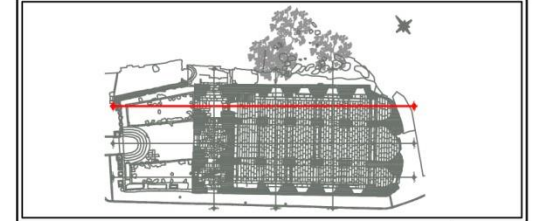
- YAPISAL ÇATLAK
- YÜZEYSEL ÇATLAK

2. MALZEME SORUNLARI

- MİMARİ ELEMAN KAYBI
- YÜZEY KAYBI < 5 CM
- YÜZEY KAYBI > 5 CM
- SIVA KAYBI
- İSTEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- NEMDEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- DERZ BOŞALMASI
- METAL KOROZYONU

3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLENME-UYUMSUZ MALZEME

- BİTKİLENME
- TUZLANMA OLUŞUMU
- NİTELİKSİZ SIVA, HARÇ, ŞAP VE BOYA
- TOPRAK DOLGU
- MUHDES EKLER

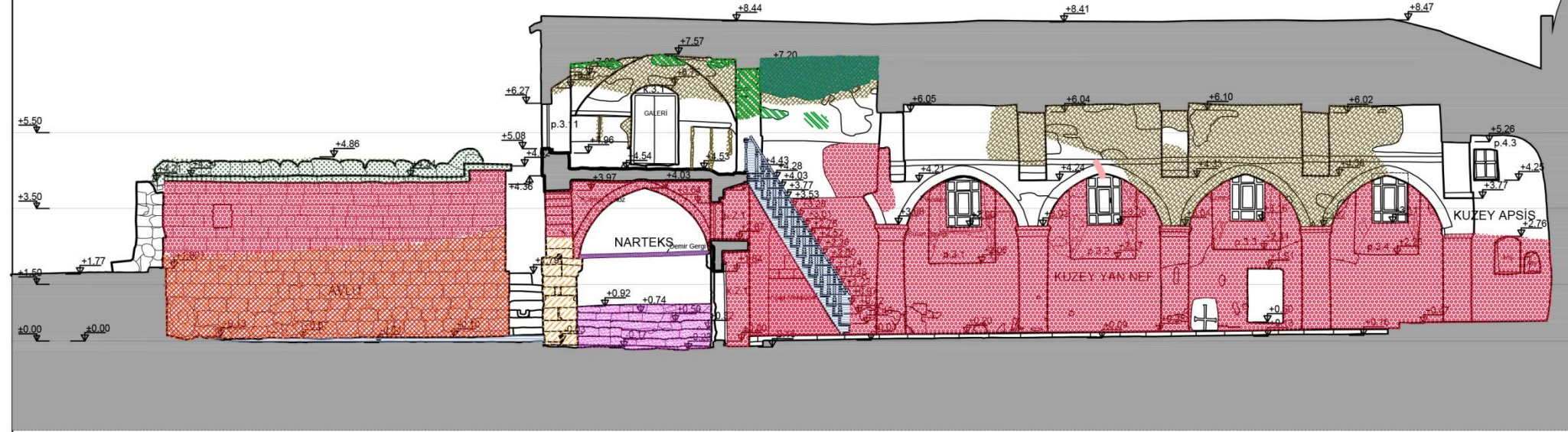
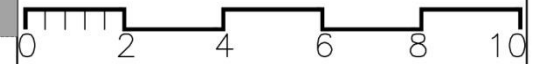
RÖLÖVE

RESTİTÜSİYON

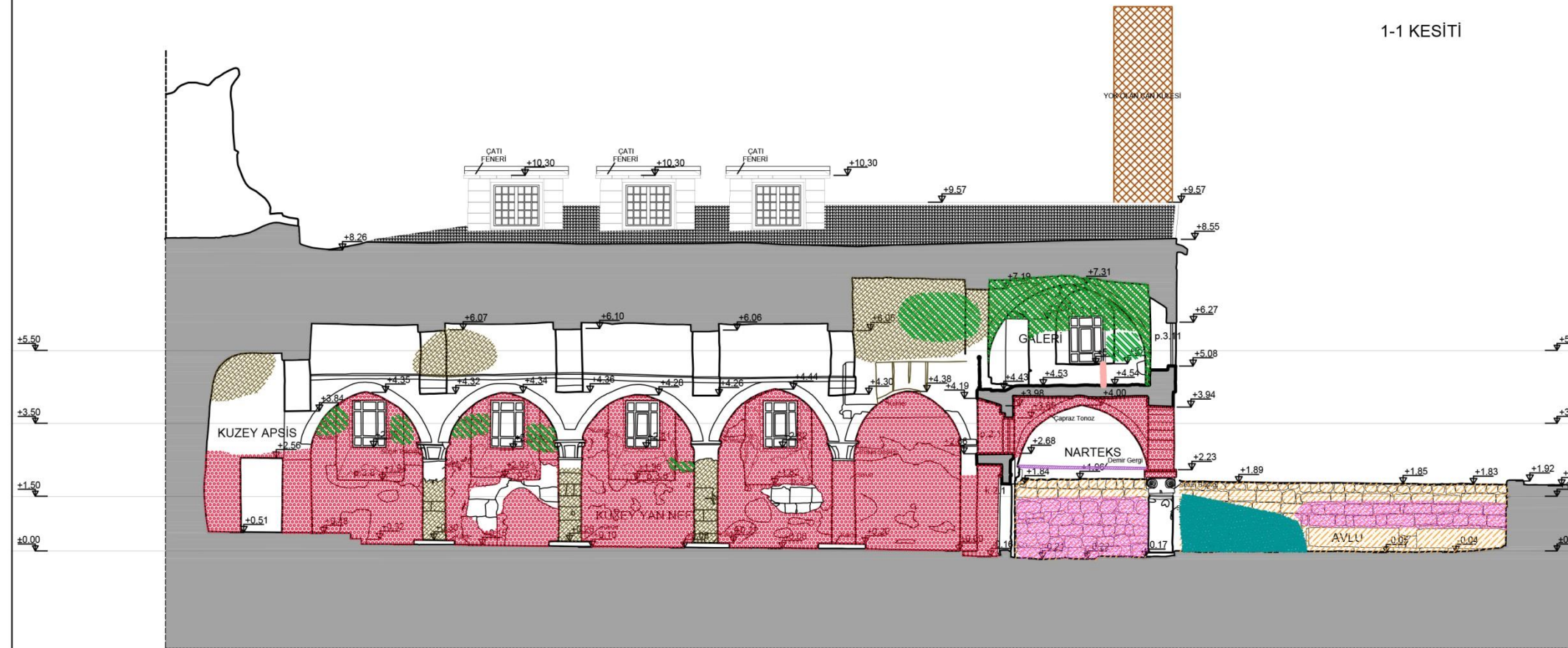
RESTORASYON

PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ
1'-1' KESİTİ

PAFTA NO: SA-06

1-1 KESİTİ

1'-1' KESİTİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

SORUNLAR ANALİZİ

1. YAPISAL SORUNLAR

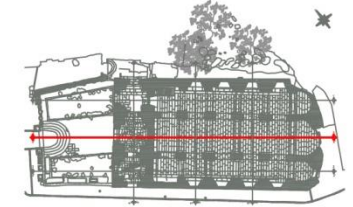
- YAPISAL ÇATLAK
- YÜZEYSEL ÇATLAK

2. MALZEME SORUNLARI

- MİMARİ ELEMAN KAYBI
- YÜZEY KAYBI < 5 CM
- YÜZEY KAYBI > 5 CM
- SIVA KAYBI
- İSTEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- NEMDEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- DERZ BOŞALMASI
- METAL KOROZYONU

3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLİLİK-UYUMSUZ MALZEME

- BİTKİLENME
- TUZLANMA OLUŞUMU
- NİTELİKSİZ SIVA, HARÇ, ŞAP VE BOYA
- TOPRAK DOLGU
- MUHDES EKLER

RÖLÖVE

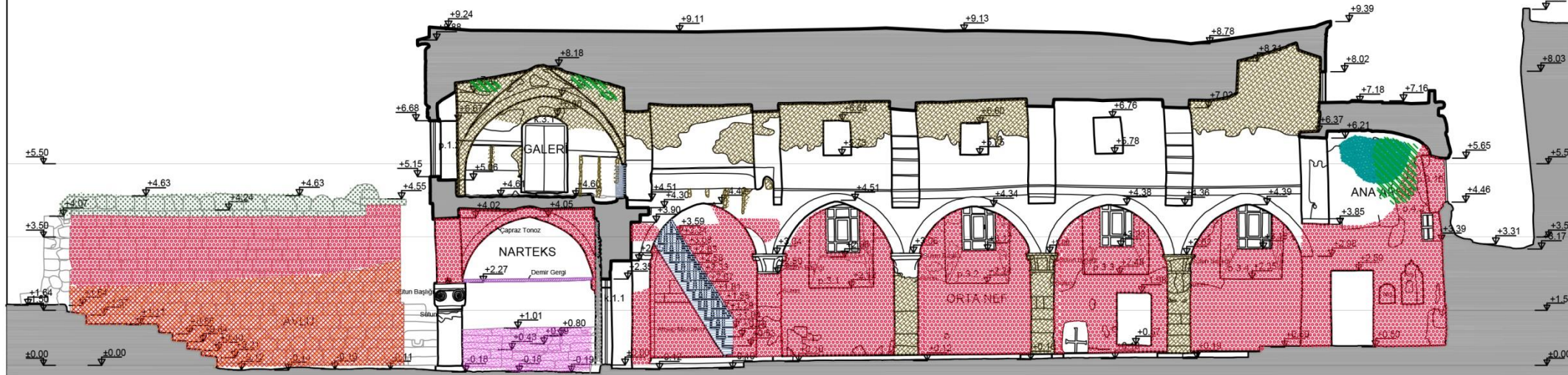
RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ
2'-2' KESİTİ

PAFTA NO: SA-07

2'-2' KESİTİ

2-2 KESİTİ

2'-2' KESİTİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

SORUNLAR ANALİZİ

1. YAPISAL SORUNLAR

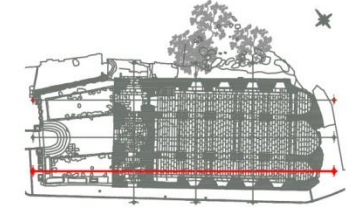
- YAPISAL ÇATLAK
- YÜZEYSEL ÇATLAK

2. MALZEME SORUNLARI

- MİMARİ ELEMAN KAYBI
- YÜZEY KAYBI < 5 CM
- YÜZEY KAYBI > 5 CM
- SIVA KAYBI
- İSTEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- NEMDEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- DERZ BOŞALMASI
- METAL KOROZYONU

3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLENME-UYUMSUZ MALZEME

- BİTKİLENME
- TUZLANMA OLUŞUMU
- NİTELİKSİZ SIVA, HARÇ, ŞAP VE BOYA
- TOPRAK DOLGU
- MUHDES EKLER

RÖLÖVE

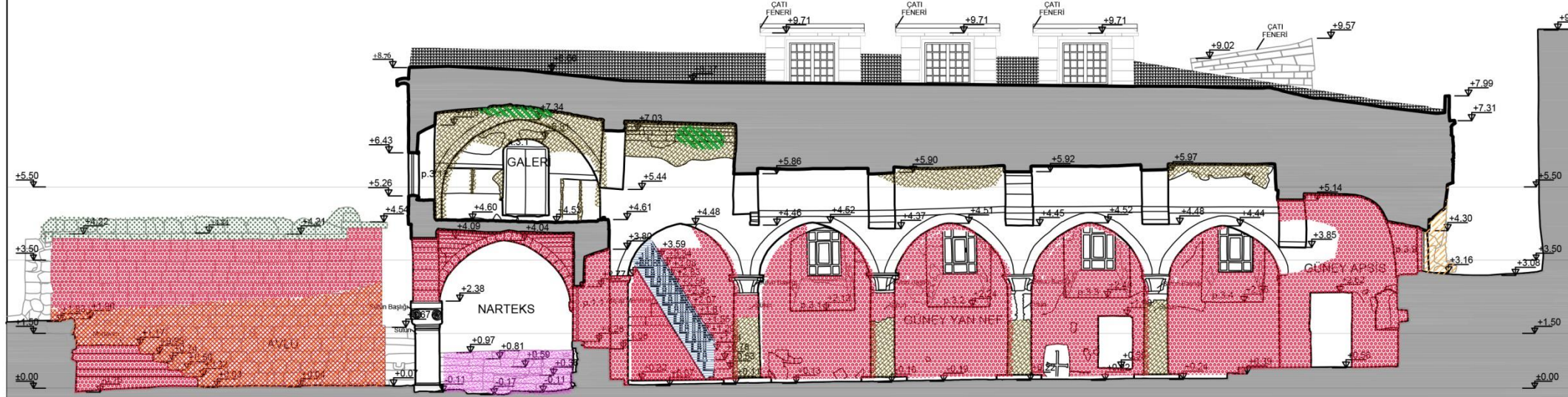
RESTİTÜSYON

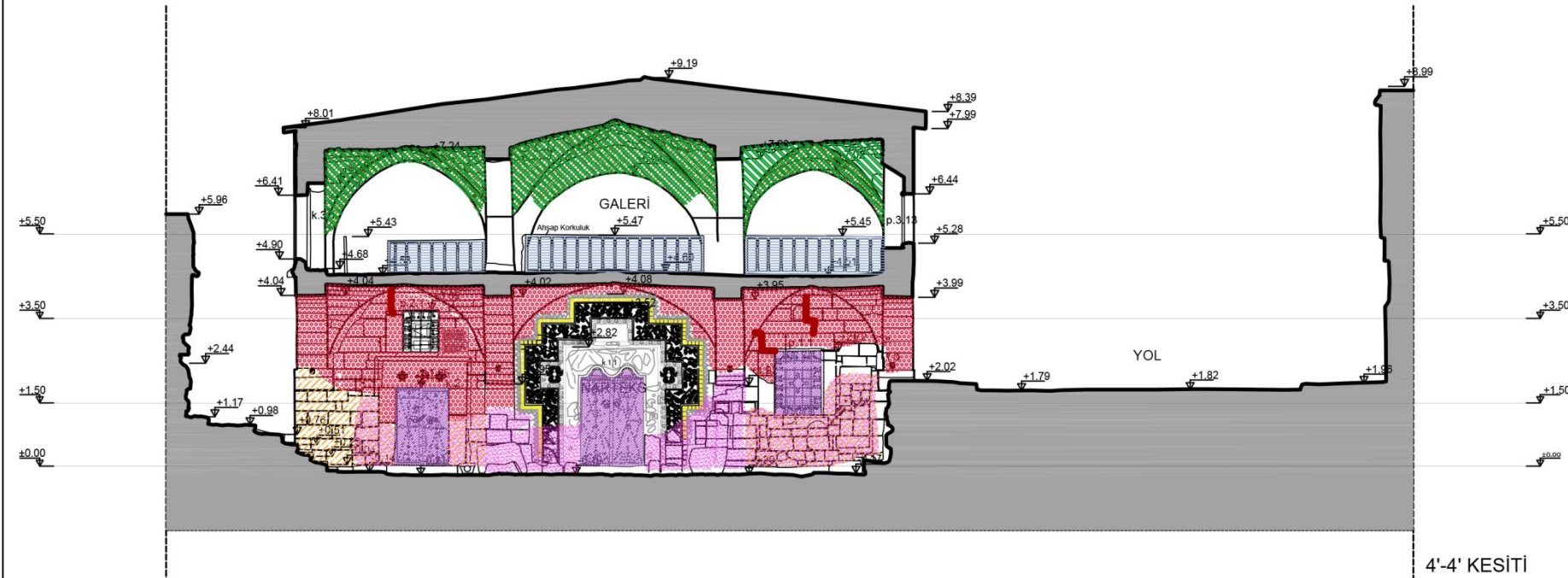
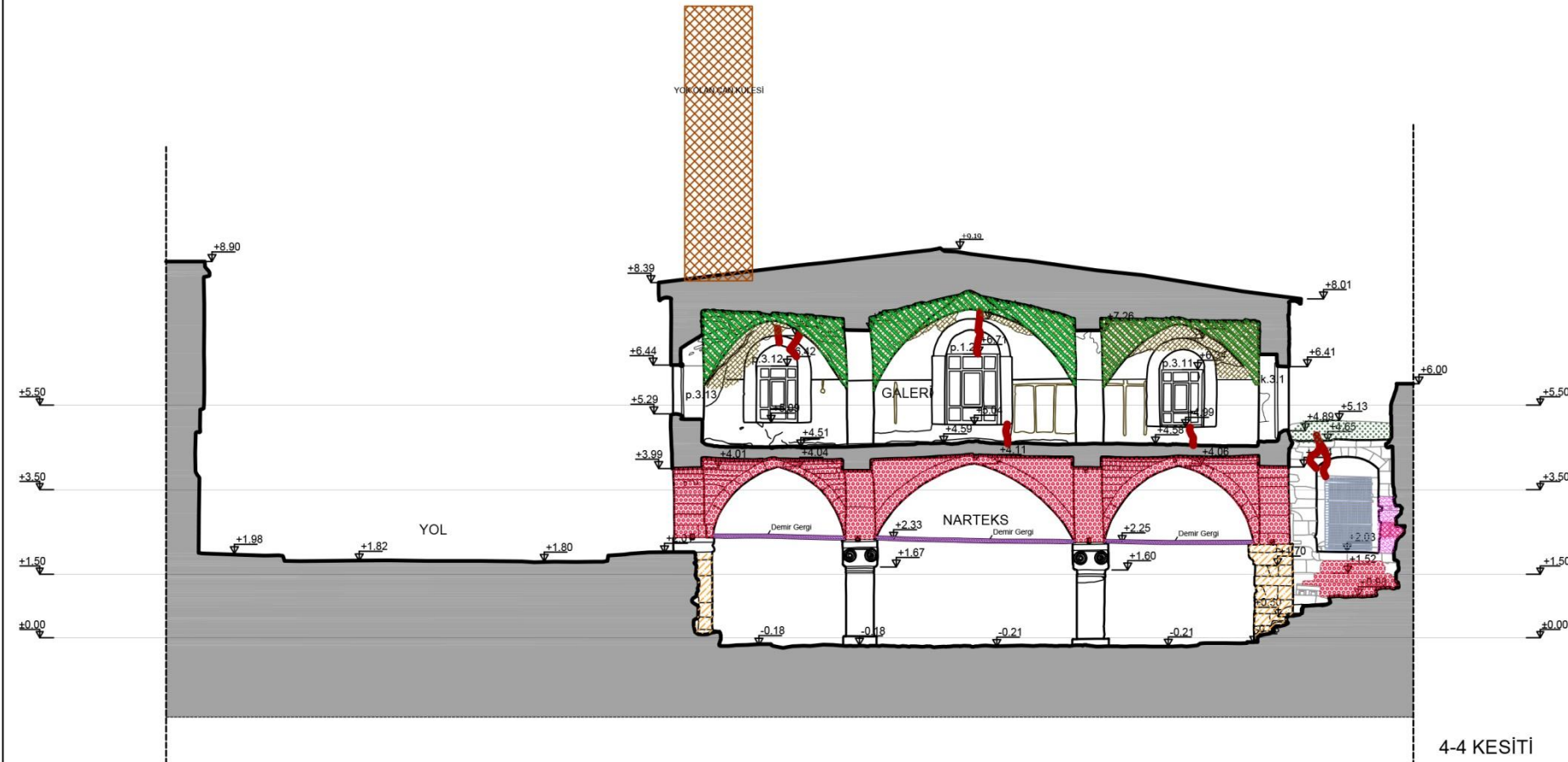
RESTORASYON

PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ
3'-3' KESİTİ

PAFTA NO: SA-08

3'-3' KESİTİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

SORUNLAR ANALİZİ

1. YAPISAL SORUNLAR

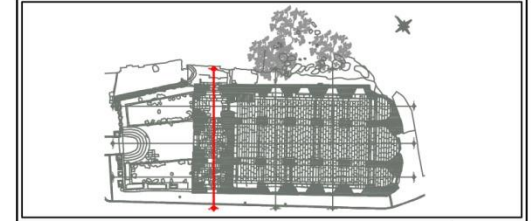
- YAPISAL ÇATLAK
- YÜZEYSEL ÇATLAK

2. MALZEME SORUNLARI

- MİMARİ ELEMAN KAYBI
- YÜZEY KAYBI < 5 CM
- YÜZEY KAYBI > 5 CM
- SIVA KAYBI
- İSTEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- NEMDEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- DERZ BOŞALMASI
- METAL KOROZYONU

3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLENME-UYUMSUZ MALZEME

- BİTKİLENME
- TUZLANMA OLUŞUMU
- NİTELİKSİZ SIVA, HARÇ, ŞAP VE BOYA
- TOPRAK DOLGU
- MUHDES EKLER

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

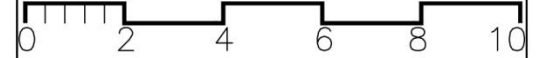
PAFTA ADI:

4-4 KESİTİ

4'-4' KESİTİ

PAFTA NO:

SA-09

1. YAPISAL SORUNLAR

2. MALZEME SORUNLARI

2. MALZEME SORUNLARI

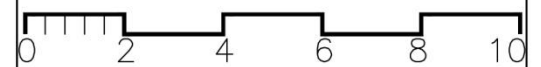
3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLENME-UYUMSUZ MALZEME

Architectural section drawing of a building. A red double-headed vertical arrow is positioned in the center of the drawing, spanning the height of the main structure. The drawing shows internal details like stairs and structural elements. A small star symbol is located in the upper right corner of the drawing area.

RESTİTİSÜYON

PAFTA ADI:	5-5 KESİTİ
	5'-5' KESİTİ

PAFTA NO:	SA-10
-----------	-------

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

SORUNLAR ANALİZİ

1. YAPISAL SORUNLAR

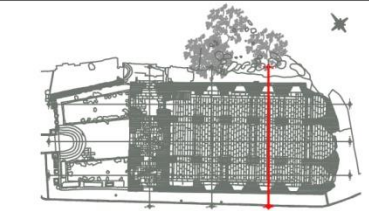
- YAPISAL ÇATLAK
- YÜZEYSEL ÇATLAK

2. MALZEME SORUNLARI

- MİMARİ ELEMAN KAYBI
- YÜZEY KAYBI < 5 CM
- YÜZEY KAYBI > 5 CM
- SIVA KAYBI
- İSTEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- NEMDEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- DERZ BOŞALMASI
- METAL KOROZYONU

3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLENME-UYUMSUZ MALZEME

- BİTKİLENME
- TUZLANMA OLUŞUMU
- NİTELİKSİZ SIVA, HARÇ, ŞAP VE BOYA
- TOPRAK DOLGU
- MUHDES EKLER

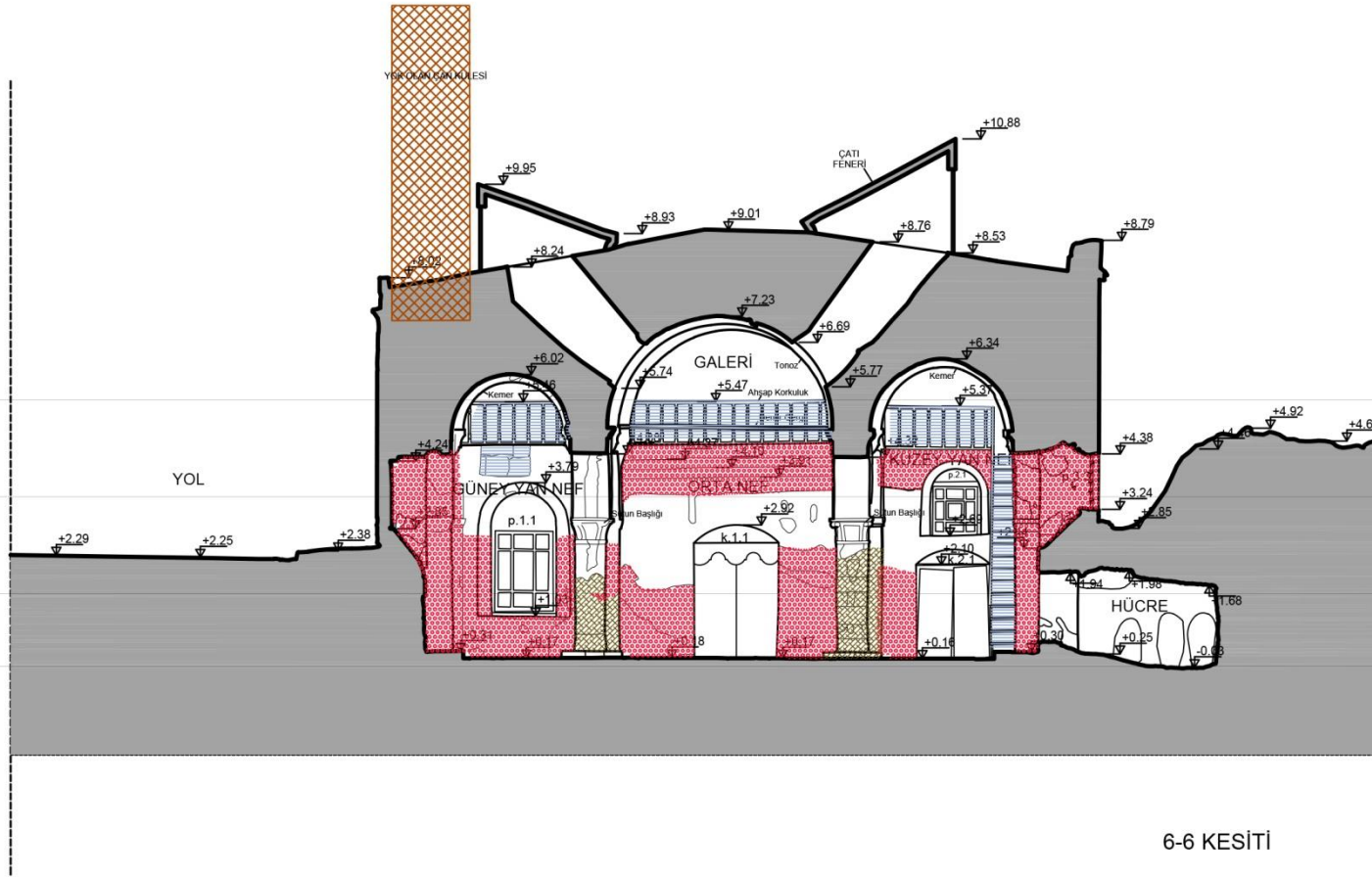
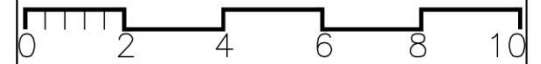
RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

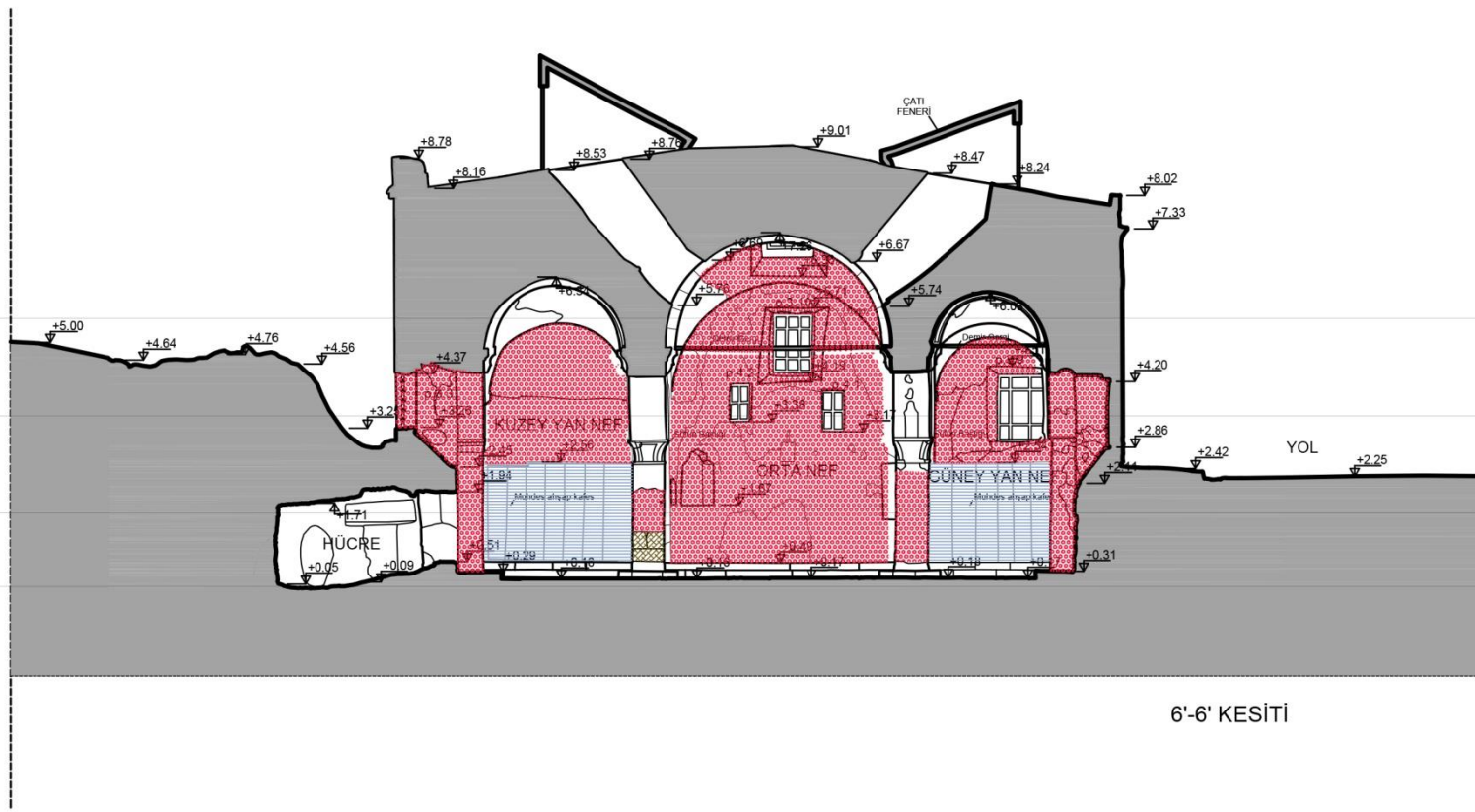
RESTORASYON

PAFTA ADI: 6-6 KESİTİ
6'-6' KESİTİ

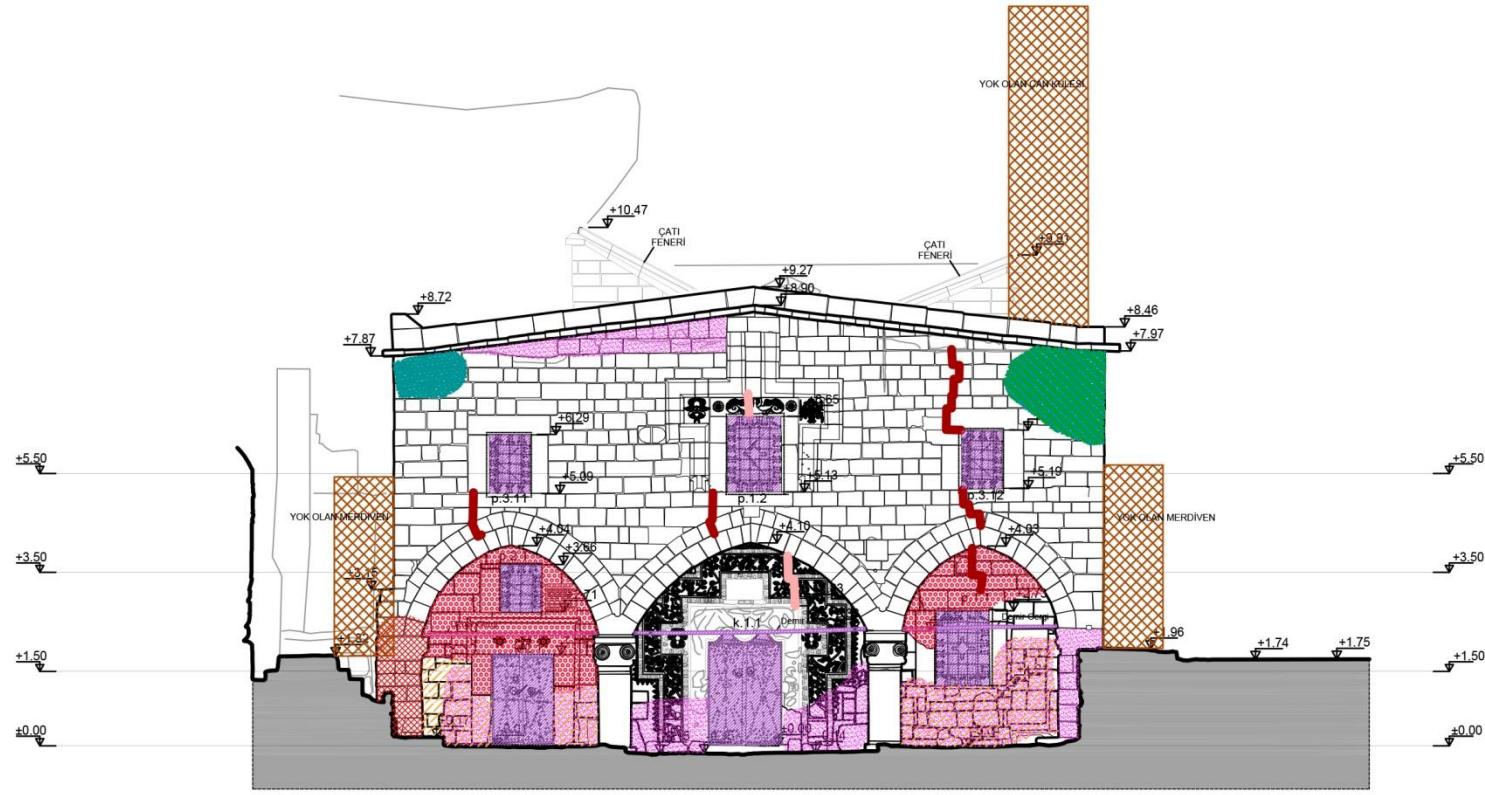
PAFTA NO: SA-11

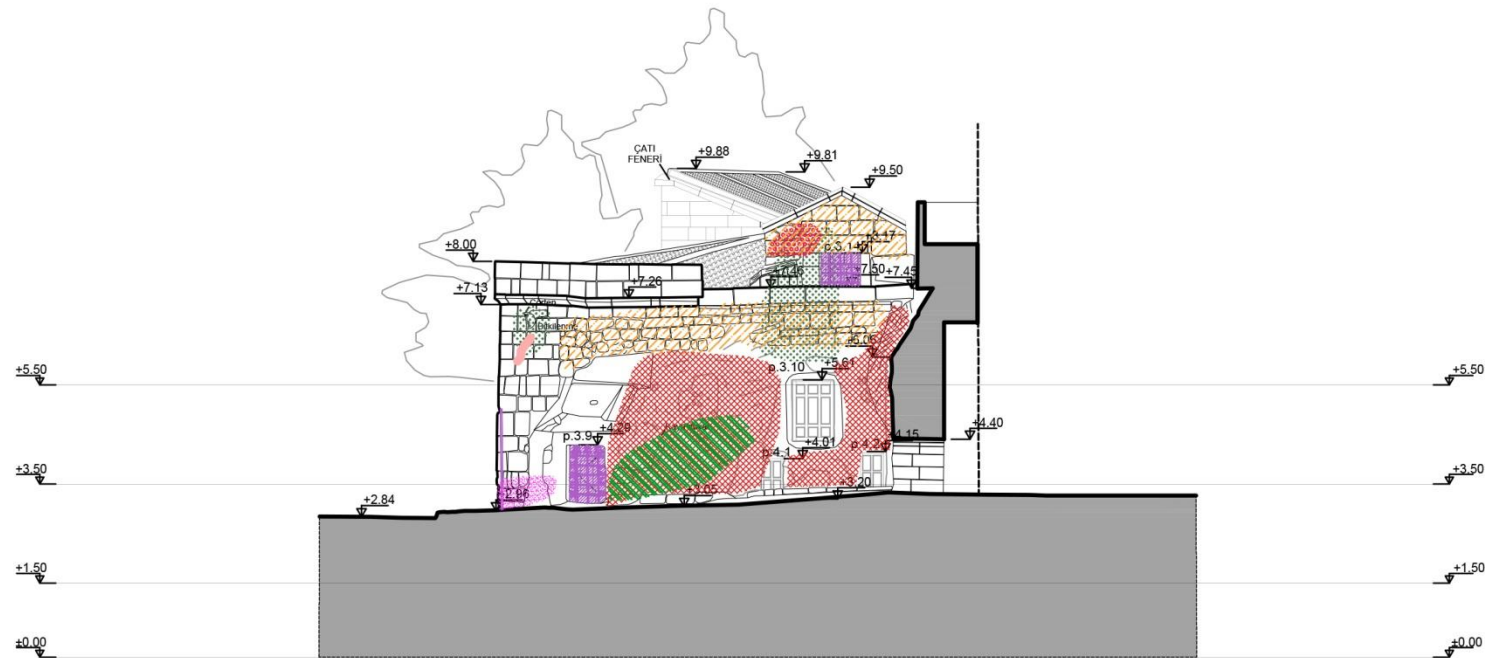
6-6 KESİTİ

6'-6' KESİTİ

BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

SORUNLAR ANALİZİ

1. YAPISAL SORUNLAR

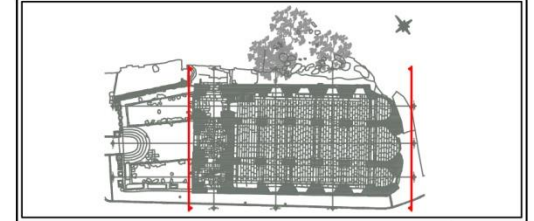
- YAPISAL ÇATLAK
- YÜZEYSEL ÇATLAK

2. MALZEME SORUNLARI

- MİMARİ ELEMAN KAYBI
- YÜZEY KAYBI < 5 CM
- YÜZEY KAYBI > 5 CM
- SIVA KAYBI
- İSTEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- NEMDEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- DERZ BOŞALMASI
- METAL KOROZYONU

3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLENME-UYUMSUZ MALZEME

- BİTKİLENME
- TUZLANMA OLUŞUMU
- NİTELİKSİZ SIVA, HARÇ, ŞAP VE BOYA
- TOPRAK DOLGU
- MUHDES EKLER

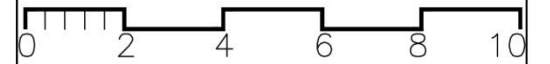
RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

PAFTA ADI: BATI CEPHESİ
DOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: SA-12

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

SORUNLAR ANALİZİ

1. YAPISAL SORUNLAR

- YAPISAL ÇATLAK
- YÜZEYSEL ÇATLAK

2. MALZEME SORUNLARI

- MİMARİ ELEMAN KAYBI
- YÜZEY KAYBI < 5 CM
- YÜZEY KAYBI > 5 CM
- SIVA KAYBI
- İSTEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- NEMDEN KAYNAKLI RENK DEĞİŞİMİ
- DERZ BOŞALMASI
- METAL KOROZYONU

3. YÜZEY BİRİKİMLERİ-KİRLENME-UYUMSUZ MALZEME

- BİTKİLENME
- TUZLANMA OLUŞUMU
- NİTELİKSİZ SIVA, HARÇ, ŞAP VE BOYA
- TOPRAK DOLGU
- MUHDES EKLER

RÖLÖVE

RESTİTÜSİYON

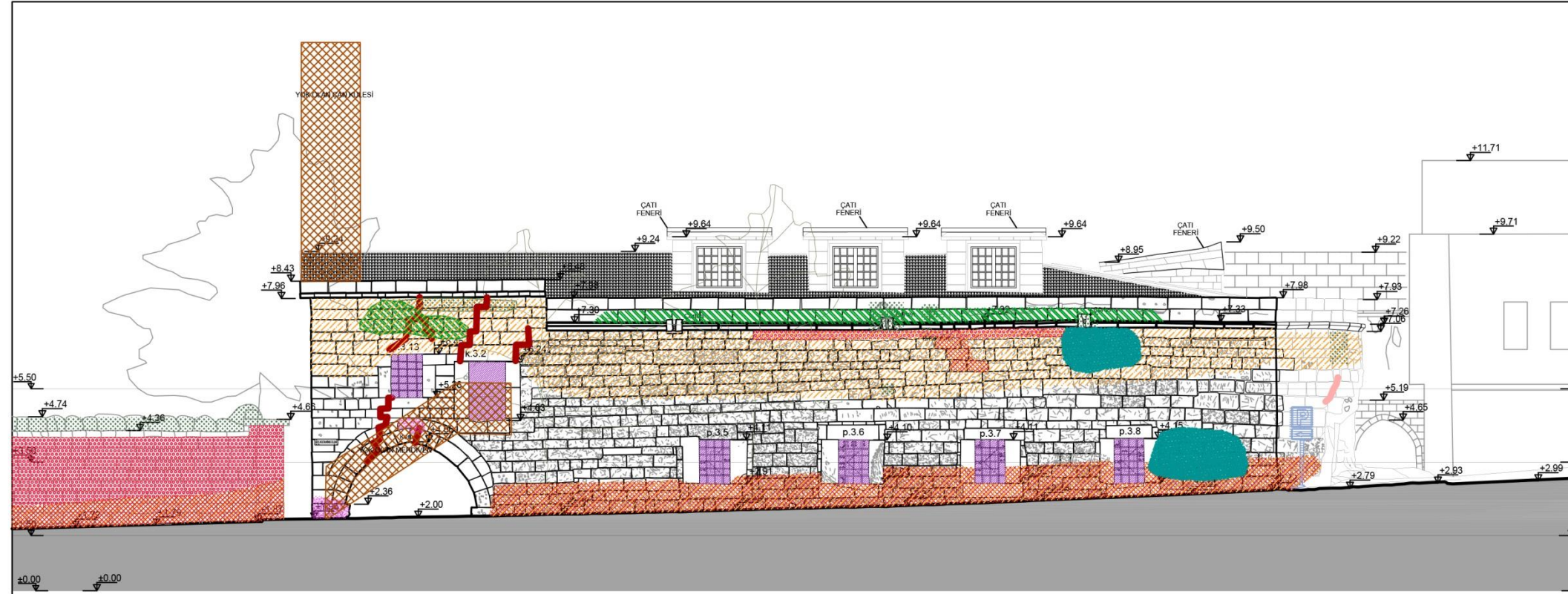
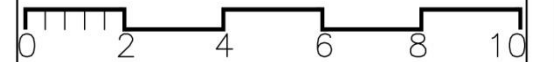
RESTORASYON

PAFTA ADI:

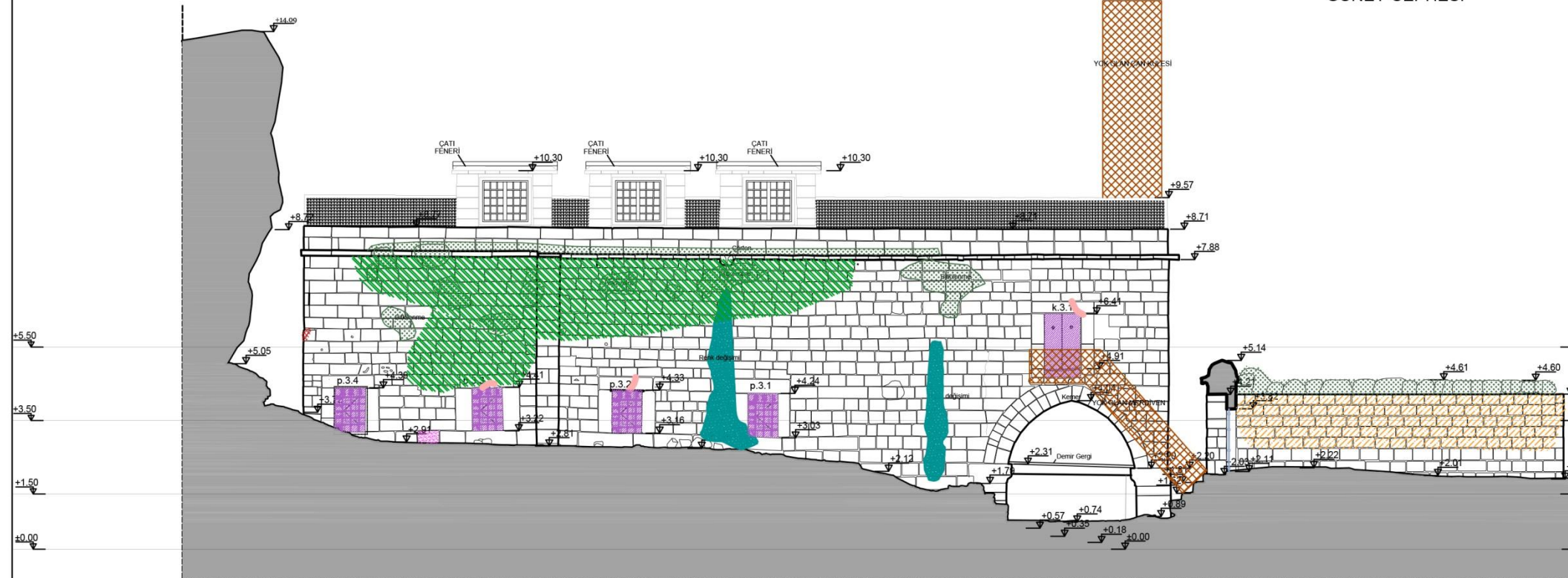
GÜNEY CEPHESİ
KUZEY CEPHESİ

PAFTA NO:

SA-13

GÜNEY CEPHESİ

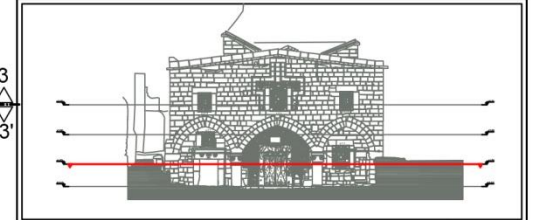
KUZEY CEPHESİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HICRAN HANIM HALAÇ

FOTOĞRAF NUMARALARI

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

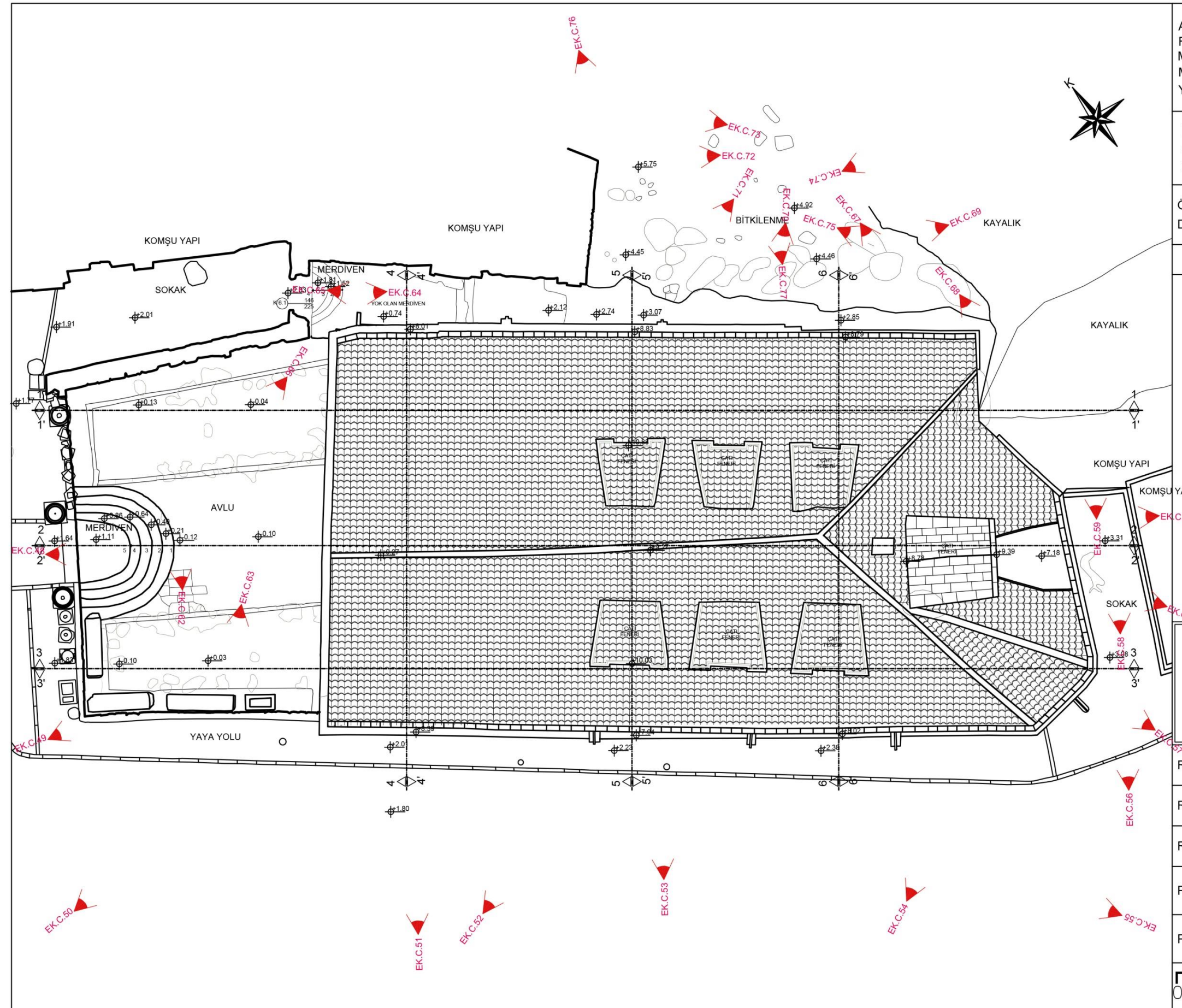
PAFTA ADI:

+1.50 KOTU PLANI

EK.C.1

EK-C. 4. Batı cephe narteks görünüşü

EK-C. 5. Batı cephesi narteks görünüşü

EK-C. 6. Batı cephesi narteks görünüşü

EK-C. 7. P.1.1 penceresi ve çevresi

EK-C. 8. K.1.1 Ana kapı ve üzüm motifli süsleme

EK-C.9. K.2.1 kapısı ve çevresi

EK-C.10. Naostan apsise bakış

EK-C.11. Naostan güney duvara bakış

EK-C. 12. Güney tonoz

EK-C.13. Güney tonoz

EK-C. 14. Güney tonoz

EK-C. 15. Güney tonoz

EK-C.16. Güney apsis

EK-C.17. Ana apsisten güney apsise bakış

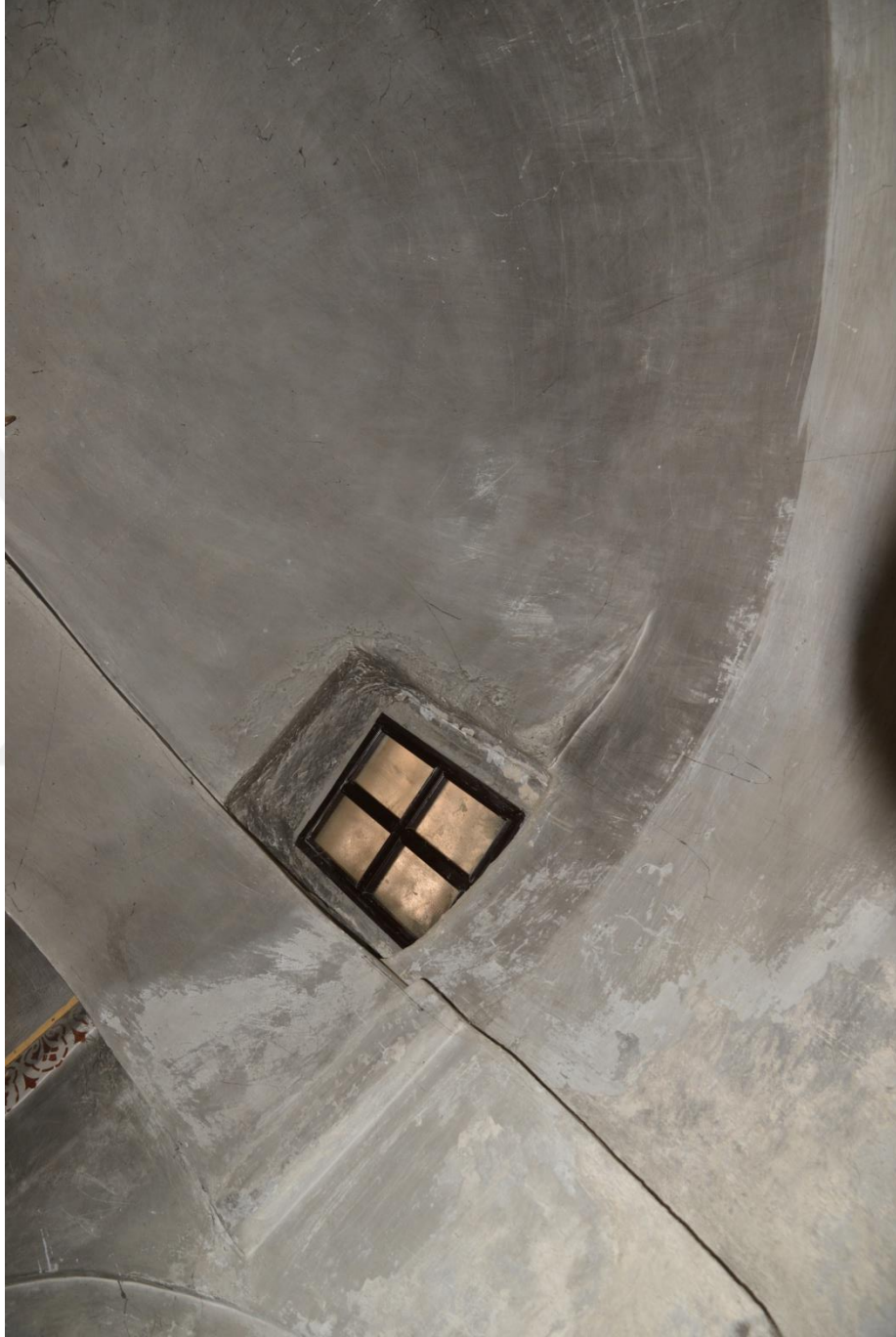
EK-C. 18. Güney apsisten galeriye bakış

EK-C. 19. Ana apsisten kuzey apside bakış

EK-C.20. Kuzey apsis

EK-C.21. Ana apsis

EK-C.22. Orta neften kuzey nefe bakış

EK-C.23. Ortan neften kuzeyde yer alan hücreye bakış

EK-C.24. Orta neften kuzey nefe bakış

EK-C.25. Orta neften kuzey nefe bakış

EK-C. 26. Orta neften galeriye ulaşım sağlayan merdivene bakış

EK-C. 27. Ana apsisten galeriye bakış

EK-C. 28. Ana apsisten kuzey nefi bakış

EK-C.29. Kuzey duvara bakış

EK-C. 30. Hücre kapısı

EK-C.31. Hücre mekanının içerden görünüşü

EK-C.32. Galeriye ulaşımı sağlayan ahşap merdiven

EK-C.33. Orta neften güney nefe bakış

EK-C.34. Orta neften güney nefe bakış

EK-C. 35. Orta neften güney nefe bakış

EK-C.36. Orta neften güney nefe bakış

EK-C.37. Orta neften güney nefe bakış

EK-C.38. Galeriden görünüş

EK-C.39. K.3.1 kapısı

EK-C.40. P.3.11 penceresi

EK-C.41. P.1.2 penceresi

EK-C.42. P.3.12 penceresi

EK-C.43. P.3.13 penceresi ve K.3.2 kapısı

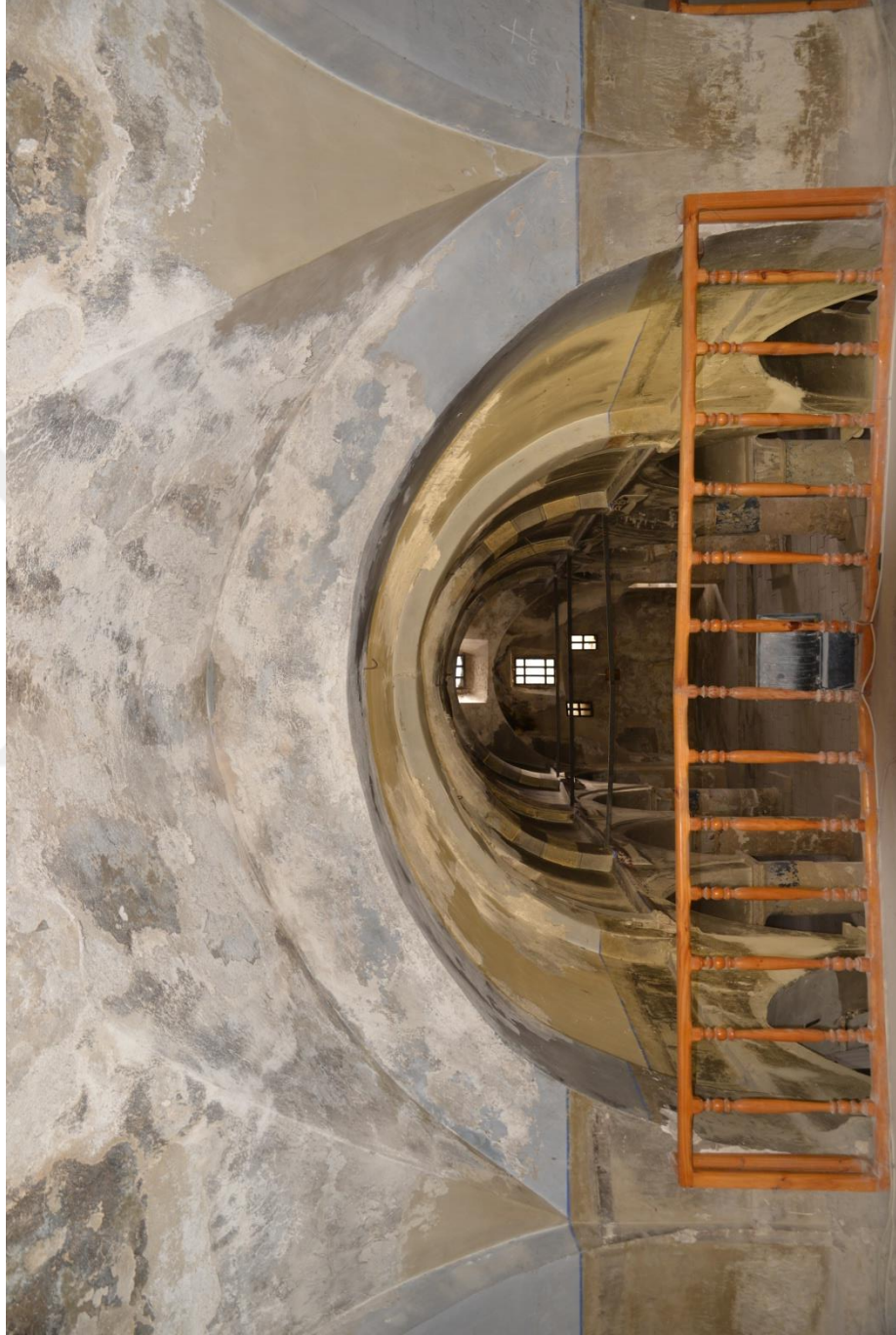
EK-C.44. Galeriden güney nefi bakış

EK-C.45. Galeriden görünüş

EK-C.46. Galeriden orta nef e bakış

EK-C.47. Galeriden kuzey nefe bakış

EK-C.48. Batı cephe

EK-C.49. Batı cephe

EK-C.50. Güneybatıdan görünüş

EK-C.51. Güney cephe

EK-C.52. Güney cephe

EK-C.53. Güney cephe

EK-C.54. Güney cephe

EK-C.55. Güney cephe

EK-C.56. Doğu cephe

EK-C.57. Doğu cephe

EK-C.58. Kilisenin doğusunda yer alan çıkmaz sokak

EK-C.59. Kilisenin doğusunda yer alan mekan

EK-C.60. Çatıdan görünüş

EK-C.61. Çatıdan görünüş

EK-C.62. Avludan kuzeye bakış

EK-C.63. Avludan kuzeye bakış

EK-C.64. Kilisenin kuzeyinde yer alan kapı

EK-C.65. Kuzey cephe

EK-C.66. Avludan görünüş

EK-C.67. Kuzey cephe

EK-C.68. Kilisenin kuzeyinde bulunan kayalıklar

EK-C.69. Kuzey cephe

EK-C.70. Kuzey cephe

EK-C.71. Kuzey cephe

EK-C.72. Kilisenin kuzeyindeki alan

EK-C. 73. Kilisenin kuzeyindeki alan

EK-C.74. Kilisenin kuzeyinde bulunan kayalıklar

EK-C.75. Kilisenin kuzeyinde bulunan kayalıklar

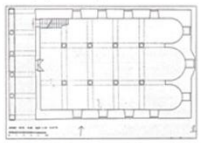
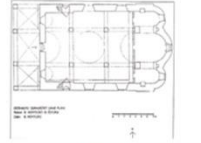
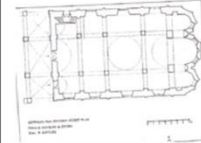
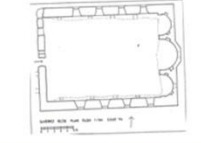
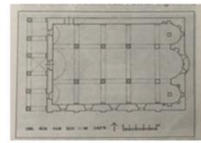
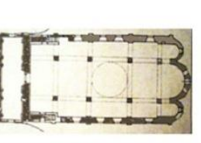
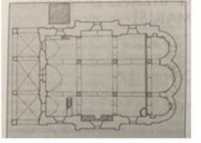
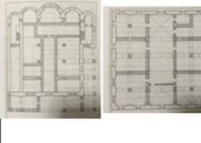
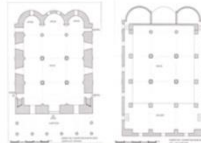
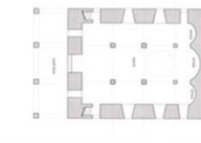
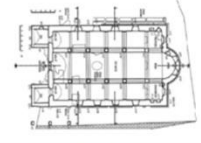
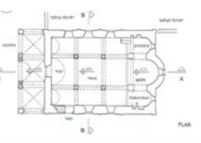
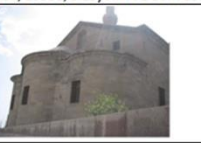
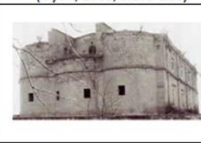
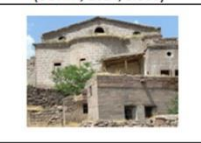
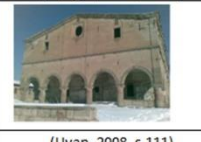
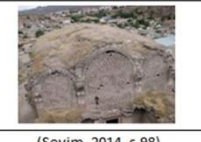
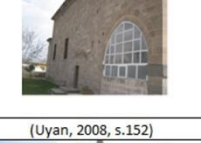
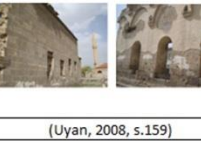
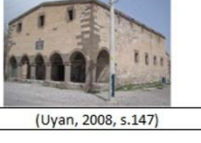
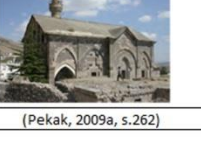
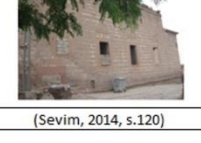
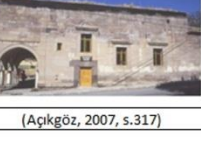
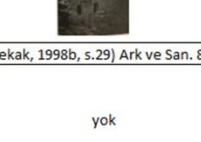
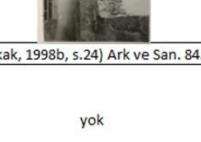
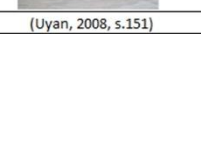
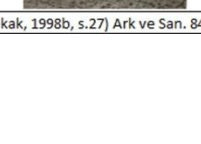
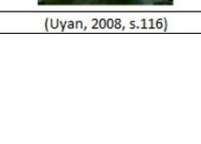
EK-C. 76. Kiliseye kuzeyden bakış

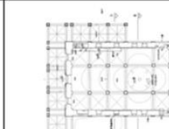
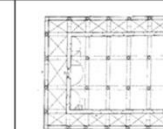
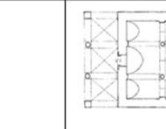
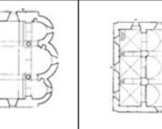
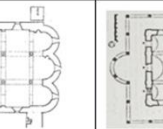
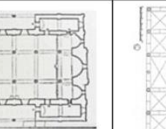
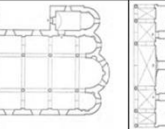
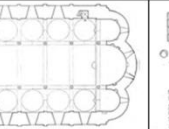
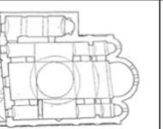
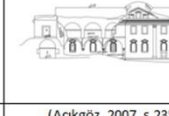
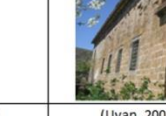
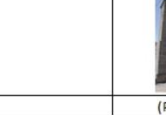
EK-C. 77. Kilisenin kuzeyinde bulunan toprak dolgu ve bitkiler

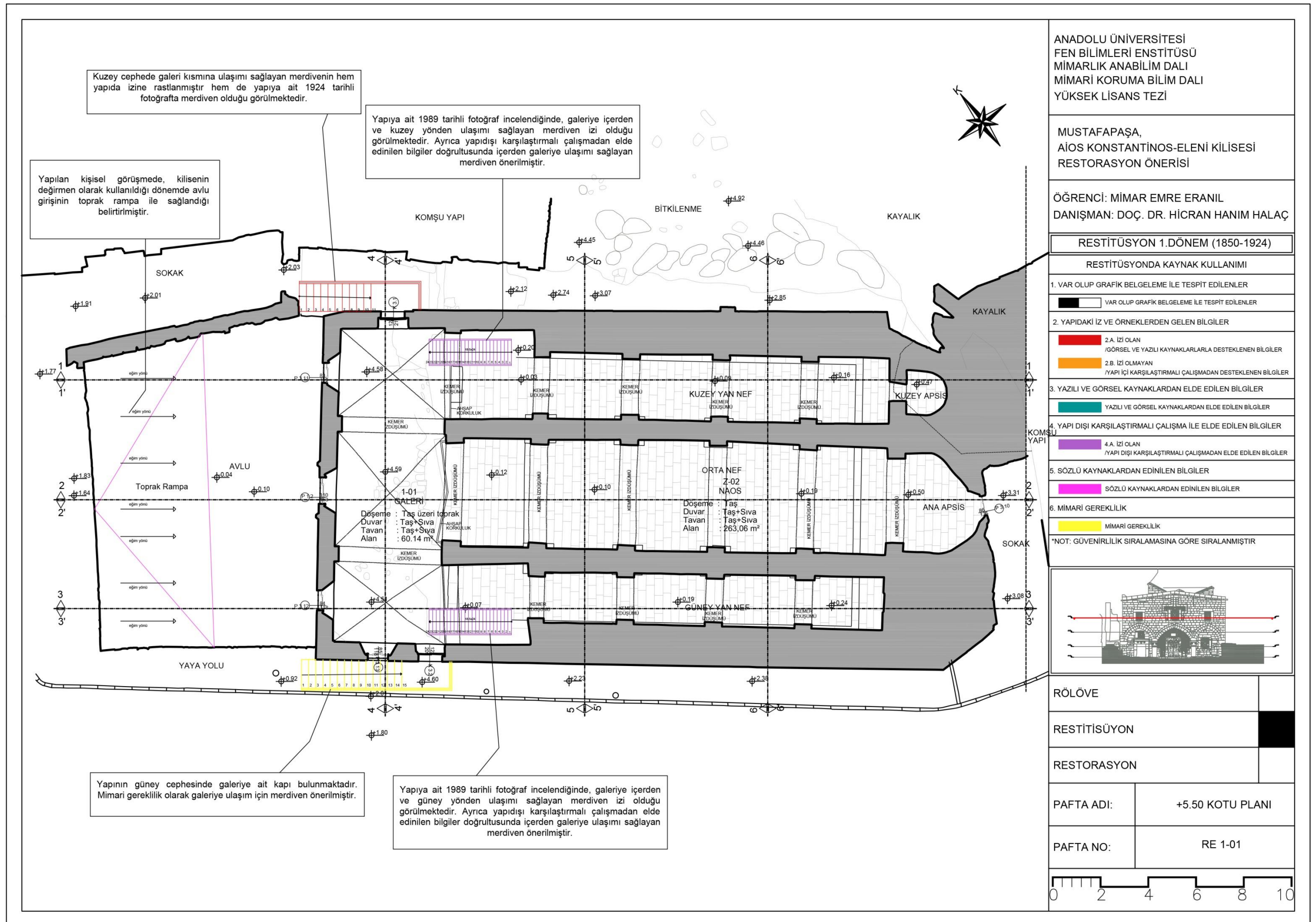

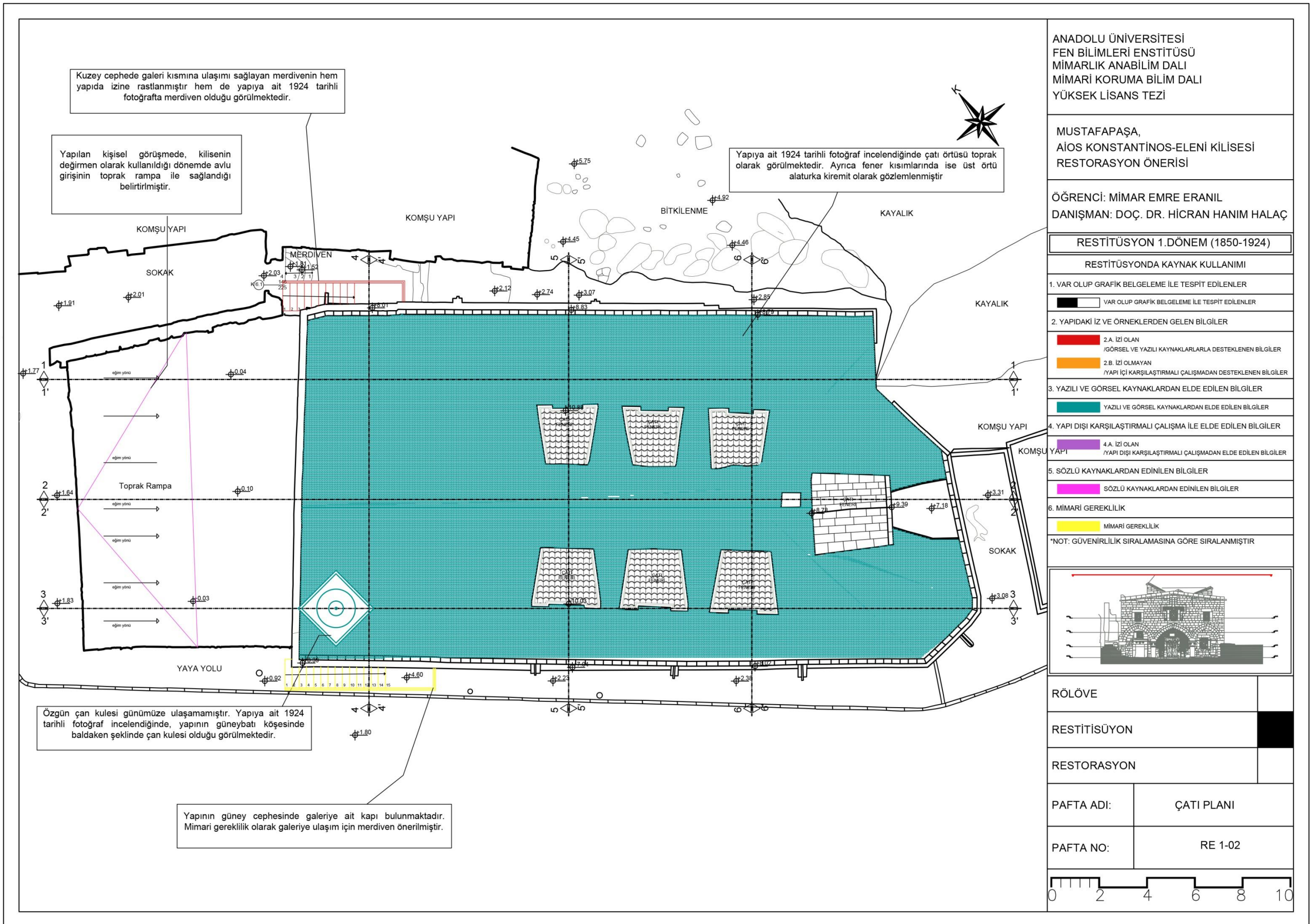
EK-D.1. Karşılaştırmalı çalışma

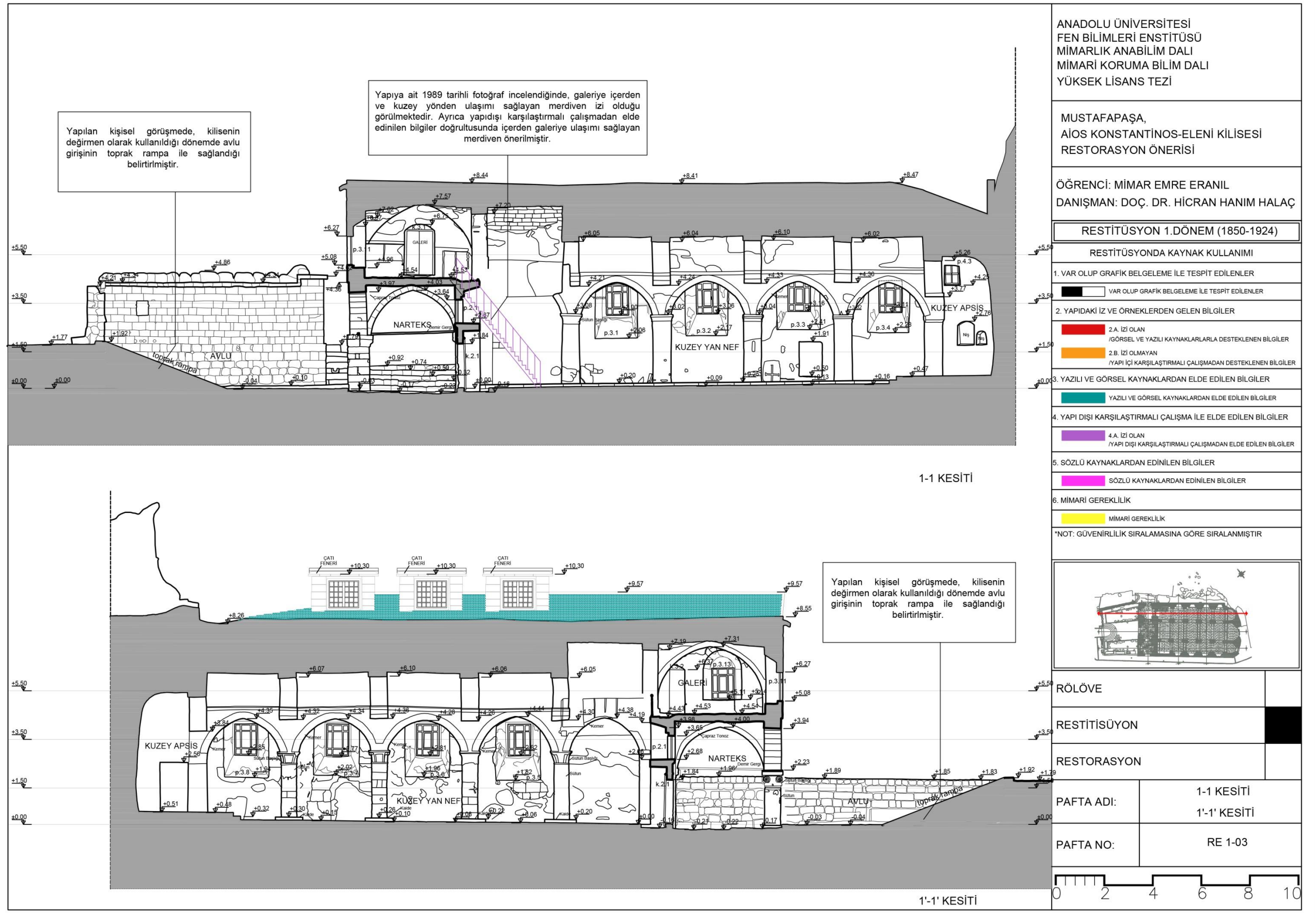
Adı	Kaymaklı Kilise	Başmelekler Kilisesi	Aziz Theodoros Kilisesi	Suvermez Kilisesi	Cemil Kutsal Haç Kilisesi	Gülşehir Martir Dimitrios Kilisesi	Özlüce On İki Havari Kilisesi	Meryem Ana Kilisesi	Yanartaş Rum Kilisesi	Germir Rum Kilisesi	İncesu Rum Kilisesi	Ağırnas Agios Prokopios Rum Kilisesi
Yeri	Nevşehir/Kaymaklı	Nevşehir/Derinkuyu	Nevşehir/Derinkuyu	Nevşehir/Derinkuyu	Nevşehir/Ürgüp/Cemil Köyü	Nevşehir/Gülşehir	Nevşehir/Derinkuyu/Özlüce	Nevşehir	Kayseri/Kayabağ	Kayseri/Germir	Kayseri/İncesu	Kayseri/Ağırnas
Yapım Tarihi	?	1859-1860	1858		1838	1889	1849	1849	1837		1835	1857
Kitabesi	Yok	Var	Var	Yok	Var	Var	Var	Var	Var		Var	Var
Bugünkü İşlevi	Kullanılmamaktadır	Cami	Kullanılmamaktadır	Atıl/Harabe	Kullanılmamaktadır	Kullanılmamaktadır	Cami	Kullanılmamaktadır	Kullanılmamaktadır		Kullanılmamaktadır	Müze
P L A N												
Kaynak	Pekak, 1998b, s.25) Ark ve San. 84.S	Pekak, 1998a, s.19) Ark ve San. 83.S	Pekak, 1998a, s.16) Ark ve San. 83.S	Pekak, 1998a, s.15) Ark ve San. 83.S	Pekak, 1998b, s.28) Ark ve San. 84.S	Pekak, 1998b, s.26) Ark ve San. 84.S	Pekak, 1998b, s.24) Ark ve San. 84.S	Pekak, 1998a, s.13) Ark ve San. 83.S	(Uyan, 2008, s.109-110)	(Uyan, 2008, s.114)	(Sevim, 2014, s.360)	(Açıkgöz, 2007, s.237)
D O Ğ U												
Kaynak	(Uyan, 2008, s.147)	(Uyan, 2008, s.151)	Foto: Emre Eranil, 2016	(Uyan, 2008, s.159)				Foto: Emre Eranil, 2016	(Açıkgöz, 2007, s.299)	(Uyan, 2008, s.114)	(Sevim, 2014, s.114)	(Açıkgöz, 2007, s.317)
B A T I												
Kaynak	(Uyan, 2008, s.147)	(Uyan, 2008, s.152)	Foto: Emre Eranil, 2016	(Uyan, 2008, s.159)	Mustafa Taşkın Arşiv	Pekak, 1998b, s.26) Ark ve San. 84.S		Foto: Emre Eranil, 2016	(Uyan, 2008, s.111)		(Sevim, 2014, s.98)	(Açıkgöz, 2007, s.317)
K U Z E Y	Fotoğrafa ulaşamadı											
Kaynak		(Uyan, 2008, s.152)	Foto: Emre Eranil, 2016	(Uyan, 2008, s.159)							(Sevim, 2014, s.106)	(Açıkgöz, 2007, s.319)
G Ü N E Y												
Kaynak	(Uyan, 2008, s.147)	(Uyan, 2008, s.151)	Foto: Emre Eranil, 2016		Mustafa Taşkın Arşiv	Pekak, 1998b, s.26) Ark ve San. 84.S	(Pekak, 2009a, s.262)	Foto: Emre Eranil, 2016	(Uyan, 2008, s.110)		(Sevim, 2014, s.120)	(Açıkgöz, 2007, s.317)
A V L U	Avlu yok											
Kaynak		Foto: Emre Eranil, 2016	Foto: Emre Eranil, 2016									
Ç A N K İ	Çan kulesi mevcut değil	Çan kulesi mevcut değil		Çan kulesi mevcut değil								
Kaynak			Foto: Emre Eranil, 2016		(Pekak, 1998b, s.29) Ark ve San. 84.S		(Pekak, 1998b, s.24) Ark ve San. 84.S		(Açıkgöz, 2007, s.302)	(Uyan, 2008, s.115)		
K U B B E	yok			Örtü sistemi yok olmuştur.	yok		yok	yok			yok	
Kaynak		(Uyan, 2008, s.151)	Foto: Emre Eranil, 2016			(Pekak, 1998b, s.27) Ark ve San. 84.S			(Uyan, 2008, s.112)	(Uyan, 2008, s.116)		(Açıkgöz, 2007, s.320)

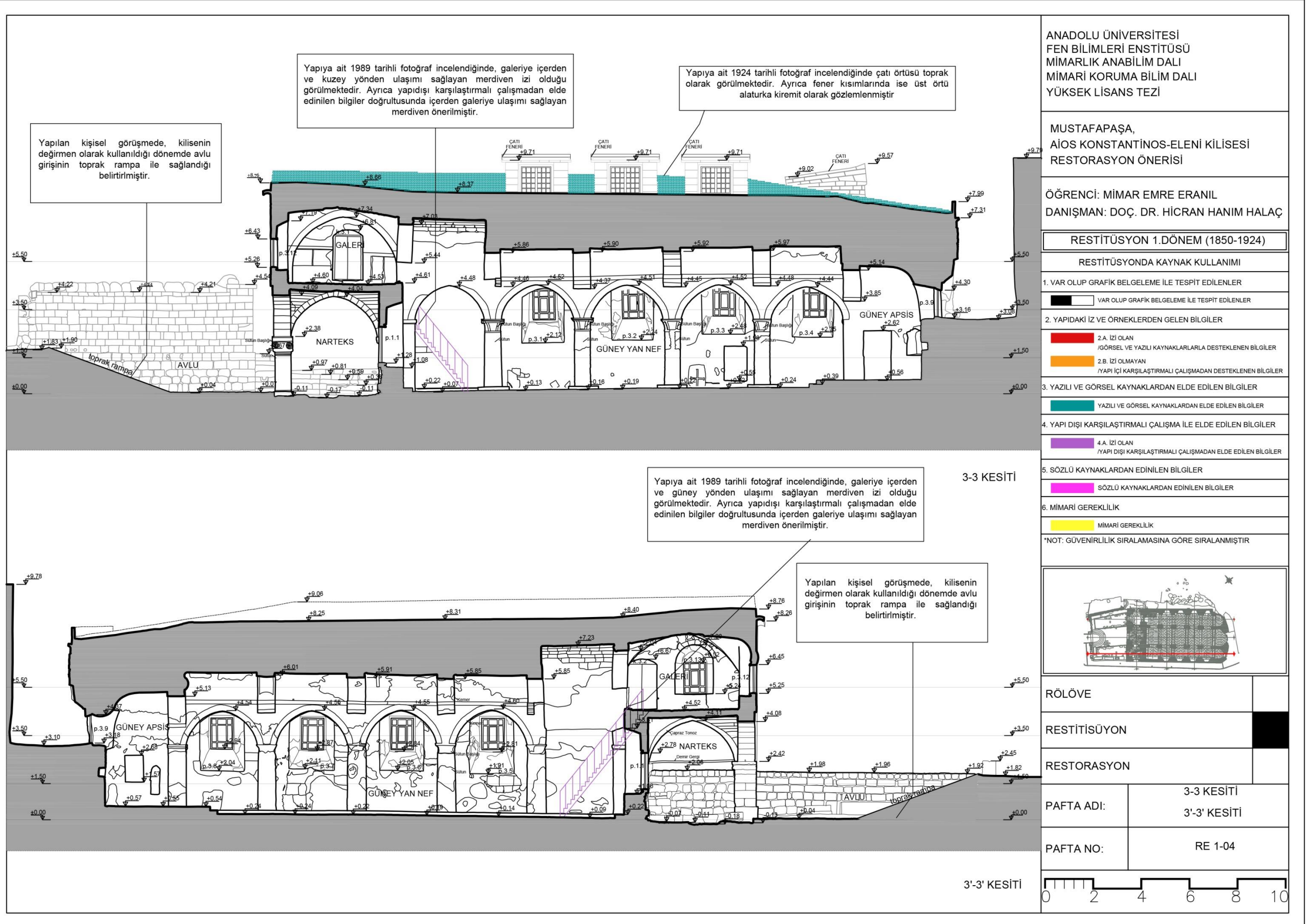
EK-D.2.-Devam Karşılaştırmalı çalışma

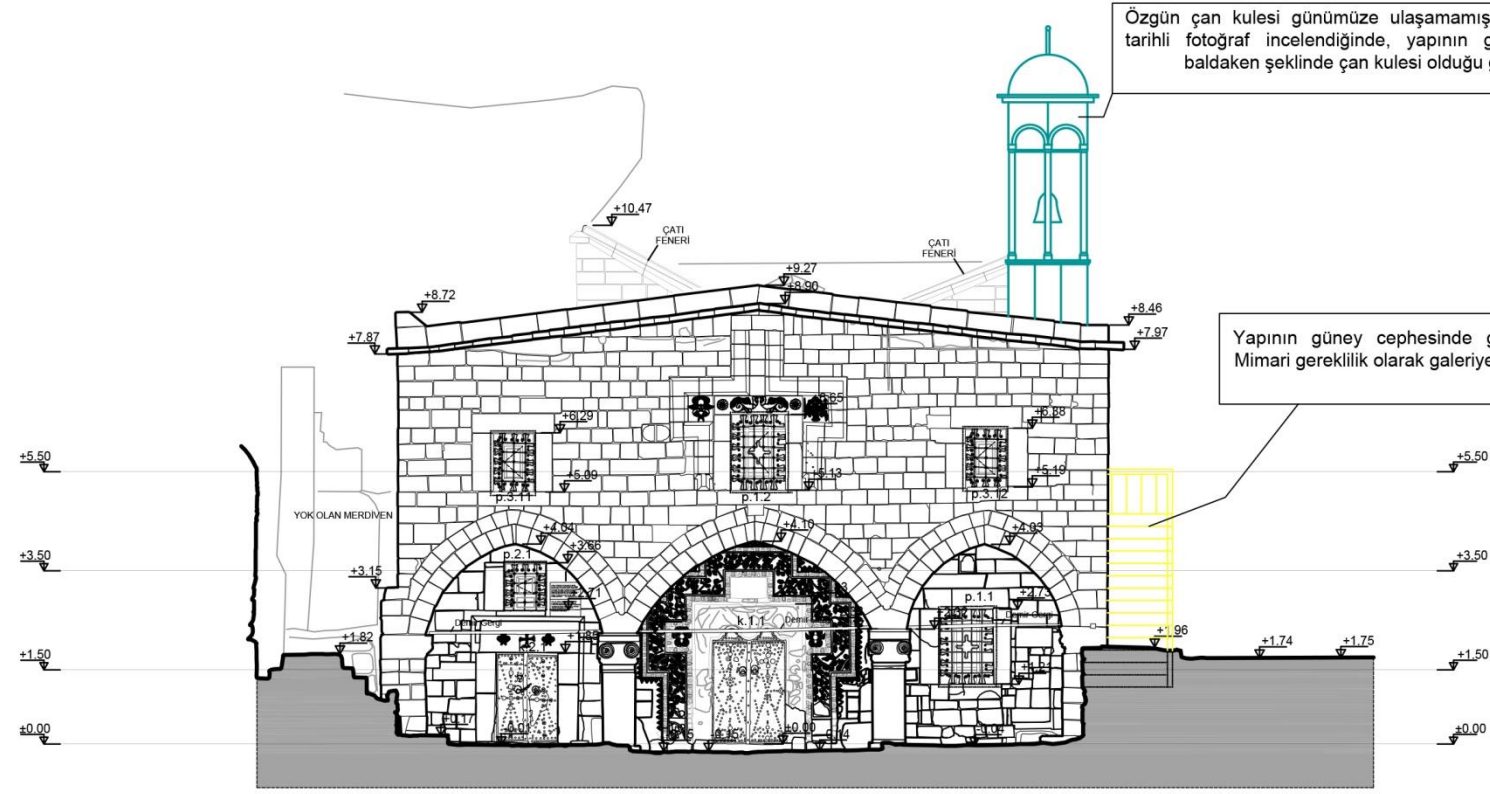
Adı	Talas Panaya Kilisesi	Taşlık Agios Georgios Kilisesi	Endürlük Agia Triada Kilisesi	Aziz İoannes Prodromos kilisesi	Azıgı Kayabaşı Kilisesi	Yeşilburç Kilisesi	Balı Kilise	Ovacık Kilisesi	Fertek Kilise	Hasaköy Kilise	Konaklı Kilise	Aziz Gregorios Theologos Kilisesi	Aziz Nikolas Kilisesi/ Hebadeere
Yeri	Kayseri/Talas	Kayseri	Kayseri	Niğde/Merkez	Niğde/Merkez	Niğde/Yeşilburç	Niğde	Niğde	Niğde	Niğde	Niğde	Aksaray/Güzelyurt	Aksaray
Yapım Tarihi	1886	1840?	1835	1861	1831	1807	?	?	1835		1844	1835	1879?
Kitabesi	Var		Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Bugünkü İşlevi	Cami	Cami	Harabe	Kullanılmamaktadır	Cami	Cami	Kullanılmamaktadır	Cami	Cami	Kullanılmamaktadır	Kullanılmamaktadır	Cami	Cami
P L A N													
Kaynak	(Açıkgöz, 2007, s.262)	(Açıkgöz, 2007, s.273)	(Açıkgöz, 2007, s.232)	(Pekak, 1998, s.36)			(Pekak, 1998, s.36)	(Pekak, 1998, s.39)	(Parman, 1988)	(Parman, 1988, s.125)	(Parman, 1988, s.129)	(Pekak, 1994, s.201)	(Pekak, 2000, s.67)
D O Ğ U													
Kaynak	(Açıkgöz, 2007, s.354)	(Açıkgöz, 2007, s.371)	(Açıkgöz, 2007, s.235)	(Uyan, 2008, s.130)	(Uyan, 2008, s.136)	(Uyan, 2008, s.138)				(Pekak, 2009a, s.267)	(Pekak, 2009a, s.267)	(Uyan, 2008, s.162)	
B A T I													
Kaynak	(Açıkgöz, 2007, s.354)	(Açıkgöz, 2007, s.371)	(Açıkgöz, 2007, s.235)	(Açıkgöz, 2007, s.389)		(Uyan, 2008, s.139)	Niğde Kültür Envanteri		(Pekak, 2009a, s.266)	(Parman, 1988)	(Açıkgöz, 2007, s.388)	(Uyan, 2008, s.162)	
K U Z E Y													
Kaynak	(Açıkgöz, 2007, s.354)		(Açıkgöz, 2007, s.235)	(Uyan, 2008, s.130)	(Uyan, 2008, s.135)					(Pekak, 2009)	(Açıkgöz, 2007, s.388)		(Pekak, 2009a, s.255)
G Ü N E Y													
Kaynak	(Açıkgöz, 2007, s.355)	(Açıkgöz, 2007, s.371)	(Açıkgöz, 2007, s.235)		(Uyan, 2008, s.136)	(Uyan, 2008, s.139)	Niğde Kültür Envanteri			(Pekak, 2009a, s.267)		(Uyan, 2008, s.162)	
A V L U													
Kaynak	(Sevim, 2014, s.215)												
Ç İ Ç İ Ç İ Ç İ	Çan kulesi minareye dönüştürülmüştür												
Kaynak		(Açıkgöz, 2007, s.372)	(Açıkgöz, 2007, s.312)			(Uyan, 2008, s.140)	Niğde Kültür Envanteri			(Pekak, 2009a, s.267)			
K U B B E			var			yok							
Kaynak													

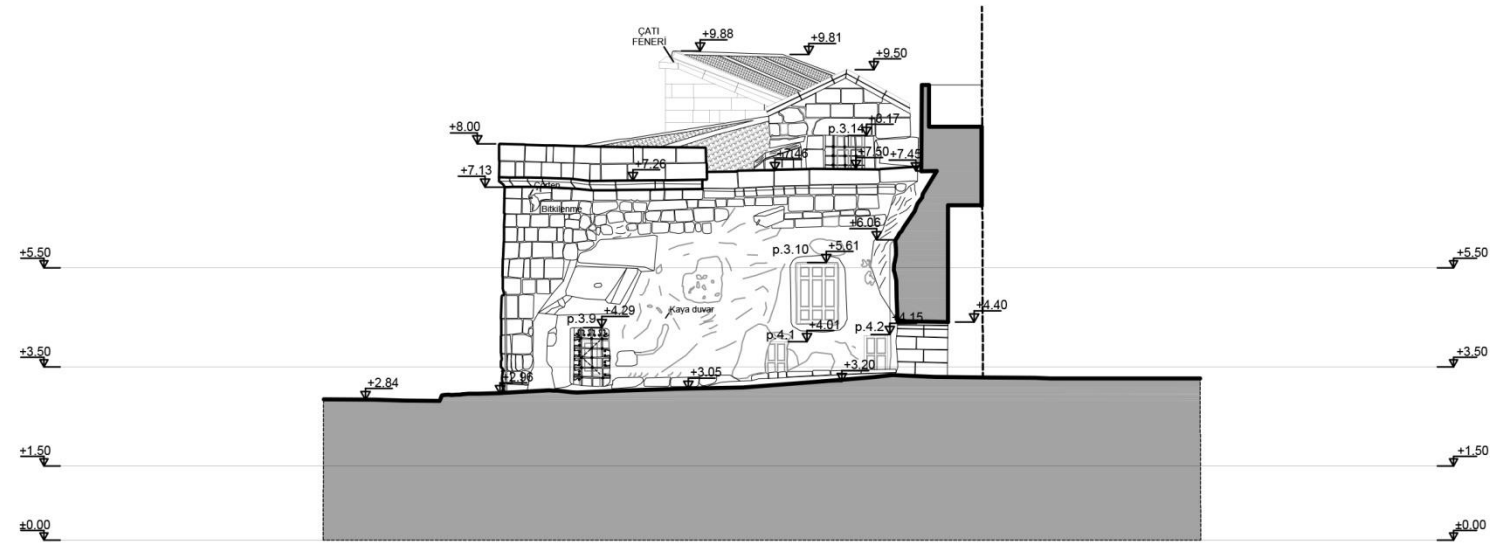

BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RESTİTÜSYON 1.DÖNEM (1850-1924)

RESTİTÜSYONDA KAYNAK KULLANIMI

1. VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

2. YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER

2.A. İZİ OLAN
/GÖRSEL VE YAZILI KAYNAKLARLA DESTEKLENEN BİLGİLER
2.B. İZİ OLMAYAN
/YAPI İÇİ KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN DESTEKLENEN BİLGİLER

3. YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

4. YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA İLE ELDE EDİLEN BİLGİLER

4.A. İZİ OLAN
/YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

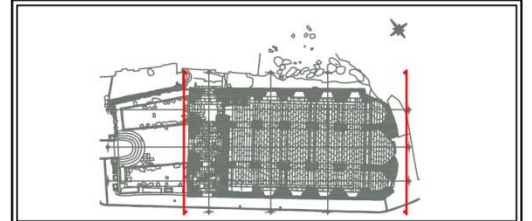
5. SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

6. MİMARİ GEREKLİLİK

MİMARİ GEREKLİLİK

*NOT: GÜVENİRLİLİK SİRALAMASINA GÖRE SİRALANMIŞTIR

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

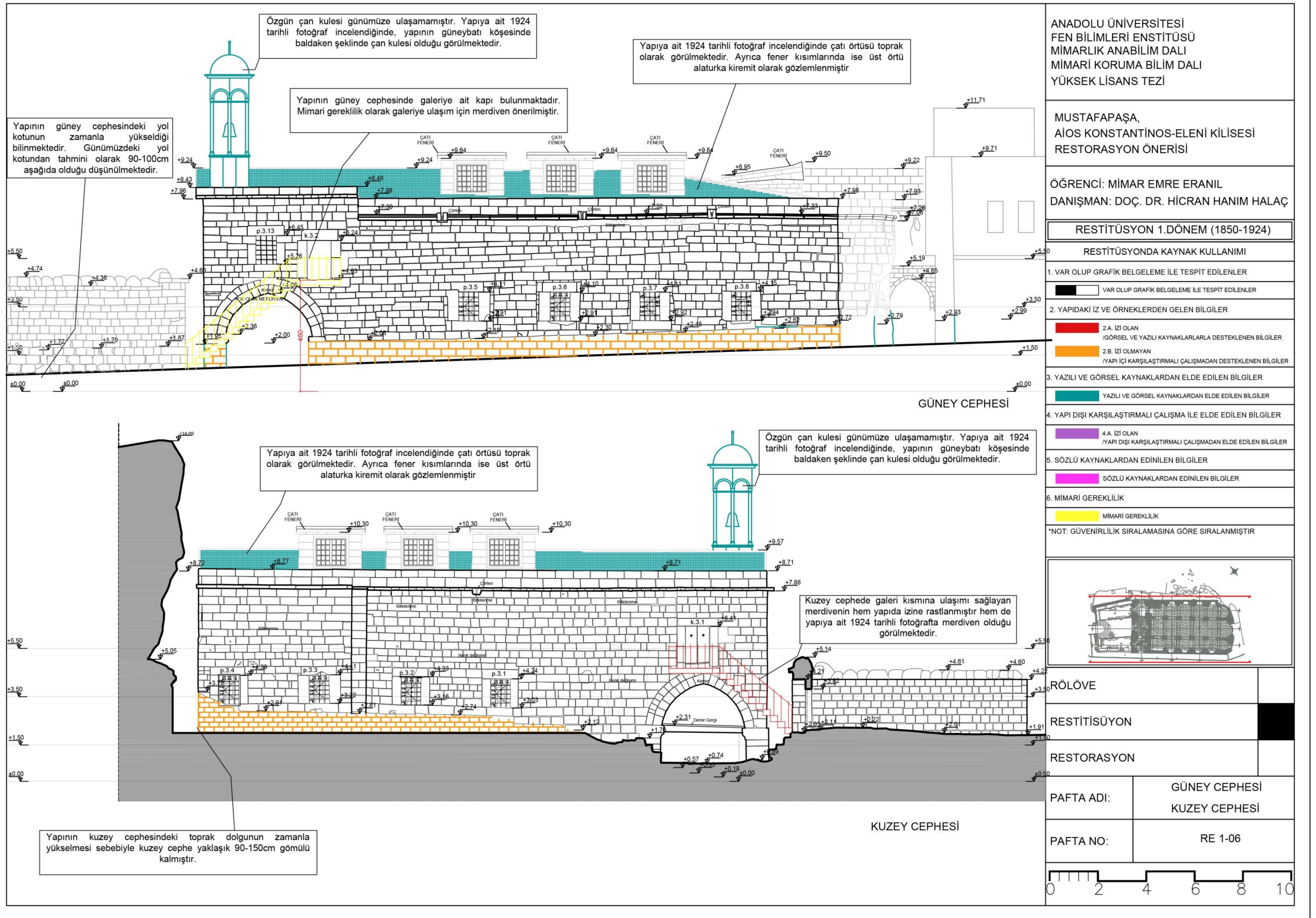
PAFTA ADI:

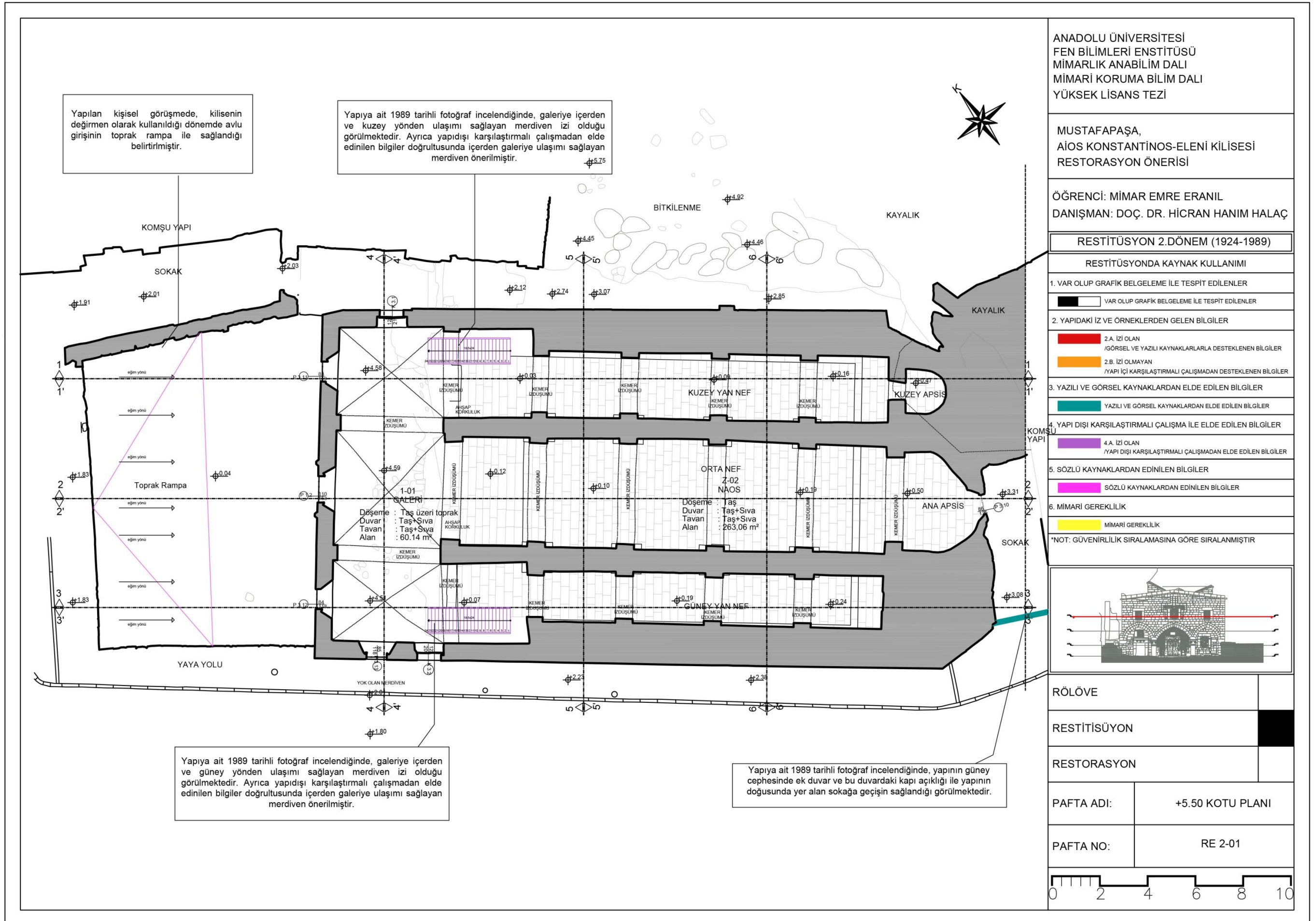
BATI CEPHESİ
DOĞU CEPHESİ

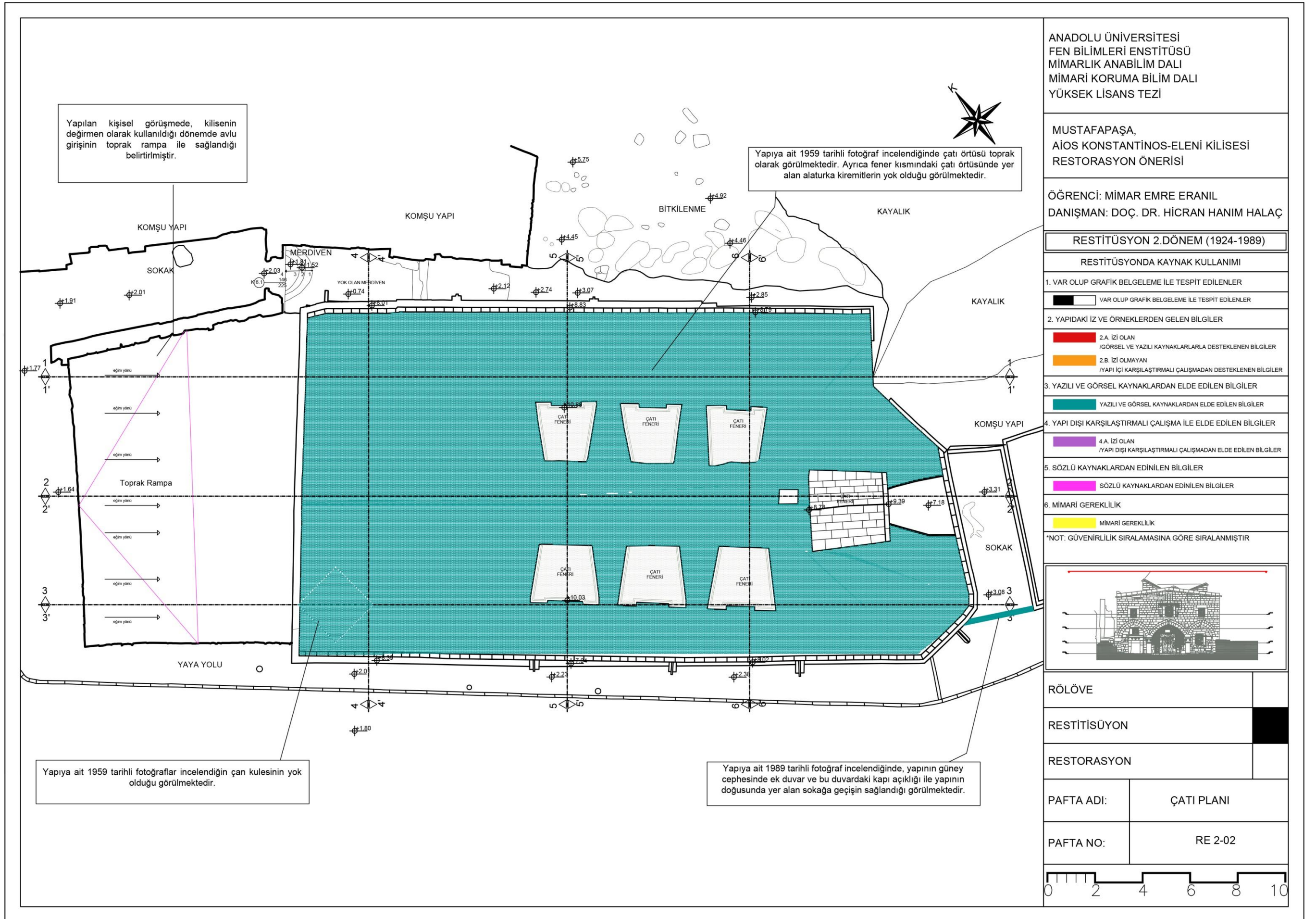
PAFTA NO:

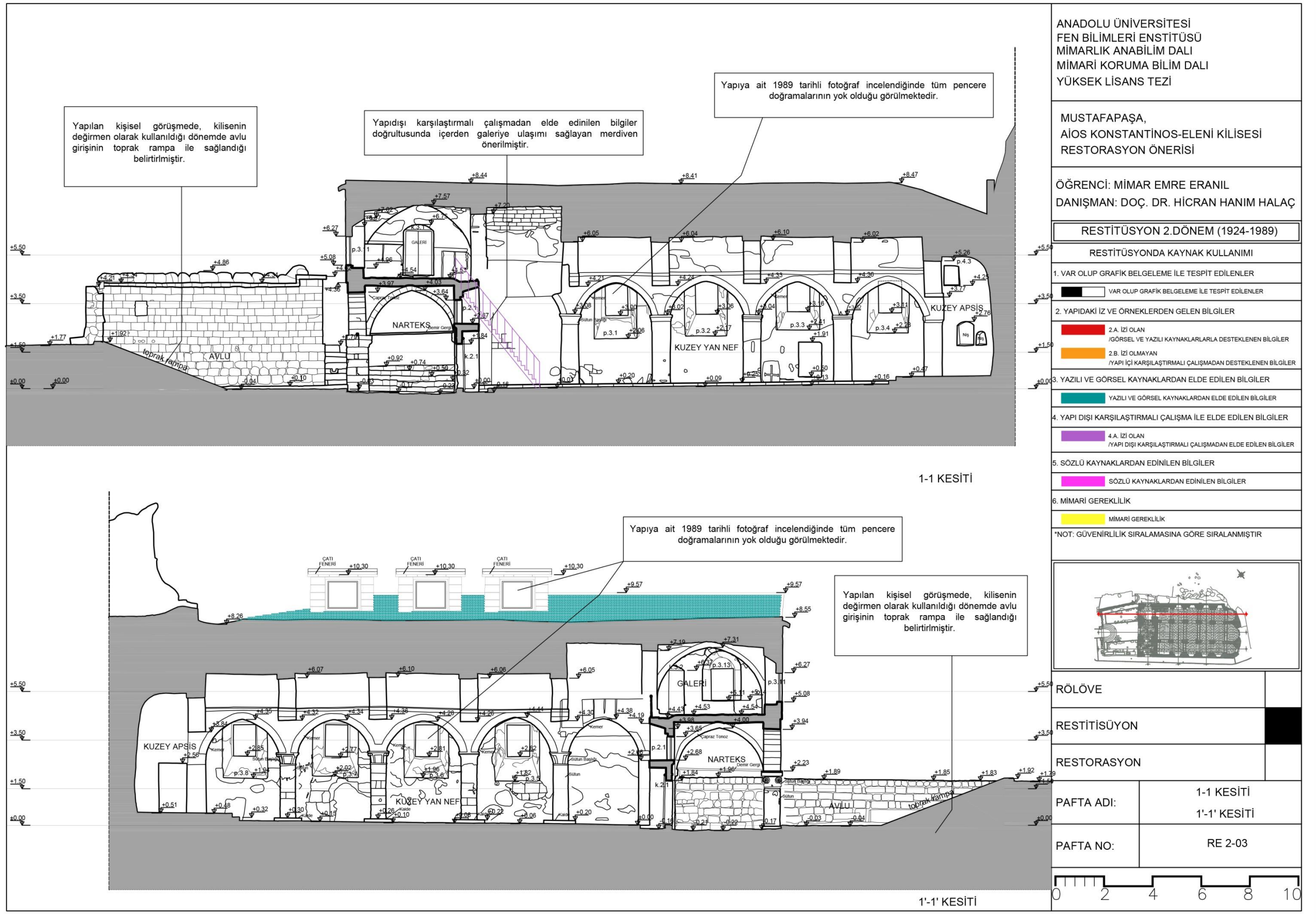
RE 1-05

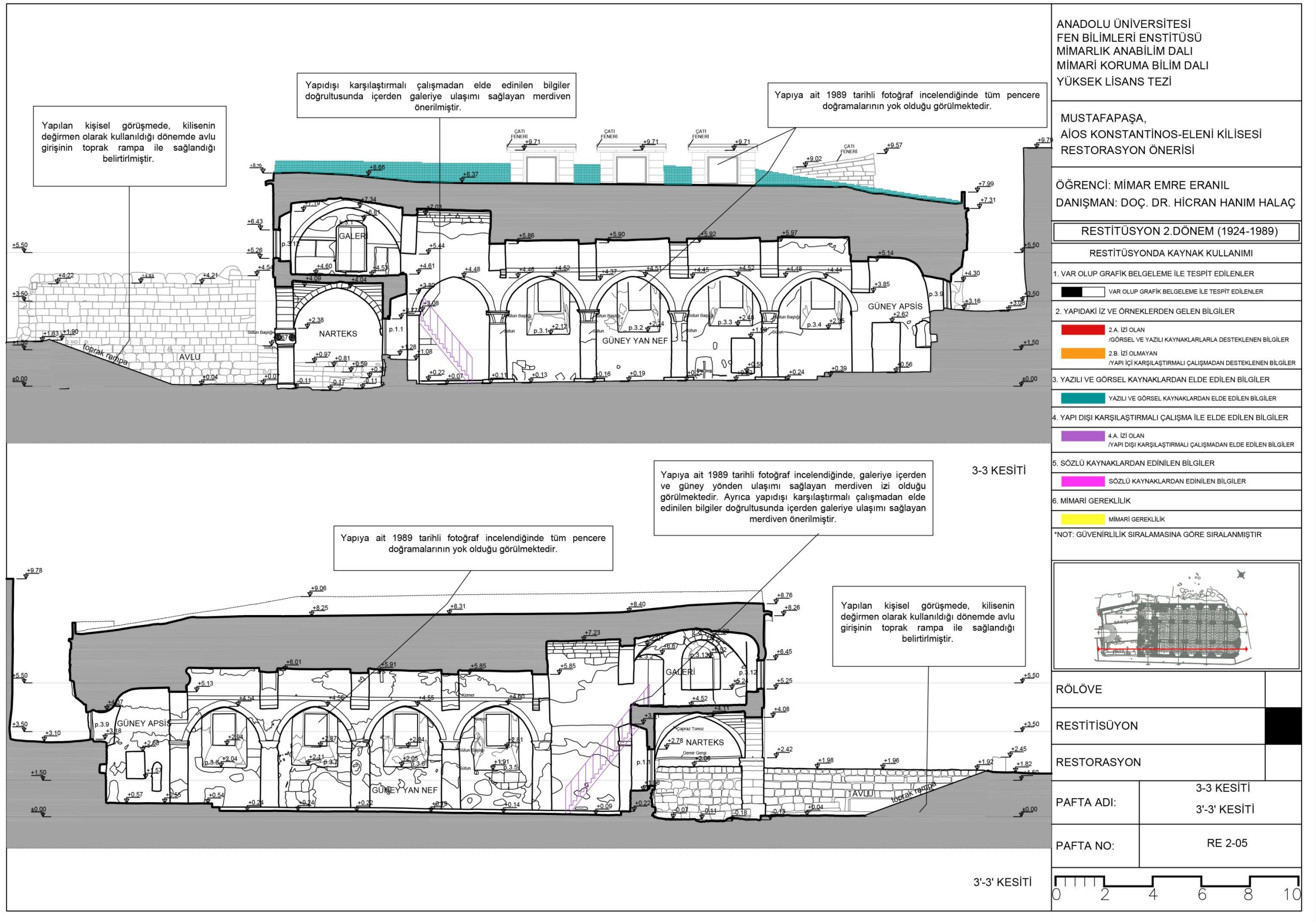

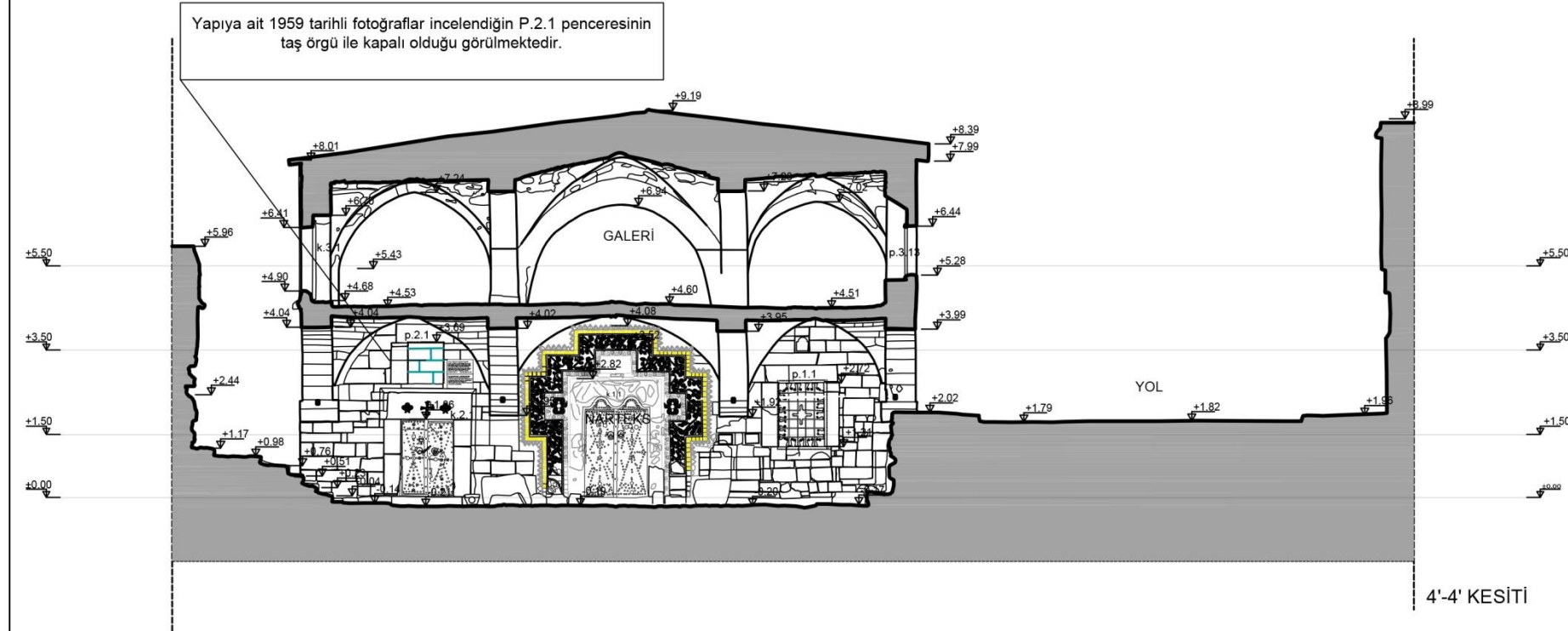
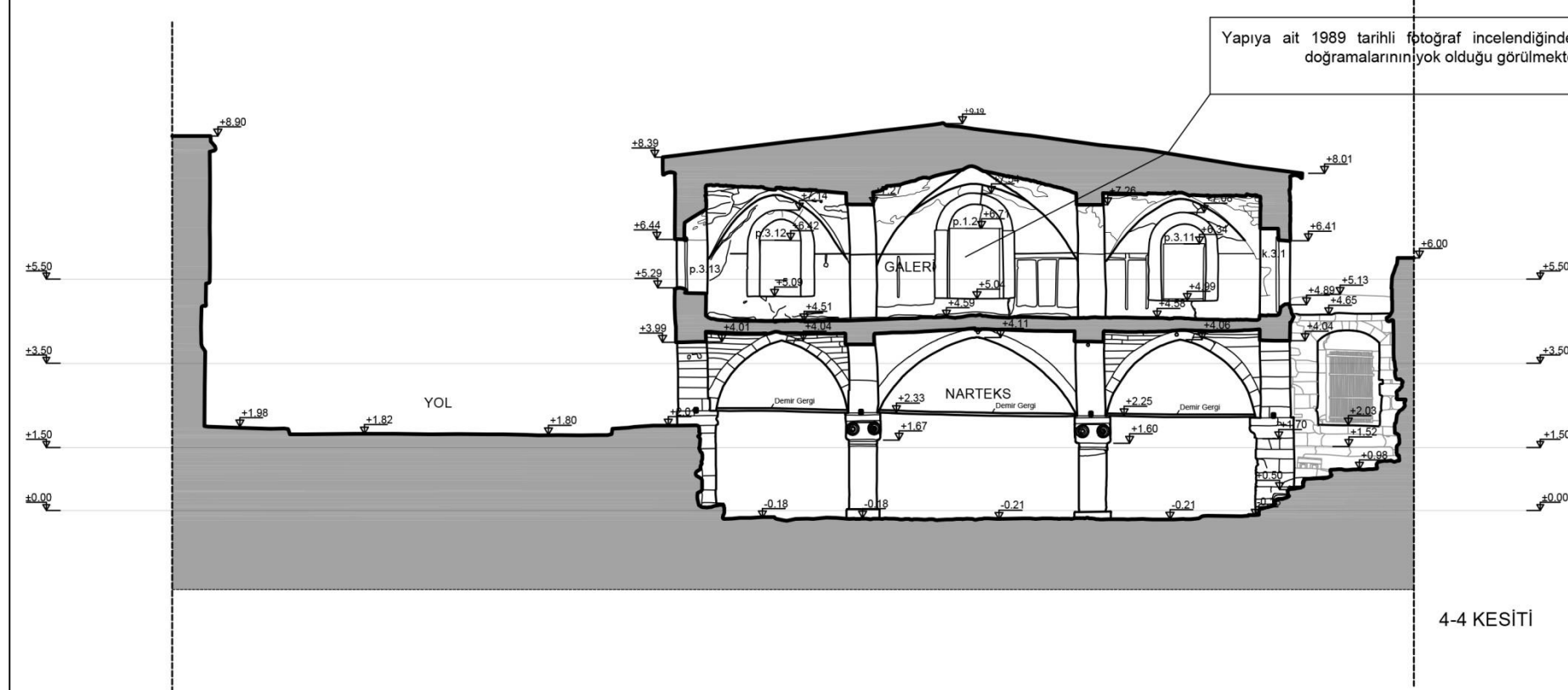

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RESTİTÜSYON 2.DÖNEM (1924-1989)

RESTİTÜSYONDA KAYNAK KULLANIMI

1. VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

2. YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER

2.A. İZİ OLAN
/GÖRSEL VE YAZILI KAYNAKLARLA DESTEKLENEN BİLGİLER
2.B. İZİ OLMAYAN
/YAPI İÇİ KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN DESTEKLENEN BİLGİLER

3. YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

4. YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA İLE ELDE EDİLEN BİLGİLER

4.A. İZİ OLAN
/YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

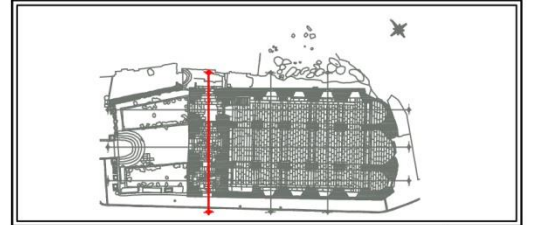
5. SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

6. MİMARİ GEREKLİLİK

MİMARİ GEREKLİLİK

*NOT: GÜVENİRLİK SİRALAMASINA GÖRE SİRALANMIŞTIR

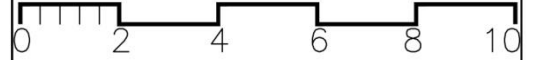
RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

RESTORASYON

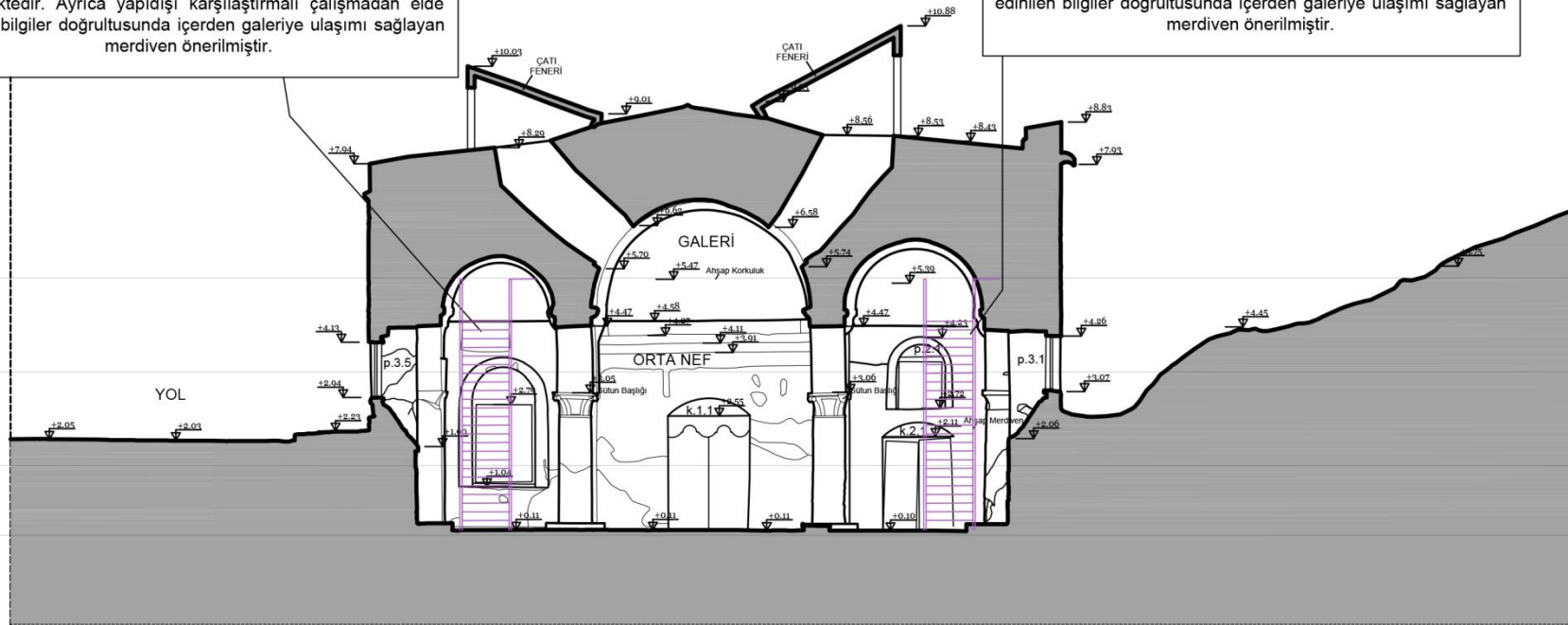
PAFTA ADI: 4-4 KESİTİ
4'-4' KESİTİ

PAFTA NO: RE 2-06

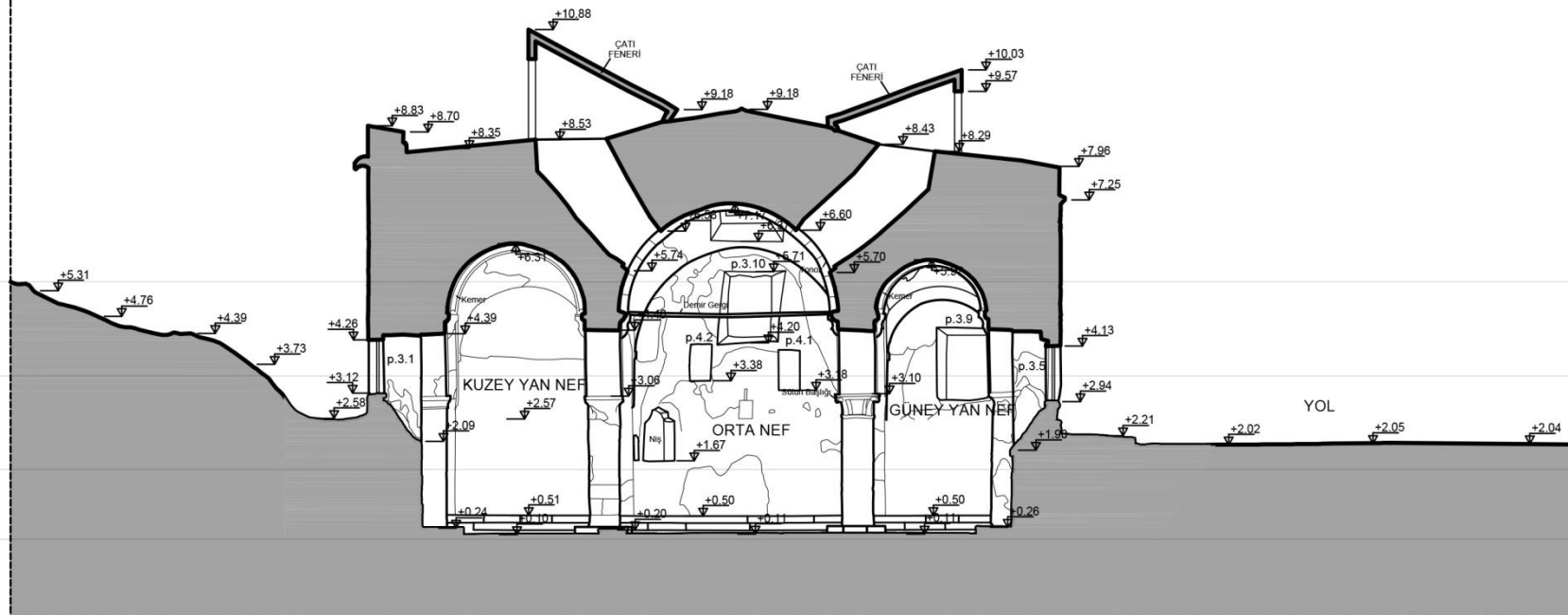

Yapıya ait 1989 tarihli fotoğraf incelendiğinde, galeriye içerden ve güney yönden ulaşımı sağlayan merdiven izi olduğu görülmektedir. Ayrıca yapıdışı karşılaştırmalı çalışmadan elde edilen bilgiler doğrultusunda içerden galeriye ulaşımı sağlayan merdiven önerilmiştir.

Yapıya ait 1989 tarihli fotoğraf incelendiğinde, galeriye içerden ve kuzey yönden ulaşımı sağlayan merdiven izi olduğu görülmektedir. Ayrıca yapıdışı karşılaştırmalı çalışmadan elde edilen bilgiler doğrultusunda içerden galeriye ulaşımı sağlayan merdiven önerilmiştir.

5-5 KESİTİ

5'-5' KESİTİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RESTİTÜSYON 2.DÖNEM (1924-1989)

RESTİTÜSYONDA KAYNAK KULLANIMI

1. VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

2. YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER

2.A. İZİ OLAN
/GÖRSEL VE YAZILI KAYNAKLARLA DESTEKLENEN BİLGİLER
2.B. İZİ OLMAYAN
/YAPI İÇİ KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN DESTEKLENEN BİLGİLER

3. YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

4. YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA İLE ELDE EDİLEN BİLGİLER

4.A. İZİ OLAN
/YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

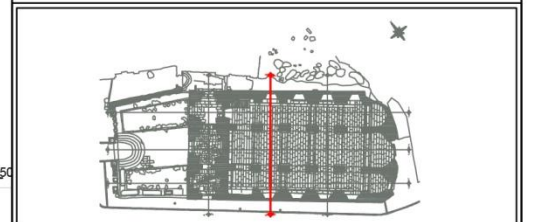
5. SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

6. MİMARİ GEREKLİLİK

MİMARİ GEREKLİLİK

*NOT: GÜVENİRLİK SİRALAMASINA GÖRE SİRALANMIŞTIR

RÖLÖVE

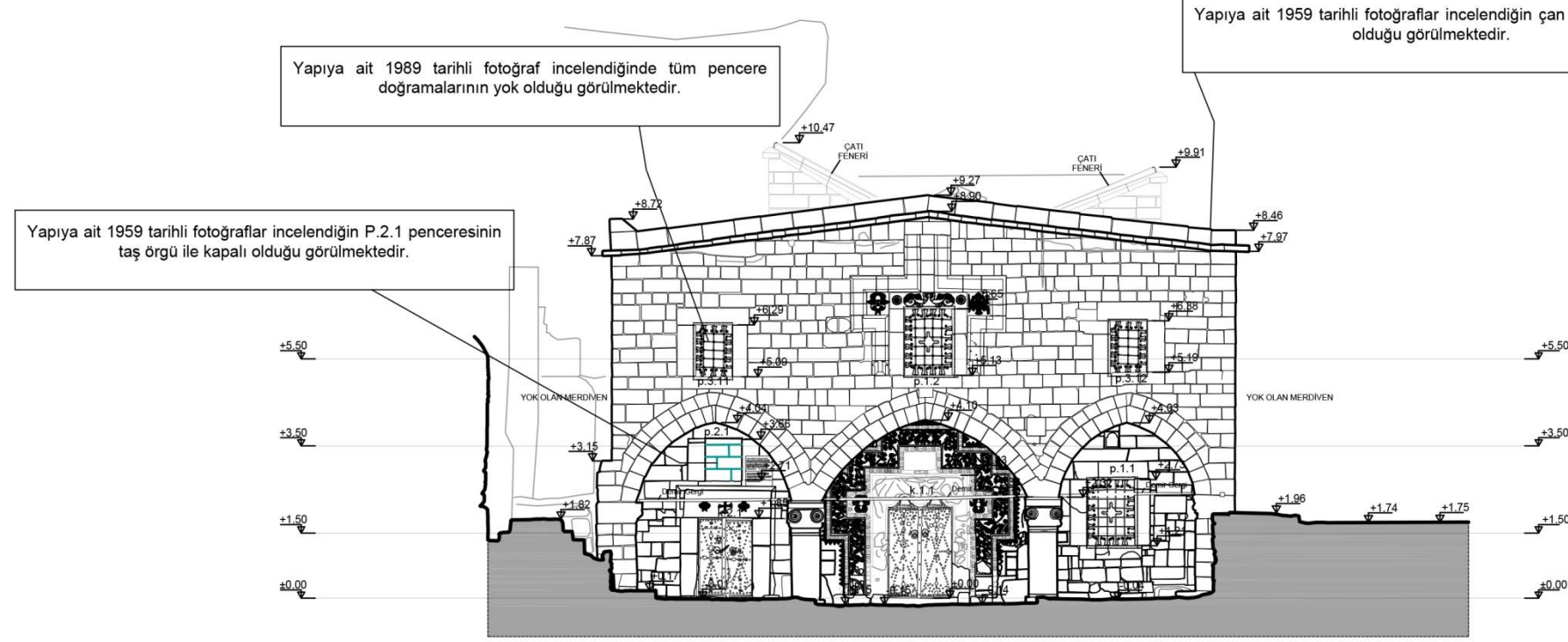
RESTİTÜSYON

RESTORASYON

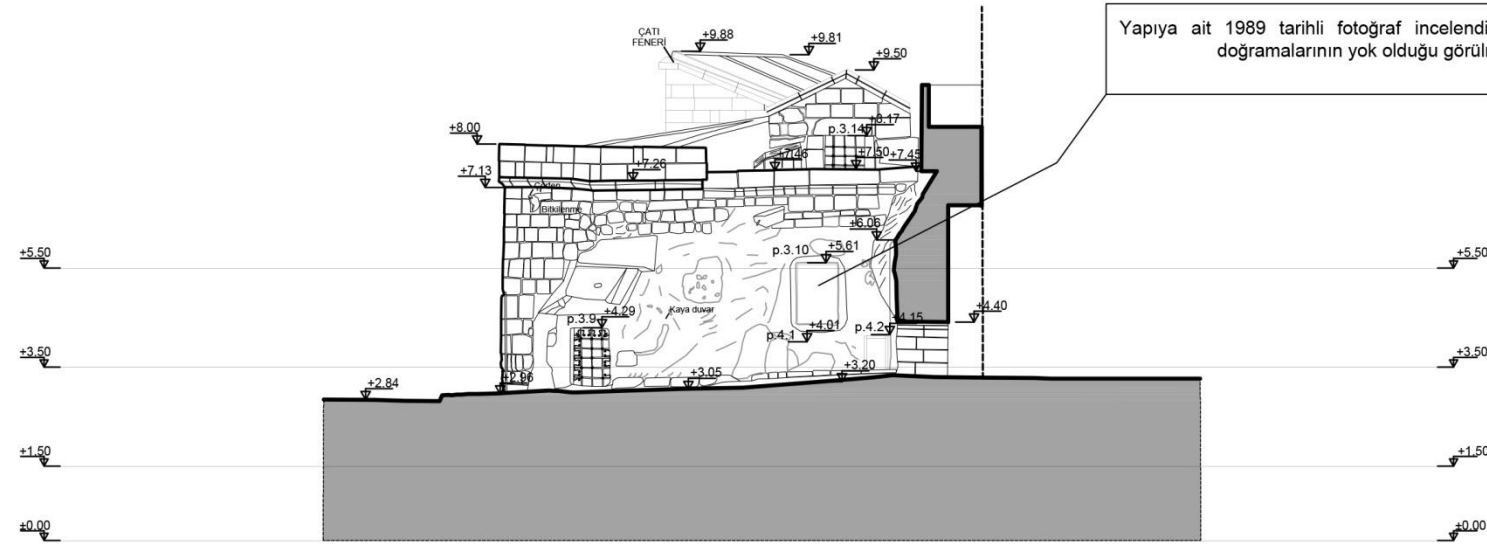
PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ
5'-5' KESİTİ

PAFTA NO: RE 2-07

BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RESTİTÜSYON 2.DÖNEM (1924-1989)

RESTİTÜSYONDA KAYNAK KULLANIMI

1. VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

2. YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER

2.A. İZİ OLAN
/GÖRSEL VE YAZILI KAYNAKLARLA DESTEKLENEN BİLGİLER
2.B. İZİ OLMAYAN
/YAPI İÇİ KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN DESTEKLENEN BİLGİLER

3. YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

4. YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA İLE ELDE EDİLEN BİLGİLER

4.A. İZİ OLAN
/YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

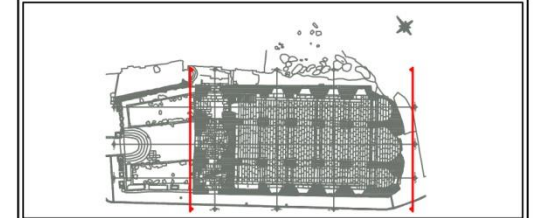
5. SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

6. MİMARİ GEREKLİLİK

MİMARİ GEREKLİLİK

*NOT: GÜVENİRLİK SİRALAMASINA GÖRE SİRALANMIŞTIR

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

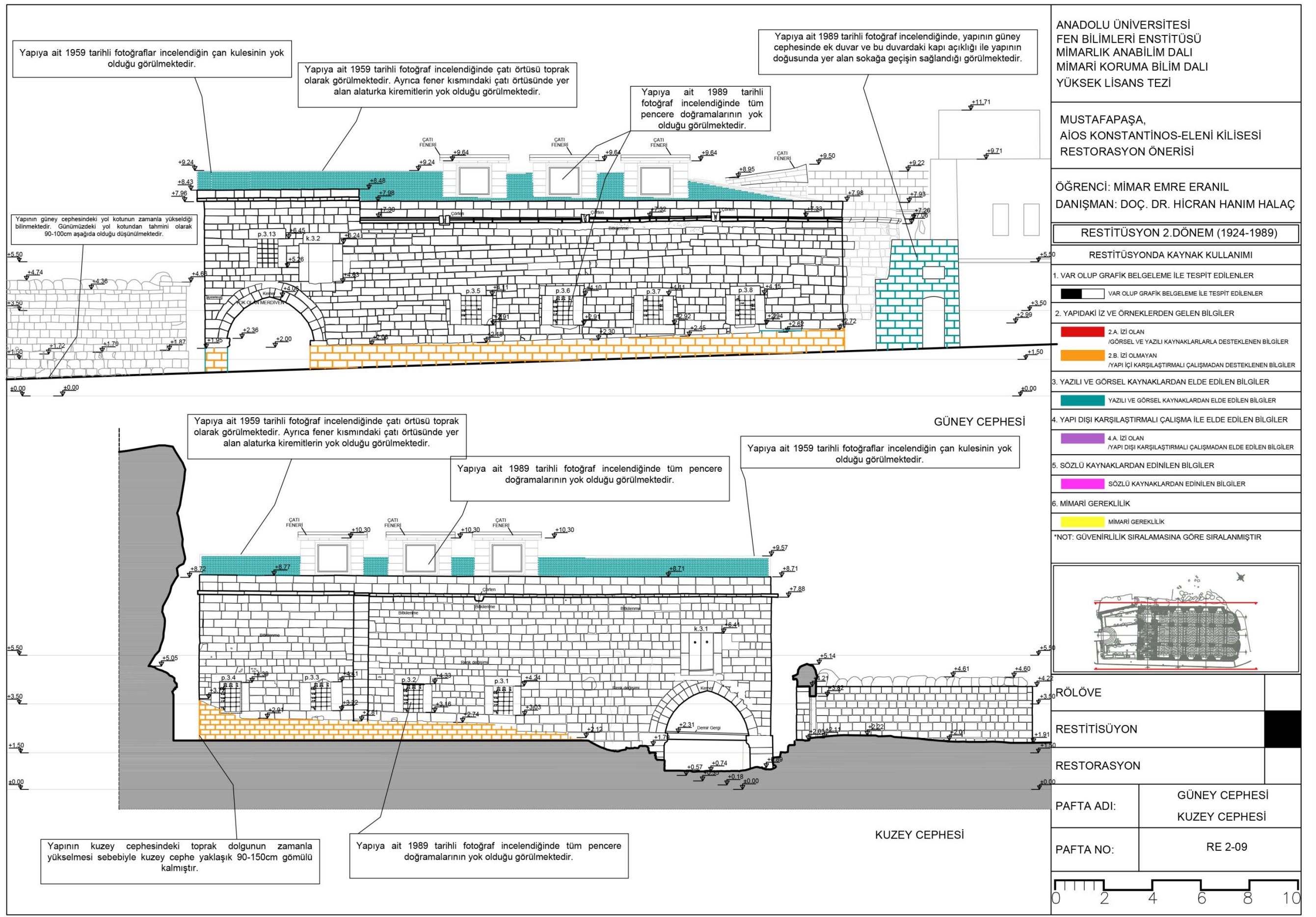
PAFTA ADI:

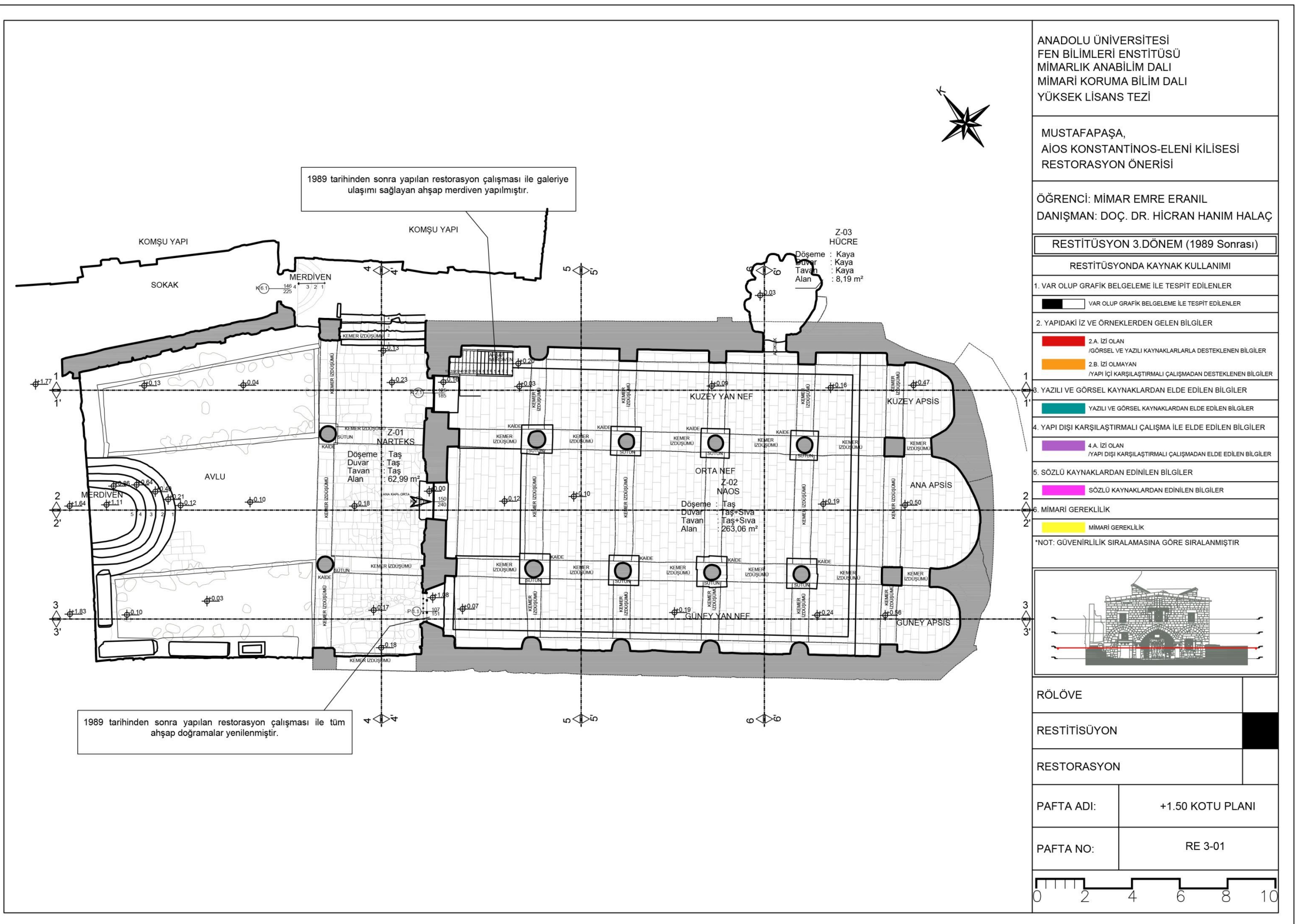
BATI CEPHESİ
DOĞU CEPHESİ

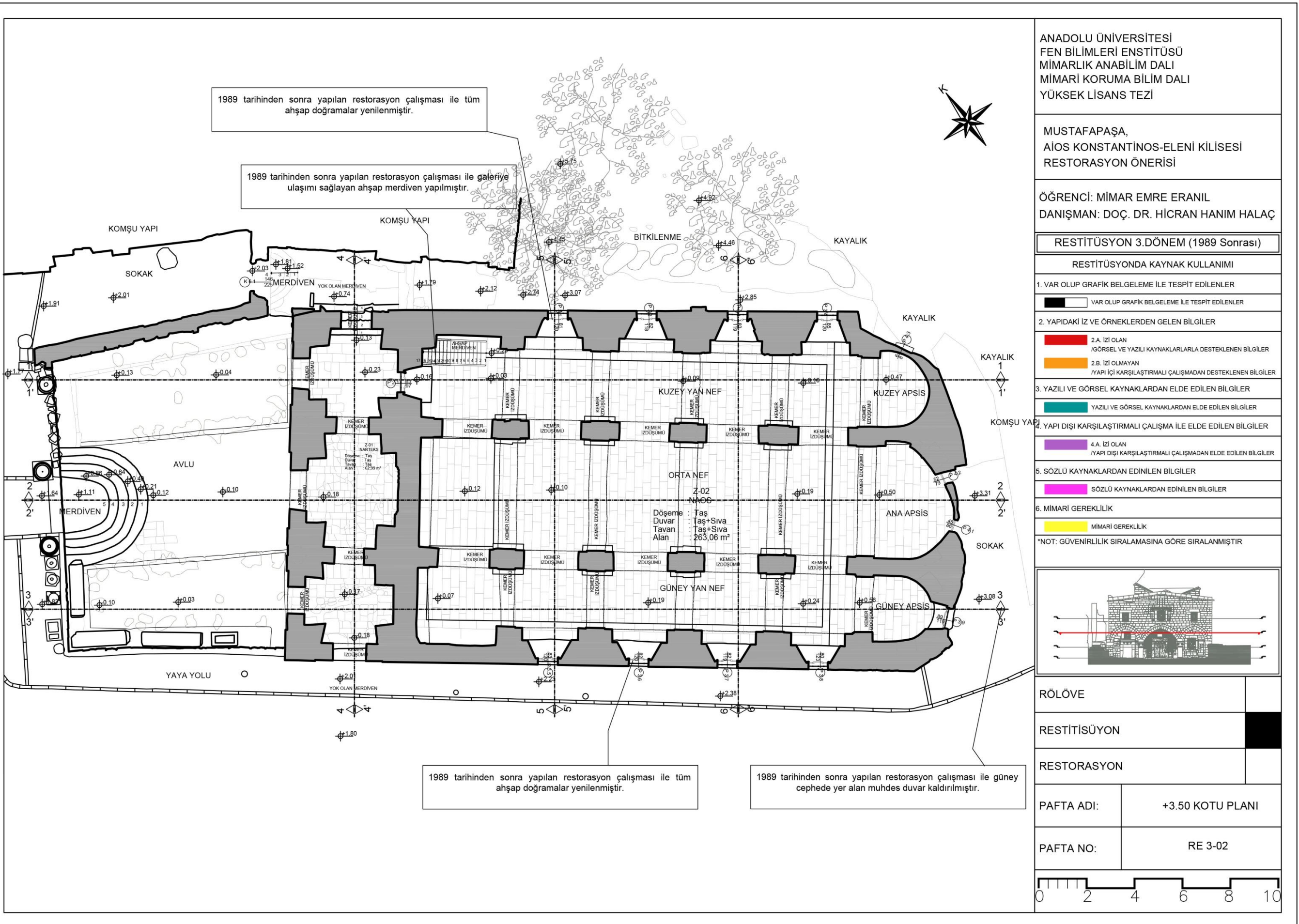
PAFTA NO:

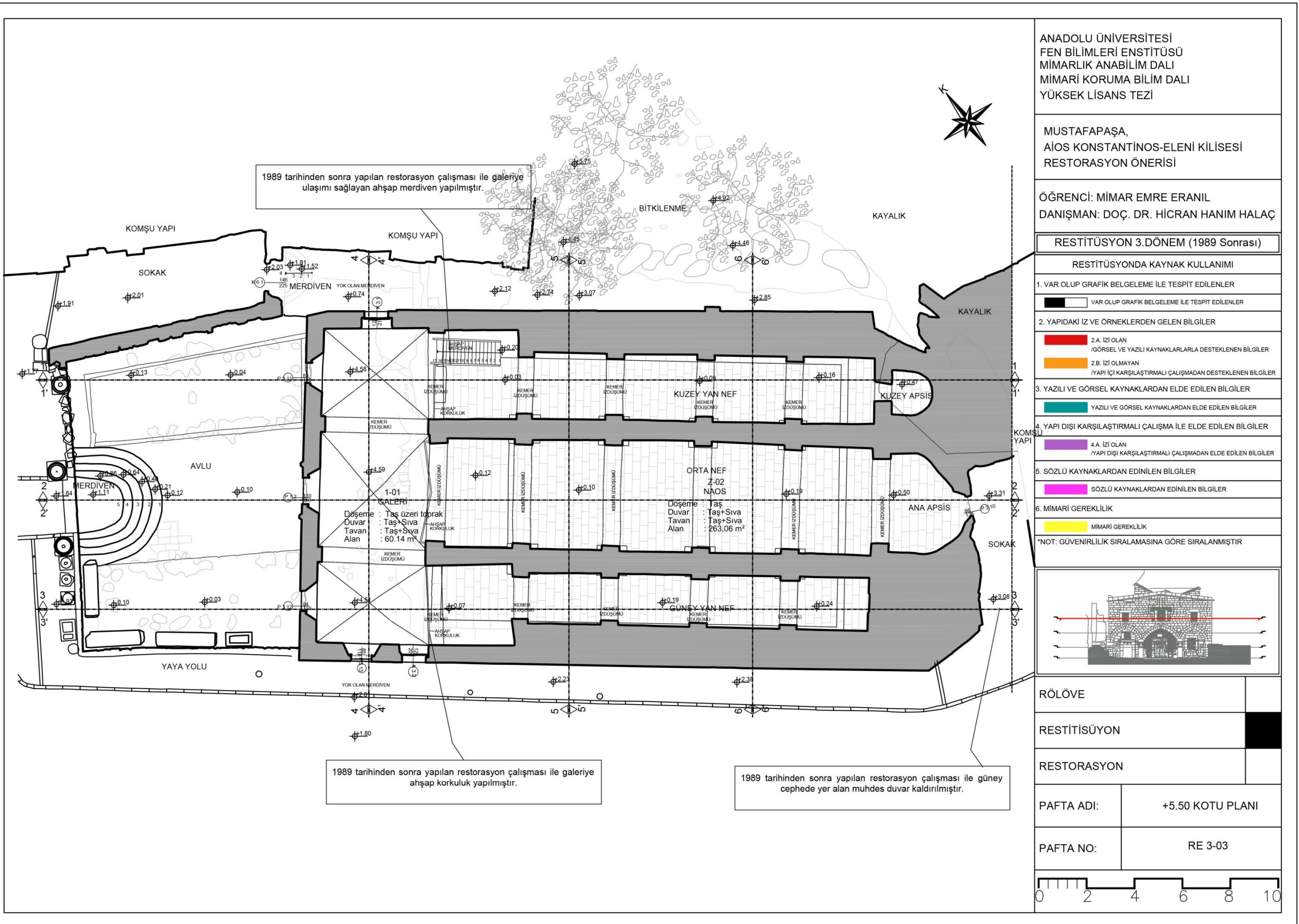
RE 2-08

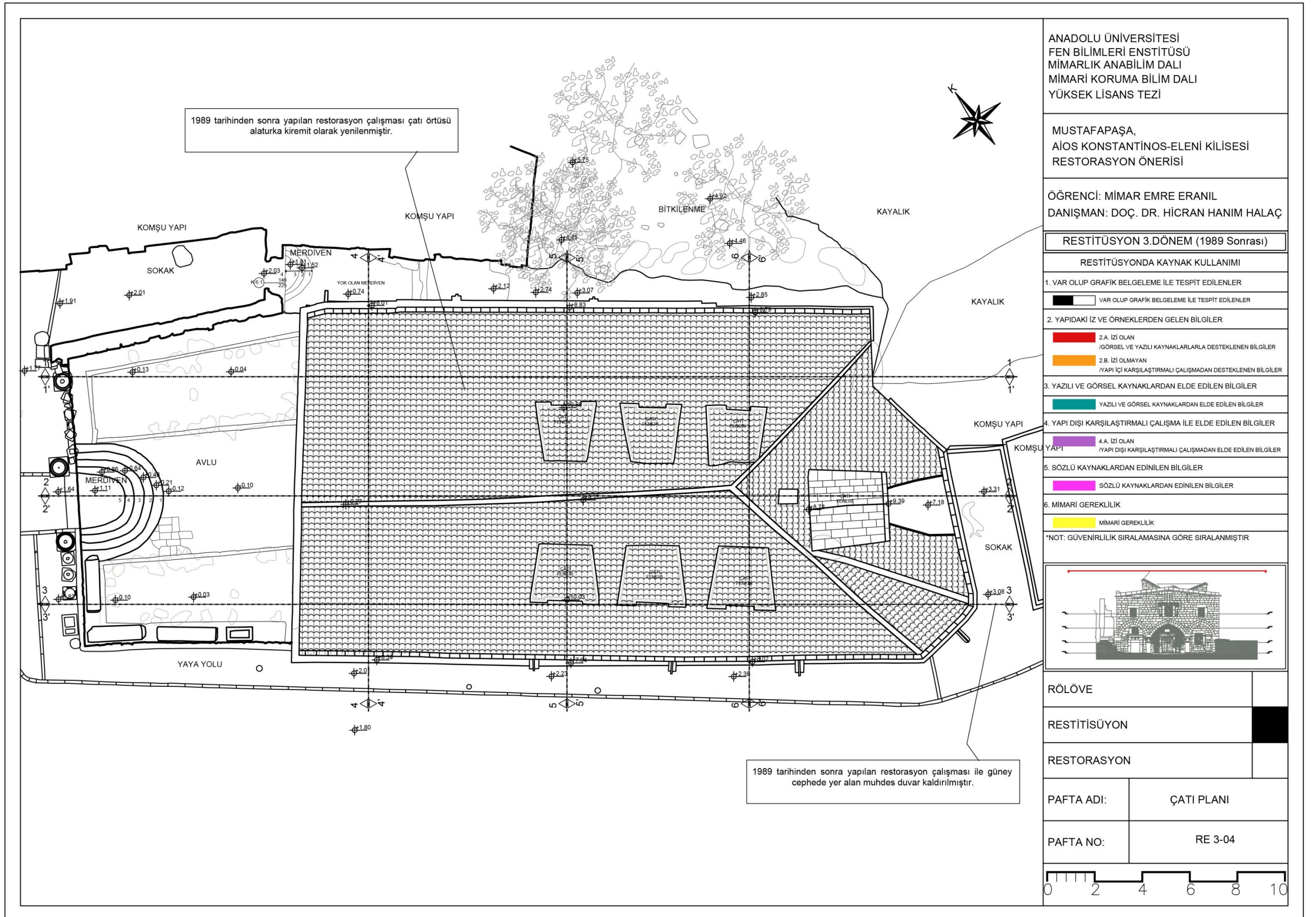

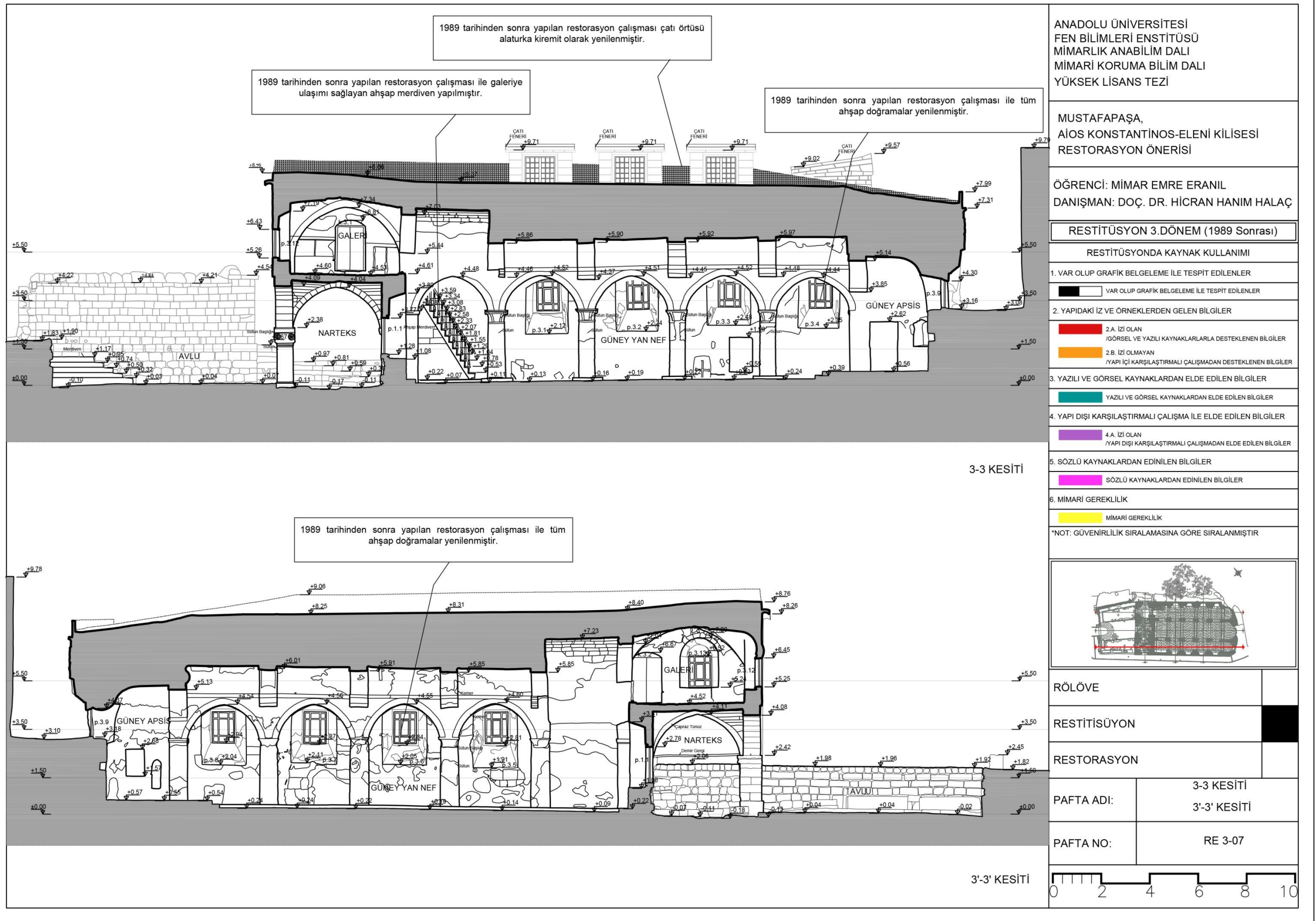

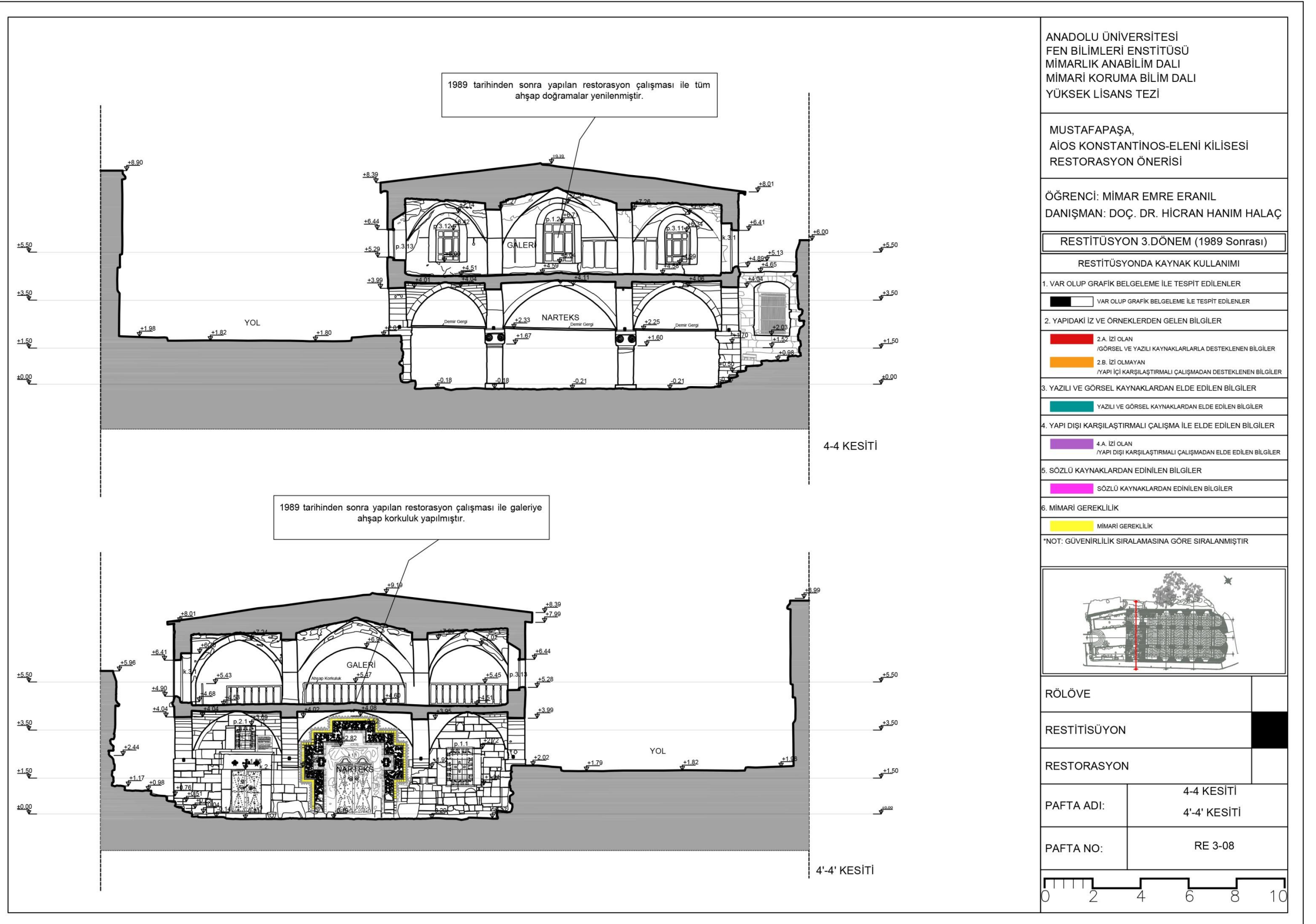

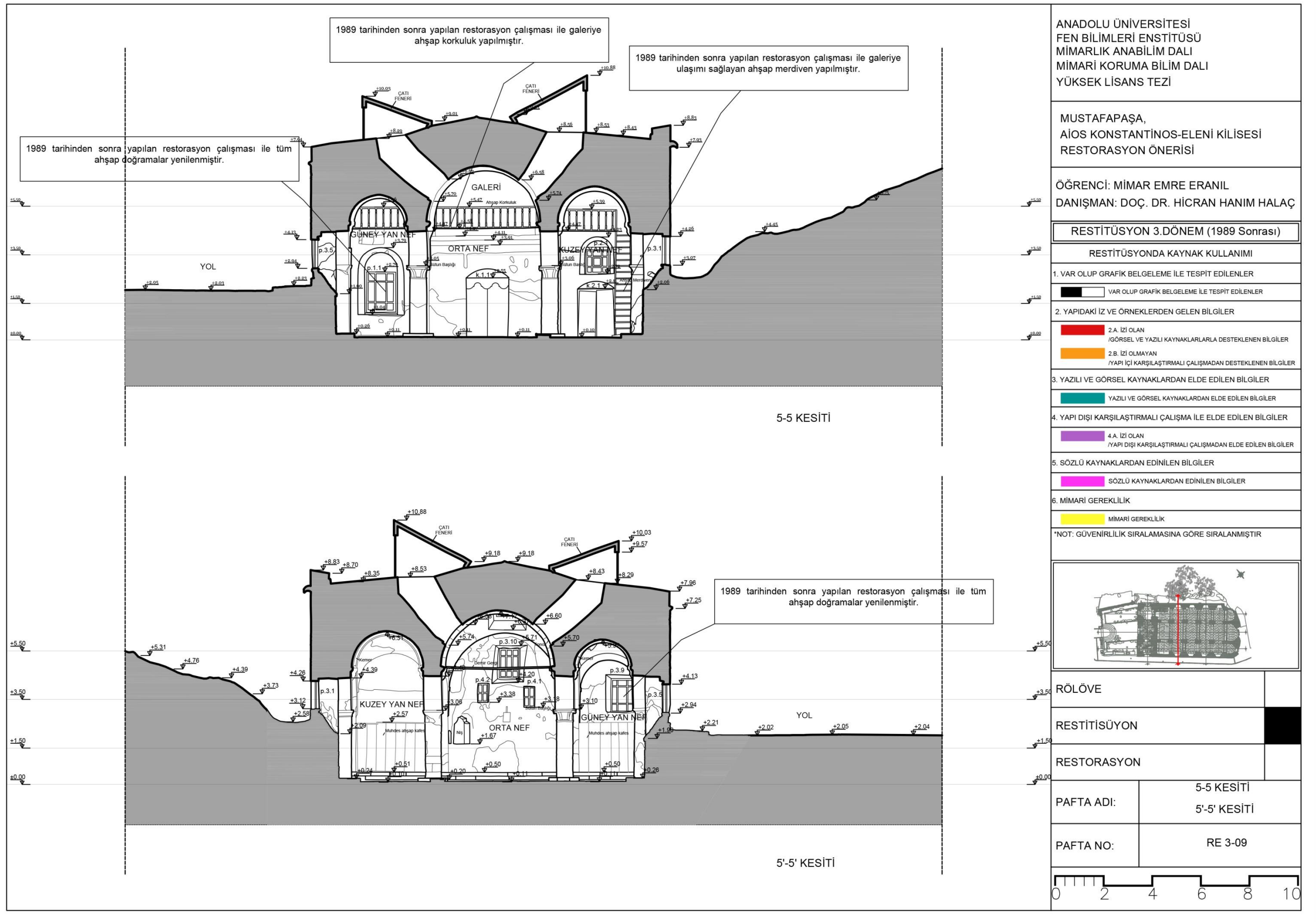

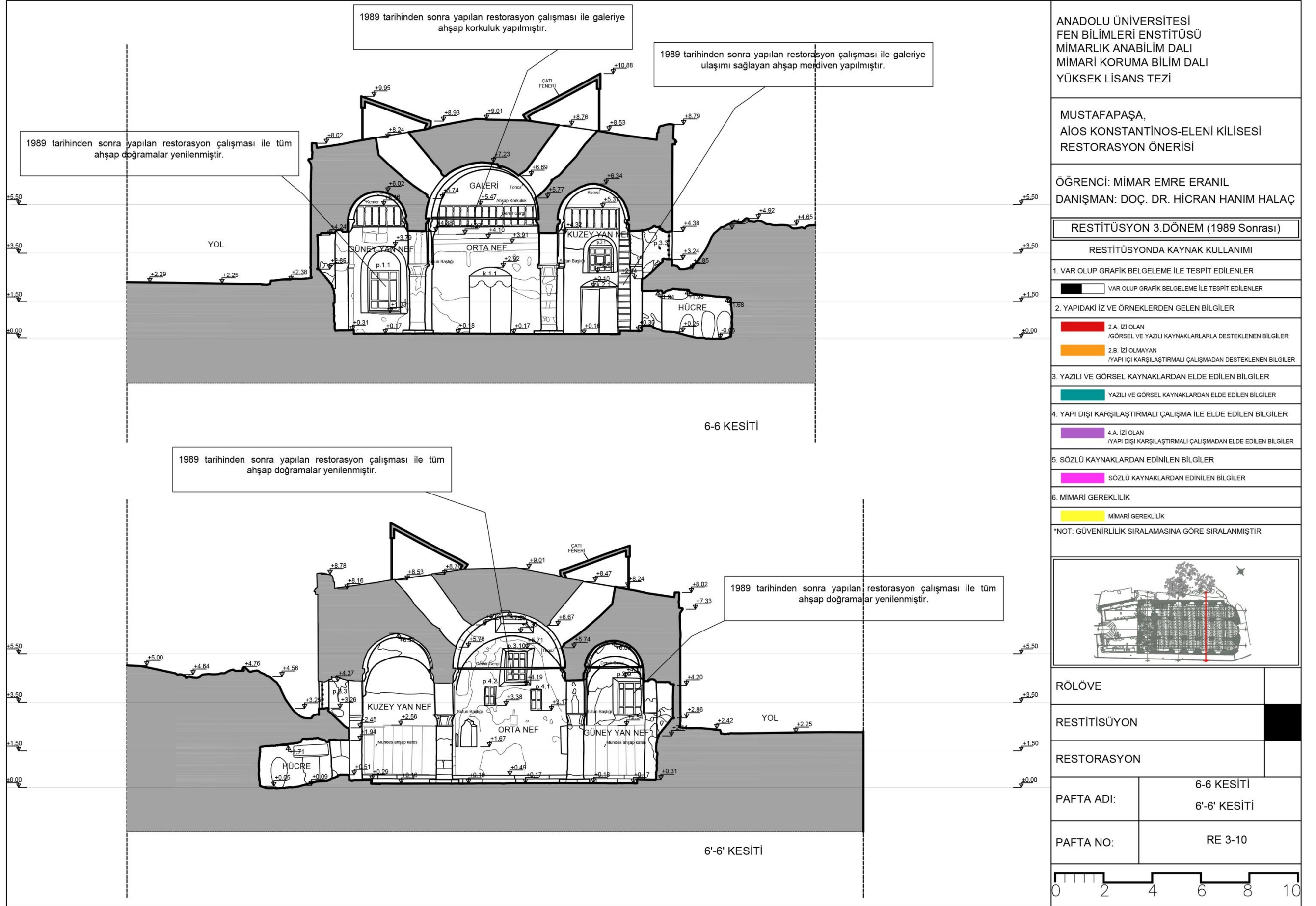

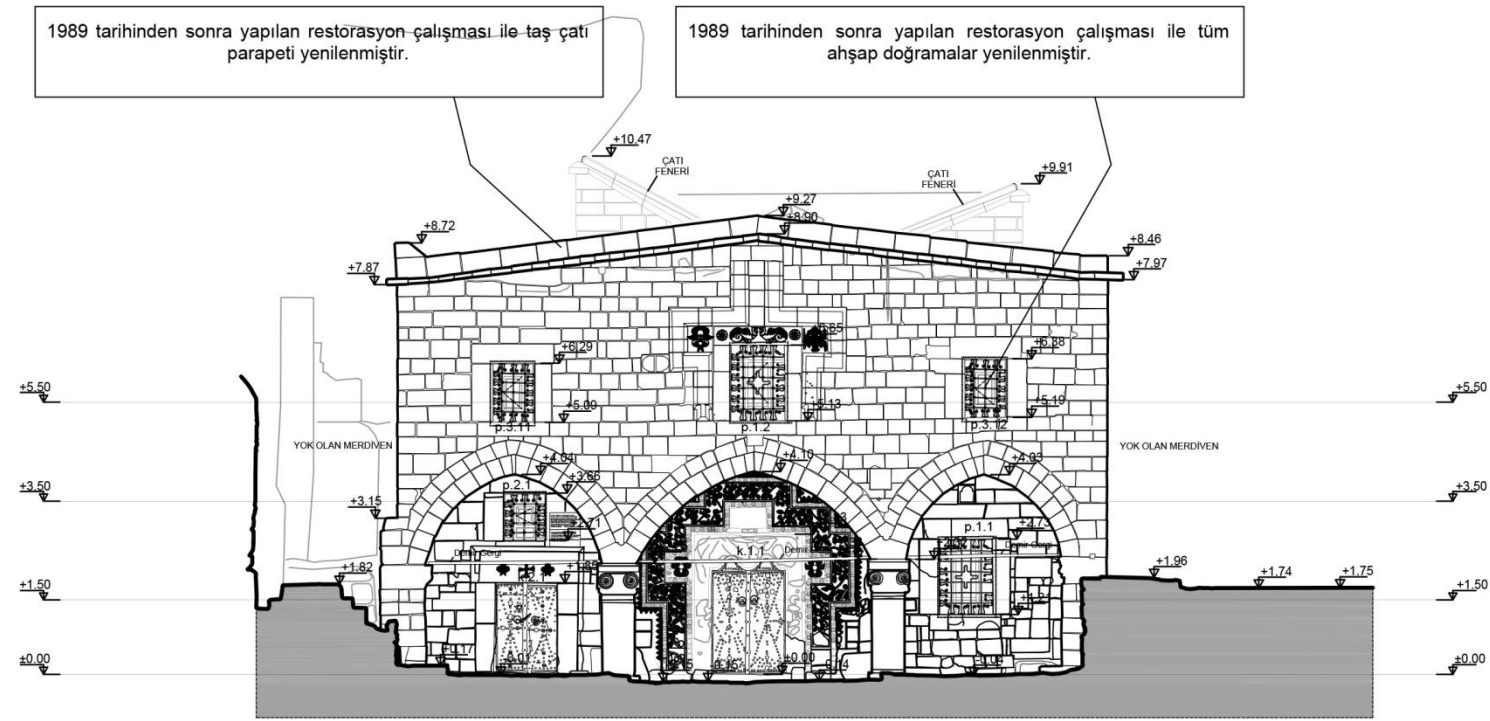

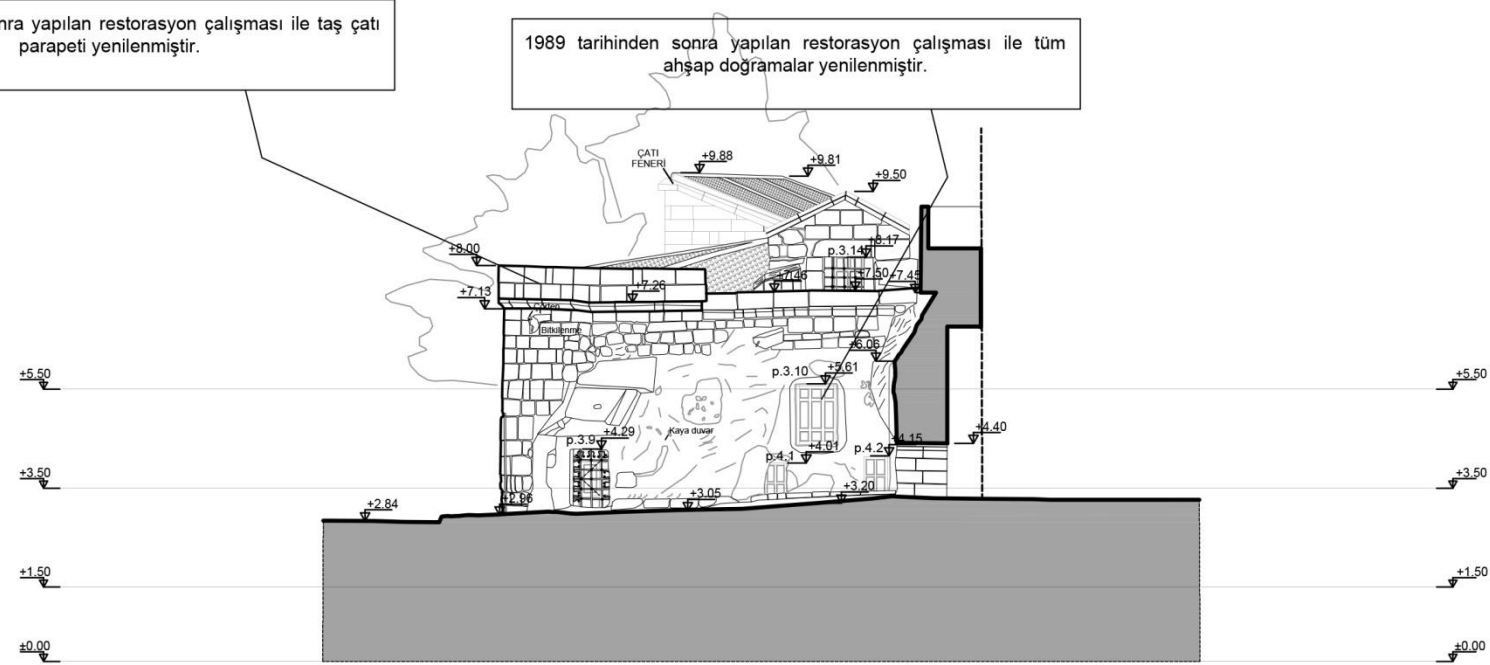

BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL
DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

RESTİTÜSYON 3.DÖNEM (1989 Sonrası)

RESTİTÜSYONDA KAYNAK KULLANIMI

1. VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

VAR OLUP GRAFİK BELGELEME İLE TESPİT EDİLENLER

2. YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER

2.A. İZİ OLAN
/GÖRSEL VE YAZILI KAYNAKLARLA DESTEKLENEN BİLGİLER

2.B. İZİ OLMAYAN
/YAPI İÇİ KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN DESTEKLENEN BİLGİLER

3. YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

YAZILI VE GÖRSEL KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

4. YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA İLE ELDE EDİLEN BİLGİLER

4.A. İZİ OLAN
/YAPI DIŞI KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

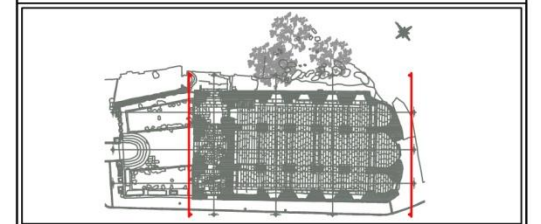
5. SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

SÖZLÜ KAYNAKLARDAN EDİNİLEN BİLGİLER

6. MİMARİ GEREKLİLİK

MİMARİ GEREKLİLİK

*NOT: GÜVENİRLİLİK SİRALAMASINA GÖRE SİRALANMIŞTIR

RÖLÖVE

RESTİTÜSYON

RESTORASYON

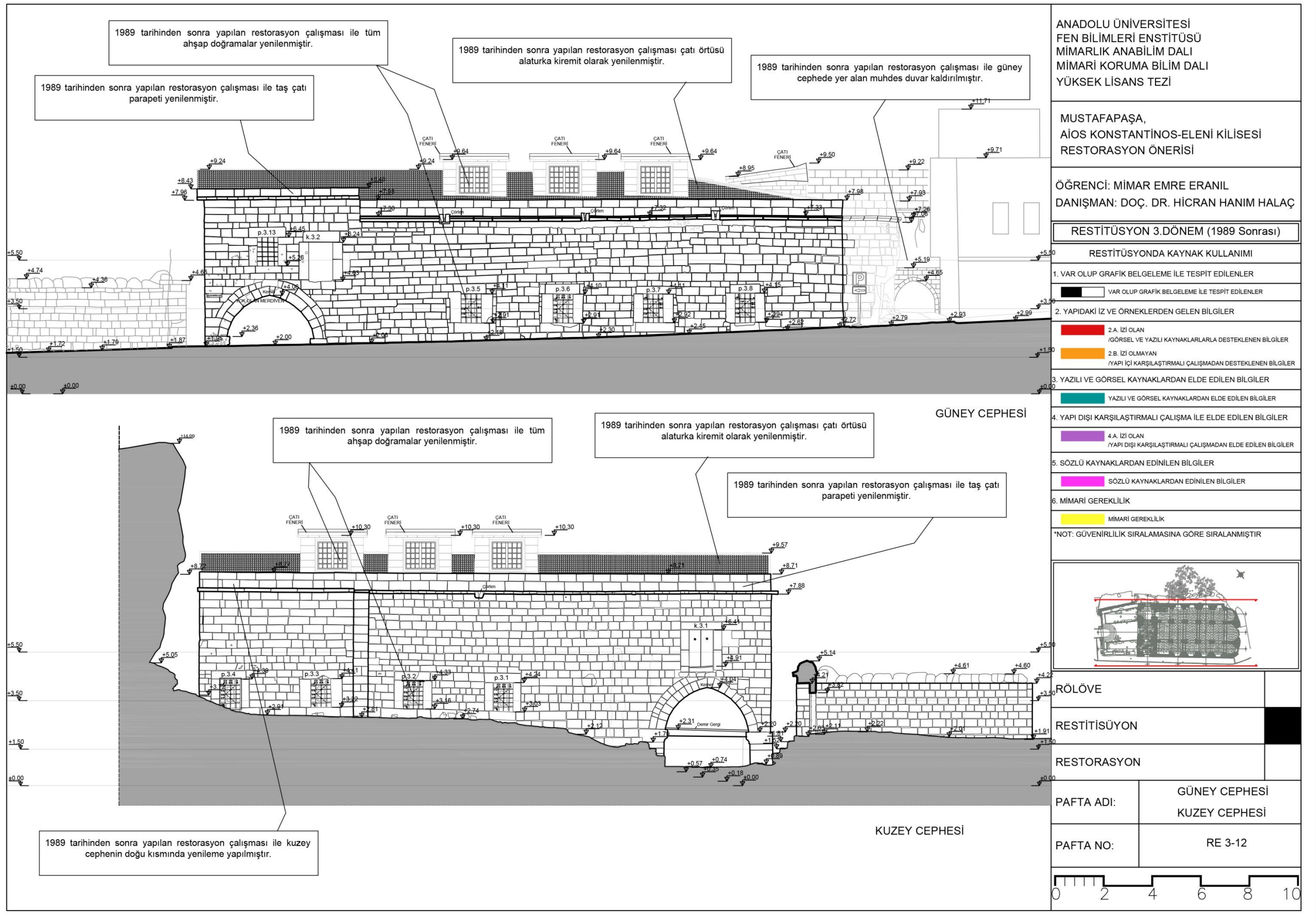
PAFTA ADI:

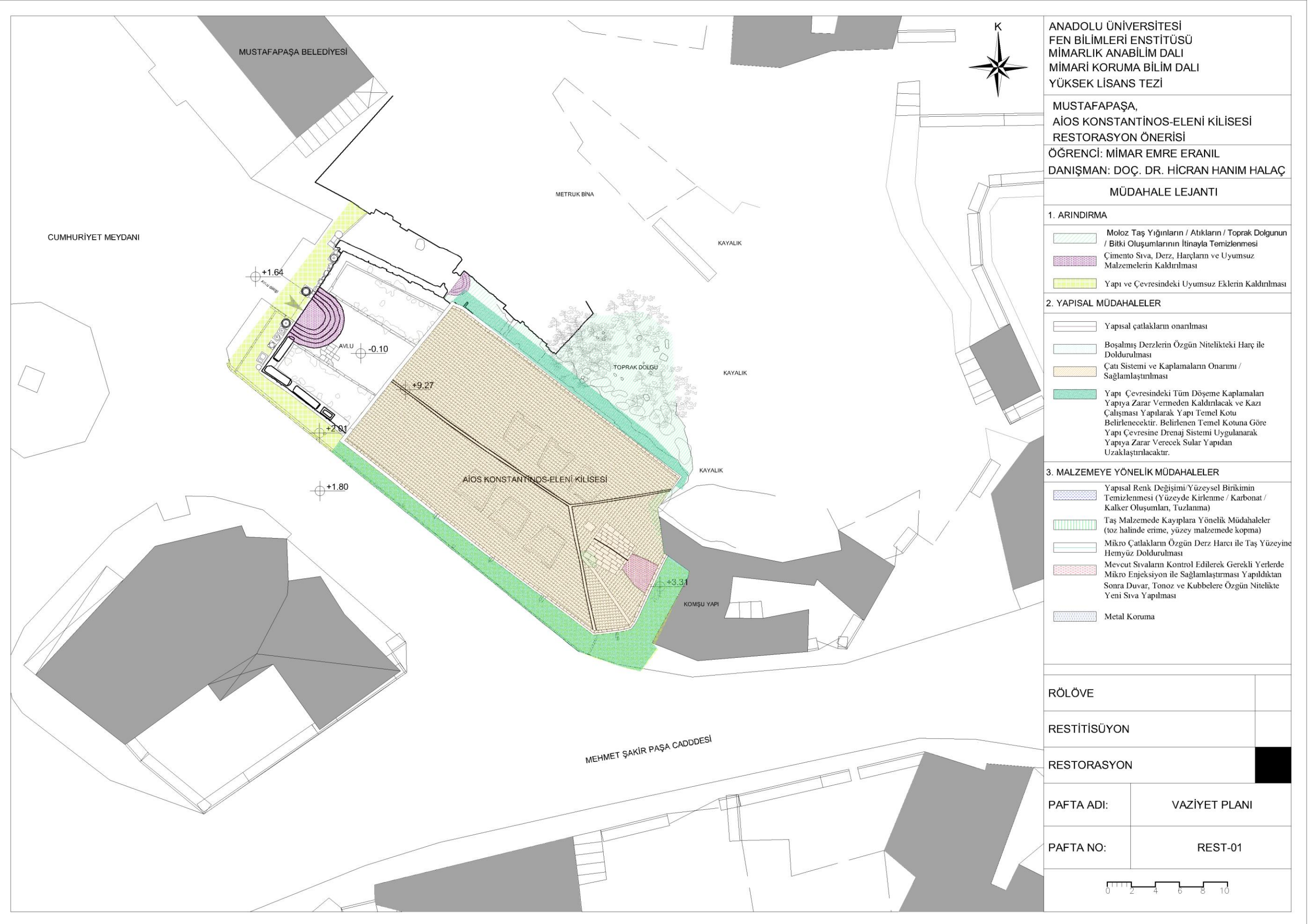
BATI CEPHESİ
DOĞU CEPHESİ

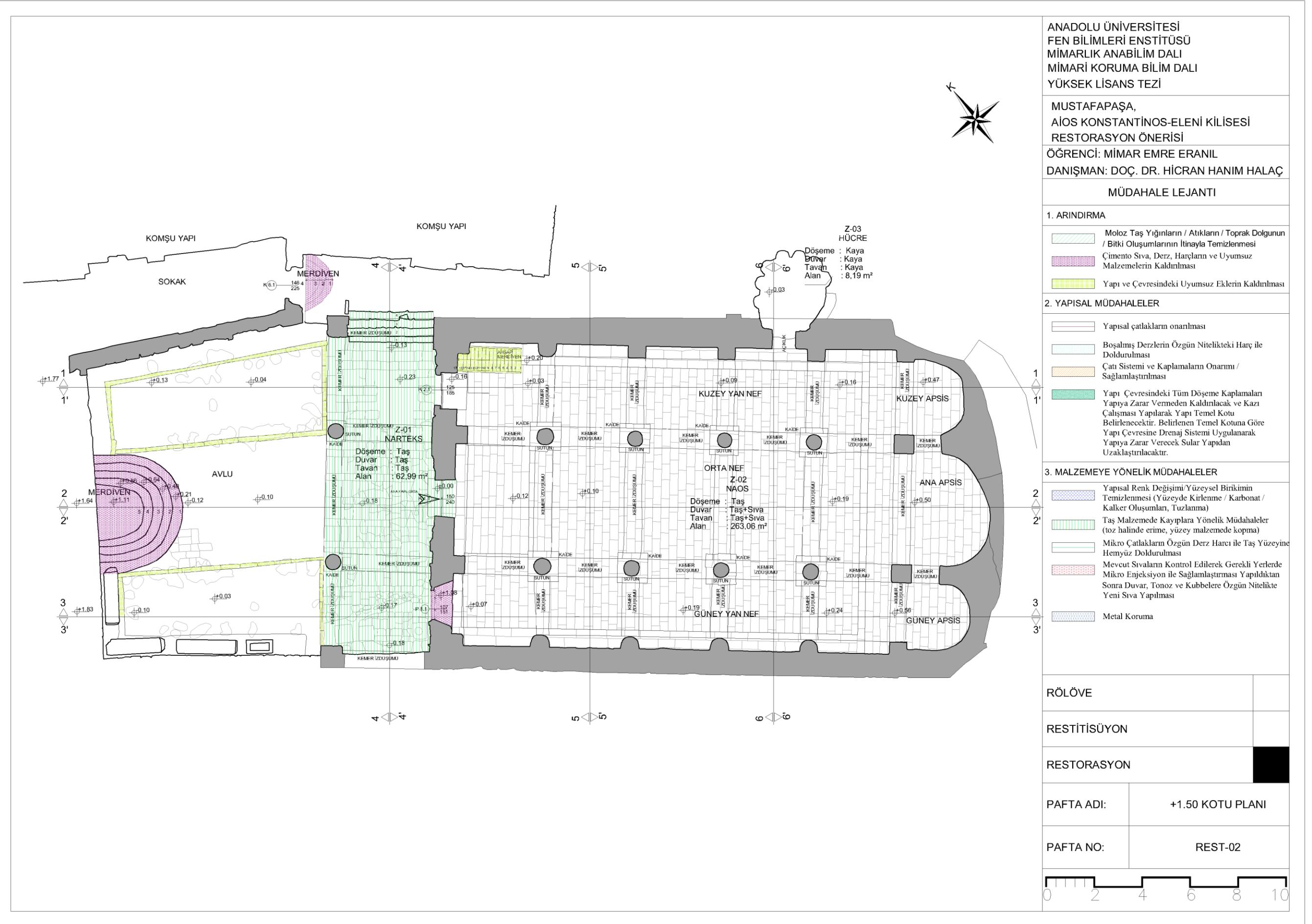
PAFTA NO:

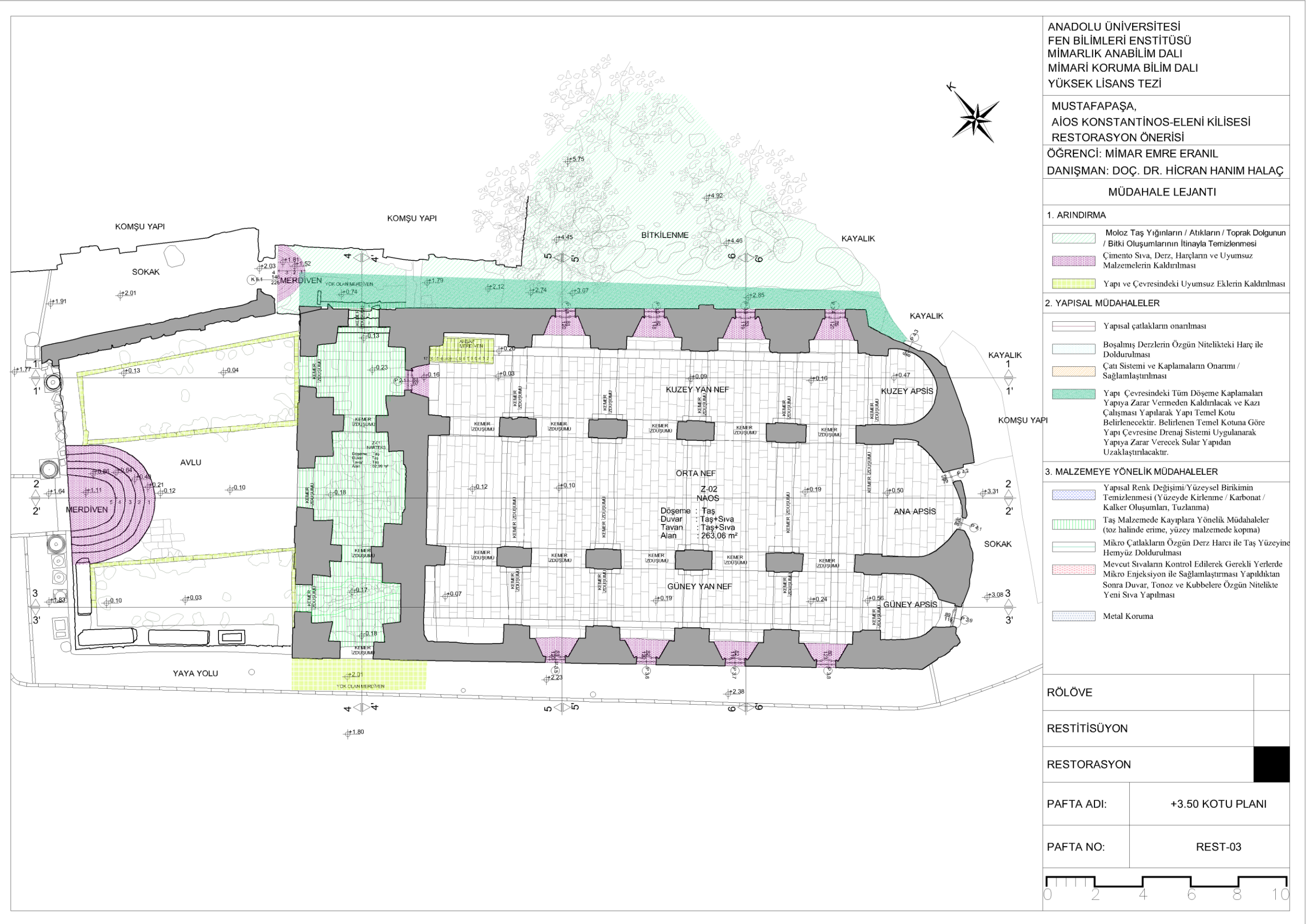
RE 3-11

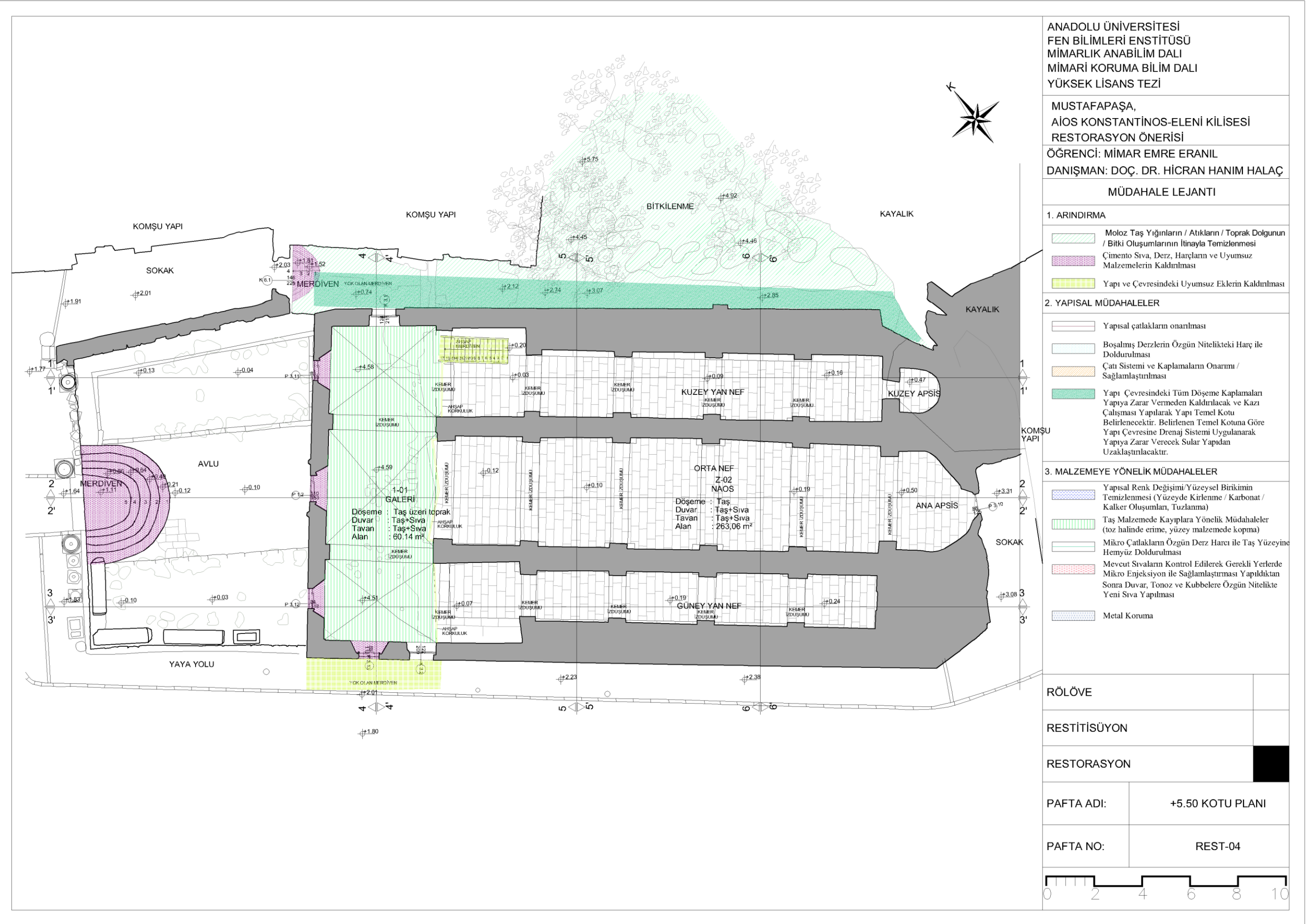

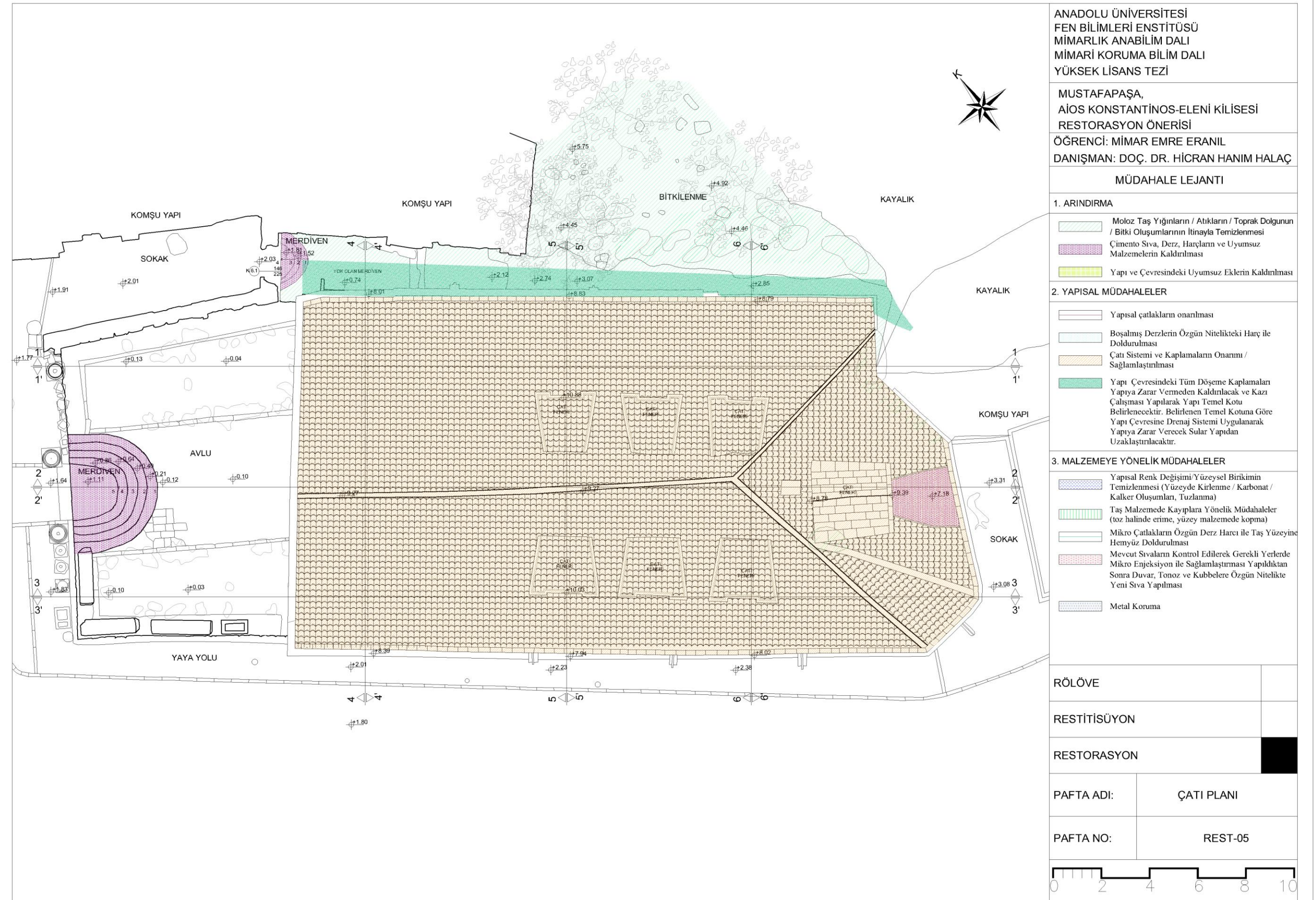

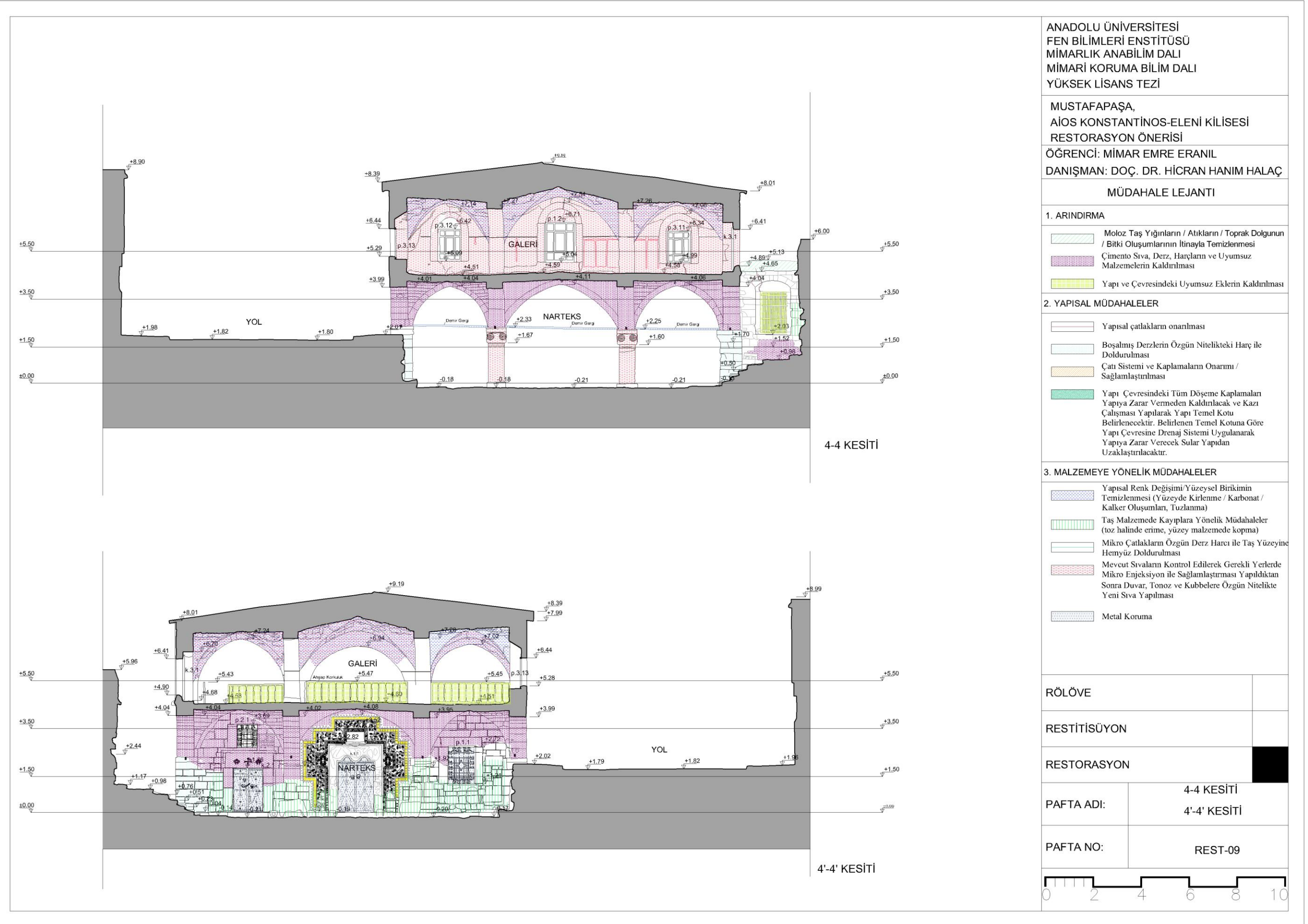

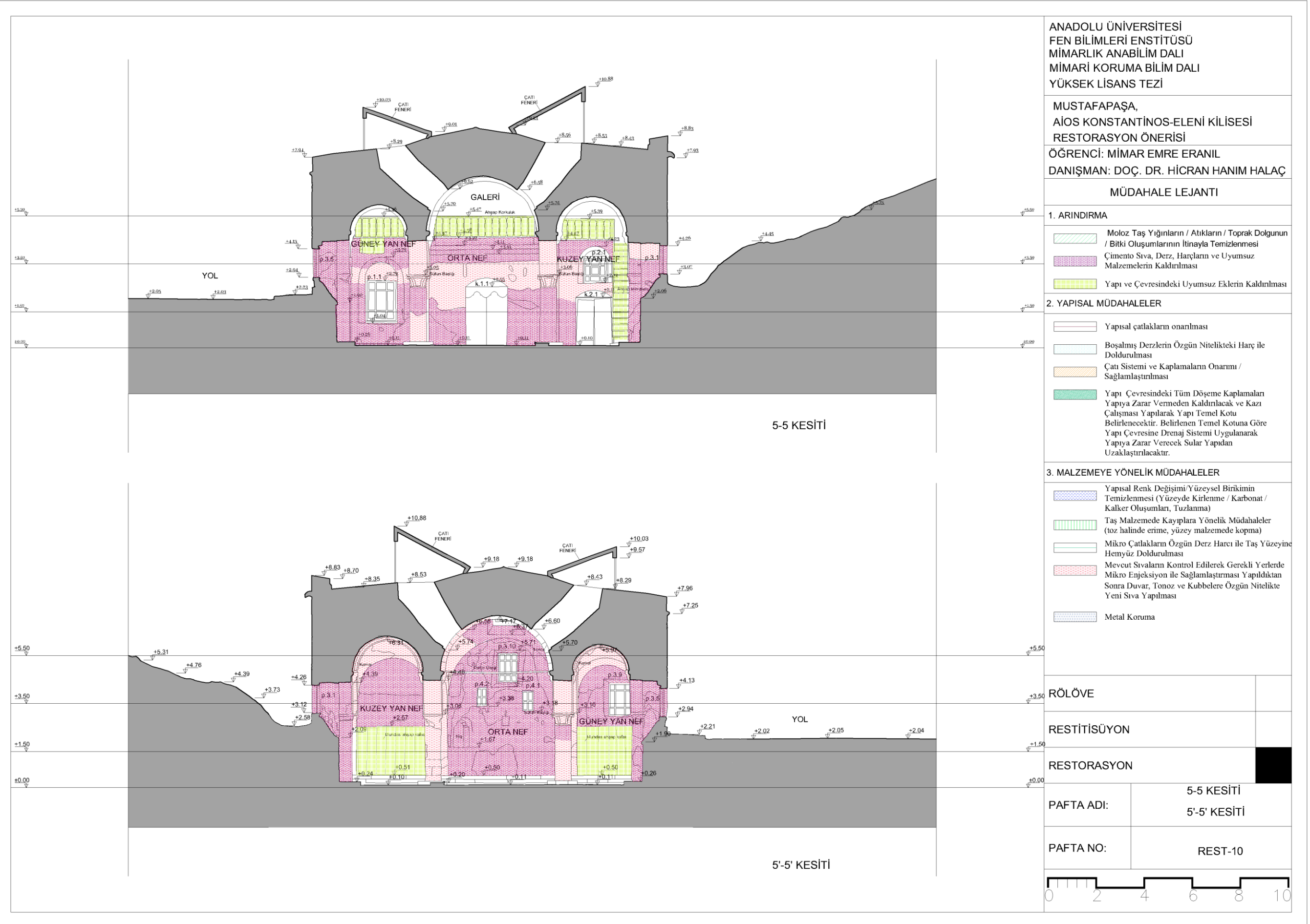

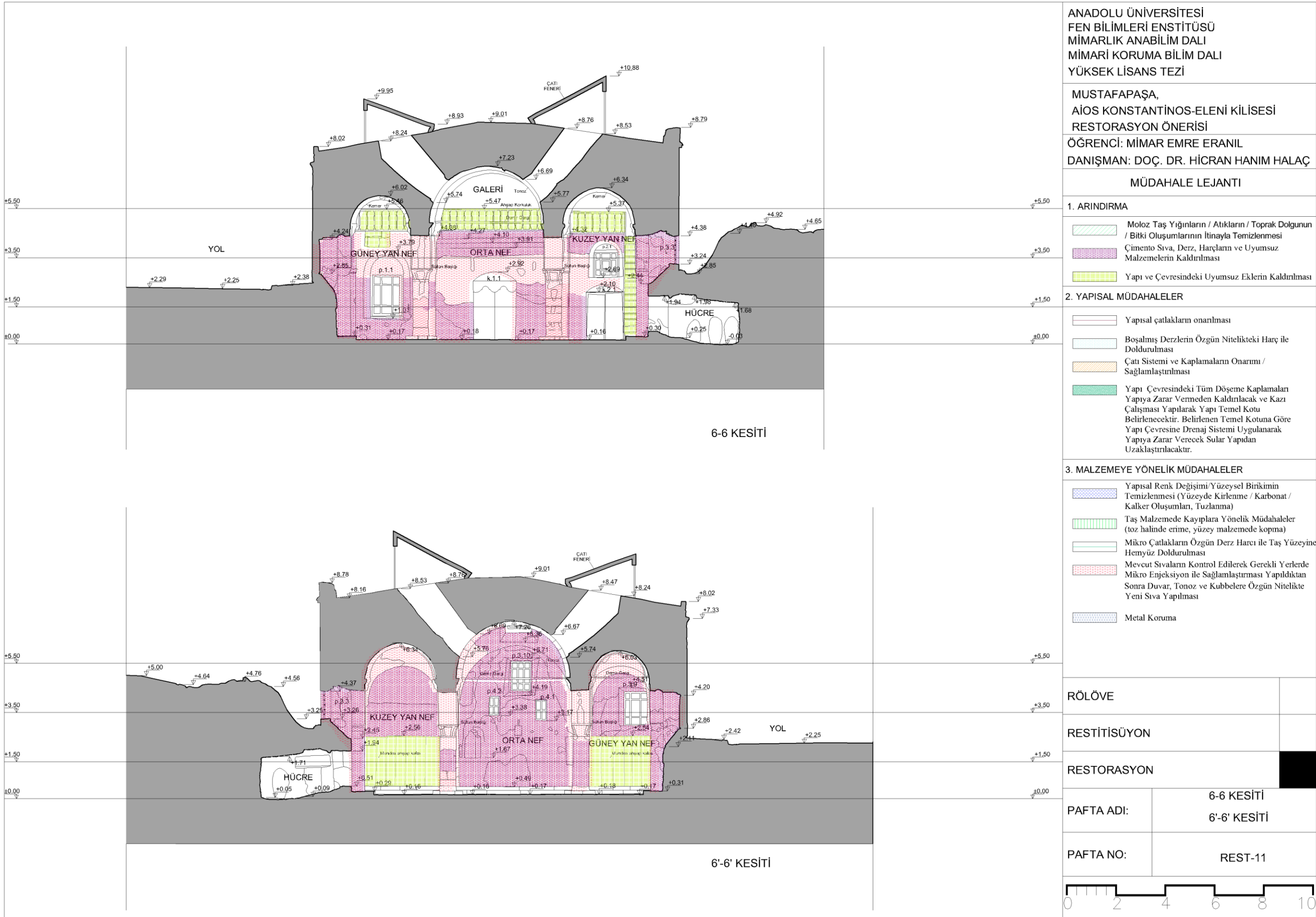

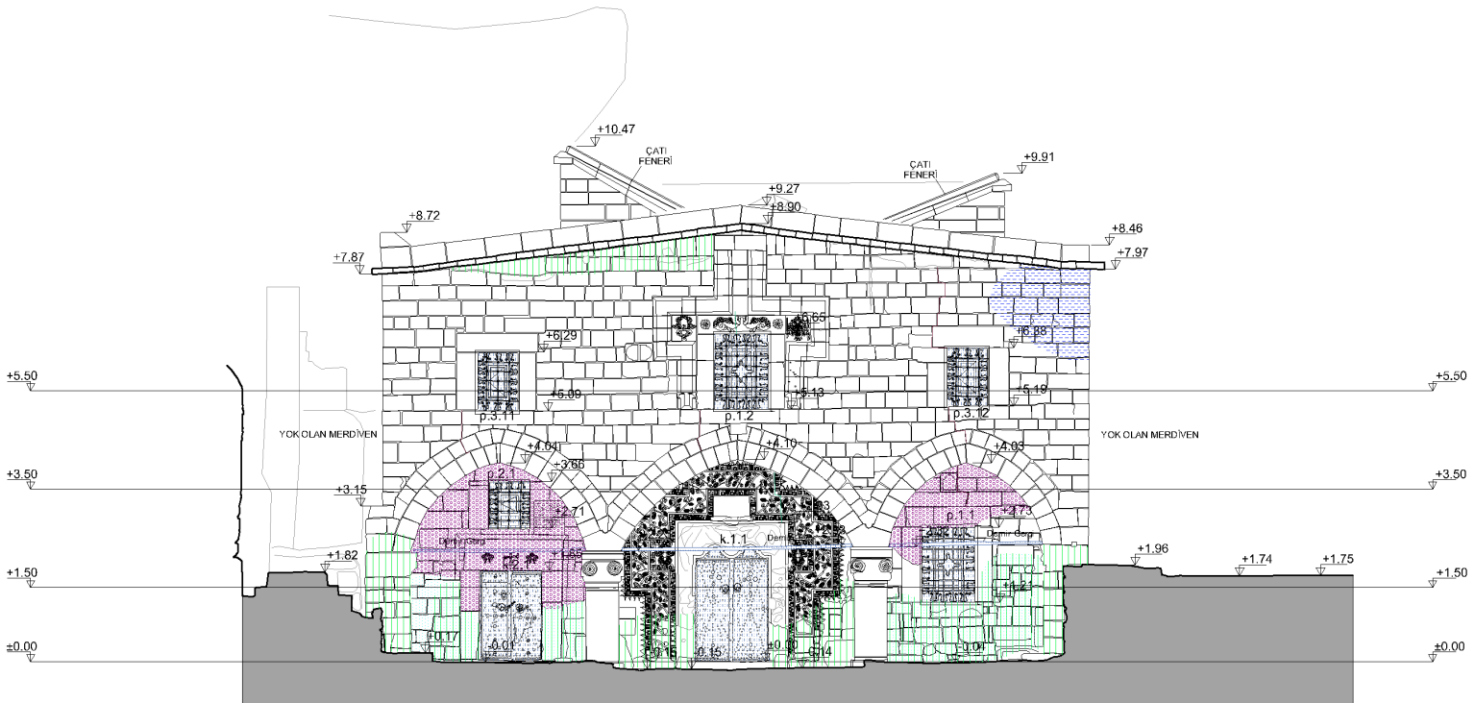

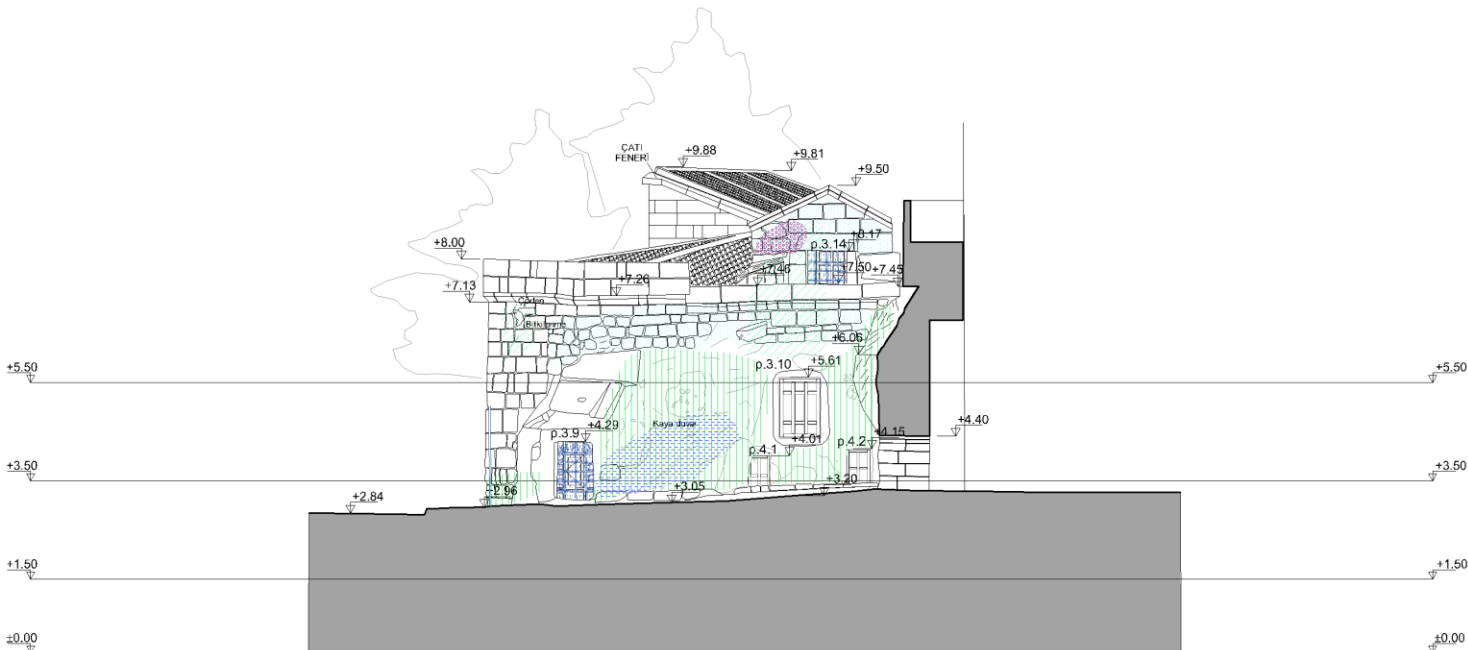

BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ KORUMA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFAPAŞA,
AİOS KONSTANTİNOS-ELENİ KİLİSESİ
RESTORASYON ÖNERİSİ

ÖĞRENCİ: MİMAR EMRE ERANIL

DANIŞMAN: DOÇ. DR. HİCRAN HANIM HALAÇ

MÜDAHALE LEJANTİ

1. ARINDIRMA

	Moloz Taş Yığınların / Atıkların / Toprak Dolgunun / Bitki Oluşumlarının İtinayla Temizlenmesi
	Cimento Siva, Derz, Harçların ve Uyumsuz Malzemelerin Kaldırılması
	Yapı ve Çevresindeki Uyumsuz Eklerin Kaldırılması

2. YAPISAL MÜDAHALELER

	Yapısal çatlakların onarılması
	Boşalmış Derzlerin Özgün Nitelikteki Harç ile Doldurulması
	Çatı Sistemi ve Kaplamaların Onarımı / Sağlamaştırılması
	Yapı Çevresindeki Tüm Döşeme Kaplamaları Yapıya Zarar Vermeden Kaldırılacak ve Kazı Çalışması Yapılarak Yapı Temel Kotu Belirlenecektir. Belirlenen Temel Kotuna Göre Yapı Çevresine Drenaj Sistemi Uygulanarak Yapıya Zarar Verecek Sular Yapıdan Uzaklaştırılacaktır.

3. MALZEMEYE YÖNELİK MÜDAHALELER

	Yapısal Renk Değişimi / Yüzeysel Birikimin Temizlenmesi (Yüzeyde Kirlenme / Karbonat / Kalker Oluşumları, Tuzlanma)
	Taş Malmazemde Kayıplara Yönelik Müdahaleler (toz halinde erime, yüzey malmazemde kopma)
	Mikro Çatlakların Özgün Derz Harcı ile Taş Yüzeyine Hemiyüz Doldurulması
	Mevcut Sıvaların Kontrol Edilerek Gerekli Yerlerde Mikro Enjeksiyon ile Sağlamlaştırması Yapıldıktan Sonra Duvar, Tonoz ve Kubbelere Özgün Nitelikte Yeni Sıva Yapılması
	Metal Korumu

RÖLÖVE

RESTİTİSÜYON

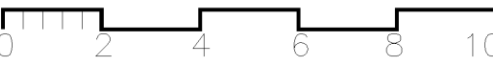
RESTORASYON

PAETA ADI-

BATI CEPHESİ
DOĞU CEPHESİ

PAFTA NO:

REST-12

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Emre ERANIL

Yabancı Dil : İngilizce

Doğum Yeri ve Yılı : Nevşehir, 1991

E-Posta : emreranil@gmail.com

Öğrenim Durumu:

Lisans:

(2010-2014) Mustafa Kemal Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü
(Hatay, Türkiye)

(2014) Bialystok University of Technology, Faculty of Architecture (Bialystok,
Poland)-Erasmus Programı

Yüksek Lisans:

(2016-2019) Anadolu Üniversitesi, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Mimari Koruma
Bilim Dalı (Eskişehir, Türkiye)

Mesleki Deneyim:

Mimar, 2019-halen, Ortahisar Belediyesi (Ürgüp, Nevşehir, Türkiye)

Mimar (Müşavir firma teknik personeli), 2018-2019, Sultan Murad Cami, Alaca
Cami ve Hüseyin Şah Cami Restorasyon Uygulaması (Üsküp, Makedonya)

Mimar, 2017-2019, Se-Ma Proje Mimarlık Ofisi (Ankara, Türkiye)

Mimar, 2015-2016, Açıkbaşlar Mimarlık Ofisi (Nevşehir, Türkiye)

Yayınları ve/veya Bilimsel/Sanatsal Faaliyetleri:

Halaç, H. H. ve Eranıl, E. (2018). Nevşehir Kalesi çevresinde bulunan tescilli sivil
mimari örneklerinin koruma sorunlarına dair inceleme. *Turkish Studies*
13(18),757-780.

Mesleki Birlik/Dernek/Kuruluş Üyelikleri:

2014, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Mimarlar Odası